

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 14

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

63. évfolyam

2020. január 15.

Tartalom

I I Állásfoglalások, ajánlások és vélemények

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az EGSZB 546. plenáris ülése, 2019.9.25. – 2019.9.26.

2020/C 14/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A szociális jogok európai pillére – a kezdeti végrehajtás értékelése és ajánlások a jövőre (saját kezdeményezésű vélemény)	1
2020/C 14/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A biztonságos, rendezett és szabályos migrációra vonatkozó globális megállapodás végrehajtása az uniós értékek alapján (saját kezdeményezésű vélemény)	24
2020/C 14/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Szinergiák létrehozása a körforgásos gazdaság különböző ütemtervei között (saját kezdeményezésű vélemény)	29
2020/C 14/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye 10 éves a keleti partnerség: elért eredmények és a keleti partnerség jövőbeli politikájának kialakítása (saját kezdeményezésű vélemény)	34
2020/C 14/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Nemzetközi kereskedelem és turizmus – a fenntartható fejlődés globális menetrendje (saját kezdeményezésű vélemény)	40
2020/C 14/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Digitalizáció, mesterséges intelligencia és méltányosság – Hogyan erősítsük meg az EU-t a jövőbeli készségek és az oktatás terén folyó globális versenyben a társadalmi befogadás biztosítása mellett? (feltáró vélemény a finn elnökség felkérésére)	46
2020/C 14/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások költségeinek és hasznának összefoglalása (feltáró vélemény a finn elnökség felkérésére) ..	52

HU

2020/C 14/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A munka változó világa és a hosszú élettartam/a népesség elöregedése – Milyen előfeltételei vannak annak, hogy az idősödő munkavállalók aktívak maradjanak a munka új világában? (feltáró vélemény a finn elnökség felkérésére).....	60
2020/C 14/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A halászat szociális dimenziója (feltáró vélemény)	67

III Előkészítő jogi aktusok

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az EGSZB 546. plenáris ülése, 2019.9.25. – 2019.9.26.

2020/C 14/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Minőségi jogalkotás: helyzetfelmérés és elkötelezettségünk fenntartása (COM(2019) 178 final).....	72
2020/C 14/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a könnyű személygépjárművek és haszongépjárművek (Euro 5 és Euro 6) kibocsátás tekintetében történő típusjóváhagyásáról és a járműjavítási és -karbantartási információk elérhetőségéről szóló 715/2007/EK rendelet módosításáról (COM(2019) 208 final – 2019/0101 (COD))	78
2020/C 14/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 2012/2002/EK tanácsi rendeletnek az Egyesült Királyságnak az Unióból való, megállapodás nélküli kilépésével járó, a tagállamokra háruló súlyos pénzügyi terhek fedezése érdekében a tagállamoknak nyújtandó pénzügyi támogatás biztosítása céljából történő módosításáról (COM(2019) 399 final – 2019/0183 (COD))	84
2020/C 14/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Hatékonyabb jogalkotás a szociálpolitika területén: a minősített többségi szavazásra való áttérés területeinek meghatározása (COM(2019) 186 final)	87
2020/C 14/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Vitaanyag: „Fenntartható Európa 2030-ra”(COM(2019) 22 final)	95
2020/C 14/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak: Hatékonyabb és demokratikusabb uniós energia- és éghajlat-politikai döntéshozatal (COM(2019) 177 final)	105
2020/C 14/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai légi közlekedési stratégia: Szigorú szociális normák fenntartása és előmozdítása (COM(2019) 120 final)	112
2020/C 14/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra Németországnak a Svájcjal kötött, közúti szállításról szóló meglévő kétoldalú megállapodásának a két ország között a határ menti régiókban végzett, nemzetközi autóbusszos közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázsműveletek engedélyezése céljából történő módosítására való felhatalmazásáról (COM(2019) 221 final) Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra Olaszországnak a Svájcjal a két ország között a határ menti régiókban végzett nemzetközi autóbusszos közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázsműveletek engedélyezéséről kötendő megállapodásról szóló tárgyalásokra, valamint egy ilyen megállapodás megkötésére való felhatalmazásáról (COM(2019) 223 final)	118

2020/C 14/18	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Iránymutatás a nem személyes adatok Európai Unióban való szabad áramlásának keretéről szóló rendeletről (COM(2019) 250 final).....	122
2020/C 14/19	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (2014–2020) szóló 1309/2013/EU rendelet módosításáról (COM(2019) 397 final – 2019/0180 (COD)).....	129
2020/C 14/20	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2017/2403 rendeletnek az Egyesült Királyság vizein tevékenységet folytató uniós halászhajókra vonatkozó halászati engedélyek és az Egyesült Királyság halászhajói által az uniós vizeken végzett halászati műveletek tekintetében történő módosításáról [COM(2019) 398 final – 2019/0187(COD)]......	130
2020/C 14/21	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2019/501 rendelet és az (EU) 2019/502 rendelet alkalmazási időszak tekintetében történő módosításáról (COM(2019) 396 final – 2019/0179 (COD)).....	131

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 546. PLENÁRIS ÜLÉSE, 2019.9.25. – 2019.9.26.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A szociális jogok európai pillére – a kezdeti végrehajtás értékelése és ajánlások a jövőre

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2020/C 14/01)

Előadó: **Bernd SCHLÜTER**Társelőadó: **Cinzia DEL RIO**

Közyűlési határozat:	2019.1.24.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése Saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.10.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	117/44/3

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Mivel úgy véli, hogy az Európai Unió reális jövőképének alapját csak egy stabil gazdasági háttér és egy erős szociális dimenzió ötvözte alkothatja ⁽¹⁾, az EGSZB mindig is felfelé irányuló konvergenciát és hatékonyabb szociálpolitikát szorgalmazott, mind az uniós, mind a tagállami szintet tekintve ⁽²⁾. Az európai szociális modellt nemzetközi referenciaként is meg kell erősíteni és naprakésszé kell tenni. A 2017. évi szociális jogok európai pillérének tényleges végrehajtása megerősíti, hogy egy új, társadalmilag befogadó stratégia keretében közösen kiállunk az európai szociális modell mellett.

1.2 A szociális jogok európai pillérének megvalósítását célzó intézkedések során kiegyensúlyozott módon tiszteletben kell tartani a Szerződések céljait és elveit, a tagállamok és az uniós intézmények közötti hatáskörmegosztást és adott esetben a csökkentést kizáró záradékot – akár uniós és nemzeti szintű szakpolitikai programok, akár jogalkotási kezdeményezések keretében valósítjuk meg a pillért.

1.3 A megfelelő területeken az európai jogszabályoknak olyan keretet kell alkotniuk, amely általános közös szabályokat tartalmaz, tiszteletben tartja a sajátos nemzeti körülményeket és szociális rendszereket, valamint uniós és nemzeti szinten a polgárok számára valódi és érvényesíthető szociális jogokat ismer el. A pillér céljait a horizontális rendelkezés alkalmazásával az összes uniós szakpolitikai területen tiszteletben kell tartani ⁽³⁾.

1.4 A szociális jogok európai pillérének megvalósítása jelenleg jogalkotási és nem jogalkotási intézkedések révén, egyedi finanszírozás keretében és az európai szemeszter folyamatának módosítása révén történik, aminek azt a célt kell szolgálnia, hogy elinduljon egy felfelé irányuló konvergencia, és hogy az egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében szociális minimumnormákat határozzanak meg.

1.5 Fontos, hogy alapkövetelményeket dolgozzunk ki és fogadjunk el megbízható és hatékony szociális védelmi rendszerekhez ⁽⁴⁾ és az általános érdekű alapvető szolgáltatásokra vonatkozóan, és ezeket független értékelők rendszeresen értékeljék.

⁽¹⁾ HL C 81., 2018.3.2., 145. o., 1.2. és 2.2. pont.

⁽²⁾ Többek között az alábbi véleményekben: HL C 13., 2016.1.15., 40. o.; HL C 81., 2018.3.2., 145. o. és HL C 440., 2018.12.6., 135. o.

⁽³⁾ Az EUMSZ 9. cikke.

⁽⁴⁾ HL C 13., 2016.1.15., 40. o.

1.6 Az Európai Bizottságnak és az Európai Parlamentnek olyan mechanizmusokat kell javasolnia, amelyek minden szinten biztosítják, hogy az összes érintett szociális szereplő – köztük a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek – képviselőit megfelelően bevonják a szociális jogok európai pillérének megvalósításába ⁽⁵⁾. Külön figyelmet kell fordítani a nemzeti szintű kollektív tárgyalások megerősítésére, illetve különféle szerepére. Ezek a tárgyalások előkészíthetők a terepet a munkaerőpiac konkrét területét szabályozó jogszabályok számára, illetve azok alternatívájaként szolgálhatnak.

1.7 A szociális jogok európai pillérének megvalósításához szilárd költségvetési alapra és beruházásokra van szükség uniós és tagállami szinten egyaránt. Ehhez megfelelő finanszírozást kell biztosítani a többéves pénzügyi keretben, a szociális célú állami beruházások arányszabálya, illetve az európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) révén, amelyeknek még inkább a szociális jogok európai pillérére, valamint megfelelő adópolitikákra kellene fókuszálniuk ⁽⁶⁾.

1.8 Az európai szemeszter és a nemzeti reformprogramok – amelyek az euróövezeten kívüli országokra ugyanúgy vonatkoznak –, valamint a szociális eredménytábla a pillér végrehajtását és nyomon követését segítő legfontosabb eszközök között vannak ⁽⁷⁾.

1.9 Egy új európai szemeszter folyamatban szociális célokat kellene megvalósítani úgy, hogy folyamatosan nyomon követjük a szociális egyenlőtlenségek alakulását és új, mérhető mutatókat, valamint szociális kérdésekre vonatkozó, célzott országspecifikus ajánlásokat vezetünk be.

1.10 Elő kell mozdítani a szociális jogok európai pillére végrehajtásának folyamatos nyomon követését, kötelező konzultációt folytatva a szociális partnerekkel. Az EGSZB azt ajánlja, hogy ennek érdekében, az európai szemeszter folyamatához kapcsolódva hozzanak létre egy uniós szociálpolitikai fórumot.

1.11 Az EGSZB már javasolta egy olyan egyértelmű és összehangolt menetrend kidolgozását, amely meghatározza a pillér végrehajtásához kapcsolódó prioritásokat, illetve kéri a már meglévő szociális jogok és normák megerősítését. Prioritásként kell kezelni a kiszolgáltatott helyzetben levő csoportok alapvető igényeit és jogait, az esélyegyenlőség, a jövedelmek és a jólét terén a tagállamok között, illetve azokon belül fennálló különbségeket, a társadalmi befogadással kapcsolatos politikákat, valamint azt, hogy megfelelő feltételek legyenek a közszolgáltatások és a nem profitorientált szolgáltatások nyújtásához és a szociális vállalatok működéséhez.

1.12 Ez a vélemény általános iránymutatásokat fogalmaz meg, bemutatja az első lépések általános értékelését és ajánlásokat fogalmaz meg a fő eszközök tekintetében. A vélemény a szociális jogok európai pillérének három fő területe szerinti felosztásban – esélyegyenlőség és egyforma hozzáférés a munkaerőpiachoz; tisztességes munkafeltételek; szociális védelem és befogadás – naprakész információkkal szolgál az elfogadott intézkedések és a rendelkezésre álló eszközök terén uniós szinten elért eredményekről, és javaslatokat fogalmaz meg a következő lépésekre nézve.

2. Háttér és a végrehajtásra vonatkozó iránymutatások

2.1 A szociális jogok európai pillérének ünnepélyes kihirdetésére a 2017 novemberében Göteborgban a tisztességes munkafeltételekről és növekedésről megrendezett szociális csúcstalálkozón került sor. A pillér a polgárok alapvető jogait meghatározó európai Szerződésben foglalt átfogó elvekből következik, amelyek érvényesítése továbbra is az érintett szereplők feladata. Az EUMSZ 9. és 151. cikke meghatározza az európai szociális modell célkitűzéseit, amelyeket a társadalmi befogadás egy új stratégiájának keretében hozzá kell igazítani a munka világában és társadalmainkban bekövetkezett változásokhoz.

2.2 Az EU és a tagállamok fokozatosan vezetik be és fejlesztik azokat a szakpolitikákat, amelyek célja az emberek munka- és életkörülményeinek javítása egy olyan európai szociális modell segítségével, amely az uniós gazdaság versenyképességének egyik eszköze is, és amelynek megvalósítása és aktualizálása továbbra is az EU célja marad. Nagy különbségek vannak az uniós tagállamok között és azokon belül, illetve az egyes társadalmi csoportok és a szociális biztonsági rendszerek között. Számos ország néz szembe kihívásokkal, egyes uniós országok befogadóbb szociális rendszerekkel rendelkeznek, mások azonban nem teljesítik az alapvető szükségleteket sem. A szociális jogok európai pillérével el kell érni, hogy az EU és a tagállamok korszerű megoldásokat kínáljanak az európai polgárokat érintő jelenlegi kihívásokra, és hogy a globális versenyben egyenlő versenyfeltételeket szavatoljanak a fenntartható vállalkozások számára. A szociális jogok európai pillére egyfajta politikai vállalás, amelynek az uniós intézmények, a tagállamok, a szociális partnerek, a civil társadalmi szervezetek és minden más érintett szereplő arra irányuló kötelezettségvállalásának kell lennie, hogy a hatáskörükön belül, a kölcsönös tisztelet szellemében valamennyi polgár közvetlen javát szolgálják.

2.3 A munka jövőjével kapcsolatos centenáriumi ILO-nyilatkozat, amelyet a közelmúltban fogadtak el a Nemzetközi Munkaügyi Konferencián, felvázol néhány fontos cselekvési irányvonalat, és olyan intézkedéseket rögzít, amelyek korszerűsítene a munkajogot és megakadályozná a kirekesztést. Emellett előírja egy sor, az emberek kapacitásaival, a munka intézményeivel és a tisztességes és fenntartható munkával kapcsolatos beruházást, amelyek jobb környezetet teremtenek a vállalkozások számára a növekedéshez, az emberek számára pedig a méltányosabb élet- és munkakörülmények megteremtéséhez úgy, hogy közben tiszteletben tartják a nemzeti kereteket és a szociális partnerek speciális szerepét.

2.4 Az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendje 17 fenntartható fejlődési célt irányoz elő, amelyek 2030-ig történő megvalósítására az EU kötelezettséget vállalt; a szociális jogok európai pillérének megvalósítása pedig hozzájárul mindehhez.

⁽⁵⁾ A 2.6.3. pontban felsoroltak szerint.

⁽⁶⁾ HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 1.5. és 1.6. pont.

⁽⁷⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o., 6.3.1. pont.

2.4.1 Az EGSZB úgy véli, hogy Európa reális jövőképekének alapját csak egy stabil gazdasági háttér és egy erős szociális dimenzió ötvözte alkothatja. Meggyőződése, hogy az Európai Uniónak megújított konszenzusra kell jutnia egy fenntartható gazdasági és szociális stratégia tekintetében, hogy beváltsa azt az ígéretét, hogy kiegyensúlyozott gazdasági növekedést és társadalmi haladást valósít meg, növelve polgárainak jólétét ⁽⁸⁾.

2.4.2 A 2019. május 9-i nagyszabasi nyilatkozatban ⁽⁹⁾ az EU tagállamai elkötelezték magukat amellett, hogy ott fognak eredményeket felmutatni, ahol az a legfontosabb; hogy Európa a fontos kérdésekben továbbra is fontos tényező legyen; valamint hogy mindenkor érvényesíteni fogják a méltányosság elvét.

2.5 A szociális jogok európai pillérének uniós szintű végrehajtására eddig

- a) jogalkotási és nem jogalkotási intézkedéseken keresztül (hangsúlyt helyezve a meglévő szociális vívmányok megerősítésére, vizsgálatára, és szükség esetén aktualizálásukra),
- b) egyedi finanszírozás keretében, illetve
- c) az európai szemeszter folyamatával kapcsolatos néhány kezdeti változtatás révén kerül sor.

2.6 *Unió és nemzeti szintű jogalkotási és nem jogalkotási intézkedések*

2.6.1 Nyitott, dinamikus és mobilis munkaerőpiacokra van szükség az új és változatosabb szakmai életpályák, valamint a munkahelyek, ágazatok és foglalkoztatási státuszok közötti zökkenőmentes váltás támogatásához. Intézkedésre van szükség a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összeegyeztetéséhez. Az oktatási és képzési rendszereket jobban hozzá kell igazítani a munkaerőpiaci igényekhez. Reformokkal elő kell mozdítani, hogy a munkaerő aktívan idősödjön, fenntarthatóvá és hatékonyá kell tenni a nyugdíjrendszereket, valamint integrálni kell a migránsokat a munkaerőpiacra.

2.6.2 A pillér megvalósításához az EU és a tagállamok minden olyan politikai eszközt igénybe fognak venni, amelyről azt gondolják, hogy a közös célok eléréséhez szükség van rá. Ebbe a körbe tartoznak a szakpolitikai programok és a jogi intézkedések is. A szubszidiaritás és az arányosság elve, illetve a szerződések kötelező érvényű értékei, céljai és elvei határozzák meg, hogy milyen szinteken kell meghozni ezeket az intézkedéseket. Ennek során előtérbe helyezik majd azt a szintet, amely a legjobb hozzáadott értéket nyújtja az érintett szereplőknek és segíti a szociális jogok európai pillérének hatékony megvalósítását. Tiszteletben kell tartani a jogkörök megosztását és a csökkentést kizáró rendelkezést.

2.6.3 A részvételen alapuló demokrácia és a hatékonyabb szabályozás jegyében az EU és a tagállamok – a 153–155. cikknek megfelelően – előzetesen konzultálnak a szociális partnerekkel. Amennyiben az ilyen konzultáció során a szociális partnerek jelzik, hogy a szociális párbeszéd keretében autonóm módon szeretnének fellépni, akkor az EU és a tagállamok nem tesznek lépéseket az adott politikaterületen mindaddig, amíg a szociális partnerek meg tudják valósítani a kérdéses intézkedés célját.

2.6.4 A szociális jogok európai pillérének végrehajtásakor tiszteletben kell tartani az egyéb érintett szereplők – többek között az állami szociális szolgáltatásokat nyújtók, a nonprofit szociális és lakhatási szolgáltatók egyesületei, a közfinanszírozott biztosítók, a szociális gazdasági vállalkozások, a jóléti és ifjúsági szervezetek, a szociális szolgáltatások fogyasztói, illetve a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok képviselői – hatáskörét, és biztosítani kell a részvételüket.

2.6.5 A tagállamoknak, az uniós intézményeknek, a szociális partnereknek és a civil társadalmi szervezeteknek figyelemmel kell kísérniük a szociális jogok európai pillérének megvalósítását és azt, hogy mennyire hatékonyak a már meglévő intézkedések. Az uniós intézményeknek segíteniük kellene a tagállamoknak és a szociális szereplőknek a pillér tagállami megvalósításában.

2.6.6 A megfelelő területeken az európai jogszabályoknak – európai hozzáadott értéket nyújtva – általános és egyértelmű normákat tartalmazó keretet kell rögzíteniük, figyelembe véve az egyedi nemzeti helyzetet úgy, hogy alkalmazkodni lehessen a sokféle szociális rendszerhez és az érintett felek szerepéhez, illetve elismerve az embereket uniós és nemzeti szinten megillető, valódi és érvényesíthető szociális jogokat ⁽¹⁰⁾. A pillér céljait – egyebek mellett a horizontális rendelkezés alkalmazásával – az összes uniós szakpolitikai területen tiszteletben kell tartani (az EUMSZ 9. cikke).

2.6.7 A szociális jogok európai pillére végrehajtásának célja, hogy elinduljon egy felfelé irányuló konvergencia, javuljanak az európai munkavállalókat és polgárokat érintő szociális és munkaerőpiaci feltételek, megbízható és hatékony szociális védelmi rendszerek, valamint modern, tudományos megalapozottságú, ellenőrzött minőségű szociális és egészségügyi (köz- és nonprofit) szolgáltatások jöjjenek létre, illetve javuljanak a meglévők ⁽¹¹⁾, valamint minimumszabályokat határozzanak meg a szociális dömping elleni küzdelemre vonatkozóan, ugyanakkor egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek a jól teljesítő gazdaságok és a fenntartható vállalkozások számára, munkahelyek jöjjenek létre és emellett növekedjen a polgárok EU-ba vetett bizalma. A szociálpolitikához kapcsolódó stratégiáknak foglalkozniuk kell a kkv-k érdekeivel, illetve azzal, hogy ez utóbbiak tisztességes piaci feltételek mellett működhessenek. Fontos, hogy alapkövetelményeket dolgozzunk ki és fogadjunk el az olyan általános érdekű alapvető szolgáltatásokra vonatkozóan, mint a lakhatás, a vízellátás, valamint a szociális szolgáltatások; ezeket többek között független értékelőknek (kutatóintézeteknek, tudományos akadémiáknak stb.) kell rendszeresen elemezniük, amelyek akár pénzügyi támogatásban is részesülhetnek, és amelyek jelentéseit közzé kell tenni. A polgárok és a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok igényeit, valamint a lehetőségeket, a jövedelem és a vagyon tekintetében a tagállamokon belül és azok között fennálló veszélyes különbségeket prioritásként kell kezelni.

⁽⁸⁾ HL C 81., 2018.3.2., 145. o., 2.2. pont.

⁽⁹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2019/05/09/the-sibiu-declaration/>

⁽¹⁰⁾ HL C 440., 2018.12.6., 28. o., 3.3. pont.

⁽¹¹⁾ HL C 13., 2016.1.15., 40. o.

2.6.8 Külön figyelmet kell fordítani a kollektív tárgyalások nemzeti szinten betöltött eltérő szerepére és a kollektív szerződésekre, amelyek a munkaerőpiac és a munkaügyi kapcsolatok konkrét területét szabályozva előkészíthetik a terepet a jogszabályoknak, illetve azok alternatívájaként szolgálhatnak. Így a szociális partnerek is szerepet kaphatnak a végrehajtásban, megmutatva, hogy ők is ugyanolyan jogi hatást érhetnek el. Egyes tagállamokban a kollektív tárgyalások folyamata nincs strukturálva, és a kollektív tárgyalások csak nagyon kevés területre terjednek ki. Ennek folytán továbbra is nagy különbségek vannak abban, hogy mennyire biztosítottak a szociális jogok európai pillérében meghatározott szociális jogok. Ilyen esetekben törvényi beavatkozásra van szükség.

2.6.9 „A szociális párbeszéd új kezdete” című négyoldalú nyilatkozat a hatékony kollektív tárgyalás megteremtését szorgalmazza. Az, hogy a szociális partnerek közösen vállalták a szociális jogok európai pillérének végrehajtását, megjelenik az európai szociális partnerek 2019–2021-es közös munkaprogramjában is, amelyet nemzeti szinten is végrehajtanak majd, így járulva hozzá a nemzeti reformfolyamathoz. A 2019–2021-es időszakra vonatkozó munkaprogram konkrét javaslatokat fog tartalmazni a szociális jogok európai pillérének megvalósításához kapcsolódó kérdések vonatkozásában, ideértve például a digitalizációról szóló önálló keretmegállapodásról folytatott tárgyalásokat, ezen belül az összekapcsolás és lekapcsolódás lehetőségeinek és módjainak témáját, valamint a munkaerőpiacok és szociális rendszerek teljesítményének javítását és a készségfejlesztést ⁽¹²⁾.

2.6.10 A civil társadalom szerepét jobban el kell ismerni és meg kell szilárdítani. Meg kell erősíteni a civil párbeszédet annak érdekében, hogy az emberek – köztük a fiatalok ⁽¹³⁾ és a kiszolgáltatott helyzetben lévők vagy megkülönböztetéssel szembesülők – érezzék, hogy részt tudnak venni a döntéshozatali folyamatok tervezésében, végrehajtásában és felülvizsgálatában ⁽¹⁴⁾. Az EGSZB éppen most indítja el a nemzeti vitákat néhány kiválasztott uniós tagállamban arról, hogy hogyan lehetne jobban bevonni a civil társadalmat az európai szemeszter folyamatába ⁽¹⁵⁾.

2.6.11 Az Európai Bizottság gyakorlati intézkedéseket hozott annak érdekében, hogy a pillért európai szinten átültethessék a gyakorlatba, és a közelmúltban közzétett egy frissített tájékoztatót, amely az eddig elfogadott jogalkotási és nem jogalkotási kezdeményezéseket tartalmazta ⁽¹⁶⁾. Az EGSZB már korábban is javasolta egy olyan egyértelmű és összehangolt menetrend kidolgozását ⁽¹⁷⁾, amely meghatározza a pillér végrehajtásához kapcsolódó prioritásokat.

2.6.12 A szociális jogok európai pillérének végrehajtását szolgáló intézkedéseknek a tagállami és uniós szintű szociális és egészségügyi politikák jelenlegi jogi és gyakorlati helyzetének tudományos elemzésén kell alapulniuk, és be kell vonniuk a társadalmi érdekcsoportokat. Az EGSZB egy uniós szociálpolitikai fórum létrehozását javasolja: az EU-nak szüksége van ugyanis egy állandó fórumra a kommunikációhoz, a bevált gyakorlatok megosztásához, az értékeléshez, szakértői szemináriumokhoz, szociális programokhoz, az uniós és tagállami szabályoknak való megfeleléshez, illetve az uniós és tagállami szakpolitikákkal kapcsolatos reformprojektekhez. Mivel a meglévő szociális jogok jobb érvényesítése továbbra is problematikus, az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak gondoskodniuk kell az uniós jogszabályoknak való megfelelés javításáról. Az új fórumot szorosan össze kell kapcsolni az EGSZB-vel és az európai szemeszter folyamatával.

2.6.13 Azok a nem jogalkotási intézkedések, amelyek adott esetben kiegészítő eszközül szolgálhatnak a szociális jogok európai pillérének hatékony megvalósításához, magukban foglalhatnak olyan, „puha” jogi eszközöket, mint a jól teljesítő rendszerek kölcsönös elismerése, a közös ösztönzők, a nyitott koordinációs módszer, a kölcsönös tanulás, a szakértői értékelések, a tagállamok médian keresztüli szerepvállalása vagy a fékként szolgáló programok ⁽¹⁸⁾. Az EGSZB üdvözli a civil társadalom és az érdekelt felek mozgósítására irányuló kezdeményezéseket, amelyek pénzügyi támogatásban részesülhetnek, ideértve például a „Stand Up for the Social Pillar” (Álljunk ki a szociális jogok európai pillére mellett) elnevezésű kezdeményezést ⁽¹⁹⁾.

2.7 Pénzügyi politikák és az uniós források következetes és célzott felhasználása

2.7.1 A szociális jogok európai pillérének hatékony megvalósításához megfelelő költségvetési mozgástérre, illetve európai és nemzeti szintű beruházásokra van szükség. Egy átfogó és egységes megközelítést követve a pillért be kell építeni a gazdasági, pénzügyi és költségvetési politikába és az EU jövőbeli stratégiájába. Ebben kulcsszerepet játszik az a cél, hogy az oktatás, a felelősségvállalás ösztönzése és a társadalmi befogadás révén nagyobb termelékenységet biztosítsunk és leszorítsuk a jövedelmi különbségeket ⁽²⁰⁾. A pillér végrehajtásának az egyik vezérelvként kellene szolgálnia a következő uniós többéves pénzügyi keret meghatározásához. Ehhez a források következetes felhasználására, illetve arra van szükség, hogy a pillér egyrésztől irányítóként szolgáljon az operatív programok számára, másrésztől a strukturális és beruházási alapok, az ESZA+ és az InvestEU Alap, valamint az összes többi kapcsolódó uniós költségvetési sor hatását meghatározó eszközként szolgáljon. Az uniós forrásokhoz való hozzáférés kritériumainak konstruktív és megfelelő módon a pillérhez tartozó jogokra és elvekre kell vonatkozniuk, ugyanakkor figyelembe kell venniük a nemzeti körülményeket, valamint minden szociális szereplő hozzájárulásait. Az uniós pénzeszközök nem helyettesíthetik a tagállamok által, illetve a tagállamokban nyújtott modern, könnyen elérhető és magas színvonalú szociális biztonsági rendszerek állami finanszírozását.

⁽¹²⁾ Európai szociális párbeszéd, 2019–2021-es munkaprogram.

⁽¹³⁾ A fiatalok párbeszédbe való bevonásának fontosságát több nemzeti vita során felvetették, például Szlovéniában is.

⁽¹⁴⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o.

⁽¹⁵⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o.

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/european_pillar_one_year_on.pdf

⁽¹⁷⁾ HL C 81., 2018.3.2., 145. o., 1.3. pont.

⁽¹⁸⁾ Itt a minőségi jogalkotás eszköztárára utalunk, amely a kötelező erejű jogszabályokat kiegészítő vagy azok alternatívájaként alkalmazható intézkedéseket foglal magában.

⁽¹⁹⁾ <https://www.etuc.org/en/pressrelease/stand-social-pillar-alliance-social-economy-enterprises-trade-unions-and-civil-society>.

⁽²⁰⁾ HL C 271., 2013.9.19., 91. o., 2.3. pont.

2.7.2 A következő többéves pénzügyi keretről folytatott tárgyalások során törekedni kell arra, hogy a foglalkoztatás- és szociálpolitika megfelelő finanszírozást biztosítsanak. Felül kell vizsgálni az uniós költségvetési és adósságszabályokat ⁽²¹⁾, hogy tiszteltben lehessen tartani az alapvető jogokat, valamint a Szerződések és a szociális jogok európai pillére célkitűzéseit. A gazdaságok teljesítőképességének, az adósság korlátok között tartásának és a szociális céloknak megfelelő egyensúlyban kell lenniük. Ahogy azt az EGSZB már több alkalommal is hangsúlyozta ⁽²²⁾, a tagállamokon belüli állami beruházások fokozása a szociális célú állami beruházások arany szabálya révén is elősegíthető, ami lehetővé tenné a költségvetési szabályok rugalmasabb kezelését. A növekvő jövedelmi szintek, a fenntartható növekedés, az erősebb társadalmi kohézió és a kirekesztés megelőzése közös célok, amelyeket figyelembe kell venni. Az állami beruházások magasabb szintjét is lehet támogatni, elsősorban az európai strukturális és beruházási alapokból, amelyek egyértelműbben összpontosíthatnának a szociális jogok európai pillérének belül kiemelt célkitűzésekre ⁽²³⁾. Az adócsalás, az adóelkerülés és az agresszív adótervezés elleni hatékony küzdelemre irányuló megfelelő adópolitikával képesnek kell lennünk további forrásokat előteremteni a szociális jogok európai pillérének finanszírozásához ⁽²⁴⁾.

2.8 Az európai szemeszter

2.8.1 A szociális jogok európai pillére kihat az európai gazdasági kormányzásra. Ez már az európai szemeszter kulcsfontosságú dokumentumaiban is szerepelt, illetve ezzel a 2018. évi országspecifikus ajánlások is foglalkoztak. A 2019. évi együttes foglalkoztatási jelentés ⁽²⁵⁾ az éves növekedési jelentéssel együtt meghatározó szerepet kapott az európai szemeszter keretében.

2.8.2 Az EGSZB szerint az európai szemeszter és a nemzeti reformprogramok – amelyek az euróövezeten kívüli országokra ugyanúgy vonatkoznak – a pillér végrehajtását és nyomon követését segítő legfontosabb eszközök közt vannak ⁽²⁶⁾. A jobb eredmények érdekében szükség lehet olyan referenciakeretre, referenciaértékekre és összehangolt szakpolitikai tapasztalatcserére, amelyek a tagállamok, az uniós intézmények és a szociális partnerek arra irányuló erőfeszítéseit támogatják, hogy javuljon a foglalkoztatási és szociális politikák teljesítménye.

A szociális eredménytáblának az együttes foglalkoztatási jelentésen és az országjelentéseken belül egyaránt nyomon kellene követnie a pillér megvalósítása terén elért előrehaladást. Ennek integrált módon kell működnie a tagállamok által kidolgozott, már létező foglalkoztatási teljesítményfigyelővel (EPM) és a szociális védelmi teljesítményfigyelővel (SPPM). A szociális eredménytábla további fejlesztésre szorulhat, mivel annak (az uniós átlagtól való eltéréseken alapuló) teljesítményértékelési módszerei túlzottan optimista képet festhetnek a tagállamok szociális teljesítményéről. Az eredménytábla 14 mutatóját és almutatóit (összesen 35 mutatót) a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek bevonásával folyamatosan felül kell vizsgálni annak érdekében, hogy hozzáigazítsák azokat a szakpolitikai célkitűzésekhez és Európa változó társadalmi-gazdasági helyzetéhez.

2.8.3 Az új európai szemeszter során – a társadalmi egyensúlyhiányt nyomon követve – szociális célkitűzéseket is el kell érni, hogy ellensúlyozzuk a költségvetési és makrogazdasági követelmények túlsúlyát. A szociális eredménytáblának a pillérhez tartozó valamennyi jogot és alapelvet nyomon kell követnie, ezenkívül továbbfejlesztett és új, mérhető mutatókat kell alkalmaznia. Az ilyen mutatók közé tartozhatnak a statisztikákon kívül a minőségi szociális szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés, az érvényesíthető szociális jogok, a migránsok társadalmi és munkaerőpiaci integrációja, a kollektív tárgyalások lefedettsége, az érintett szociális szereplők részvétele az európai szemeszter folyamatában, továbbá a gyakornoki programokhoz és a színvonalas felsőoktatáshoz való hozzáférés. Az Európai Bizottságnak a szociális partnerekkel és az érintett civil társadalmi szervezetekkel szoros együttműködésben nyomon kell követnie a nemzeti reformtervek végrehajtását, így módon támogatva a szociális országspecifikus ajánlások kidolgozását. Megfelelő számú, strukturált ajánlásra van szükség, amelyek nyomon követik, hogy milyen eredményeket sikerült elérni a menetrendben meghatározott prioritásokkal kapcsolatban.

2.8.4 Az EUMSZ rendelkezéseivel összhangban meg kell erősíteni a szociális partnerek bevonását, lehetővé téve számukra, hogy a nemzeti gyakorlatoknak megfelelően elmondják véleményüket a gazdasági, foglalkoztatási és szociálpolitika kialakításával és végrehajtásával kapcsolatban. A szociális partnereket időben és érdemben be kell vonni, hogy növekedjen a szakpolitikákban történő szerepvállalásuk, ami a munkavállalói és a munkaadói érdekek összeegyeztetésének köszönhetően megkönnyíti azok sikeres végrehajtását. A szociális partnerek együttműködése a gazdaság- és a foglalkoztatáspolitikai, valamint a társadalmi integráció sikerének, fenntarthatóságának és inkluzivitásának motorja lehet ⁽²⁷⁾. Kötelezővé kellene tenni a szociális partnerekkel történő konzultációt ⁽²⁸⁾.

2.8.5 A szociális jogok európai pillérének az európai szemeszter keretében történő végrehajtásával kapcsolatos szakpolitikák kidolgozásában ugyancsak hatékonyan bizonyult a civil társadalmi szervezetek, szolgáltatói szövetségek és a közfinanszírozott biztosítók részvétele.

⁽²¹⁾ HL C 177., 2016.5.18., 35. o.

⁽²²⁾ HL C 227., 2018.6.28., 1. o., 1.8. és 3.6. pont; HL C 327., 2013.11.12., 11. o.; HL C 227., 2018.6.28., 95. o., 1.4. pont; HL C 226., 2014.7.16., 21. o.; HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 3.14. pont és HL C 190., 2019.6.5., 24. o., 1.8. pont.

⁽²³⁾ HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 1.5. pont.

⁽²⁴⁾ HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 1.6. pont.

⁽²⁵⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6167-2019-INIT/hu/pdf>.

⁽²⁶⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o., 6.3.1. pont.

⁽²⁷⁾ HL C 282., 2019.8.20., 32. o., 3.3.2. pont.

⁽²⁸⁾ HL C 282., 2019.8.20., 32. o., 3.3.5. pont.

2.8.6 Figyelembe véve, hogy az európai szemeszter egyre nagyobb szerepet játszik az uniós költségvetés felhasználásának irányításában, ez nem történhet azon jelenlegi vagy jövőbeli rendelkezések kárára, amelyek az uniós költségvetés tervezésében és felhasználásában az átláthatóságot, a nyitottságot és az elszámoltathatóságot biztosítják.

2.8.7 Megfelelően kialakított referenciamutatók iránymutatással szolgálhatnak azokhoz a nélkülözhetetlen nemzeti reformokhoz, amelyek célja a munkaerőpiacok és a szociális rendszerek teljesítményének növelése. Egyértelmű prioritásokat kellene meghatározni, és ennek keretében azokra a kérdésekre kellene összpontosítani, amelyek kedvezően hatnak majd a versenyképességre és a foglalkoztatásra, valamint a szociális rendszerek fenntarthatóságára, inkluzivitására és hatékonyságára. Ebben a Tanácsnak, az Európai Bizottságnak, a tagállamoknak és a szociális partnereknek közösen kellene részt venniük. Hasonlóképpen a nemzeti kormányoknak is teljes mértékben be kell vonniuk a nemzeti szociális partnereket a pillér elveinek és jogainak gyakorlati megvalósításába.

3. A végrehajtással kapcsolatos helyzet és a következő lépésekre vonatkozó javaslatok

3.1 A kontextus és a végrehajtásra vonatkozó iránymutatók alapján, illetve utalva az uniós intézmények és tagállamok közötti hatáskörmegosztásról és az összes érintett részvételéről szóló 2.6.1., 2.6.2. és 2.6.3. pontra, ez a fejezet néhány olyan prioritást határoz meg, amelyekkel az elkövetkező hónapokban foglalkozni kell. Természetesen nem csak ezekre az intézkedésekre lesz szükség a pillér megvalósításához.

3.2 Esélyegyenlőség és munkavállalási jog

3.2.1 2019-ben elfogadtak egy, a munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtéséről szóló irányelvet, amelynek kézzelfogható előnyöket kell hoznia a családok, különösen a nők és a gyermekek számára azzal, hogy minimumszabályt vezet be a szülők és a gondozók számára. Az EUMSZ 153. cikkének értelmében a nemzeti szociális partnereknek – kollektív szerződések révén – meghatározó szerepet kell játszaniuk a gyors áttétel biztosításában azáltal, hogy hozzáigazítják az uniós jogot az adott ország tényleges igényeihez, ugyanakkor tiszteletben kell tartaniuk az irányelv előírásainak már megfelelő megállapodásokat és jogszabályokat.

3.2.2 A munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtéséről szóló irányelv végrehajtásakor különös figyelmet kell fordítani a szülői szabadságot igénybe vevő munkavállalók megfelelő kompenzálásával és a rugalmas munkafeltételekkel kapcsolatos tiszteletes és életképes megoldásokra, ideértve a barcelonai célkitűzések lehetséges felülvizsgálatát is. A családok támogatása érdekében mérlegelni kellene megfizethető gyermek- és egyéb gondozási szolgáltatásokat is.

3.2.3 Az EGSZB szorgalmazza, hogy dolgozzanak ki integrált stratégiát a nemek közötti egyenlőségről ⁽²⁹⁾. Az európai miniszterek nemek közötti egyenlőségről szóló közös nyilatkozatának ⁽³⁰⁾ fényében az EGSZB kéri, hogy szüntessék meg a nemek közötti bérszakadékot ⁽³¹⁾. Különösen a kvv-k igényeivel kell foglalkozni, hogy el lehessen kerülni a túlzott adminisztratív terheket.

3.2.4 Továbbra is döntő fontosságú megvizsgálni, hogy a bérszakadék milyen hatással van a nők jövőbeli nyugdíjaira, a nyugdíjszakadékra és a szegénység nőket fenyegető nagyobb kockázatára, és kezelni is kell ezeket a hatásokat.

3.2.5 Az EGSZB ismét hangsúlyozza, hogy az aktív munkaerőpiaci politikákba irányuló fokozott beruházásoknak köszönhetően és az állami foglalkoztatási szolgálatok (áfsz) hatékony működésére vonatkozó közös előírások meghatározása révén javulhat a munkaerőpiaci részvétel és a munkavégzés minősége ⁽³²⁾. Ez vonatkozik a nonprofit foglalkoztatási szolgálatokra is, méghozzá azzal a céllal, hogy rövidüljenek az átmeneti időszakok, biztosítsák a megszerzett készségek használatát, támogassák a több és változatosabb szakmai életpályát és elmozduljanak a stabil munkaszerződések felé ⁽³³⁾. A tartós munkanélküliség elleni küzdelem, a migránsok munkaerőpiaci integrációja és a reményüket veszített személyek munkaerőpiacra való újbóli beilleszkedése egy másik fontos szakpolitikai terület, ahol sürgősen célzott intézkedésekre van szükség. Ezek magukban foglalhatják a munkavállalók ahhoz való jogának biztosítását, hogy az álláskeresés, képzés és átképzés során támogatást kapjanak.

3.2.6 Az Unió napirendjén kell szerepelnie annak, hogy az egész életen át tartó tanuláshoz való jog mindenki számára biztosítva legyen ⁽³⁴⁾. Tovább kell fejleszteni a nemzeti oktatási, képzési és tanulószerveződéses gyakorlati képzési rendszereket, középpontba helyezve a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területét (TTMM), valamint a duális rendszerek kifejlesztését, ami azt eredményezi, hogy jobban meg lehet majd felelni a munkaerőpiaci igényeknek.

3.3 Tiszteletes munkafeltételek

3.3.1 Rövid távon a hangsúlyt az egyenlő bánásmód elvét megerősítő, a munkavállalók kiküldetéséről szóló felülvizsgált irányelv, valamint az összes munkaviszony tekintetében minimális jogokat megállapító, az átlátható és kiszámítható munkafeltételekről szóló irányelv végrehajtásának nyomon követésére kell helyezni, emellett pedig létre kell hozni az Európai Munkaügyi Hatóságot, amelynek célja az uniós vívmányok végrehajtásának és a munkaügyi ellenőrzések hatékonyságának javítása.

⁽²⁹⁾ HL C 240., 2019.7.16., 3. o., 1.3. pont.

⁽³⁰⁾ A nemek közötti egyenlőségért felelős miniszterek 2018. október 12-i nem hivatalos találkozója keretében, Bécsben aláírt, „A nemek közötti egyenlőség mint az Európai Unió jelenlegi és jövőbeli prioritása” című közös nyilatkozat.

⁽³¹⁾ HL C 110., 2019.3.22., 26. o., 3.1.1. és 3.1.3. pont.

⁽³²⁾ Az EGSZB külön véleményt fogadott el az áfsz-ekről, HL C 353., 2019.10.18., 46. o.

⁽³³⁾ HL C 353., 2019.10.18., 46. o.

⁽³⁴⁾ HL C 237., 2018.7.6., 8. o., 4.10. pont.

3.3.2 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a vállalatokon belül fokozzák a munkavállalók bevonását, különösen a termelékenység növelése és az új technológiák bevezetésének támogatása, valamint a munkaszervezésre és a munkavállalói készségekre gyakorolt hatások kihasználása céljából. Ezzel összefüggésben az EGSZB nagy várakozással tekint az európai szociális partnerek között a digitalizációról szóló keretmegállapodásról folyó tárgyalások eredményei elé.

3.3.3 Az EGSZB támogatja, hogy – megfelelő európai és nemzeti szinteken zajló szociális párbeszéd keretében – dolgozzanak ki megfelelő intézkedéseket a „méltányos átalakulásról”, olyan elemeket és fellépéseket bevezetve, amelyek minimumvédelmet biztosítanak a (technológiai, demográfiai, globalizációs, valamint éghajlatváltozással vagy körforgásos gazdasággal kapcsolatos) átalakulásokból fakadó munkahelyi átszervezések vagy csoportos létszámcsökkenések esetére – ideértve a kollektív tárgyalás folytatásához való jogot –, hogy fel lehessen készülni a változásokra és támogatást lehessen nyújtani az érintett munkavállalók részére (a csoportos létszámcsökkenésről szóló irányelv ⁽³⁵⁾ fejleményei). Az EGSZB már azt is nagyon várja, hogy a társjogalkotók elfogadják az Európai Globalizációs Alapot.

3.3.4 A munkavállalók – tájékoztatáshoz és konzultációhoz való joguk részeként – a vállalatirányításba való bevonásának illeszkednie kell a nem pénzügyi információkra vonatkozó új jogi kerethez ⁽³⁶⁾, illetve azt úgy kell kiigazítani, hogy a vállalkozásokra vonatkozó elszámoltathatósági követelmények terén a szükséges körülmények terén a szükséges körülményekkel járjanak el.

3.3.5 Az EGSZB hasznosnak tartja olyan referenciamutatók meghatározását, amelyek a keresettel rendelkezők elszegényedésének megelőzése érdekében segítenek értékelni az alacsony bérek megfelelőségét, többek között azzal, hogy előmozdítják az elemzések és a bevált gyakorlatok megosztását a rendelkezésre álló kölcsönös tanulási folyamatok keretében, valamint az átlátható és kiszámítható minimálbérek megállapítására vonatkozó közös szabályokat vezetnek be, amennyiben ilyenek léteznek, és ha a szociális partnerek ezt akarják.

3.3.6 Figyelembe véve, hogy a centenáriumi ILO-nyilatkozat az egészségre és a biztonságra helyezi a hangsúlyt, az EGSZB intézkedéseket ajánl annak biztosítása érdekében, hogy a munkavállalók részesülhessenek a munkahelyi egészség és biztonság javítását és a balesetek megelőzését célzó legjobb technológiák kínálta előnyökből, kellően figyelembe véve ennek a magánéletre és a teljesítményre gyakorolt hatásait.

3.3.7 Minden tagállamnak ugyanolyan mértékben kell tudnia a hatékony kollektív tárgyalási rendszerekre támaszkodni. Szükség esetén jogi és operatív keretrendszert kell kiépíteni, vagy javítani kell a meglévőket annak érdekében, hogy szabad, önálló és hatékony kollektív tárgyalásokat folytathassanak. A szociális partnerek kapacitásépítéséhez szükséges források ESZA+ keretében történő biztosítása, valamint a szociális párbeszéd és a szociális partnerek bevonásának különösen az európai szemeszter keretében történő előmozdítása révén kell támogatni a jogi és operatív keretrendszereket.

3.4 Szociális védelem és társadalmi befogadás

3.4.1 A szociális jogok európai pillére olyan intézkedéseket irányoz elő, amelyek minden, az Unióban élő személy szociális védelmét garantálják. Az uniós és tagállami szintű szociálpolitikák segítettek továbbfejleszteni az európai szociális modellt, amelyet a szociális jogok európai pillérének célkitűzései alapján naprakésszé kell tenni. A globalizáció, a digitalizáció, az éghajlatváltozás és a munkavállalói mobilitás által támasztott új kihívásoknak való megfelelés érdekében biztosítani kell a társadalombiztosítási járulékot fizető munkavállalók és vállalkozások egyéni felelőssége és a szolidaritás közötti egyensúlyt.

3.4.2 Különösen fontosak a kiszolgáltatott csoportok, köztük a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok, valamint az elegendő erőforrással nem rendelkező személyek alapvető igényeihez és esélyegyenlőségéhez kapcsolódó elvek és jogok. Ezekkel a csoportokkal a pillér 3. fejezete foglalkozik. Az EGSZB számára fontos célkitűzést jelent, hogy készüljön érdemi menetrend a fogyatékossággal élőkről ⁽³⁷⁾. Nem minden tagállamban érvényesülnek az alapvető jogok és az alapelvek. A megfelelő minimumjövedelem (14) a foglalkoztatás aktív támogatásával együtt (4), a megfelelő időskori jövedelem (15), az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés (1), a lakhatás és a hajléktalanoknak nyújtott segítség (19) nem garantált minden esetben az Unióban, továbbá nem állnak rendelkezésre mindenhol megbízható és hatékony juttatások és szolgáltatások.

3.4.3 Az új technológiáknak és a digitalizációnak köszönhető innovációban rejlő lehetőségeket úgy kell kiaknázni, hogy azok – a polgárok jogainak tiszteletben tartása mellett – a közszolgáltatások és a szociális gazdaság javát szolgálják ⁽³⁸⁾. Emellett foglalkozni kell a kereskedelmi digitális platformok által esetlegesen okozott társadalmi és kulturális kihívások ⁽³⁹⁾, valamint a versennyel kapcsolatos egyensúlytalanságok kérdésével is, hogy a kkv-k ismét méltányos pozícióból indulhassanak, és hogy a hátrányos helyzetű régiókban is megvalósuljon a helyi szintű jólét, illetve a társadalmi befogadás.

⁽³⁵⁾ A Tanács 98/59/EK irányelve (1998. július 20.) a csoportos létszámcsökkenésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (HL L 225., 1998.8.12., 16. o.).

⁽³⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/95/EU irányelve (2014. október 22.) a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról (HL L 330., 2014.11.15., 1. o.).

⁽³⁷⁾ SOC/616 – A fogyatékossággal élő személyek jogaival kapcsolatos, 2020–2030 közötti időszakra vonatkozó menetrend kialakítása (folyamatban).

⁽³⁸⁾ HL C 353., 2019.10.19., 1. o.

⁽³⁹⁾ HL C 353., 2019.10.19., 17. o.

3.4.4 Egyes tagállamokban nem mindenki részesül szolidaritásalapú ellátásban, illetve részesül a szolgáltatásokból, valamint azokra nem vonatkoznak jogi intézkedések. A bevált gyakorlatok és az előrehaladás mellett az országjelentések rosszul összehangolt és integrált szociálpolitikákról, nem megfelelő rendszerekről, a szegénység nagy kockázatáról, az aktív befogadás hiányáról, jelentős regionális különbségekről, valamint az egészségügyi ellátással és az egyéb általános érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos beruházások és az e szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiányáról is árulkodnak. E probléma kezelése érdekében megfelelő feltételeket kell biztosítani a hatóságoknak és az elismert nonprofit szervezeteknek ahhoz, hogy jó minőségű közszolgáltatásokat tudjanak nyújtani.

3.4.5 Az EGSZB üdvözli a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről szóló tanácsi ajánlást, amely a szociális védelemhez való hozzáférés azon hiányosságaival foglalkozik, amelyekkel az atipikus szerződésekkel dolgozó és a különféle önálló vállalkozói tevékenységeket végző személyek szembesülnek. Az ajánlást ki kellene egészíteni a végrehajtásához szükséges további intézkedésekkel. Ilyen például az ajánlás által elfogadott nyomkövetési keret szerinti értékelés, amely a tagállamok által benyújtott cselekvési tervek, illetve a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek által nyújtott hozzájárulások alapján zajlana.

3.4.6 Ugyancsak sürgősen szükség van a szociális transzferek aktiválására irányuló tagállami kapacitás megerősítésére, hogy a születéstől az időskorig ki tudják elégíteni az emberek alapvető szükségleteit. Ez az alábbiakat foglalja magában:

- a minimumjövedelmi rendszerekről szóló európai keretirányelv elfogadása a szegénység felszámolása és a befogadó munkaerőpiacok előmozdítása érdekében ⁽⁴⁰⁾,
- annak feltárása, hogy milyen lehetőség van közös minimumszabályok megállapítására az uniós tagállamokban a munkanélküliségi biztosítás területén ⁽⁴¹⁾,
- annak biztosítása, hogy fogyatékossgal élő személyek is vállalhassanak szociális és politikai funkciókat,
- az „öregedéssel járó költségek” megfogalmazás felülvizsgálata és helyette a „méltóságteljes öregedés” megközelítésre való áttérés, amely a gazdasági kormányzás középpontjába a nyugdíjak, az egészségügyi szolgáltatások és a hosszú távú ellátás megfelelőségét helyezi anélkül, hogy mindez a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságának rovására menne,
- az alacsony jövedelmű háztartások javát szolgáló, köztulajdonú bérlakásokkal és a lakhatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos konkrét programok létrehozása,
- beruházások a gyermekek és a hátrányos helyzetű fiatalok közvetlen érdekeit szolgáló gyermekgondozási létesítményekbe; az EGSZB üdvözli a gyermekgarancia bevezetésére irányuló európai bizottsági és európai parlamenti javaslatot, valamint
- a minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára, továbbá az ifjúsági garancia kiterjesztése.

3.4.7 Az EGSZB arra kéri az uniós jogalkotókat, hogy folytassák a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet felülvizsgálatára irányuló tárgyalásokat, és azt kéri a tagállamoktól, hogy gyorsítsák fel az európai akadálymentesítési intézkedéscsomag végrehajtását.

3.4.8 Célzott intézkedésekkel és speciális finanszírozással meg kell erősíteni a szociális szolgáltatások, a szociális gazdasági vállalkozások és a nonprofit szervezetek szerepét.

3.5 Horizontális intézkedések

3.5.1 A szociális jogok európai pillérének uniós és nemzeti szinten egyaránt át kell alakítania a minőségi jogalkotással kapcsolatos jellemzőket és követelményeket, hogy minden kritérium – többek között a költség-haszon elemzés is – teljes mértékben tükrözze a szabályozás hatálya alá tartozó területekre gyakorolt gazdasági, társadalmi és környezeti hatásokat, lefedve a kv-kat érő hatásokat is.

3.5.2 A helyi önkormányzatok, a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek számára külön forrásokat – többek között külön költségvetési sorokat – kell biztosítani, hogy ösztönözzük és támogassuk azokat az intézkedéseket (konferenciák, tanulmányok, képzések, tájékoztatás, szakértői cserék stb.), amelyeket a szociális jogok európai pillérének megvalósításához végre kell hajtaniuk.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽⁴⁰⁾ HL C 190., 2018.6.5., 1. o.

⁽⁴¹⁾ Az EGSZB jelenleg is dolgozik egy idevonatkozó véleményen: SOC/583 – „A munkanélküliségi biztosításra vonatkozó közös uniós minimumszabályok” (folyamatban).

FÜGGELÉK

Az alábbi, a vita során elutasított módosító indítványoknál a támogató szavazatok száma elérte az összes leadott szavazat számának legalább egynegyedét (Esz. 59. cikk (3) bekezdés):

2.3. pont

A következőképpen módosítandó:

2.3 A munka jövőjével kapcsolatos centenáriumi ILO-nyilatkozat, amelyet a közelmúltban fogadtak el a Nemzetközi Munkaiügyi Konferencián, felvázol néhány fontos cselekvési irányvonalat, az ILO számára. A nyilatkozatban a konferencia arra is felkéri az összes tagot, hogy – figyelembe véve a nemzeti körülményeket – a tripartizmus és a szociális párbeszéd alapján, valamint az ILO támogatásával önállóan és kollektívan is dolgozzanak azon, hogy továbbfejlesszék az ILO munka jövőjével kapcsolatos emberközpontú megközelítését. A nyilatkozat olyan kérdéseket érint, mint, és olyan intézkedéseket rögzít, amelyek korszerűsítik a munkajogot és megakadályozzák a kirekesztést. Emellett előírja egy sor, az emberek kapacitásainak és a munka intézményeinek erősítése, valamint a tartós, inkluzív és fenntartható gazdasági növekedés, a teljes és produktív foglalkoztatás és a mindenki számára elérhető tisztességes munka előmozdítása tisztességes és fenntartható munkával kapcsolatos beruházást, amelyek jobb környezetet teremtenek a vállalkozások számára a növekedéshez, az emberek számára pedig a méltányosabb élet- és munkakörülmények megteremtéséhez úgy, hogy közben tiszteletben tartják a nemzeti kereteket és a szociális partnerek speciális szerepét.

Indokolás

A javasolt módosítások célja, hogy a pont szövege megfeleljen az ILO centenáriumi nyilatkozata tartalmának. Továbbá a vélemény kapcsán lásd az arra vonatkozó általános megállapítást, hogy az ILO tagjainak hogyan kellene dolgozniuk – egyénileg és kollektíven – a munka jövőjére vonatkozó megközelítésük támogatása érdekében.

A szavazás eredménye:

Mellette: 56

Ellene: 121

Tartózkodott: 3

2.5. pont

A következőképpen módosítandó:

2.5 A szociális jogok európai pillérének uniós szintű végrehajtására eddig

- jogalkotási és nem jogalkotási intézkedéseken keresztül (hangsúlyt helyezve a meglévő szociális vívmányok megerősítésére, vizsgálatára, és szükség esetén aktualizálásukra),
- egydi finanszírozás keretében, illetve
- az európai szemeszter folyamatával kapcsolatos néhány kezdeti változtatás révén kerül sor.

Indokolás

Ez a pont arról számol be, hogy milyen uniós szintű intézkedésekre került sor a szociális jogok európai pillérének végrehajtása érdekében. Ezért nem logikus a meglévő vívmányok naprakésszé tételére hivatkozni.

A szavazás eredménye:

Mellette: 56

Ellene: 124

Tartózkodott: 2

2.6. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6 Általános megjegyzések az Unió és nemzeti szintű jogalkotási és nem jogalkotási intézkedésekről

Indokolás

Javasoljuk e szakasz főcímsorának és alcímének módosítását, hogy tükrözze az alábbiakban javasolt új pontok tartalmát.

A szavazás eredménye:

Mellette: 49

Ellene: 126

Tartózkodott: 8

Első új pont a jelenlegi 2.6.1. elé

A jelenlegi 2.6.1. pont elé új pont illesztendő be (1.):

A végrehajtás alapvetése – általános megközelítés**Indokolás**

Javasoljuk e szakasz főcímsorának és alcímének módosítását, hogy tükrözze az alábbiakban javasolt új pontok tartalmát.

A szavazás eredménye:

Mellette: 55

Ellene: 119

Tartózkodott: 5

Új pont a 2.6.1. pont után

Új pont illesztendő be az 2.6.1. pont után:

Abból kell kiindulni, hogy a munkajog területén az egyértelmű transznacionális dimenzióval nem rendelkező kérdéseket megfelelőbben lehet nemzeti szinten kezelni. Kerülni kell az egyenmegtámasztásra alapuló uniós jogszabályokat, amelyek nem veszik figyelembe az egyes tagállamokban működő vállalkozások, ágazatok, hagyományok és rendszerek jellege és mérete közötti különbségeket. Ezenkívül ellehetetlenítik, hogy a szakszervezetek és a munkaadói szervezetek ágazatspecifikus megállapodásokat kössenek, ami pedig különösen fontos azokban az országokban, ahol a szociális partnereknek nagy mozgásterük van a foglalkoztatási és munkafeltételek szabályozásában mind a nemzeti jogszabályok kiegészítéseként, mind azoktól függetlenül.

Indokolás

Szóban.

A szavazás eredménye:

Mellette: 51

Ellene: 116

Tartózkodott: 6

2.6.4. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6.4 A tagállamoknak, és az uniós intézményeknek, ~~a szociális partnereknek és a civil társadalmi szervezeteknek~~ az európai szemeszter keretében figyelemmel kell kísérniük a szociális jogok európai pillérének megvalósítását és azt, hogy mennyire hatékonyak a már meglévő intézkedések, biztosítva a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek bevonását. Az uniós intézményeknek segíteniük kellene a tagállamoknak és a szociális szereplőknek a pillér tagállami megvalósításában.

Indokolás

E módosítás célja annak tükrözése, hogy a szociális jogok európai pillére megvalósításának nyomonkövetésében az EU és a tagállamok, illetve a szociális partnerek és a civil társadalom szerepe eltérő.

A szavazás eredménye:

Mellette: 54

Ellene: 120

Tartózkodott: 1

2.6.5. pont

A jelenlegi pont törlendő.

~~2.6.5 A megfelelő területeken az európai jogszabályoknak – európai hozzáadott értéket nyújtva – általános és egyértelmű normákat tartalmazó keretet kell rögzíteniük, figyelembe véve az egyedi nemzeti helyzetet úgy, hogy alkalmazkodni lehessen a sokféle szociális rendszerhez és az érintett felek szerepéhez, illetve elismerve az embereket uniós és nemzeti szinten megillető, valódi és érvényesíthető szociális jogokat⁽⁺⁾. A pillér céljait egyebek mellett a horizontális rendelkezés alkalmazásával – az összes uniós szakpolitikai területen tiszteletben kell tartani (az EUMSZ 9. cikke).~~

⁽⁺⁾ HL C 440., 2018.12.6., 28. o., 3.3. pont.

Indokolás

Szóban.

A szavazás eredménye:

Mellette: 48

Ellene: 123

Tartózkodott: 5

2.6.5. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6.5 A megfelelő területeken az európai jogszabályoknak – európai hozzáadott értéket nyújtva – általános és egyértelmű normákat tartalmazó megvalósítható normákra irányuló keretet kell rögzíteniük, figyelembe véve az egyedi nemzeti helyzetet úgy, hogy alkalmazkodni lehessen a sokféle szociális rendszerhez és az érintett felek szerepéhez, illetve elismerve az embereket uniós és nemzeti szinten megillető, valódi és érvényesíthető szociális jogokat. A pillér céljait – egyebek mellett a horizontális rendelkezés alkalmazásával – az összes uniós szakpolitikai területen tiszteletben kell tartani (az EUMSZ 9. cikke).

⁽¹⁾ HL C 440., 2018.12.6., 28. o., 3.3. pont.

Indokolás

Ha az a cél, hogy tiszteletben tartsuk a tagállamok sokféleségét a szociális rendszerek terén, nem lehet általános vagy közös normákat követelni.

A szavazás eredménye:

Mellette: 48

Ellene: 120

Tartózkodott: 4

2.6.6. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6.6 A szociális jogok európai pillére végrehajtásának célja, hogy a foglalkoztatás és a szociális eredmények tekintetében elinduljon egy felfelé irányuló konvergencia, javuljanak és az adott viszonyokhoz igazodjanak az európai munkavállalókat és polgárokat érintő szociális és munkaerőpiaci feltételek, megbízható, fenntartható és hatékony szociális védelmi rendszerek, valamint modern, tudományos megalapozottságú, ellenőrzött minőségű szociális és egészségügyi (köz- és nonprofit) szolgáltatások jöjjenek létre, illetve javuljanak a meglévők ⁽¹⁾, valamint minimumszabályokat határozzanak meg a szociális dömping elleni küzdelemre vonatkozóan, tisztességes munkakörülményekre törekedve, ugyanakkor egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek a jól teljesítő gazdaságok és a fenntartható vállalkozások számára, munkahelyek jöjjenek létre és emellett növekedjen a polgárok EU-ba vetett bizalma. A szociálpolitikához kapcsolódó stratégiáknak foglalkozniuk kell a kkv-k érdekeivel, illetve azzal, hogy ez utóbbiak tisztességes piaci feltételek mellett működhessenek. Fontos, hogy alapkövetelményeket dolgozzunk ki és fogadjunk el az olyan általános érdekű alapvető szolgáltatásokra vonatkozóan, mint a lakhatás, a vízellátás, valamint a szociális szolgáltatások; ezeket többek között független értékelőknek (kutatóintézeteknek, tudományos akadémiáknak stb.) kell rendszeresen elemezniük, amelyek akár pénzügyi támogatásban is részesülhetnek, és amelyek jelentéseit közzé kell tenni. A polgárok és a kiszolgáltatók helyzetben lévő csoportok igényeit, valamint a lehetőségeket, a jövedelem és a vagyon tekintetében a tagállamokon belül és az azok között fennálló veszélyes különbségeket prioritásként kell kezelni. Minden tagállamnak elő kell mozdítania az egyenlő esélyeken és a tisztességes életfeltételeken alapuló társadalmi befogadást.

⁽¹⁾ HL C 13., 2016.1.15., 40. o.

Indokolás

A szociális jogok európai pillérének megvalósítása a foglalkoztatási és szociális eredmények felfelé irányuló konvergenciáját kell, hogy eredményezze, mivel az eredmények határozzák meg, hogy a szakpolitikai döntések sikeresek voltak-e. Amint a szociális jogok európai pillérének preambulumban szerepel (12. pont): „A szociális jogok európai pillérének célja, hogy iránymutatást nyújtson a hatékony foglalkoztatási és szociális eredmények eléréséhez (...) jelenlegi és jövőbeli problémák megoldása terén”. A szövegnek meg kell említenie a szociális és munkaerőpiaci feltételek kiigazítását (nem csak javítását) is, mivel szükség lehet ilyen kiigazításokra a társadalmainkban és a munka világában zajló változások eredményeképpen. A szociális biztonsági rendszereknek megbízhatónak és hatékonynak, ugyanakkor fenntarthatónak is kell lenniük.

A szociális jogok európai pillére nem a szociális dömping elleni küzdelem minimumszabályainak meghatározásáról szól, ezért ezt a részt törölni kell.

A prioritásként kezelendő kérdések listája nem tartalmazhat olyan kérdéseket, amelyekre a szociális jogok európai pillérének alapelvei nem vonatkoznak (pl. a jólét és a jövedelem terén fennálló különbségek a tagállamokon belül vagy azok között).

A szavazás eredménye:

Mellette: 53

Ellene: 115

Tartózkodott: 3

2.6.7. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6.7 Külön figyelmet kell fordítani a kollektív tárgyalások nemzeti szinten betöltött eltérő szerepére és a kollektív szerződésekre, amelyek a munkaerőpiaci és a munkaügyi kapcsolatok konkrét területét szabályozva előkészíthetik a terepet a jogszabályoknak, illetve azok alternatívájaként szolgálhatnak. Így a szociális partnerek is szerepet kaphatnak a végrehajtásban, megmutatva, hogy ők is ugyanolyan jogi hatást érhetnek el. Egyes tagállamokban a kollektív tárgyalások folyamata nincs strukturálva, és a kollektív tárgyalások csak nagyon kevés területre terjednek ki. Ennek folytán továbbra is nagy különbségek vannak abban, hogy mennyire biztosítottak a szociális jogok európai pillérében meghatározott szociális jogok. Ilyen esetekben törvényi beavatkozásra van szükség. Az EGSZB ezért arra ösztönzi a tagállamokat, hogy erősítsék meg a nemzeti szociális partnerek kapacitásait.

Indokolás

Javasoljuk a második mondat végének törlését, mivel nem világos, mi értendő az „ugyanolyan jogi hatás” elérése alatt. A nemzeti rendszerek eltérőek a kollektív tárgyalásoknak és a jogalkotásnak a munkaerőpiac szabályozásában betöltött szerepét, a kollektív tárgyalások folytatásának szintjét (ágazatközi, ágazati, vállalati és munkahelyi, regionális, szakmai szint), valamint a különböző szinten folytatott tárgyalások egymásra hatásának (összekapcsolásának) módját illetően (forrás: Eurofound).

A szavazás eredménye:

Mellette: 59

Ellene: 114

Tartózkodott: 2

2.6.8. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6.8 „A szociális párbeszéd új kezdete” című négyoldalú nyilatkozat a hatékony kollektív tárgyalás megteremtését szorgalmazza. Az, hogy a szociális partnerek közösen vállalták a szociális jogok európai pillérének végrehajtását, megjelenik az európai szociális partnerek 2019–2021-es közös munkaprogramjában is, amelyet nemzeti szinten is végrehajtanak majd, így járulva hozzá a nemzeti reformfolyamathoz. A 2019–2021-es időszakra vonatkozó munkaprogram a következő hat prioritásra irányul: digitalizáció; a munkaerőpiacok és szociális rendszerek teljesítményének javítása; készségfejlesztés; munkahelyi pszichoszociális szempontok és kockázatok kezelése; kapacitásépítés a hatékonyabb szociális párbeszéd érdekében; körforgásos gazdaság konkrét javaslatokat fog tartalmazni a szociális jogok európai pillérének megvalósításához kapcsolódó kérdések vonatkozásában, ideértve például a digitalizációról szóló önálló keretmegállapodásról folytatott tárgyalásokat, ezen belül az összekapcsolás és lekapcsolódás lehetőségeinek és módjainak témáját, valamint a munkaerőpiacok és szociális rendszerek teljesítményének javítását és a készségfejlesztést ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Európai szociális párbeszéd, 2019–2021-es munkaprogram.

Indokolás

Fontos, hogy a vélemény szövege kövesse az európai szociális partnerek munkaprogramjában használt megfogalmazást. (Az összekapcsolást és a lekapcsolódást például a munkaprogramban egy közös tényfeltáró szeminárium szervezéséről szóló nyilatkozat kapcsán használják, amelyen különböző tapasztalatokat vizsgálnak majd meg.)

A szavazás eredménye:

Mellette: 53

Ellene: 115

Tartózkodott: 6

2.6.10. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6.10 Az Európai Bizottság gyakorlati intézkedéseket hozott annak érdekében, hogy a pillért európai szinten átültethessék a gyakorlatba, és a közelmúltban közzétett egy frissített tájékoztatót, amely az eddig elfogadott jogalkotási és nem jogalkotási kezdeményezéseket tartalmazta ⁽¹⁾. Az EGSZB már korábban is jelezte, hogy véleménye szerint egy, a szociális jogok európai pillérének végrehajtására vonatkozó egyértelmű ütemterv segítené előmozdítani a konvergenciát és elérni a célkitűzéseit. javasolta egy olyan egyértelmű és összehangolt menetrend kidolgozását ⁽²⁾, amely meghatározza a pillér végrehajtásához kapcsolódó prioritásokat.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/european_pillar_one_year_on.pdf

⁽²⁾ SOC/564, 8.3. és 1.3. pontok (HL C 81., 2018.3.2., 145. o.).

Indokolás

Javasoljuk a SOC/564 jelű vélemény szövegének pontos átvételét.

A szavazás eredménye:

Mellette: 50

Ellene: 113

Tartózkodott: 4

2.6.11. pont

A következőképpen módosítandó:

2.6.11 A szociális jogok európai pillérének végrehajtását szolgáló intézkedéseknek a tagállami és uniós szintű szociális és egészségügyi politikák jelenlegi jogi és gyakorlati helyzetének tudományos elemzésén kell alapulniuk, és be kell vonniuk a társadalmi érdekcsoportokat. Az EGSZB támogató szerepet tölthetne be ebben. Az EGSZB egy uniós szociálpolitikai fórum létrehozását javasolja: az EU-nak szüksége van ugyanis egy állandó fórumra, résztőnőnie kell a kommunikációhoz, a bevált gyakorlatok megosztásához, az értékeléshez, szakértői szemináriumokhoz, szociális programokhoz, az uniós és tagállami szabályoknak való megfelelésthez, illetve az uniós és tagállami szakpolitikákkal kapcsolatos reformprojektekhez. Mivel a meglévő szociális jogok jobb érvényesítése továbbra is problematikus, az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak gondoskodniuk kell az uniós jogszabályoknak való megfelelés javításáról. Az új fórumot szorosan össze kell kapcsolni az EGSZB-vel és az európai szemeszter folyamatával.

Indokolás

Egyáltalán nem világos, hogy mi értendő „egy uniós szociálpolitikai fórum” létrehozása alatt. Nincs szükség újabb eszközökre/platformokra, így a fórumra való utalást törölni kell. Ami fontos, az az érdekelt felek bevonása, a velük való konzultáció és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása.

A szavazás eredménye:

Mellette: 52

Ellene: 114

Tartózkodott: 3

2.7.2. pont

A következőképpen módosítandó:

2.7.2 A következő többéves pénzügyi keretről folytatott tárgyalások során törekedni kell arra, hogy a foglalkoztatás- és szociálpolitikához megfelelő finanszírozást biztosítsanak. Felül kell vizsgálni az uniós költségvetési és adósságszabályokat⁽⁴⁾, hogy tiszteletben lehessen tartani az alapvető jogokat, valamint a Szerződés és a szociális jogok európai pillére célkitűzéseit. A gazdaságok teljesítőképességének, az adósság korlátok között tartásának és a szociális céloknak megfelelő egyensúlyban kell lenniük. Ahogy azt az EGSZB már több alkalommal is korábban hangsúlyozta⁽²⁾, a szociális pillér végrehajtásának finanszírozása nagymértékben függ majd a tagállami szinten rendelkezésre álló forrásoktól is. Az elkövetkező néhány évben szükség lesz a beruházások, valamint a tevékenységek működési költségeinek állami költségvetésekből történő finanszírozására. Ezt az EU költségvetésre és adósságra vonatkozó szabályai korlátozhatják⁽³⁾. Ahogyan azt az EGSZB már többször is hangsúlyozta⁽⁴⁾, fontolóra kell venni az ezekben megengedett rugalmasság növelését, például egy olyan „arany szabály” révén, amely a szociális pillér céljainak elérése érdekében lehetővé tesz szociális célú állami beruházásokat. Ennek eszköze egyebek közt: a jövedelemszintek emelése, a társadalmi kohézió fokozása és az egyébként hátrányos helyzetű csoportok kirekesztődésének megelőzése, akik enélkül nem képesek teljes mértékben részt venni a társadalomban, illetve ezzel párhuzamosan fenntartható gazdasági növekedés megvalósítása, a tagállamokon belüli állami beruházások fokozása a szociális célú állami beruházások arany szabálya révén is elősegíthető, ami lehetővé teszi a költségvetési szabályok rugalmasabb kezelését. A növekvő jövedelmi szintek, a fenntartható növekedés, az erősebb társadalmi kohézió és a kirekesztés megelőzése közös célok, amelyeket figyelembe kell venni. Az állami beruházások magasabb szintjét is lehet támogatni, elsősorban az európai strukturális és beruházási alapokból, amelyek egyértelműbben összpontosíthatnának a szociális jogok európai pillérén belül kiemelt célkitűzésekre⁽⁵⁾. Az adócsalás, az adóelkerülés és az agresszív adótervezés elleni hatékony küzdelemre irányuló megfelelő adópolitikával képesnek kell lennünk további forrásokat előteremteni a szociális jogok európai pillérének finanszírozásához. A kiegészítő finanszírozás hatékony felhasználásának biztosításához a szociális pillér cselekvési terveit és ütemtervét az európai szemeszter szerves részeként kell végrehajtani, különösen a nemzeti reformprogramok és konvergenciaprogramok kidolgozása során⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ HL C 177., 2016.5.18., 35. o.

⁽²⁾ HL C 227., 2018.6.28., 1. o., 1.8. és 3.6. pont; HL C 327., 2013.11.12., 11. o., 2018. évi éves növekedési jelentés, 1.4. pont (még nem tették közzé); HL C 226., 2014.7.16., 21. o.; HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 3.14. pont és HL C 190., 2019.6.5., 24. o., 1.8. pont.

⁽³⁾ HL C 177., 2016.5.18., 35. o.

⁽⁴⁾ HL C 227., 2018.6.28., 1. o., 1.6. pont; Az euróövezet gazdaságpolitikája (2018), 1.8. és 3.6. pont; HL C 327., 2013.11.12., 11. o., 1.4. pont; HL C 226., 2014.7.16., 21. o.

⁽⁵⁾ HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 1.5. pont.

⁽⁶⁾ HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 1.6. pont.

Indokolás

Fontos, hogy pontosan idézzük a hivatkozott véleményt, hogy a szöveg kiegyensúlyozottabb legyen, valamint hogy utaljunk a korábbi véleményekben a pillér európai szemeszter részeként történő végrehajtása kapcsán tett megállapításokra.

A szavazás eredménye:

Mellette: 55

Ellene: 112

Tartózkodott: 4

2.8.4. pont

A következőképpen módosítandó:

2.8.4 Az új európai szemeszter új ciklusa során – a társadalmi egyensúlyhiányt átfogó nyomon követés keretében – szociális célkitűzéseket is el kell érni, hogy ellensúlyozzuk a költségvetési és makrogazdasági követelmények túlsúlyát. A szociális eredménytáblának a pillérhez tartozó valamennyi jogot és alapelvet nyomon kell követnie, ezenkívül továbbfejlesztett és új, mérhető mutatókat kell alkalmaznia. Az ilyen mutatók közé tartozhatnak a statisztikákon kívül a minőségi szociális szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés, az érvényesíthető szociális jogok, a migránsok társadalmi és munkaerőpiaci integrációja, a kollektív tárgyalások érvényességi területe, az érintett szociális szereplők részvétele az európai szemeszter folyamatában, továbbá a gyakorlati programokhoz és a színvonalas felsőoktatáshoz való hozzáférés. Az Európai Bizottságnak a szociális partnerekkel és az érintett civil társadalmi szervezetekkel szoros együttműködésben nyomon kell követnie a nemzeti reformtervek végrehajtását, így módon támogatva a szociális országspecifikus ajánlások kidolgozását. Megfelelő számú, strukturált ajánlásra van szükség, amelyek nyomon követik, hogy milyen eredményeket sikerült elérni a menetrendben meghatározott prioritásokkal kapcsolatban.

Indokolás

Nem fontos „új” európai szemeszterről beszélni, mivel az európai szemesztereket már 2010-ben bevezették. Ezenkívül nem szükséges „új” európai szemeszterre törekedni, hanem minden erőfeszítést arra kell összpontosítani, hogy a jelenlegi európai szemeszter hatékonyan és eredményorientált módon működjön. Ezért inkább az európai szemeszter új ciklusára kell utalni. A szociális jogok európai pillérét „szociális eredménytábla” kíséri, amely három, a pillér elveihez kapcsolódó területen követi nyomon a teljesítményt és a tendenciákat az uniós országokban. Az eredménytáblát felhasználják a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterében, illetve az arra is szolgál, hogy felmérjék az előrelépést az EU egészének a „szociális AAA” minősítése felé. Ez azt jelenti, hogy létezik átfogó nyomon követés.

A szavazás eredménye:

Mellette: 49

Ellene: 117

Tartózkodott: 4

Új pont a jelenlegi 3.1. pont előtt

Új pont illesztendő be a jelenlegi 3.1. pont elé:

Idevonatkozó véleményében ⁽¹⁾ az EGSZB már hangsúlyozta, hogy a pillér jó lehetőséget kínálhat annak bizonyítására, hogy az uniós szint még mindig képes adott esetben megfelelő választ adni az utca embere előtt álló kihívásokra, a hatáskörök megosztásának és a szubszidiaritás elvének a teljes körű tiszteletben tartása mellett.

⁽¹⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o.

Indokolás

Ez a mondat összefoglalja, hogy a szociális jogok európai pillérének végrehajtása és az azt követő lépések során ésszerűen kell tartani, hogy a szociális jogok európai pillére jó lehetőséget kínálhat annak bizonyítására, hogy az EU képes megfelelő választ adni azokon a területeken, ahol fellépése helyénvaló. Ugyanakkor ez a mondat kiemeli a hatáskörmegosztás és a szubszidiaritási elv teljes körű tiszteletben tartásának jelentőségét.

A szavazás eredménye:

Mellette: 50

Ellene: 114

Tartózkodott: 4

Első új pont a jelenlegi 3.1. pont után

Új pont illesztendő be a jelenlegi 3.1. pont után:

Nagyon fontos, hogy szinergiák legyenek az uniós, illetve a nemzeti szociálpolitikák és intézkedések között. Mivel az uniós szociális modell különböző nemzeti modellekre épül (amit meg is kell őrizni), az EU-nak tiszteletben kell tartania a nemzeti hatásköröket, illetve a politikai döntéseken és társadalmi modelleken alapuló tagállami szociális rendszerek sokféleségét. Az EU fő feladata ezért az, hogy minél jobb feltételeket biztosítson tagállamai és szociális partnerei számára, és támogassa őket a meghatározott reformok végrehajtására irányuló erőfeszítéseikben.

Indokolás

A következtetéseket és ajánlásokat tartalmazó szövegrészben is hangsúlyozni kell az uniós és a nemzeti szociálpolitikák és szociális intézkedések közötti szinergia fontosságát. A nyilatkozat preambuluma világosan fogalmaz: „A szociális jogok európai pillérének megvalósítását [...] közös politikai kötelezettségvállalásnak és felelősségnek tekintik.” A preambulum ezen túlmenően kifejezetten hivatkozik a hatáskörmegosztásra, a különböző társadalmi-gazdasági környezetek figyelembevételére, a nemzeti rendszerek közötti különbségekre (többek között a szociális partnerek szerepét tekintve), illetve a szubszidiaritás és az arányosság elvére.

A szavazás eredménye:

Mellette: 45

Ellene: 116

Tartózkodott: 4

3.2.2. pont

A következőképpen módosítandó:

3.2.2 A munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtéséről szóló irányelv végrehajtásakor különös figyelmet kell fordítani a szülői szabadságot igénybe vevő munkavállalók megfelelő kompenzálásával és a rugalmas munkafeltételekkel kapcsolatos tisztességes, megfizethető és életképes olyan megoldásokra, ~~ideértve a barcelonai célkitűzések lehetséges felülvizsgálatát~~ amelyek figyelembe veszik a munkahelyek igényeit is. A családok támogatása érdekében mérlegelni kellene megfizethető gyermek- és egyéb gondozási szolgáltatásokat is.

Indokolás

A munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtéséről szóló irányelv végrehajtása során a tagállamokban elfogadott, a szülői szabadságot igénybe vevő munkavállalók megfelelő kompenzálására irányuló megoldásoknak megfizethetőnek is kell lenniük. A rugalmas munkafeltételekre vonatkozó megoldásoknak mindig figyelembe kell venniük a munkahelyek igényeit is.

Mivel a barcelonai célkitűzéseket az Európai Tanács határozta meg (2002-ben), azok esetleges felülvizsgálata nem kapcsolódik a munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtéséről szóló irányelv végrehajtásához, ezért ezt a részt törölni kell.

A szavazás eredménye:

Mellette: 49

Ellene: 109

Tartózkodott: 5

3.2.3. pont

A következőképpen módosítandó:

3.2.3 Az EGSZB szorgalmazza, hogy dolgozzanak ki integrált stratégiát a nemek közötti egyenlőségről ⁽¹⁾ Az európai miniszterek nemek közötti egyenlőségről szóló közös nyilatkozatának ⁽²⁾ fényében az EGSZB kéri, hogy szüntessék meg a nemek közötti indokolatlan bérszakadékok ⁽³⁾. Különösen a kkv-k igényeivel kell foglalkozni, hogy el lehessen kerülni a túlzott adminisztratív terheket.

⁽¹⁾ HL C 240., 2019.7.16., 3. o., 1.3. pont.

⁽²⁾ A nemek közötti egyenlőségért felelős miniszterek 2018. október 12-i nem hivatalos találkozója keretében, Bécsben aláírt, „A nemek közötti egyenlőség mint az Európai Unió jelenlegi és jövőbeli prioritása” című közös nyilatkozat.

⁽³⁾ HL C 110., 2019.3.22., 26. o., 3.1.1. és 3.1.3. pont.

Indokolás

Ez a kiegészítés pontosabbá teszi a szöveget. A bérszakadék leküzdését célzó intézkedéseknek az indokolatlan bérszakadék elleni küzdelemre kell irányulniuk.

A szavazás eredménye:

Mellette: 45

Ellene: 114

Tartózkodott: 5

3.2.5. pont

A következőképpen módosítandó:

3.2.5 Az EGSZB ismét hangsúlyozza, hogy az aktív munkaerőpiaci politikákba irányuló fokozott beruházásoknak köszönhetően és az állami foglalkoztatási szolgálatok (áfsz) hatékony működésére vonatkozó közös előírások meghatározása révén javulhat a munkaerőpiaci részvétel és a munkavégzés minősége ⁽¹⁾. Ez vonatkozik a nonprofit foglalkoztatási szolgálatokra is, méghozzá azzal a céllal, hogy rövidüljenek az átmeneti időszakok, biztosítsák a megszerzett készségek használatát, támogassák a több és változatosabb szakmai életpályát és elmozduljanak a stabil munkaszerződésekre fenntartható munkahelyek felé ⁽²⁾. A tartós munkanélküliség elleni küzdelem, a migránsok munkaerőpiaci integrációja és a reményüket veszített személyek munkaerőpiacra való újbóli beilleszkedése egy másik fontos szakpolitikai terület, ahol sürgősen célzott intézkedésekre van szükség. Ezek magukban foglalhatják azt, hogy a munkavállalók támogatást kapjanak ahhoz való jogát, hogy az álláskeresés, képzés és átképzés során támogatást kapjanak.

⁽¹⁾ Az EGSZB külön véleményt fogadott el az áfsz-ekről, HL C 353., 2019.10.18., 46. o.

⁽²⁾ HL C 353., 2019.10.18., 46. o.

Indokolás

Az első módosítás az idézett vélemény szövegét követi. Ami a sürgős, célzott intézkedéseket illeti, ezt inkább „aktív módon” kellene megfogalmazni. Arról van szó, hogy támogatást nyújtsanak a munkavállalók számára az álláskereséshez, képzéshez és átképzéshez, nem pedig arról, hogy ezt jogként fogalmazzák meg.

A szavazás eredménye:

Mellette: 47
Ellene: 110
Tartózkodott: 2

3.2.6. pont

A következőképpen módosítandó:

3.2.6 Az Unió napirendjén ⁽¹⁾ kell szerepelnie annak, hogy az egész életen át tartó tanuláshoz való jog hozzáférése mindenki számára biztosítva legyen. Tovább kell fejleszteni a nemzeti oktatási, képzési és tanulószerszódéses gyakorlati képzési rendszereket, középpontba helyezve a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területét (TTMM), valamint a duális rendszerek kifejlesztését, ami azt eredményezi, hogy jobban meg lehet majd felelni a munkaerőpiaci igényeknek.

⁽¹⁾ HL C 237., 2018.7.6., 8. o., 4.10. pont.

Indokolás

Olyan politikák előmozdítására kell összpontosítanunk, amelyek biztosítják, hogy mindenki számára elérhető legyen az egész életen át tartó tanulás. Továbbá, bár az említett vélemény utal az egész életen át tartó tanulás és az abban való részvétel támogatásának fontosságára, nem állítja, hogy az egész életen át tartó tanuláshoz való jognak az EU napirendjén kellene szerepelnie.

A szavazás eredménye:

Mellette: 48
Ellene: 116
Tartózkodott: 2

3.3.1. pont

A következőképpen módosítandó:

3.3.1 Rövid távon a hangsúlyt az egyenlő bánásmód elvét megerősítő, a szolgáltatásnyújtáshoz szervesen kapcsolódó, a munkavállalók kiküldetéséről szóló, és őket a kiküldetésük alatt megfelelő védelemben részesítő felülvizsgált irányelv, valamint az összes munkaviszony tekintetében minimális jogokat megállapító, az átlátható és kiszámítható munkafeltételekről szóló irányelv végrehajtásának nyomon követésére kell helyezni, emellett pedig létre kell hozni az Európai Munkaügyi Hatóságot, amelynek célja az uniós vívmányok végrehajtásának és a munkaügyi ellenőrzések hatékonyságának javítása.

Indokolás

A módosított szöveg elmondja a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv célját.

A szavazás eredménye:

Mellette: 43
Ellene: 118
Tartózkodott: 2

3.3.2. pont

A következőképpen módosítandó:

3.3.2 Az EGSZB ~~azt ajánlja, hogy ösztönzi a vállalatok~~ belül fokozza vállalatokat a munkavállalók bevonását bevonására, különösen a termelékenység növelése és az új technológiák bevezetésének támogatása, valamint a munkaszervezésre és a munkavállalói készségekre gyakorolt hatások ~~kihasználása kihasználásának általános céljából~~. Ezzel összefüggésben az EGSZB nagy várakozással tekint az európai szociális partnerek között a digitalizációról szóló keretmegállapodásról folyó tárgyalások eredményei elé.

Indokolás

A javasolt módosítások arra irányulnak, hogy hangsúlyozzák a munkavállalói részvétel fontosságát az új technológiák bevezetésének támogatása során.

A szavazás eredménye:

Mellette: 46

Ellene: 118

Tartózkodott: 4

3.3.3. pont

A következőképpen módosítandó:

3.3.3 Az EGSZB támogatja, hogy – megfelelő európai és nemzeti szinteken zajló szociális párbeszéd keretében – dolgozzanak ki megfelelő intézkedéseket a „mértányos átalakulásról”, ~~egyrészt~~ olyan elemeket és fellépéseket bevezetve, amelyek elősegítik a változást, ~~minimumvédelmet megfelelő védelmet~~ biztosítanak a (technológiai, demográfiai, globalizációs, valamint éghajlatváltozással vagy körforgásos gazdasággal kapcsolatos) átalakulásokból fakadó munkahelyi átszervezések vagy csoportos létszámcsökkentések esetére – ideértve a kollektív tárgyalások támogatását, ~~folytatásához való jogot – hogy fel lehessen készülni a változásokra való felkészülést és támogatást lehessen nyújtásítani az érintett munkavállalók részére (a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv⁽⁴⁾ fejleményei).~~ Az EGSZB már azt is nagyon várja, hogy a társjogalkotók elfogadják az Európai Globalizációs Alapot.

⁽⁴⁾ A Tanács 98/59/EK irányelve (1998. július 20.) a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről.

Indokolás

Törölni kell a „kollektív tárgyalások folytatásához való jogot” és „a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv fejleményei”-t, mivel bármely, a szociális jogok európai pillérének végrehajtásával kapcsolatos EGSZB-s álláspontra vonatkozó szöveget olyan kérdések kiemelésével kell összekapcsolni, amelyeket a tagállamoknak figyelembe kell venniük munkaerőpiacik és/vagy szociális védelmi rendszereik fejlesztésére irányuló erőfeszítéseik során.

A szavazás eredménye:

Mellette: 49

Ellene: 109

Tartózkodott: 1

3.3.4. pont

A következőképpen módosítandó:

3.3.4 A tájékoztatáshoz és konzultációhoz való joguk keretében a munkavállalók vállalatirányításba való bevonását ~~hozza kell igazítani a nem pénzügyi információkra vonatkozó új jogi keret⁽¹⁾ fényében kell értékelni keret~~hez azzal céllal, hogy a vállalkozásokra vonatkozó elszámoltathatósági követelmények terén a szükséges körültekintéssel járjanak el.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/95/EU irányelve (2014. október 22.) a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról

Indokolás

A módosítás célja, hogy a szöveg általánosabb maradjon. Még túl korai beszélni a nem pénzügyi információkról szóló új jogi kerethez való igazodásról.

A szavazás eredménye:

Mellette:	49
Ellene:	114
Tartózkodott:	1

3.3.5. pont

A következőképpen módosítandó:

3.3.5 Az EGSZB hasznosnak tartja olyan referenciamutatók meghatározását, amelyek a keresettel rendelkezők elszegényedésének megelőzése érdekében segítenek értékelni az alacsony bérek megfelelőségét, többek között azzal, hogy előmozdítják az elemzések és a bevált gyakorlatok megosztását a rendelkezésre álló kölcsönös tanulási folyamatok keretében, ~~valamint az átlátható és kiszámítható minimálbérek megállapítására vonatkozó közös szabályokat vezetnek be, amennyiben ilyenek léteznek, és ha a szociális partnerek ezt akarják.~~

Indokolás

A minimálbérek megállapítására vonatkozó közös szabályok bevezetése nem kívánatos és nem fogadható el, mivel a béreket nemzeti szinten kell megvitatni.

A szavazás eredménye:

Mellette:	51
Ellene:	114
Tartózkodott:	2

3.4.6. pont

A következőképpen módosítandó:

3.4.6 Ugyancsak sürgősen szükség van a szociális transzferek aktiválására irányuló tagállami kapacitás megerősítésére vagy egyéb intézkedésre, hogy a születéstől az időskorig ki tudják elégíteni az emberek alapvető szükségleteit. Ez az alábbiakat foglalja magában:

- ~~az arra irányuló tagállami erőfeszítések támogatása és fokozása európai szinten, hogy a minimumjövedelmi rendszerekről szóló európai keret irányelv elfogadása a szegénység felszámolása és a befogadó munkaerőpiacok előmozdítása érdekében minimumjövedelmi rendszereket dolgozzanak ki, illetve aktualizálják a már meglévőket⁽¹⁾;~~
- annak feltárása, hogy milyen lehetőség van közös ~~minimumszabályok megállapítására~~ elvek kidolgozására az uniós tagállamokban a munkanélküliségi biztosítás területén⁽²⁾;
- annak biztosítása, hogy fogyatékossgal élő személyek is vállalhassanak szociális és politikai funkciókat;
- az „öregedéssel járó költségek” megfogalmazás felülvizsgálata és helyette a „méltóságteljes öregedés” megközelítésre való áttérés, amely a gazdasági kormányzás középpontjába a nyugdíjak, az egészségügyi szolgáltatások és a hosszú távú ellátás megfelelőségét helyezi anélkül, hogy mindez a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságának rovására menne;
- az alacsony jövedelmű háztartások javát szolgáló, köztulajdonú bérlakásokkal és a lakhatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos konkrét programok létrehozása;
- beruházások a gyermekek és a hátrányos helyzetű fiatalok közvetlen érdekeit szolgáló gyermekgondozási létesítményekbe; ~~az EGSZB üdvözli a gyermekgarancia bevezetésére irányuló európai bizottsági és európai parlamenti javaslatot; valamint~~
- valódi európai tanulási térség létrehozása, elősegítve a minőségi oktatáshoz való hozzáférést ~~hozzáférés biztosítása~~ mindenki számára, valamint az ifjúsági garancia kiterjesztése.

⁽¹⁾ ~~HL C 190., 2018.6.5., 1. o.~~

⁽²⁾ ~~Az EGSZB jelenleg is dolgozik egy idevonatkozó véleményen: SOC/583 — „A munkanélküliségi biztosításra vonatkozó közös uniós minimumszabályok”.~~

Indokolás

Mivel a szociális jogok európai pillére iránymutatást ad a tagállamoknak szociális rendszereik fejlesztéséhez, ennek kell a minimumjövedelemről szóló bekezdés központi helyén szerepelnie. Ezen túlmenően az említett vélemény mellékletében szerepel egy ellenvélemény, mely eltérő álláspontot képvisel.

Mivel nincs konkrét európai bizottsági javaslat a gyermekgaranciáról, korai lenne azt támogatásról biztosítani.

Utalni kell arra is, hogy szükség van egy valódi európai tanulási térség létrehozására.

A szavazás eredménye:

Mellette: 51

Ellene: 112

Tartózkodott: 2

1.1. pont

A következőképpen módosítandó:

1.1 Mivel úgy véli, hogy az Európai Unió reális jövőképeinek alapját csak egy stabil gazdasági háttér és egy erős szociális dimenzió ötvözte alkothatja ⁽¹⁾, az EGSZB – a foglalkoztatás és a szociális eredmények szempontjából – mindig is felfelé irányuló konvergenciát és hatékonyabb szociálpolitikát szorgalmazott, mind az uniós, mind a tagállami szintet tekintve ⁽²⁾. Az európai szociális modellt nemzetközi referenciaként is meg kell erősíteni és naprakésszé kell tenni. A 2017. évi szociális jogok európai pillérének tényleges végrehajtása megerősíti, hogy egy új, társadalmilag befogadó stratégia keretében közösen kiállunk az európai szociális modell mellett.

⁽¹⁾ HL C 81., 2018.3.2., 145. o., 1.2. és 2.2. pont.

⁽²⁾ Többek között az alábbi véleményekben: HL C 13., 2016.1.15., 40. o.; HL C 81., 2018.3.2., 145. o. és HL C 440., 2018.12.6., 135. o.

Indokolás

Az erős szociális dimenzió szempontjából releváns a foglalkoztatás és a szociális eredmények felfelé irányuló konvergenciája, mivel az eredmények határozzák meg, hogy a politikai döntések sikeresek voltak-e. Ezt az Európai Parlament Kutatószolgálatának preambulum is egyértelművé tette, melynek 12. pontja szerint „[a] szociális jogok európai pillérének célja, hogy iránymutatást nyújtson a hatékony foglalkoztatási és szociális eredmények eléréséhez a (...) jelenlegi és jövőbeli problémák megoldása terén”.

A szavazás eredménye:

Mellette: 47

Ellene: 116

Tartózkodott: 1

1.3. pont

A jelenlegi pont törlendő.

1.3 A megfelelő területeken az európai jogszabályoknak olyan keretet kell alkotniuk, amely általános közös szabályokat tartalmaz, tiszteletben tartja a sajátos nemzeti körülményeket és szociális rendszereket, valamint uniós és nemzeti szinten a polgárok számára valódi és érvényesíthető szociális jogokat ismer el. A pillér céljait a horizontális rendelkezés alkalmazásával az összes uniós szakpolitikai területen tiszteletben kell tartani ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Az EUMSZ 9. cikke.

Indokolás

Szóban.

A szavazás eredménye:

Mellette: 48

Ellene: 123

Tartózkodott: 5

Tartózkodott: 3

Új pont a jelenlegi 1.4. pont után

Új pont illesztendő be az 1.4. pont után:

Nagyon fontos, hogy szinergiák legyenek az uniós, illetve a nemzeti szociálpolitikák és intézkedések között. Mivel az uniós szociális modell különböző nemzeti modellekre épül (amit meg is kell őrizni), az EU-nak tiszteletben kell tartania a nemzeti hatásköröket, illetve a politikai döntéseken és társadalmi modelleken alapuló tagállami szociális rendszerek sokféleségét. Az EU fő feladata ezért az, hogy minél jobb feltételeket biztosítson tagállamai és szociális partnerei számára, és támogassa őket a meghatározott reformok végrehajtására irányuló erőfeszítéseikben.

Indokolás

A következtetéseket és ajánlásokat tartalmazó szövegrészben is hangsúlyozni kell az uniós és a nemzeti szociálpolitikák és szociális intézkedések közötti szinergia fontosságát. A nyilatkozat preambuluma világosan fogalmaz: „A szociális jogok európai pillérének megvalósítását [...] közös politikai kötelezettségvállalásnak és felelősségnek tekintik.” A preambulum ezen túlmenően kifejezetten hivatkozik a hatáskörmegosztásra, a különböző társadalmi-gazdasági környezetek figyelembevételére, a nemzeti rendszerek közötti különbségekre (többek között a szociális partnerek szerepét tekintve), illetve a szubszidiaritás és az arányosság elvére.

A szavazás eredménye:

Mellette: 45

Ellene: 116

Tartózkodott: 4

1.7. pont

A következőképpen módosítandó:

1.7 A szociális jogok európai pillérének megvalósításához szilárd költségvetési alapra és beruházásokra van szükség uniós és tagállami szinten egyaránt. Ehhez megfelelő finanszírozást kell biztosítani a többéves pénzügyi keretben, a szociális célú állami beruházások arányszabálya, illetve az európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) révén, amelyeknek még inkább a szociális jogok európai pillérére, valamint megfelelő adópolitikákra kellene fókuszálniuk ⁽¹⁾. Ahogy azt az EGSZB már korábban is hangsúlyozta, a szociális pillér végrehajtásának finanszírozása nagymértékben függ majd a tagállami szinten rendelkezésre álló forrásoktól is. Az elkövetkező néhány évben szükség lesz a beruházások, valamint a tevékenységek működési költségeinek állami költségvetésekből történő finanszírozására. Ezt az EU költségvetésre és adósságra vonatkozó szabályai korlátozhatják. Amint azt az EGSZB már többször hangsúlyozta, el kellene gondolkodni az ezeken belül engedélyezett rugalmasság növelésének módjain, például egy olyan „arányszabály” bevezetésén, amely a szociális pillér céljainak elérése érdekében lehetővé tenne szociális célú közberuházásokat ⁽²⁾.

⁽¹⁾ HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 1.5. és 1.6. pont.

⁽²⁾ HL C 262., 2018.7.25., 1. o., 3.1.4. pont (és az abban szereplő hivatkozások).

Indokolás

Fontos a hivatkozott vélemény szövegének pontos idézése a szöveg jobb egyensúlyának biztosítása érdekében.

A szavazás eredménye:

Mellette: 55

Ellene: 112

Tartózkodott: 4

1.9. pont

A következőképpen módosítandó:

1.9 ~~Az~~ Egy új európai szemeszter új ciklusában folyamatában, átfogó nyomon követés keretében szociális célokat kellene megvalósítani ~~úgy, hogy folyamatosan nyomon követjük a szociális egyenlőtlenségek alakulását és új, mérhető mutatókat, valamint szociális kérdésekre vonatkozó, célzott országspecifikus ajánlásokat vezetünk be kellene bevezetni.~~

Indokolás

Szükségtelen „új” európai szemeszterről beszélni, hiszen az európai szemeszter intézményét már 2010-ben bevezették. Ezért inkább az európai szemeszter új ciklusára kell utalni. Ezenkívül nem szükséges „új” európai szemeszterre törekedni, hanem minden erőfeszítést arra kell összpontosítani, hogy a jelenlegi európai szemeszter hatékonyan és eredményorientált módon működjön. A szociális jogok európai pillérért „szociális eredménytábla” kíséri, amely három, a pillér elveihez kapcsolódó területen követi nyomon a teljesítményt és a tendenciákat az uniós országokban. Az eredménytáblát felhasználják a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterében, illetve az arra is szolgál, hogy felmérjék az előrelépést az EU egészének a „szociális AAA” minősítése felé. Ez azt jelenti, hogy létezik átfogó nyomon követés.

A szavazás eredménye:

Mellette: 49

Ellene: 117

Tartózkodott: 4

1.10. pont

A következőképpen módosítandó:

1.10 Elő kell mozdítani a szociális jogok európai pillére végrehajtásának folyamatos nyomon követését, kötelező rendszeres konzultációt folytatva a szociális partnerekkel, amit az EGSZB elősegíthetne. Az EGSZB azt ajánlja, hogy ennek érdekében az európai szemeszter folyamatához kapcsolódva hozzanak létre egy uniós szociálpolitikai fórumot.

Indokolás

A „kötelező” szó jelentése ebben az összefüggésben nem egyértelmű, ezért azt a „rendszeres” szóval kell helyettesíteni. Egyáltalán nem világos, hogy mi értendő „egy uniós szociálpolitikai fórum” létrehozása alatt. Nincs szükség újabb eszközökre/platformokra, így a fórumra való utalást törölni kell. Ami fontos, az az érdekelt felek bevonása, a velük való konzultáció és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása.

A szavazás eredménye:

Mellette: 52

Ellene: 114

Tartózkodott: 3

1.11. pont

A következőképpen módosítandó:

1.11 Az EGSZB már korábban is jelezte, hogy véleménye szerint egy, a szociális jogok európai pillérének végrehajtására vonatkozó egyértelmű ütemterv segítene előmozdítani a konvergenciát és elérni a célkitűzéseit. ⁽¹⁾ Az EGSZB már javasolta egy olyan egyértelmű és összehangolt menetrend kidolgozását, amely meghatározza a pillér végrehajtásához kapcsolódó prioritásokat, illetve kéri a már meglévő szociális jogok és normák elvek megerősítését is. Prioritásként kell kezelni a kiszolgáltatott helyzetben levő csoportok alapvető igényeit és jogait, az esélyegyenlőség, a jövedelmek és a jólét terén a tagállamok között, illetve azokon belül fennálló különbségeket, a társadalmi befogadással kapcsolatos politikákat, valamint azt, hogy megfelelő feltételek legyenek a közszolgáltatások és a nem profitorientált szolgáltatások nyújtásához és a szociális vállalatok működéséhez.

⁽¹⁾ HL C 81., 2018.3.2., 145. o., 8.3. pont.

Indokolás

Javasoljuk a SOC/564 jelű vélemény szövegének pontos átvételét. A prioritásként kezelendő kérdések listája nem tartalmazhat olyan kérdéseket, amelyekre a szociális jogok európai pillérének alapelvei nem vonatkoznak (pl. a jólét és a jövedelem terén fennálló különbségek a tagállamokon belül azok között).

A szavazás eredménye:

Mellette: 50

Ellene: 113

Tartózkodott: 4

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A biztonságos, rendezett és szabályos migrációra vonatkozó globális megállapodás végrehajtása az uniós értékek alapján

(saját kezdeményezési vélemény)

(2020/C 14/02)

Előadó: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Közgyűlési határozat:	2019.1.24.
Jogalap:	Esz. 32. cikk (2) bekezdés
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.7.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	138/3/8

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB úgy látja, hogy nem történt előrelépés a közös uniós migrációs politika megvalósítása terén: ez pedig gyengíti a tagállamok közötti szolidaritást, és egyben kihat a nemzetközi jogból fakadó kötelezettségek betartására.

1.2. Az ENSZ szerint a migrációt multilaterális módon kell kezelni: a biztonságos, rendezett és szabályos migrációról szóló globális ENSZ-megállapodás ⁽¹⁾ lefekteti a migráció kérdéskörét illető párbeszéd és globális irányítás néhány prioritását.

1.3. A megállapodás tartalma teljes mértékben az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkéhez kapcsolódik, amely alapvető érték-ként jelöli meg az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartását.

1.4. Az EGSZB rámutat arra, hogy a megállapodás a migráció és a menekültügy kérdését nemzetközi környezetbe helyezi és multilaterális jelleggel kezeli, azzal a célkitűzéssel, hogy a biztonságos, rendezett és szabályos migráció elősegítése érdekében előmozdítsa a migrációs áramlás származási, tranzit- és célországai közötti nagyobb fokú együttműködést és párbeszédet.

1.5. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a globális megállapodás „puha” jogi eszköz, amely semmiféle új kötelezettséget nem ír elő az uniós tagállamok részére, és amelynek tartalma teljes mértékben az Európai Unió elveire és értékeire épül.

1.6. Az EGSZB sajnálattal veszi tudomásul, hogy a megállapodást nem minden tagállam fogadta el, véleménye szerint ugyanis ez kiváló alkalom lett volna arra, hogy az Unió egységes álláspontot képviseljen a világszintű migráció kérdéskörében. Ezért az EGSZB úgy gondolja, hogy minden uniós tagállamnak ratifikálnia kellene a megállapodást, és egyben azt is ajánlja, hogy az EU megfelelő mechanizmusokkal tegye egyértelművé és fejlessze tovább annak célkitűzéseit. Az EGSZB szerint érdemes lenne megvizsgálni, hogy miként lehetne részt venni a Nemzetközi Migrációs Fórum (IMRF) keretében megrendezendő kormányközi konzultációkon és tárgyalásokon, illetve magán a fórumon, amely az ENSZ eszközeként szolgál majd a globális megállapodás végrehajtásának nyomon követésére.

1.7. Az EGSZB elismeréssel szól az egyes uniós polgárok, szociális partnerek és civil társadalmi szervezetek erőfeszítéseiről, akik elkötelezettségükkel és tevékenységükkel is bebizonyították, hogy magukénak érzik az uniós értékeket és ezáltal a megállapodás céljait.

1.8. Az EGSZB ismételten hangot ad azzal kapcsolatos aggodalmának, hogy egyes szélsőjobboldali politikai erők a migráció jelenségét olyan problémaként akarják beállítani, amely feszültséget kelt és erősíti a gyűlöletbeszédet. Ez széttagoltabbá teszi az Uniót, fokozza a belső konfliktushelyzeteket, valamint akadályozza az Uniót abban, hogy megfelelő megoldásokkal álljon elő.

⁽¹⁾ 73/195. sz. egyezmény.

2. Háttér

2.1. 2018. decemberben a marokkói Marrákesben elfogadták a biztonságos, rendezett és szabályos migrációra vonatkozó globális megállapodást (a továbbiakban: globális megállapodás).

2.2. A globális megállapodás egy nem kötelező erejű egyezmény, amely a migráció jelensége kezelésének kulcsfontosságú kérdéseit hivatott azonosítani mind a származási, mind a tranzit- és a célországok számára, valamint átfogó, építő jellegű és realista vitát kíván indítani a migráció multilaterális irányítása tekintetében.

2.3. A globális megállapodás két kezdeményezést követően jött létre: az egyik a tagállamok által elfogadott és egységes stratégiai megközelítést tartalmazó, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend⁽²⁾. A másik, valamennyi tagállam által elfogadott kezdeményezés a „New York-i nyilatkozat a menekültekről és a migránsokról”, amely a világ vezetőinek az életmentésre, az emberi jogok védelmére és a migrációkezelés felelősségének világ szinten történő megosztására vonatkozó politikai szándékát tartalmazza.

2.4. A megállapodást Marrákesben, 2018. december 10-én 164 ország fogadta el, és ugyanezen év december 19-én az ENSZ Közgyűlése 152 igen szavazattal, 12 tartózkodással és 5 ellenszavazattal (Cseh Köztársaság, Magyarország, Izrael, Lengyelország és az Amerikai Egyesült Államok) jóváhagyta.

2.5. A megállapodás kialakításával kapcsolatban az ENSZ-en belül folyó munkák azzal folytatódnak, hogy létrehoznak egy nemzetközi migrációs hálózatot és négyévenként megrendezik a Nemzetközi Migrációs Fórumot (IMRF), melyet először 2022-ben tartanak majd meg.

3. Az uniós jogi keret és az EGSZB migrációval kapcsolatos munkája

3.1. Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke értelmében „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában”.

3.2. Az Európai Bizottság 2018 márciusában határozatra irányuló javaslatot nyújtott be a Tanácsnak a megállapodás jóváhagyásáról⁽³⁾, utalva arra, hogy ez utóbbi szorosan kapcsolódik az Uniónak a bevándorlás és a menekültügy terén elért eredményeihez.

3.3. A határozatra irányuló javaslatban az Európai Bizottság emlékeztet arra, hogy a megállapodás meghatározza a biztonságos, rendezett és szabályos migrációra vonatkozó közös célok listáját, továbbá hogy sem a belső jog, sem a nemzetközi jog értelmében nem keletkeztet semmilyen jogi kötelezettséget, és nem is célja ilyen kötelezettség bevezetése.

3.4. Az EGSZB mindig is azon határozott elképzeléseinek adott hangot, miszerint a migrációs áramlásokat a történelem és az emberi fejlődés természetes jelenségének kell tekinteni, valamint annak, hogy az Unió területére – akár gazdasági okokból kifolyólag, akár nemzetközi védelem céljából – érkező migrációs áramlásokat jogszerűen, hatékony, rendezett és biztonságos módon kell kezelni.

3.5. A fent említett elképzelés mentén az EGSZB egy nyílt, építő jellegű és multidiszciplináris vita kialakítására törekedett, és 2015-től kezdődően létrehozta az Európai Migrációs Fórumot (EMF), amelynek keretében a civil társadalmi szervezetek, az uniós intézmények és az uniós tagországok különböző szintű politikai szereplői a migrációs kérdéseket vitatják meg⁽⁴⁾.

3.6. Ezenkívül az EGSZB – különösen az elmúlt években – élen járt a migrációs kérdésekről szóló vélemények kidolgozásában⁽⁵⁾.

3.7. Ami az Európai Bizottságot illeti, a 2015. évi európai migrációs stratégia óta arra törekszik, hogy javítsa mind a gazdasági migráció, mind a nemzetközi védelem jogszabályi keretét, ám e törekvései komoly ellenállásba ütköztek az új eszközök kidolgozását nem támogató Tanács és még inkább néhány olyan tagállam részéről, amelyek akadályokat gördítettek az Európai Bizottság elképzeléseinek megvalósítása elé.

3.8. Összességében elmondható, hogy a 2015 óta elért eredmények mérlege csalódásra ad okot, és építő jellegű vitára van szükség, főként mivel szokás szerint csak az irreguláris bevándorlás visszaszorításával, az embercsempész hálózatok üldözésével és a határok lezárásával kapcsolatban sikerült előrelépéseket elérni.

⁽²⁾ COM(2016) 0739 final.

⁽³⁾ COM(2018) 167 final.

⁽⁴⁾ 2015-ben az EMF a földközi-tengeri térségbe érkező vegyes migráció kezeléséről, 2016-ban a munkaerő-migrációról és az integrációról, 2017-ben a migránsok Unió belüli jogairól és a szolgáltatásokhoz való hozzáféréséről, 2018-ban pedig a migránsok munkaerőpiaci integrációjáról tartott vitát. 2019 áprilisában a téma az Unió felé vezető jogszerű és biztonságos migrációs útvonalak biztosítása volt.

⁽⁵⁾ HL C 62., 2019.2.15., 184. o.; HL C 125., 2017.4.21., 40. o.; HL C 75., 2017.3.10., 97. o.; HL C 34., 2017.2.2., 144. o.; HL C 75., 2017.3.10., 75. o.; HL C 264., 2016.7.20., 19. o. és HL C 71., 2016.2.24., 46. o.

4. Az EGSZB álláspontja a globális megállapodás tartalmáról

4.1. A megállapodás preambulumban azt olvashatjuk, hogy „a menekültek és a migránsok ugyanazokkal az egyetemes emberi jogokkal és alapvető szabadságokkal rendelkeznek, amelyeket minden esetben tiszteletben kell tartani, védelmezni és érvényesíteni kell”.

4.2. A megállapodás elismeri, hogy „a jogállamiság, az eljárási garanciák és az igazságszolgáltatáshoz való jog tiszteletben tartása alapvető jelentőségű a migrációkezelés valamennyi aspektusa tekintetében. Ez azt jelenti, hogy az állam, az intézmények, az állami szervezetek, a magánvállalkozások és a magánszemélyek olyan törvények hatálya alá tartoznak, amelyeket nyilvánosan kihirdetnek, mindenkinek azonos módon kell betartani, alkalmazásuk kivétel nélkül mindenkire vonatkozik, valamint a nemzetközi joggal összeegyeztethetők”.

4.3. A globális megállapodás huszonhárom célkitűzést foglal magában a biztonságos, rendezett és szabályos migrációra vonatkozóan, és több helyen hangsúlyozza, hogy e célokat az egyes országoknak hatáskörük és szándékaik függvényében kell teljesíteniük.

4.4. Az 1. célkitűzés a „Pontos és lebontott adatok gyűjtése és felhasználása tényekre épülő szakpolitikák kialakításához”. Az EGSZB rámutat arra, hogy az Eurostat konkrétan az adatok összegyűjtésével foglalkozik az európai helyzet fokozott megismerése és a tagállamok közötti összehasonlítás egyszerűsítése érdekében, végső soron azzal a céllal, hogy javuljon a közintézkedések minősége ⁽⁶⁾.

4.5. A 2. célkitűzés „A származási országból történő elköltözésre okot adó kedvezőtlen és strukturális tényezők minimálisra csökkentése”, amely kapcsolódik mind a 2004. évi Hágai Program, mind a 2015. évi Uniói Szükséghelyzeti Alap Afrikáért célkitűzéseire, amelyeken keresztül az Európai Unió egy olyan egységes bevándorláspolitikát kialakításának szükségességét hangsúlyozza, amely – egyebek mellett – „magában foglalja a migráció valamennyi szakaszát, és figyelembe veszi a migráció kiváltó okait” ⁽⁷⁾.

4.6. A 3. célkitűzés a „Pontos információk megfelelő időben történő nyújtása a migráció valamennyi szakaszában”. Az EGSZB emlékeztet az Európai Bizottságnak a legális migrációs csatornák kísérleti projekteken keresztül történő kidolgozásával kapcsolatos munkájára ⁽⁸⁾, valamint arra, hogy az Európai Bizottság tájékoztat az irreguláris útvonalak veszélyeiről és figyelmeztet is ezekre ⁽⁹⁾ – különösen azokra, amelyek a leginkább kiszolgáltatott migráns személyekre leselkednek.

4.7. A 4. célkitűzés „Annak biztosítása, hogy valamennyi migráns igazolni tudja személyazonosságát, és rendelkezzen megfelelő dokumentumokkal”. Az EGSZB megjegyzi, hogy az EUMSZ 79. cikke (2) bekezdésének a) pontja előírja „a hosszú távú tartózkodásra jogosító vízumok és a hosszú távú tartózkodási engedélyek tagállamok által történő kiadására vonatkozó szabályok” megalkotásához szükséges eszközök elfogadását, valamint hogy a schengeni térségbe történő beutazáshoz szükségesek a szóban forgó dokumentumok.

4.8. Az 5. célkitűzés „A legális migrációs csatornák lehetőségeinek bővítése és rugalmasságának növelése”. E célkitűzés értelemben az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy fokozott intenzitással törekedjen legális csatornák kialakítására, amelyek közül néhányat az Európai Unió helyzetének legutóbbi megvitatásán is felvetettek ⁽¹⁰⁾.

4.9. A 6. célkitűzés „A tisztességes és etikus munkaerő-toborzás elősegítése és tisztességes munkakörülmények biztosítása”. Az EGSZB a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapvető egyezményeivel és a fenntartható fejlődési célokkal összhangban számos alkalommal hangsúlyozta, hogy mennyire fontos a tisztességes munka és az, hogy ahhoz a külföldi munkavállalók is hozzájuthassanak ⁽¹¹⁾.

4.10. A 7. célkitűzés „A migráció során felmerülő kiszolgáltatottság kezelése és csökkentése”. Az EGSZB ismét az EUMSZ 2. cikkében foglalt alapelvekre hivatkozik, valamint felhívja a figyelmet arra, hogy a bevándorlással és menekültüggyel foglalkozó közös szakpolitikák célja a migráns személyek, a kiskorúak és a nemzetközi védelmet igénylő személyek kiszolgáltatottságának csökkentése kell, hogy legyen ⁽¹²⁾.

⁽⁶⁾ Eurostat – A migrációra és a migráns népességre vonatkozó statisztika.

⁽⁷⁾ HL C 53., 2005.3.3., 1. o.

⁽⁸⁾ COM(2017) 558 final.

⁽⁹⁾ COM(2017) 558 final.

⁽¹⁰⁾ Európai Bizottság – Az Unió helyzete 2018 – Az Európába irányuló biztonságos és legális migrációs lehetőségek bővítése.

⁽¹¹⁾ Például az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: „Célkitűzések a 2015 utáni időszakra az euromediterrán régióban” (HL C 383, 2015.11.17., 44. o.).

⁽¹²⁾ COM(2015) 240 final.

4.11. A 8. célkitűzés „Az emberéletek megmentése és összehangolt nemzetközi kezdeményezések kidolgozása az eltűnt migránsokért”. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki néhány tagállamnak a hajótöröttek megmentésével kapcsolatos hozzáállása miatt, és emlékeztet a tagállamok által a tengeri életmentésre, a hajótörést elszenvedett személyek ellátására és az Unióban e célból zajló műveletekre vonatkozóan vállalt nemzetközi jogi kötelezettségekre. Az EGSZB azt is hangsúlyozza, hogy magánszemélyek és szervezetek is segítenek és részt vesznek az életmentésben – néha annak ellenére is, hogy bizonyos uniós kormányok részéről fenyegetések érik őket és büntetőeljárást kezdeményeznek ellenük ⁽¹³⁾.

4.12. A 9. célkitűzés „A migránsok csempészésére adott nemzetközi válasz megerősítése”. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy ezt célul tűzte ki az ún. „segítségnyújtási irányelv” ⁽¹⁴⁾ (bár sajnálatos módon tudomásul, hogy az irányelvben kivételként feltüntetett humanitárius segítségnyújtás nem került kielégítő mértékben alkalmazásra), továbbá a migráncsempészés elleni uniós cselekvési terv is.

4.13. A 10. célkitűzés „Az emberkereskedelem megelőzése, az ellene folytatott küzdelem és végső soron annak felszámolása a nemzetközi migráció vonatkozásában”. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy prioritásként kell kezelni ezt a célkitűzést, melynek megvalósításában az EUROPOL is részt vesz, és amellyel kapcsolatosan olyan (még tökéletesítésre szoruló) műveleteket is kidolgoztak, mint az EUNAVFOR MED Sophia ⁽¹⁵⁾.

4.14. A 11. célkitűzés „Az integrált, biztonságos és összehangolt határigazgatás”. Az EGSZB rámutat arra, hogy – amint azt az EUMSZ 67. cikke is meghatározza – ez az Európai Unió egyik legfőbb célkitűzése.

4.15. A 12. célkitűzés „A migrációs eljárások kiszámíthatóságának növelése annak érdekében, hogy az ellenőrzések, az értékelés és a visszaküldés megfelelő módon történjen”. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy ez egyben a FRONTEX egyik küldetése is, bár arra is felhívja a figyelmet, hogy a megelőző intézkedések nem mindig jelentenek hatékonyabb politikai reakciót.

4.16. A 13. célkitűzés „A migránsok kizárólag végső megoldásként történő fogva tartása és egyéb alternatívák felkutatása”. Az EGSZB rámutat arra, hogy a visszatéréssel kapcsolatos irányelvben ⁽¹⁶⁾ foglaltak szerint az őrizetbe vételt a kiutasítási eljáráshoz kell kötni, alkalmazását bizonyos körülményekre kell korlátozni, és olyan biztosítékokat is rendelkezésre kell bocsátani, mint amilyen a bírósági ellenőrzés, továbbá hogy a fogva tartás nem haladhatja meg a hat hónapos időszakot ⁽¹⁷⁾.

4.17. A 14. célkitűzés „A konzuli védelem, segítségnyújtás és együttműködés javítása a migrációs ciklus teljes időtartama alatt”. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Parlamentnek a humanitárius célú vízumokról ⁽¹⁸⁾ szóló jogalkotási kezdeményezése által megteremtett lehetőségeket ki kell használni, hiszen ez a nemzetközi védelmet kérő személyek számára lehetővé tenné, hogy vízumkérelmet nyújtsanak be a külföldi uniós konzulátusokon vagy nagykövetségeken.

4.18. A 15. célkitűzés „A migránsok alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítása”. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az Unió 1999 óta arra törekszik, hogy a tagállamai területén jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli személyek igazságos bánásmódban részesüljenek. Továbbá arra is emlékeztet, hogy a WHO-Európa egyik jelentése ⁽¹⁹⁾ szerint nem beszélhetünk közegészségről mindaddig, amíg a menekültek és a migránsok nem részesülnek egészségügyi ellátásban.

4.19. A 16. célkitűzés „A migránsok és a társadalmak lehetőségeinek megerősítése a teljeskörű integráció és a társadalmi kohézió megvalósítása céljából”. Az EGSZB hangsúlyozza a migráns személyek európai társadalmakba történő integrációjának fontosságát, amely egészen a tamperei program óta prioritás volt, és amelyet illetően számos kulcsfontosságú kezdeményezés indult: ez utóbbiak közül kiemelkedik a harmadik országbeli állampolgárok integrációjára vonatkozó, 2016. évi cselekvési terv ⁽²⁰⁾.

4.20. A 17. célkitűzés „A megkülönböztetés valamennyi formájának felszámolása és a tényeken alapuló közbeszéd előmozdítása a migráció megítélésének módosítása céljából”. Az EGSZB több alkalommal is hangsúlyozta a megkülönböztetés ellen – valamennyi területen – való küzdelem, valamint a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni fellépések fontosságát. E tekintetben az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének munkája kulcsfontosságú szerepet tölt be. A fentiek tekintetében ⁽²¹⁾ az EGSZB hangsúlyozza, hogy új narratívát kell kialakítani a bevándorlással kapcsolatban, hogy az európai társadalom megfelelőképpen ítélhesse meg ezt a jelenséget; ehhez pedig olyan oktató és pedagógiai jellegű diskurzus alkalmazására van szükség, amely kiküszöböli a nem tényeken alapuló vitákat és a gyűlöletbeszédet, és ezáltal megkönnyíti az új narratíva kialakulását.

⁽¹³⁾ Lásd: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/536490/IPOL_STU\(2016\)536490_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/536490/IPOL_STU(2016)536490_EN.pdf) és [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608838/IPOL_STU\(2018\)608838_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608838/IPOL_STU(2018)608838_EN.pdf).

⁽¹⁴⁾ A Tanács 2002/90/EK irányelve, 2002. november 28.

⁽¹⁵⁾ „The EU's global engagement to counter human smuggling and trafficking networks”, 2019. március.

⁽¹⁶⁾ HLL 348., 2008.12.24., 98. o.

⁽¹⁷⁾ HL C 159., 2019.5.10., 53. o.

⁽¹⁸⁾ 2018/2271 (INL) „Humanitarian visas”.

⁽¹⁹⁾ Egészségügyi Világszervezet – Jelentés a menekültek és a migránsok egészségéről a WHO európai régiójában.

⁽²⁰⁾ COM(2016) 377 final.

⁽²¹⁾ HL C 110., 2019.3.22., 1. o.

4.21. A 18. célkitűzés „A képességek kibontakoztatásába történő befektetés, valamint a képességek, a szakképzettség és a kompetenciák kölcsönös elismerésének megkönnyítése”. A migránsok integrációjára vonatkozó, már 2004-ben elfogadott közös uniós alapelvekben is megjelenik, hogy milyen fontos szerepet tölt be a foglalkoztatás és az oktatás az Európai Unióban élő külföldi személyek integrációjában. Ebben az összefüggésben a tapasztalatok, az oklevelek és készségek elismertetése alapvető jelentőséggel bír, és az EGSZB úgy véli, hogy a Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsának (ECRE) 2007. évi jelentésében összegyűjtött javaslatokkal összhangban ⁽²²⁾ az uniós elismertetési és egységesítési eljárásokba mindenképpen be kell vonni külföldi személyeket is.

4.22. A 19. célkitűzés „Az ahhoz szükséges feltételek megteremtése, hogy a migránsok és a diaszpórák teljes mértékben hozzájárulhassanak valamennyi ország fenntartható fejlődéséhez”. Az elmúlt években az Európai Bizottság egyre inkább elismerte a diaszpóráknak az európai és a származási országok közötti összekötő szerepét. Mindez a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap – amely a migrációs útvonalakról szóló párbeszéd hiteles partnere – legutóbbi felhívásában is szerepel. Az EGSZB úgy véli, hogy a diaszpórákban rejlő lehetőségeket még jobban ki lehetne használni az általuk létrehozott és egymás között megosztott lehetőségek feltérképezése révén ⁽²³⁾.

4.23. A 20. célkitűzés „A gyorsabb, biztonságosabb és gazdaságosabb átutalások előmozdítása, valamint a migránsok pénzügyi integrációjának erősítése”. Az Unió – mind a tagországokban lakóhellyel rendelkező külföldi személyek pénzügyi integrációja, mind a szomszédos országok pénzügyi szempontú megerősítése tekintetében ⁽²⁴⁾ – a pénzügyi integrációra törekszik. Az EGSZB úgy véli, hogy továbbra is biztosítani kell az Unió területén élő külföldi népesség ezzel kapcsolatos egyenjogúságát, továbbá hogy az átutalások folyamatát egyszerűbbé kell tenni annak érdekében, hogy azok pozitív hatásait mind a származási, mind pedig a célországban biztosítani lehessen, amint arra az Európai Beruházási Bank is felhívja a figyelmet ⁽²⁵⁾.

4.24. A 21. célkitűzés „A biztonságos és méltó körülmények között történő visszatérés, visszafogadás és a fenntartható visszailleszkedés megkönnyítésében való együttműködés”. A közös bevándorláspolitikai fejlődésének kulcsfontosságú tényezője a visszaküldési és visszafogadási politika. Az EGSZB emlékeztet annak jelentőségére, hogy minden esetben biztosítani kell a szóban forgó eszközök európai jogszabályok által előírt, valamint a személyes és az eljárási garanciák teljeskörű tiszteletben tartása mellett történő fejlesztését. Az EGSZB továbbá megismétli, hogy – amint azt az Unió és a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) migránsok védelméről és visszailleszkedéséről szóló közös kezdeményezése ⁽²⁶⁾ is tartalmazza – elő kell segíteni a biztonságos és méltóságteljes visszailleszkedést.

4.25. A 22. célkitűzés „A társadalombiztosításhoz és egyéb juttatásokhoz való jogosultság hordozhatóságára vonatkozó mechanizmusok kidolgozása”, amely területen nagy erőfeszítéseket tettek a közösségen belüli dimenziót illetően. Az EGSZB úgy véli, hogy mindeképpen folytatni kell a jogok biztonságosabb mobilitást garantáló hordozhatósága terén megtett lépéseket, továbbá olyan kezdeményezések alaposabb tanulmányozására szólít fel, amelyen például az ibér-amerikai társadalombiztosítási szervezet többoldalú együttműködése ⁽²⁷⁾, amelyben Spanyolország és Portugália is részt vesz.

4.26. A 23. célkitűzés „A biztonságos, rendezett és szabályos migrációra vonatkozó nemzetközi együttműködés és globális szövetségek megerősítése”, amely a kezdetektől fogva az európai bevándorlás- és menekültügyi politika alappilléreinek számított.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽²²⁾ Lásd: https://www.ecre.org/wp-content/uploads/2016/07/ECRE-Submission-in-response-to-the-European-Commission-s-Green-Paper-on-the-Future-of-the-CEAS_September-2007.pdf, COM(2007) 301 végleges. A témával már foglalkozott a COM(2016) 377 final sz. dokumentum.

⁽²³⁾ Az Unió kiadványai, „How West African migrants engage with migration information en-route to Europe”.

⁽²⁴⁾ Uniós kezdeményezés a pénzügyi integrációról.

⁽²⁵⁾ FEMIP – Tanulmány a földközi-tengeri országokban a munkavállalói átutalások hatékonyságának javításáról.

⁽²⁶⁾ Az EU és az IOM közös kezdeményezése a migránsok védelméért és újbóli integrálásáért.

⁽²⁷⁾ OISS - az ibér-amerikai társadalombiztosítási szervezet többoldalú együttműködése (a link csak spanyol és portugál nyelven érhető el).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Szinergiák létrehozása a körforgásos gazdaság különböző ütemtervei között*(saját kezdeményezésű vélemény)*

(2020/C 14/03)

Előadó: **Cillian LOHAN**

Közygylési határozat:	2019.1.24.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.4.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	144/2/8

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A körforgásos gazdaság első szakasza nagyon sikeres lett. Az elgondolás mindenekelőtt az üzleti szférában nyert teret: a magáncégek a politikai döntéshozókat megelőzve látták meg a lehetőségeket a körforgásos gazdaság modelljén alapuló munkában. Mindezt uniós kezdeményezések indították el és ösztönözték. A körforgásos gazdaság már túllépett a pusztán újrafeldolgozáson és hulladékkezelésközelítésen, és egy új, nagyobb jelentőségű szakaszba lépett. Az EGSZB arra buzdítja a 2019-ben hivatalba lépő új Európai Bizottságot, hogy gondoskodjon arról, hogy a koncepciónak ez a kiszélesedése a körforgásos gazdaságra vonatkozó leendő új csomagokban is tükröződjön.

1.2. A körforgásos gazdaság az olyan széles körű nemzetközi politikai célok gyakorlati megvalósításának egyik eszköze, mint például az ENSZ fenntartható fejlődési céljai és a Párizsi Megállapodás éghajlati célkitűzései. A vélemény hozzájárulhat továbbá a globális éghajlatvédelmi menetrend megvalósításához a nem állami szereplők – például a helyi és regionális önkormányzatok és az EGSZB három csoportja által képviselt civil társadalmi szervezetek – aktív részvételén keresztül.

1.3. A körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformjára (ECESP) és annak koordinációs csoportjára döntő szerep hárul a következő szakaszok kidolgozásában és a körforgásos gazdaságra való áttérés megvalósításában. Ezt a szerepet az ECESP a weboldalán keresztül az információcsere központjaként működtetheti. A platform emellett jó lehetőségeket kínál hálózatok kialakítására és ösztönzi a szinergiákat, továbbá nagyon alkalmas arra, hogy kidolgozza a körforgásos gazdaság ütemtervének egy modelljét, amelyet szabadon hozzáférhetővé lehetne tenni.

1.4. Az ECESP titkársága, amelyet az EGSZB irányít, a civil társadalmat és az érdekelteket helyezte a platform döntéshozatali folyamatainak középpontjába. Az EGSZB támogatja, hogy jöjjön létre egy, az érdekelt felek által vezetett kezdeményezés, és arra ösztönzi az érdekelteket, hogy tárják fel és jelezzék azokat a gyakorlati jellegű akadályokat, amelyekkel a civil társadalom a körforgásos gazdaság ütemtervének folyamatos megvalósítása során szembekerül. Az ECESP ideális helyzetben van ehhez, és a titkársággal együttműködve megoldásokat javasolhatnak az ilyen jellegű akadályokra.

1.5. Az ütemtervekhez és a szinergiák létrehozásához nyújtott támogatást kutatásnak és fejlesztésnek, megfelelő szabályozási környezetnek, valamennyi érdekelt fél képzésének, továbbá a körforgásra való áttérést szolgáló pénzügyi támogatásra vonatkozó információknak kell kiegészíteniük.

1.6. Az eddig elért sikerek ellenére nyilvánvaló akadályok állnak a körforgásos gazdaság megvalósítása előtt. Ezek között vannak politikai, a nagyközönség szempontjaival összefüggő, infrastrukturális irányítási és pénzügyi jellegű akadályok. Amikor az ECESP megoldásokat javasol a politikai döntéshozók számára, minden egyéb akadályt is azonosítania és jeleznie kell.

2. Bevezetés

2.1. Miután az Európai Bizottság elfogadta a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési tervet, az EGSZB folytatja arra irányuló erőfeszítéseit, hogy támogassa a körforgásos gazdaság felé történő átmenetet Európában, a civil társadalom határozott kötelezettségvállalása révén biztosítva, hogy az átmenet eredményes, méltányos és igazságos módon valósuljon meg.

2.2. Ez a saját kezdeményezései vélemény az EGSZB által az európai körforgásos gazdasági stratégiák és ütemtervek megvizsgálására megrendelt tanulmányon alapul, amelynek célja a szinergiák, valamint az együttműködés és a szövetségépítés lehetőségeinek azonosítása. Ilyen lehetőségek bármely szinten, minden szereplő – politikaalkotók, vállalkozások, munkavállalók, fogyasztók és a nagyközönség tagjai – között felmerülhetnek.

2.3. A körforgásos gazdaság az olyan széles körű nemzetközi politikai célok gyakorlati megvalósításának egyik eszköze, mint például az ENSZ fenntartható fejlődési céljai és a Párizsi Megállapodás éghajlati célkitűzései. A vélemény hozzájárulhat továbbá a globális éghajlatvédelmi menetrend megvalósításához a nem állami szereplők – például a helyi és regionális önkormányzatok és az EGSZB három csoportja által képviselt civil társadalmi szervezetek – aktív részvételén keresztül.

2.4. A körforgásos gazdaság kiépítésének első szakasza nagyon eredményesen zajlott. Az elgondolás mindenekelőtt az üzleti szférában nyert teret: a magáncégek a politikai döntéshozókat megelőzve látták meg a lehetőségeket a körforgásos gazdaság modelljén alapuló munkában. Mindezt uniós kezdeményezések indították el és ösztönözték. A körforgásos gazdaság már túllépett a pusztán újrafeldolgozáson és hulladékgazdálkodáson, és egy új, nagyobb jelentőségű szakaszba lépett. Az EGSZB arra buzdítja a 2019-ben hivatalba lépő új Európai Bizottságot, hogy gondoskodik arról, hogy a koncepciónak ez a kiszélesedése a körforgásos gazdaságra vonatkozó leendő új csomagokban is tükröződjön.

3. Az ütemtervek jellemzői

3.1. A körforgásos gazdaságra vonatkozó ütemtervek és stratégiák segítenek abban, hogy felvázolják és meghatározzák, mit kíván elérni egy ország, régió vagy város, és milyen lépéseket kell tenni ennek érdekében. Gyakran olyan átfogó dokumentumokról van szó, amelyek kezelik a lineáris modellről a körforgásosra történő áttérést az értékláncok egyes fázisaiban: például a termelés, a fogyasztás, a hulladékgazdálkodás, a másodlagos nyersanyagok, az innováció és a beruházások terén.

3.2. E dokumentumok gyakran olyan nemzetközi célok elérésére irányuló tevékenységekkel kapcsolatosak, mint az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás célkitűzései vagy az ENSZ fenntartható fejlődési céljai, illetve az olyan globális kihívások kezelése, mint az erőforrások szűkössége vagy az erőforrások környezeti és társadalmi szempontból fenntartható kezelésére vonatkozó jelenlegi gazdasági modell korlátai.

3.3. A körforgásos gazdaságra vonatkozó ütemtervek és stratégiák jellemzően egy adott település, régió vagy tagállam területi szempontjaihoz kapcsolódnak. Például a spanyolországi Extremadurában a legelőterületek megőrzését a régió hosszú távú gazdasági teljesítménye alapvető elemének tekintik, a finn nemzeti stratégiában pedig erőteljes hangsúlyt helyeznek az erdőgazdálkodásra.

3.4. A nagymértékben inkluzív stratégiák és ütemtervek figyelembe veszik az értéklánc szempontjait egy adott ágazatban, például a gyártás, a mezőgazdaság, az élelmiszer- vagy a vízgazdálkodás terén. Az érdekeltek megfelelő bevonása fontos ahhoz, hogy meghatározzuk a körforgásos gazdaságra történő áttérés kulcsfontosságú szereplőit. Számos stratégia és ütemterv olyan horizontális témákon keresztül közelíti meg az inkluzivitást, amelyeket az alapján lehet csoportosítani, hogy technikai jellegűek, termék-központúak vagy hálózatközpontúak, illetve területfejlesztésen alapulnak-e.

3.5. Az, hogy mennyire vonja be az érdekelt feleket egy adott stratégia vagy ütemterv, abból is látszik, hogy mennyire építik be a tematikus és ágazati megközelítéseket. Egyes stratégiák a körforgás koncepciójának bevezetésére törekednek, így nagy figyelmet fordítanak a különböző érdekcsoportokra, hogy ösztönözzék az átmenetben való részvételüket és szerepvállalásukat. Más stratégiák inkább ágazatközpontúak, és az érdekeltek azon, szűkebb körére koncentrálnak, amely jobban illeszkedik a megcélzott ágazati körfolyamatokhoz. A stratégia leghatékonyabb formája mindaddig az, amely teljes mértékben átfogó: több ágazati kört foglal magában, és ösztönzi a partnerségeket.

4. A körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformja

4.1. Az ECEP-t az EGSZB és az Európai Bizottság közös kezdeményezésére 2016-ban hozták létre az EGSZB véleményében⁽¹⁾ megfogalmazott javaslatát követően. Ez a hálózatok európai szintű hálózata, amely az EU egész területéről egybegyűjti az érdekelt feleket, megkönnyítve a párbeszédet, a bevált gyakorlatok megosztását és a szakpolitikai hiányosságok azonosítását. A platform része egy koordinációs csoport, amely a tudományos élet, a civil társadalom, a helyi önkormányzatok, valamint a meglévő nemzeti és ágazati hálózatok képviselőit tömöríti.

⁽¹⁾ EGSZB vélemény: „A körforgásos gazdaságra vonatkozó csomag” (HL C 264., 2016.7.20., 98. o.).

4.2. Az ECEP az európai körforgásos gazdasággal összefüggő kezdeményezések terén az információk és a hálózatépítés fontos központjává vált. Dinamikus koordinációs csoportja 24 tagszervezetből áll, és nagy forgalmú honlapja havonta átlagosan 7000 látogatót vonz. Emellett minden évben szervez egy kétnapos konferenciát is, amelyre rendszerint többen jelentkeznek, mint amennyi résztvevőt fogadni tud.

4.3. A platform titkársági teendőit az EGSZB látja el, ami hozzáadott értéket jelent a platform szempontjából. Az EGSZB, az uniós civil társadalom otthonaként, széles körű tapasztalatokra tett szert annak terén, hogy a legkülönbözőbb csoportokat összekötve hogyan adhat ezeknek erőteljes, közös hangot. Jogalkotási munkáján keresztül az EGSZB konszenzust tud építeni a különféle körökhöz tartozó tagjai között. Ezek az alapvető sajátosságok hozzásegítik a platform tagjait ahhoz, hogy teljes mértékben kifejezésre juttathassák nézeteiket, és bekapcsolódhassanak az itt folyó munkába anélkül, hogy ez a folyamat túlságosan intézményesített lenne.

4.4. Az ECEP kétféleképpen játszhat szerepet a körforgásos gazdaságra vonatkozó új stratégiák kifejlesztésének előmozdításában: egyrészt azzal, hogy fórumot biztosít a stratégiák és ütemtervek közzététele számára, hogy ezek a dokumentumok könnyen megtalálhatóak legyenek és hivatkozni lehessen rájuk, másrészt pedig azzal, hogy megkönnyíti az érdekelt hálózatépítését mind az egyes területi egységeken belül, mind azok között. A titkárságon keresztül a platform maximálisan kihasználhatja a helyi és tagállami szinten a végrehajtással megbízott szereplők, valamint az uniós szinten tevékenykedő politikai döntéshozók közötti kapcsolatban rejlő lehetőségeket.

4.5. E hálózatépítési munka révén a platform emellett ösztönözheti, hogy a civil társadalmi érdekelt szűke körét vonják be a körforgásos gazdaság felé történő átmenetbe, valamint hogy erre az ütemterv megtervezésének és kialakításának korai szakaszában kerüljön sor.

4.6. Az ECEP egyedülálló infrastruktúrát biztosít, amelynek keretében az EU-ban következetes és összehangolt megközelítés valósítható meg az új gazdasági modellek megtervezése és megvalósítása terén. A platform – melyben a civil társadalmi szervezetek működtetik a titkárságot, és az érdekelt felek felváltva töltik be a koordinációs csoport elnöki pozícióját – modellként szolgál más platformok számára.

4.7. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy minden érdekelt féllel konzultálni kell a stratégia és az ütemterv kialakításának minden egyes szakaszában – a tervezéstől a megvalósításon át az előrehaladás nyomon követéséig.

4.8. Az EGSZB a platform partnereként betöltött és a platform titkárságát biztosító egyedülálló szerepében tovább ösztönözheti ezt az inkluzív megközelítést azzal, hogy átvehető és a konkrét helyzetekhez igazítható stratégiamodellt bocsát rendelkezésre, amely kiindulópontul szolgálhat a körforgásos gazdaságra vonatkozó stratégiák és ütemtervek fejlesztői számára. Ezt a stratégiamodellt egy, az EGSZB megbízásából készített tanulmány részeként fejlesztették ki és tették közzé ⁽²⁾.

4.9. Az erős stratégiák kidolgozásához a döntéshozatal megalapozó szilárd tudományos és kutatási alapok szükségesek. Ez az innováció egyik alapja, amelynek eléréséhez a köz- és magánberuházások hatékony kombinációjára van szükség.

5. A tanulmány legfontosabb tanulságai

5.1. A körforgásos gazdaság egy tág fogalom, amely az anyagok használatával, a üzleti és termelési modellekkel, a biogazdasággal, a készletek áramlásával, a másodlagos nyersanyagok piacával és a fogyasztók szerepével kapcsolatos változásokkal jár együtt.

5.2. Habár a stratégiáknak tükrözniük kell az érintett területeknek ezt a sokféleségét, hatékonyabban működnek, ha csak egy – a stratégia által lefedett földrajzi térség szempontjából jelentős – témakörre koncentrálnak. Például egy mezőgazdasági régióban a körforgásos gazdasági stratégia a biogazdaságra, valamint a mezőgazdaság és a természetes ökoszisztémák körforgásban betöltött szerepére fog összpontosítani. Egy olyan régióban viszont, ahol jelentős a hulladéktermelés, a stratégia elsősorban azzal foglalkozik majd, hogy hogyan lehetne a lehető legjobban átalakítani a hulladékot értékes másodlagos nyersanyaggá.

5.3. Egy uniós szintű cselekvési terv ösztönzőleg hat a nemzeti szintű tervek kidolgozására. Egyes régiókban jelentős stratégiaklaszterek léteznek. Azokon a helyeken, ahol léteznek nemzeti stratégiák, nagyobb eséllyel dolgoznak ki helyi és regionális stratégiákat. Az EGSZB arra ösztönzi a tagállamokat, hogy hozzanak létre és valósítsanak meg az EU körforgásos gazdaságra vonatkozó kezdeményezéseivel összhangban álló nemzeti stratégiákat.

5.4. Az esetek 80 %-ában nem konzultálnak a civil társadalommal a stratégiák keretmeghatározási és tervezési szakaszában. A körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformja és az EGSZB felhívja a figyelmet a civil társadalmi szervezetek e területen végzett munkájára, valamint a rendelkezésre álló szakértelemre. Az EGSZB azt javasolja, hogy összehangolt megközelítés alapján dolgozzanak ki egy eljárást annak érdekében, hogy valamennyi érdekelt felet a stratégia megtervezésének lehető legkorábbi szakaszában bevonják a folyamatba. Ezt az eljárást a körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformja vagy egyedül dolgozná ki, vagy a Régiók Bizottságával, a Parlamenttel, a Tanáccsal és az Európai Bizottsággal közös projekt részeként.

⁽²⁾ Circular economy strategies and roadmaps in Europe: Identifying synergies and the potential for cooperation and alliance building.

5.5. A stratégiák hatókörének meghatározására a legkorábbi fázisban kerül sor. Alapvető fontossággal bír annak biztosítása, hogy a hatókör meghatározásának szakaszában tekintettel legyenek a körforgásos gazdaság különböző aspektusainak egymással összefüggő jellegére, valamint a hatékony megvalósításhoz szükséges, ágazatokon átívelő követelményekre. A körforgásos gazdaság már túllépett az újrafeldolgozáson, és a stratégiáknak ezt tükrözniük kell.

5.6. A stratégiákat a skálázhatóságot és az adaptálhatóságot szem előtt tartva kell kidolgozni. Úgy tűnik, hogy a korai stratégiák figyelmen kívül hagyják ezeket az elemeket. Ezen kritériumok elérését minden bizonnyal segítené az új stratégiák kidolgozásának vagy a meglévők felülvizsgálatának összehangoltabb megközelítése.

5.7. Fontos a jó irányítás. Az ütemtervekben gondoskodni kell arról, hogy legyen egy felelős: egy adott szervezet már meglévő vagy újonnan létrehozott osztálya. Ez az osztály elősegítené a hálózatepítést, kutatómunkát végezne, kommunikálna, nyomon követné az előrehaladást, és gondoskodna a stratégia rendszeres frissítéséről. Egy ilyenfajta megközelítés segítené, hogy az ütemtervek olyan élő dokumentumok legyenek, amelyeket figyelembe vesznek.

5.8. A körforgásos gazdaságnak fontos szerepe van a mezőgazdaságban. A hagyományos, családi tulajdonban lévő és a családok által működtetett gazdaságok modellként szolgáltak (és egyes esetekben még ma is szolgálnak) arra, hogy hogyan lehet a forrásokat a természettel összhangban hatékonyan felhasználni. Az EGSZB uniós finanszírozást sürget a körforgásos jelleg támogatására a mezőgazdasági ágazatban, minden szinten és léptékben. A biogazdaság a körforgás egyik alszektora. A biológiai áramlások és az anyagáramlások összeadódnak, és együtt alkotják a körforgásos gazdaság egymásba kapcsolódó kerekait. A mezőgazdasági területek számára kidolgozott ütemtervek segíthetik ezeket a területeket a különféle lépések összehangolásában, és abban, hogy a körforgásos jellegből származó versenyelőnyt teljes mértékben kihasználják.

5.9. Az ütemtervek emellett foglalkozhatnak az újragyártással és a javítással is. Az új üzleti és tulajdonosi modellek a nagymértékben környezettudatos tervezéssel párosulva munkaalkalmakat biztosíthatnak és lehetőséget adhatnak a régiószintű prosperitásra az árucikkek újragyártása kapcsán.

5.10. Egy hatékony ütemterv lényeges eleme, hogy a fogyasztóknak pontos és világos információkat közvetítsen. Azokat a kulturális akadályokat, amelyek a körforgásos javak vagy a másodlagos anyagok használatára való átállás útjában állnak, megfelelő kommunikáció révén kell áthidalni. A fogyasztók szempontjából az újragyártott javak gyakran ugyanolyan jól használhatóak, de fenntarthatóbbak, mint azok, amelyeket érintetlen nyersanyagokból állítanak elő. Az ütemtervek csak úgy lehetnek eredményesek, ha a minőséggel és a fogyasztók jogaival kapcsolatos aggályokkal is foglalkoznak.

5.11. A körforgásos gazdaság sikeres megvalósításának fontos eleme lesz, hogy a nagyközönség oktatásába – gondolva itt az iskolás gyerekektől a fogyasztókig mindenkire – beépítsenek egy összehangolt megközelítést a körforgás elveinek előnyeiről. Az érdekelt felek körében végzett ismeretterjesztés elengedhetetlen része a sikeres és inkluzív átalakulásnak.

5.12. Az egymástól való tanuláshoz az Európai Bizottság által biztosított erőforrások lehetővé teszik, hogy megerősítsük a képzést, a kommunikációt és az ismeretek megosztását.

6. Mi akadályozhatja az ütemtervek sikerét?

6.1. Az ütemtervek önmagukban nem elegendőek ahhoz, hogy közelebb kerüljünk a körforgásos gazdasághoz. Ehhez még számos akadályt kell legyőzni.

6.2. Politikai: a politikai támogatás hiánya.

— A stratégiák politikai szempontból légiures térben léteznek – nem kapcsolódnak más szakpolitikákhoz, és nem részei a körforgásos gazdaságra vonatkozó koherens, szélesebb körű stratégiának.

6.3. A nyilvánossággal kapcsolatos: a nagyközönség nem tud a körforgásos gazdaságról, és nem ismeri a mögötte álló elgondolást. Az érintett felek – a termelőkől és gyártóktól a végfelhasználókig és fogyasztókig – tartanak az átalakulás következményeitől.

— E félelem leküzdésének az egyik módja, ha összehozzuk az embereket, hogy megosszák egymással ismereteiket és tapasztalataikat. A körforgásos gazdaság érdekelt feleit tömörítő európai platformnak éppen ez a feladata. A tevékenységet a platformon belüli koordinációs csoport tagjainak – például a körforgásos gazdasággal foglalkozó francia nemzeti intézetnek (INEC) – a munkája és a körforgásos gazdaság európai hálózatainak feltérképezését célzó tevékenységük segíti.

6.4. Infrastrukturális irányítási keret: a skálázhatóságra és átvihetőségre vonatkozó rendelkezések hiánya.

— Az ütemterveket egy-egy adott területre kell szabni. Életbe kell léptetni és végre kell hajtani a megfelelő szabályozást.

6.5. Pénzügyi: előfordulhat, hogy hiányoznak a gazdasági ösztönzők egyrészt a vállalkozások számára az átálláshoz, másrészt a felhasználók számára ahhoz, hogy váltsanak a körforgásosság elvének megfelelő termékekre és szolgáltatásokra. Végül a körforgásos fogyasztói opciók gazdaságilag versenyképesebbé válnak majd, de a kezdeti, átállási szakaszban külön ösztönzőkre lehet szükség. Az e célra rendelkezésre álló finanszírozáshoz való hozzáférés lehetőségeit világos formában közzé kell tenni, a kérelmezési eljárást pedig egyszerűvé és könnyen érthetővé kell tenni.

6.6. Az EGSZB arra kéri az ECESP-t, hogy számolja fel ezeket az alapvető akadályokat, tárja fel, mi jelent további akadályt, és javasoljon konkrét megoldásokat a politikai döntéshozók számára arra vonatkozóan, hogy miként lehetne a legjobban kezelni a legfontosabb kérdéseket.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye 10 éves a keleti partnerség: elért eredmények és a keleti partnerség jövőbeli politikájának kialakítása

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2020/C 14/04)

Előadó: **Indrė VAREIKYTĖ**

Közzétételi határozat:	2019.2.20.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.5.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	155/3/6

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) úgy véli, hogy a keleti partnerség az EU sikeres kezdeményezése lehet, amelynél nagy szükség van, és arra kéri az újonnan megválasztott Európai Parlamentet és az Európai Bizottságot, hogy teljes mértékben kötelezzék el magukat a kezdeményezés mellett. Az EGSZB szintén elkötelezi magát amellett, hogy a továbbiakban is komoly szerepet vállaljon az erősebb és demokratikusabb társadalmak kiépítésében a szomszédos országokban ⁽¹⁾.

1.2. Jóllehet a keleti partnerség elsődleges eredményei a társulási megállapodások, ezen belül a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség (DCFTA) és a vízummentes utazásról szóló, Grúziával, a Moldovai Köztársasággal és Ukrajnával (a társult TRIO) kötött megállapodások, a következő évtized során nagyobb mértékű és célirányosabb előrelépéseket várunk a partnerségtől.

1.3. Az EGSZB kiemeli, hogy míg a három társult ország nagyobb mértékű előrelépést tett, és nagyobb hajlandóságot mutatott a reformok iránt, és e jó példát Örményország is követte, Belarusz és Azerbajdzsán nagyrészt stagnált, illetve egyes esetekben még messzebb került attól, amit mi demokráciának nevezünk.

1.4. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU elsősorban az értékek uniója, ezért a szomszédos országokkal való kapcsolatainak is ugyan-ezen értékeken kell alapulniuk, és azokat feltételekhez kell kötni.

1.5. Az EGSZB a következő területeket azonosítja a keleti partnerségen belül előttünk álló fő kihívásként: a társulási megállapodás/DCFTA és egyéb kapcsolódó kötelezettségvállalások hatékony megvalósítása; a jogállamiság erősítése; az igazságügyi reformok végrehajtása és a korrupció elleni küzdelem; a környezet további védelme és az éghajlatváltozás aktív kezelése; a társadalmi reziliencia növelése a hibrid fenyegetésekkel és a dezinformációval szembeni fellépés révén; a környezet megerősítése a civil társadalom és a szabad és független média érdekében; az uniós szerepvállalás fokozása, segítve a régióban zajló konfliktusok által érintett polgárok életének javítását.

⁽¹⁾ Az EGSZB az elmúlt évtized folyamán több tucat véleményt fogadott el a keleti partnerség különféle vonatkozásaival kapcsolatban. Egyszersmind létrehozta a „Kelet-európai szomszédok” állandó nyomonkövetési bizottságot, kétoldalú civil társadalmi platformokat alakított az Unió és a keleti partnerországok részvételével, valamint belső tanácsadó csoportokat állított fel, és a keleti partnerség csúcstalálkozóinak alkalmával üzleti fórumokat szervezett.

1.6. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság a keleti partnerség következő időszakára minden partnerország számára határozzon meg testre szabott célkitűzéseket és elérendő eredményeket. Kritikus jelentősége lesz a civil társadalom e folyamatban való részvételének, amely további eszközként szolgálhat az előrelépés aktív nyomon követésére.

1.7. Az EGSZB azt javasolja, hogy készítsenek ütemtervet az egymást követő kötelező előrehaladási értékelésekre vonatkozóan, arra ösztönözve a keleti partnerség kormányait, hogy a kétoldalú ütemterveken túl dolgozzák ki saját terveiket, és hajtsák végre a célkitűzéseket, valósítsák meg az eredményeket, mindezt pedig kövessék nyomon.

1.8. Az EGSZB azt is ajánlja, hogy fokozatosan növeljék azoknak a mutatóknak és adatoknak a mennyiségét, amelyeket a keleti partnerországoknak be kell nyújtaniuk az Eurostat részére.

1.9. Tekintettel az orosz kormány által előmozdított dezinformációra és a kínai és orosz beruházási projektekkal kapcsolatos agresszív kampányokra, valamint a régióban fenyegető egyéb veszélyekre, az Uniónak a polgárok megszólítása érdekében újra kell gondolnia a keleti partnerség régiójára vonatkozó kommunikációs stratégiát.

1.10. Az EGSZB úgy véli, hogy a keleti partnerországokban nagyobb hangsúlyt kell helyezni a civil társadalmi szervezetek, a köztisztviselők és a politikai vezetők készségeinek javítására, valamint a szakszervezetek és a vállalkozói szövetségek kapacitásainak építésére, és ehhez több eszközre van szükség.

1.11. Az EGSZB úgy véli, hogy a keleti partnerországokban nagyobb figyelmet kell fordítani a készséghiányok és a strukturális munkaerőhiány orvoslására, javítva az oktatás általános hatékonyságát, valamint a köz- és a magánszektor közötti együttműködés növelésére az oktatás, a kutatás és az innováció közötti kapcsolatok erősítése érdekében.

1.12. Annak ellenére, hogy a keleti partnerországok és az Unió közötti kereskedelem egyre nő, a kereskedelemből származó jövedelmek diverzifikációjának és fenntarthatóságának biztosítása érdekében erősíteni kellene a régión belüli kereskedelmet.

1.13. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy léteznie kell egy olyan kötelező jogszabályi keretnek, amely lehetővé tenné az egyes keleti partnerországokban a civil társadalom számára az információkhoz való hozzáférést, a kormány elszámoltatását, valamint a politikai döntéshozatali folyamatokban való részvételt.

1.14. Az EGSZB határozottan támogatja az arra irányuló indítványt, hogy megerősített párbeszédet vezessenek be a társulási megállapodásokhoz/DCFTA-hoz kapcsolódó reformokról az EU és a társult TRIO között, továbbá az összehasonlító elemek felvételét a társulási megállapodásokkal kapcsolatos országspecifikus ajánlásokba, valamint közzétételük szinkronizálását a pozitív verseny ösztönzése érdekében.

2. Általános megjegyzések

2.1. A 2009-ben közös politikai kezdeményezésként indított keleti partnerség célja az Európai Unió, tagállamai és hat keleti szomszédja: Örményország, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Grúzia, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna közötti kapcsolatok elmélyítése és megerősítése.

2.2. E kereten belül valamennyi partner megállapodott abban, hogy kézzelfogható eredményeket hoznak polgáraik mindennapi életébe azáltal, hogy megerősítik az intézményeket és a jó kormányzást, biztosítják a jogállamiságot, végrehajtják a legfontosabb igazságügyi reformokat, küzdenek a korrupció ellen; fokozzák a civil társadalommal való együttműködést, növelik a nők szerepvállalását és biztosítják a nemek közötti egyensúlyt, megerősítik a stratégiai kommunikációt és támogatják a média pluralizmusát és függetlenségét; elősegítik a kis- és középvállalkozások növekedését, ösztönzik a beruházásokat, minőségi munkahelyeket teremtenek az új ágazatokban, az új piacokhoz való hozzáférés támogatása révén növelik a kereskedelmi lehetőségeket; javítják a közlekedési kapcsolatokat és infrastruktúrát, lendületet adnak az energetikai rezilienciának és hatékonyságnak, valamint a megújuló energia felhasználásának; befektetnek a fiatalok készségeibe, vállalkozói szellemébe és foglalkoztathatóságába.

2.3. Jóllehet a három társulási megállapodás/DCFTA és az aláíró államokkal kötött vízummentességi megállapodások rendkívül dicséretes eredmények, sajnálatos módon a fent említett legtöbb területen csak mérsékelt előrelépés figyelhető meg, és a korábban meghatározott eredményeket egyelőre még nem sikerült teljeskörűen elérni.

2.4. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU elsősorban az értékek uniója ⁽²⁾, és ezért a szomszédos országokkal való kapcsolatainak is ugyanezen értékeken kell alapulniuk. A keleti partnerségben határozottabb feltételrendszert és világos, kölcsönös megállapodáson alapuló menetrendeket kell kialakítani a keleti partnerországokkal az emberi jogok, a polgári szabadságjogok, a média- és sajtószabadság, az átlátható kormányzás, a nemek közötti egyenlőség, a társadalmi párbeszéd, a környezetvédelem és más alapértékek biztosítása érdekében, amelyek nélkül elképzelhetetlen lenne a mai Európa. Az egész régió akkor jár a legjobban, ha az Unióval szomszédos demokráciák azonos szintre kerülnek az Unióval. A partnerországoknak ezenkívül közzé kellene tenniük egy ütemtervet a 18 nemzetközi emberi jogi egyezmény mindegyikének ratifikálására ⁽³⁾, valamint az „A” akkreditációs státusz megszerzésére (vagy megtartására) a Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Világszövetségénél ⁽⁴⁾.

2.5. Az EGSZB felismeri, hogy világos és mérhető célokra van szükség, és ajánlja, hogy az Európai Bizottság a keleti partnerség következő időszakára testre szabott célkitűzéseket és elérendő eredményeket jelöljön ki az egyes partnerországok számára. Rendkívül fontos, hogy a jövőbeli célkitűzések és elérendő eredmények ne csak a gazdasági mutatókra összpontosuljanak, hanem a társadalmi prosperitásra és jólétre is. Bebizonyosodott, hogy a várt eredmények csupán a gazdasági fejlődés középpontba állításával nem érhetők el. Például az Ukrajnának nyújtott uniós támogatások teljes összege 2020-ra el fogja érni a 4,8 milliárd eurót ⁽⁵⁾, Ukrajna mégis továbbra is a régió legszegényebb országa.

2.6. A civil társadalom részvétele ebben a folyamatban döntő fontosságú lesz abból a szempontból, hogy a tervezett reformok kevésbé legyenek kitéve a választási ciklusoknak és a politikai irányváltásoknak. Az átalakítási folyamat és a szükséges reformok végrehajtása csak úgy valósulhat meg, hogy a szociális partnereket és a civil társadalmi szervezeteket bevonják a jogalkotási folyamatba, a reformokba és azok végrehajtásába. A vállalkozói szövetségeket és támogató szervezeteket e célból be kell vonni a gazdaságfejlesztési és regionális együttműködési stratégiák kidolgozásának és végrehajtásának folyamatába.

2.7. Maradéktalan végrehajtásukhoz és fenntarthatóságukhoz a célkitűzéseknek erős helyi szintű elkötelezettségre van szükségük. Ha a célkitűzéseket a helyi civil társadalommal együttműködve nem azonosítják, nem vitatják meg, nem támogatják és nem hajtják végre, az elért eredmények könnyen elveszhetnek. Továbbá a végrehajtásért felelős legfontosabb szereplők eddig is az Európai Bizottság, valamint a keleti partnerség érintett minisztériumai voltak, míg a kormányok, melyeknek a reformok iránti folyamatos politikai akaratról kell gondoskodniuk, még nem szerepelnek a célok elérése kapcsán a főbb szereplők között ⁽⁶⁾.

2.8. A következő hosszú távú célkitűzések tervezése során nagyobb figyelmet kell fordítani a végrehajtás előrehaladásának nyomon követésére. Az értékelést eddig főként az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) és a keleti partnerországok civil társadalma végezte. Az EGSZB azt javasolja, hogy készítsenek ütemtervet az egymást követő kötelező előrehaladási értékelésekre vonatkozóan, arra ösztönözve a keleti partnerség kormányait, hogy a kétoldali ütemterveken túl dolgozzák ki saját terveiket, valamint hajtják végre és kövessék nyomon az elérendő eredmények és célkitűzések megvalósítását.

2.9. Az EGSZB azt ajánlja, hogy fontolják meg a keleti partnerországok által az Eurostatnak benyújtandó mutatók és adatok mennyiségének fokozatos növelését a kulcsfontosságú reformok előrehaladásának szorosabb nyomon követése, valamint az átláthatóbb és objektívebb értékelés biztosítása érdekében. A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségre is kiterjedő társulási megállapodást aláíró országoknak világos ütemtervvel kell rendelkezniük ahhoz, hogy végül ugyanazt az adatátviteli szintet ériék el az Eurostat felé, mint az EU tagállamai.

2.10. Annak felmérése érdekében, hogy a civil társadalom milyen hatást gyakorol a keleti partnerség reformjaira, az EGSZB összehasonlító elemzés elvégzését javasolja, amely számba venné az eredmények és a civil társadalom által gyakorolt hatás terén tapasztalható különbségeket a belső tanácsadó csoportokkal rendelkező országokban és a többi keleti partnerországban.

2.11. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy **az újonnan megválasztott Európai Parlament és az Európai Bizottság számára jelenleg az a legfontosabb**, hogy konszenzust érjen el a keleti partnerség azon államainak társulási és esetlegesen tagsági kilátásaira vonatkozóan, amelyek a belátható jövőben csatlakozni kívánnak az EU-hoz, és képesek is erre. Mind az előrehaladás, mind pedig a tervezés komoly akadályokba ütközik, mivel nem áll rendelkezésre egyértelmű jövőkép arra vonatkozóan, hogy mi a végső cél, illetve mi koronázza majd az egyes partnerországok esetében az összes erőfeszítést, ha maradéktalanul megvalósítják a megszabott célkitűzéseket és elérendő eredményeket.

2.12. Hosszabb távon a keleti partnerség 2020 utánra vonatkozó stratégiája egyes szolgáltatások, köztük a pénzügyi szolgáltatások liberalizációját, a társult országok egységes eurófizetési térséghez (SEPA), valamint – társulási megállapodás/DCFTA révén – az Európai Gazdasági Térséghez (EGT) való csatlakozását, a digitális piac integrációjának elmélyítését – például az adatátvitel terén –, valamint a szakemberek szabad mozgásának kiterjesztését jelenti a szakmai képesítések kölcsönös elismerésére vonatkozó, az Unióval kötendő megállapodások révén.

⁽²⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2016/C 202/02).

⁽³⁾ <https://indicators.ohchr.org/>.

⁽⁴⁾ <https://nhri.ohchr.org/EN/Pages/default.aspx>.

⁽⁵⁾ *Rebuilding Ukraine: An assessment of EU assistance* (Ukrajna újjáépítése: az uniós támogatás értékelése), Chatham House, the Royal Institute of International Affairs, 2018.

⁽⁶⁾ A keleti partnerség civil társadalmi fórumának szakpolitikai jelentése, közös szolgálati munkadokumentum, EaP – Focusing on key priorities and deliverables – Assessment and recommendations by the civil society (Keleti partnerség: Előterben a fő prioritások és az elérendő eredmények – A civil társadalom értékelése és ajánlásai), 2017.

2.13. Az uniós értékek előmozdítása a keleti partnerség politikájának kulcsfontosságú eleme volt, és az is marad. A szorosabb kapcsolatok, és végső soron az uniós tagság támogatása továbbra is magas a keleti partnerség polgárai körében, azonban az emberek szemléletének megváltoztatásához hosszú távú erőfeszítésekre van szükség. Miközben a jogállamiság tiszteletben tartásának, az adók megfizetésének és a szürke gazdaság elkerülésének fontosságát az uniós polgárok többsége elismeri, a keleti partnerországokban élők gazdasági helyzetük miatt nap mint nap küszködnek a túlélésért, és így nem adnak elsőbbséget bizonyos uniós értékek elfogadásának.

2.14. Annak érdekében, hogy javíthassuk és eredményesebbé tehessek azoknak a támogatási programoknak és eszközöknek az irányítását, amelyek biztosítják a civil társadalom részvételét a keleti partnerség átfogó folyamataiban, fontolóra kell vennünk ezen eszközöknek az EGSZB kezében való koncentrálását, tekintettel az EGSZB páratlan kapacitásaira, a területen szerzett tapasztalataira, intézményi múltjára és társadalmi áteresztőképességére.

2.15. Tekintettel arra, hogy az orosz kormány által előmozdított dezinformáció és a kínai és orosz beruházási projektekkel kapcsolatos agresszív kampányok, valamint a régióban fenyegető egyéb veszélyek rendkívüli módon befolyásolják a társadalmat, az uniós intézményeknek át kell gondolniuk a keleti partnerség régiójára vonatkozó kommunikációs stratégiát. Az uniós értékekre, célokra, hatásra és az Unióval való együttműködés jó példáira vonatkozó információk elterjesztésének egyik bevált módja a helyi civil társadalmi szervezetek megerősítése azáltal, hogy egyszerűen segítjük őket abban, hogy mindennapi munkájuk során nagyobb hatást érjenek el.

2.16. Az Uniónak a továbbiakban is hozzá kell járulnia a keleti partnerség régiójában felmerülő konfliktusok békés rendezéséhez. Több olyan megközelítésre van szükség, mint amilyen például az európai partnerség a hegyi-karabahi konfliktus békés rendezését (EPNK), amelynek esetében az uniós tagállamok és a keleti partnerországok civil társadalmi szervezetei egymással karöltve közös erőfeszítést tesznek, hogy kölcsönös megértést és bizalmat alakítsanak ki a rendezési folyamat iránt.

3. Társadalom

3.1. A keleti partnerség civil társadalmi szervezeteinek szóló legutóbbi finanszírozási programok feltétele, hogy a civil társadalomnak a társulási megállapodás végrehajtása és a reformok megvalósítása érdekében kell működnie, a civil társadalmi szervezeteknek uniós közvetítőkké kell válniuk, és néha olyan kérdésekkel kell foglalkozniuk, amelyek nem megszokottak számukra. E feltétel miatt a civil társadalmi szervezetek egyszerűen csak a rendelkezésre álló finanszírozásra pályáznak, ahelyett, hogy a saját céljaikra és a társadalom szükségleteire összpontosítanának, és így egy újabb szolgáltatóvá válnak.

3.2. Az uniós civil társadalmi szervezetekkel kapcsolatos jelentés és összehasonlító adatok megerősítik ⁽⁷⁾, hogy a keleti partnerséghez tartozó partnerek többsége még alapvető projektirányítási készségekkel sem rendelkezik, köztük azokkal sem, amelyek arra vonatkoznak, hogy hogyan kell elkészíteni a projektekre vonatkozó javaslatokat és költségvetéseket. Ezért továbbra is nagyon fontos az uniós szervezetek szerepe a reformok nyomon követésével kapcsolatos eredmények megvalósítása, az árnyékjelentések elkészítése, a különböző kérdések és ajánlások elemzése terén. Az EGSZB úgy véli, hogy a keleti partnerség országaiban működő, kevésbé képzett civil társadalmi szervezeteket nem szabad figyelmen kívül hagyni vagy alábecsülni, egyszerűen csak reális elvárásokat kell támasztani velük szemben: fontos szereplők a közösségeikben, de nem várható tőlük, hogy ugyanazokat az eredményeket érik el, mint amire a tapasztalt európai szervezetek képesek.

3.3. Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság az uniós tagállamokkal együttműködve hozzon létre egy hozzáférhető oktatási programot, amely arra irányul, hogy javítsa a civil társadalmi szervezetek képviselőinek, valamint a keleti partnerországok köztisztviselőinek és vezetőinek készségeit. Egy ilyen program megoldhatná azt a kompetenciahiányt is, amellyel a civil társadalmi szervezetek képviselőinek szembe kell nézniük a közszolgálatba való belépésük során, ahogyan ez az ukrainai méltóság forradalma és az örményországi bársonyos forradalom után is történt.

3.4. Továbbá, az EGSZB úgy véli, hogy egyértelműen elsőbbséget kell kapniuk a keleti partnerországok ifjúsági szervezeteinek szóló támogatási programoknak és e szervezetek partnerség keretében való bevonásának, valamint annak, hogy tovább támogassák e szervezetek nemzetközi együttműködési és mobilitási programokban (pl. Fiatalok lendületben program és Erasmus+) való részvételét. Jó kezdet lehet az európai iskolák létrehozása – a tbilisihez és a grúziaihoz hasonlóan – a keleti partnerség többi részében is, az uniós tagállamokból származó legjobb példák mintájára növelve ezzel az oktatás színvonalát.

3.5. Az EGSZB úgy véli, hogy a társadalmi kohéziós menetrendnek oly módon kell orvosolnia a készséghiányokat és a strukturális munkaerőhiányt a keleti partnerországokban, hogy az uniós partnerek legjobb példáinak és rendszereinek adaptálásával javítja az oktatás általános eredményességét. Az innovációt lehetővé tevő oktatás minősége még mindig alacsony a régióban, és ezért szükség van az oktatási rendszerek reformjára és a tantervek kialakítása során az érintett civil társadalmi szervezetek és gyakorló szakemberek bevonására. Javítani kell az oktatás, a kutatás és az innováció közötti kapcsolatokat is, növelve ezzel a köz- és a magánszektor közötti együttműködést ⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ Ukraine Analytica, N. 3 (13), 2018.

⁽⁸⁾ http://eu4business.eu/files/medias/regional-position-paper_final_kyiv-21-june-2017-2_0.pdf

3.6. Az EGSZB üdvözlí a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség (ITUC) és az ezen belül működő Páneurópai Regionális Tanács (PERC), valamint az Európai Szakszervezetek Szövetsége (ESZSZ) bevonását a független szakszervezetek kapacitásának építésébe a keleti partnerországokban. Az ilyen projektek és kezdeményezések fontosak az európai társadalmi modell, ezen belül a társadalmi párbeszéd és a szociális biztonság, valamint a kollektív tárgyalások előmozdításához. Az erős, független szakszervezetek létezése kritikus jelentőségű a sikeres fenntartható növekedés és a társadalmi haladás szempontjából, amely a társulási vagy partnerségi megállapodások végrehajtásához kapcsolódó átalakulási folyamatból ered. Az erős szakszervezetek egyben a sikeres és életteli civil társadalom előfeltételei is.

4. Gazdaság

4.1. A gazdasági ellenálló képesség kiépítése és a versenyképesség javítása az Unió és a keleti partnerség országai közötti együttműködés kulcsfontosságú eleme, melynek középpontjában a munkahelyteremtésre, valamint az erősebb, diverzifikáltabb, élénkebb és fenntartható gazdaságok kialakítására irányuló együttműködés áll. Ezen a területen jelentős előrelépés történt, ideértve a mind a hat partnerország és az EU közötti kereskedelem növekedését.

4.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a keleti partnerség régióján belüli digitális piacok harmonizálására tett kötelezettségvállalásokat még nem hajtották végre ténylegesen, ami akadályozza a digitális szolgáltatások progresszióját és fejlődését. Ugyanakkor az EGSZB üdvözlí az azon tervre vonatkozóan született konszenzust, amely szerint 2020-ig létrejön egy, a térségre vonatkozó barangolási megállapodás, amely nemcsak az emberek kommunikációhoz való hozzáférését növelné, hanem további előnyként a turizmust is fellendítené és tágabb gazdasági hasznokat hozhatna.

4.3. Annak ellenére, hogy a keleti partnerség országai és az EU közötti kereskedelem egyre nő, több erőfeszítést kell tenni a régió belüli kereskedelem megerősítésére a kereskedelemből származó jövedelmek diverzifikációjának és fenntarthatóságának biztosítása érdekében.

4.4. Az EGSZB meggyőződése, hogy a közös gazdasági térséget, a szabad barangolást, a közös migrációs térséget, a villamosenergia-hálózatok összehangolását és a független tiszta energiaforrások fejlesztését eredményező regionális kereskedelmi integrációt és a mezőgazdasági szabványok uniós szabványokká való átalakítását kell a legfontosabb olyan gazdasági projektekként kezelni és továbbfejleszteni, amelyek közősek mind a keleti partnerség partnerei, mind pedig az EU egésze számára.

4.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy független vállalkozói szövetségeket és támogató szervezeteket kell létrehozni a régióban. Ezeket a szervezeteket egyre jobban be kell vonni a vállalkozásfejlesztésbe és a DCFTA végrehajtásába. A keleti partnerországokban működő kkv-knak ezzel egyidejűleg szövetségeket és/vagy ernyőszervezeteket kell létrehozniuk, amelyek képviselni fogják érdekeiket, illetve megerősítik pozíciójukat, amikor arról van szó, hogy a jogalkotási folyamatban kiálljanak érdekeik mellett, és biztosítsák a helyi és uniós piacokon való részvételt.

5. Kormányzás

5.1. Az intézmények és a jó kormányzás megerősítésére irányuló erőfeszítések fokozása kiemelt fontosságú az EU számára a keleti partnerség országaiban, ahol továbbra is kihívásokkal kell szembenézni. Különösen a jogállamiság, a kulcsfontosságú igazságszolgáltatási reformok végrehajtása és a korrupció elleni küzdelem terén kell nagyobb erőfeszítéseket tenni. Ezek az előfeltételei annak, hogy a polgárok bízzanak az államban, a hosszú távú stabilitásban és a beruházások számára biztonságos légkörben.

5.2. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a nyilvánossággal való kötelező kormányzati konzultációra vonatkozó jogszabályok csak a Moldovai Köztársaságban és Ukrajnában léteznek. Olyan kötelező jogi keretre van szükség, amely lehetővé teszi a civil társadalom számára, hogy információkhoz férjen hozzá, elszámoltathassa a kormányt, illetve részt vehessen a szakpolitikai döntéshozatalban. Ezen túlmenően, a civil társadalmi szervezetek erősítése érdekében a keleti partnerországok kormányainak el kell köteleződniük a civil társadalmi szervezetek következetesebb és közvetlenebb támogatása mellett.

5.3. Ami a kapacitásépítést illeti, minden eddiginél fontosabbak a keleti partnerség azon intézményei, amelyek jól működnek és képesek a szükséges reformok végrehajtására, ezért az ezek közötti ikerintézményi megállapodásokat (például az élelmiszer-biztonsági ügynökségek hálózatát, a szabványügyi testületeket, a korrupcióellenes ügynökségeket stb.) hivatalossá kell tenni, és lehetőleg EU-támogatásban kell részesíteni.

5.4. A közös kapacitásépítési, ikerintézményi együttműködési és kapcsolatépítési megállapodásokat, a gyakorlatok megosztását, valamint a közös megközelítések és eszközök kidolgozását egy közös társuláson keresztül lehetne támogatni. Megfontolandó lehet a reformmal foglalkozó munkacsoportoknak az Ukrajna tekintetében kidolgozott irányvonalak mentén történő finanszírozása is.

5.5. Az EGSZB azt is hangsúlyozza, hogy támogatni kell a keleti partnerség kormányait és a civil társadalmat a nemek közötti egyenlőtlenségek felméréséhez és kezeléséhez szükséges eszközök kifejlesztésében. Alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy az állami statisztikai hivatalok támogatása magában foglalja a kereskedelmi és a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó statisztikák gyűjtését, többek között a háztartási és üzleti felmérések konkrét kérdései, valamint a kereskedelmi vonatkozású hatások időbeli alakulását nyomon követő konkrét mutatók révén.

6. Hálózati összekapcsoltság

6.1. Az EU és a partnerországok közötti, a közlekedési összeköttetések és az infrastruktúra javítására, az energetikai reziliencia és hatékonyság fokozására, valamint a megújuló energiaforrások használatának az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése érdekében történő felhasználására irányuló uniós együttműködés jelentős előrelépést eredményezett. Az e területekre történő befektetések folytatása nagyobb fenntartható gazdasági fejlődést és konkrét előnyöket fog eredményezni a polgárok életére nézve az alternatív energiaforrások megteremtésével, valamint a túlnyomórészt egyetlen szolgáltatótól való energiatüggőség és a fogyasztás csökkentésével.

6.2. Az EGSZB ezért fontosnak tartja a további energiadiverzifikációt, a szén-dioxid-kibocsátás további csökkentését, a nemzeti kibocsátás-ellenőrzési mechanizmusok létrehozását, illetve a biológiai sokféleség védelmével és a fenntartható erdőgazdálkodással kapcsolatos intézkedések fokozását.

7. Társulási megállapodások/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség

7.1. Az EGSZB határozottan támogatja egyfelől az arra irányuló indítványt, hogy megerősített párbeszédet vezessenek be a társulási megállapodásokhoz/DCFTA-hoz kapcsolódó reformokról az EU és a társult TRIO között, másfelől az összehasonlító elemek felvételét a társulási megállapodásokkal kapcsolatos országspecifikus ajánlásokba, valamint közzétételük szinkronizálását a pozitív verseny ösztönzése érdekében. Ez a megközelítés már hasznosnak bizonyult a közép- és kelet-európai haladás felgyorsításában.

7.2. Javasoljuk a három társult ország és az EU közötti együttműködés további intézményesítését, különösen a végrehajtás szintjén. Jó kiindulópont lehet egy közös végrehajtó csoport és néhány olyan alcsoport létrehozása, amely összhangban áll a parlamenti intézményesítési folyamattal. Ezeket követhetik a szervezett civil társadalom hasonló csoportjai a keleti partnerség civil társadalmi platformjain, vállalkozói szövetségeken és támogató szervezeteken, szakszervezeteken belül és más érdekeltknél. Példaként szolgálhatnak a GUAM (Szervezet a Demokráciáért és Gazdasági Fejlődésért) keretében folytatott együttműködés révén szerzett tapasztalatok és létrehozott hálózatok. Az EU és az egyes tagállamok támogatása sokat segítené ezen intézményesítésben.

7.3. Összetettsége miatt a társulási megállapodás/DCFTA végrehajtása nehéz feladat, mivel jelentős politikai, pénzügyi és emberi erőforrásokat igényel, és tele van kihívásokkal, mindenekelőtt azért, mert piaci reformokra irányul, miközben az EU a reformok révén főként a jogállamiság és a jó kormányzás terén vár el előrelépést. Az EGSZB elengedhetetlennek tartja ezen elvárások figyelembevételét és a társulási megállapodás/DCFTA végrehajtásának támogatását a társult demokráciák megszilárdítására irányuló párhuzamos kezdeményezésekkel. Ezenkívül további támogató mechanizmusokat lehetne fontolóra venni, amelyeket csak az e párhuzamos kezdeményezéseken belüli, kölcsönösen elfogadott célkitűzések teljeskörű végrehajtását követően kell rendelkezésre bocsátani. Ezek a mechanizmusok további ösztönzőként szolgálhatnak.

7.4. Az EGSZB határozottan ajánlja továbbá, hogy rendszeresen foglalkozzanak a nők munkavállalói jogaival és bérkérdéseivel, különösen az iparban és a szolgáltatási ágazatban, ahol a legnagyobb – és legváltozatosabb – különbségek mutatkoznak. A társulási megállapodás/DCFTA harmonizációs programja átfogó megközelítést kínál a jogalkotási intézkedések és a nemzetközi egyezmények alkalmazása tekintetében, köztük a nemek közötti egyenlőség kérdéseivel és a megkülönböztetés elleni küzdelemmel kapcsolatban. Fontos, hogy figyelemmel kísérjük ezt a folyamatot, javítsuk a nemek szerint lebontott statisztikákat a foglalkoztatásról és a bérekről, valamint támogassuk a nőszervezeteket abban, hogy kiálljanak érdekeik védelmében.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Nemzetközi kereskedelem és turizmus – a fenntartható fejlődés globális menetrendje

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2020/C 14/05)

Előadó: **Alfred GAJDOSIK**

Közgyűlési határozat:	2019.1.24.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok”szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.5.
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2019.9.26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	134/0/4

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) nyomatékosan felhívja a figyelmet az idegenforgalom és általában a nemzetközi kereskedelem közötti sokrétű összefonódásra. Mivel az idegenforgalom növekedési rátája meghaladja általában a gazdaság növekedési ütemét, az idegenforgalmat minden további nélkül a foglalkoztatás és a gazdasági növekedés jelentős motorjának lehet tekinteni. Mint ilyen a turizmus és a nemzetközi kereskedelem meghatározó tényezőnek tekinthető a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend céljainak ⁽¹⁾ elérésében. Ennek megfelelően az EGSZB azt javasolja, hogy az érintett gazdasági ágazatok felelős szereplői – konkrét kötelezettségvállalásokkal, például a 8. fenntartható fejlődési cél értelmében tisztességes és tartós munkahelyek teremtése révén – vállaljanak határozott szerepet a fenntartható fejlődési célok elérésében.

1.2. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy milyen fontos a pénzügyi tervezés a politikai prioritások megvalósításához, illetve hogy a politikai célok megvalósításához a célzott költségvetés jelenti a legalkalmasabb eszközt. Ezért kéri, hogy az idegenforgalom jelentőségét azáltal is vegyék figyelembe, hogy a 2021 és 2027 közötti időszakra szóló többéves pénzügyi keretre irányuló legújabb javaslatot oly módon vizsgálják felül, hogy az idegenforgalom saját költségvetési sort kapjon.

⁽¹⁾ Fenntartható fejlődési célok:

1. cél: A szegénység felszámolása
2. cél: Az éhezés megszüntetése
3. cél: Egészség és jólét
4. cél: Minőségi oktatás
5. cél: Nemek közötti egyenlőség
6. cél: Tiszta víz és alapvető köztisztaság
7. cél: Megfizethető és tiszta energia
8. cél: Tisztességes munka és gazdasági növekedés
9. cél: Ipar, innováció és infrastruktúra
10. cél: Egyenlőtlenségek csökkentése
11. cél: Fenntartható városok és közösségek
12. cél: Felelős fogyasztás és termelés
13. cél: Fellépés az éghajlatváltozás ellen
14. cél: Óceánok és tengerek védelme
15. cél: Szárazföldi ökoszisztémák védelme
16. cél: Béke, igazság és erős intézmények
17. cél: Partnerség a célok eléréséért

1.3. Az EGSZB sajnálja, hogy az idegenforgalmat eddig nem illesztették be önálló célként az európai strukturális és beruházási alapokról szóló rendeletekbe, hanem csupán eszközként, illetve ágazatként vették figyelembe. Ugyan üdvözlendő, hogy a rendeletek lehetőségeket biztosítanak az intelligens turizmusba történő beruházásokra, ez azonban az EGSZB megítélése szerint nem elégséges ahhoz, hogy a külső hatását tekintve is megfelelően figyelembe vegyék az idegenforgalom makrogazdasági, társadalmi és kulturális jelentőségét. Az EGSZB ezért kéri, hogy az európai strukturális és beruházási alapokba tematikus célként vegyék fel az idegenforgalmat.

1.4. Az idegenforgalmi ágazatra jellemző viszonylag alacsony piaca lépési korlátok nem jelenthetnek gazdasági vagy szociális hátrányt az idegenforgalmi szektorban foglalkoztatottak számára.

1.5. Az EGSZB szorgalmazza, hogy törekedjenek az idegenforgalomban a képzések, a szakmai normák és a szakmai képesítések közelítésére, illetve elismerésére, tegyenek fokozottabb erőfeszítéseket egy európai szakmai képesítési bizonyítvány bevezetésére, és mozgítsák elő az egész életen át tartó tanulást az idegenforgalomban.

1.6. Mivel vitathatatlan, hogy a nemzetközi idegenforgalom a gazdasági jelentősége mellett jelentős mértékben hozzájárul a népek közötti megértéshez és az előítéletek felszámolásához is, és ezzel erőteljesen támogatja az Unió külső befolyását, különleges intézkedésekkel kell támogatni az idegenforgalom sajátos formáit, például a kulturális turizmust és a szociális turizmust. Az EGSZB emellett rámutat arra is, hogy támogatni kell az egészségi-, sport-, agrár- ökoturizmust stb. is.

1.7. Kiemelten fontos, hogy kollektív szerződések révén és a 8. fenntartható fejlődési céllal összhangban tisztességes és fenntartható munkahelyeket biztosítsanak az ágazatban. Az EGSZB azt kéri, hogy az idegenforgalmi ágazatban számolják fel az illegális és bizonytalan munka valamennyi formáját.

1.8. Az idegenforgalom fenntarthatóságához nagymértékben hozzájárul az is, ha minél környezetkímélőbb közlekedési módokat választunk. Különös figyelmet kell fordítani ezért a közlekedési eszközök megfontolt, felelősségteljes használatára.

2. Bevezető

2.1. Ezzel a véleménnyel az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy az idegenforgalom és a nemzetközi kereskedelem szoros kapcsolatban van egymással, és hogy mindkettő fontos a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend célkitűzéseinek elérésében.

2.2. A nemzetközi kereskedelem hosszú múltra tekint vissza, és az idők során egyre nagyobb sajátos társadalmi és politikai jelentőségre tett szert. A nemzetközi kereskedelmet hagyományosan kétoldalú szerződések jellemezték, de a 2. világháború óta egyre inkább a multilaterális szerződések a jellemzőek ezen a területen. A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) létrehozása óta létezik egy kereskedelmi szerkezet, amely szabályozza a nemzetközi kereskedelmet. Ebben a struktúrában az Európai Bizottság 2011 óta olyan új generációs kereskedelmi megállapodások révén támogatja az uniós külkereskedelmet, melyek célja, hogy bizonyos kereskedelmi partnerekkel intenzívebbé váljanak a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok.

2.3. A szabadkereskedelem és a protekcionizmus közötti ellentétek arra is rámutatnak, hogy a nemzetközi kereskedelem a politikai befolyásgyakorlás eszköze is lehet.

2.4. Az idegenforgalom a harmadik legnagyobb ágazat a nemzetközi kereskedelmi mérlegben; 10,4 %-kal (az EU-ban 10,3 %-kal) járul hozzá a globális GDP-hez, és világszerte 313 millió munkahelyet biztosít. A világon minden tizenegyedik munkahely az idegenforgalomhoz kapcsolódik. A fejlődő országok egyharmada számára az idegenforgalom a fő exporttényező, és így jelentős befolyást gyakorol ezeknek az országoknak a gazdasági helyzetére.

2.5. Az idegenforgalomnak ezért nagy szerepe van a fenntarthatósági célok elérésében, azonban figyelembe kell venni, hogy az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának 8 %-a a globális idegenforgalomnak tudható be.

2.6. Az idegenforgalom világszerte hozzájárul a vidéki térségek és a legkülső régiók gazdasági és társadalmi integrációjához. Ennek során azonban figyelembe kell venni és amennyire lehetséges, el kell kerülni a nem kívánt járulékos következményeket, mint például a mezőgazdasági hasznosítású területek csökkenését, a természetvédelem veszélyeztetését, légszennyezést stb.

2.7. 2017-ben a nemzetközi idegenforgalomban világszerte 1,32 milliárd érkezést (+ 7 %), Európa-szerte pedig 671 millió érkezést regisztráltak, így Európa 51 %-os (+ 8 %) piaci részesedéssel rendelkezik. Az Idegenforgalmi Világszervezet (UNWTO) egyik hosszú távú előretekintő tanulmányából mindazonáltal az derül ki, hogy 2030-ig Európában a becslések szerinti 744 millió turistával (+ 1,8 %) és 41,1 %-os teljes piaci részesedéssel az idegenforgalom növekedése kevésbé lesz erőteljes.

2.8. A Lisszaboni Szerződés (2009. december 1.) külön uniós jogalapot teremtett az idegenforgalom számára ⁽²⁾. Ennek megfelelően az Európai Bizottság 2010-ben közleményt tett közzé „Európa, a világ első számú turisztikai célpontja – az európai turizmus új politikai kerete” címmel ⁽³⁾. Azonban sem a jelenlegi, 2014–2020-as többéves pénzügyi keret, sem a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó legújabb javaslat nem irányoz elő külön költségvetési sort az idegenforgalom számára.

2.9. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy az elmúlt évekre visszatekintve az idegenforgalomban más gazdasági ágazatokhoz képest folyamatosan markánsabb volt a foglalkoztatás bővülése és a gazdasági növekedés, akkor a rendelkezésre álló adatok alapján nem csupán indokolt, hanem sürgősen szükséges is az, hogy ne csak a külső idegenforgalmi politika további elmélyítése történjen meg, hanem közösségi szinten meg hozzák a megfelelő költségvetés-politikai intézkedéseket is.

2.10. Az EGSZB nagy örömmel fogadja a Tanács 2019. május 27-i következtetéseit ⁽⁴⁾, amelyekben a Tanács a turisztikai ágazat előtt álló kihívásokat (digitalizáció, fenntarthatóság, ágazatspecifikus ismeretek és készségek) szem előtt tartva konkrét javaslatokat fogalmaz meg a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend kapcsán, illetve turizmust segítő intézkedéseket szorgalmaz, hogy az EU világszinten továbbra is piacvezető legyen az idegenforgalom terén.

2.11. Az idegenforgalom nagy munkahelyteremtési potenciállal rendelkezik. Annak, hogy az idegenforgalomban világszerte átlagosan több nő és fiatal foglalkoztatnak, mint más ágazatokban, a fenntarthatósági célok (különösen az 5. és a 10. cél) elérésében is van jelentősége.

2.12. Az idegenforgalomban és a vendéglátásban a bérek és fizetések a mediánbér alatt vannak a legtöbb országban, ezért az ágazat minden foglalkoztatási kategóriája tekintetében megfelelő intézkedéseket kell hozni a tisztességes javadalmazás érdekében. Ez annál is fontosabb, mert az idegenforgalmi ágazatban gyakran rendkívül kemények a munkakörülmények, és a gyakorlatban gyakran nem tartják be a szociális partnerek minimálbérre és maximális munkaidőre vonatkozó megállapodásait, valamint a munkahelyi biztonságra és egészségvédelemre vonatkozó rendelkezéseket. Ezért sürgős szükség van arra, hogy – a 8. fenntartható fejlődési cél szellemében – emberhez méltó és tartós munkahelyeket hozzanak létre ebben a szektorban. Az EGSZB véleménye szerint ehhez arra van szükség, hogy megerősítsék a keretfeltételeket, egyértelmű kollektív megállapodásokat kössenek, és támogassák az ágazatot a digitalizáció terén.

3. Idegenforgalom és gazdaság

3.1. Az idegenforgalomnak mint a gazdasági növekedés fontos motorjának a jelentősége ezért messze túlmutat a turisztikai ágazaton, és érinti a nemzetközi kereskedelmet és értékesítést is. Mindemellett az állami és a magánszektor valamennyi területére hatást gyakorol, például a mezőgazdaságra és a közlekedésre is.

3.2. Emellett az idegenforgalom a jelenlegi nemzetközi munkamegosztásban sok régió, például kis szigetek vagy az elszigetelt hegyvidéki térségek számára egyike az elérhető nagyon kevés gazdasági tevékenységnek, sőt, néha ez az egyetlen gazdasági tevékenység.

3.3. Ráadásul az idegenforgalom sok régióknak segített a hanyatló térségek felélesztésében.

4. Idegenforgalom és fenntarthatóság

4.1. Az idegenforgalom versenyképessége szorosan összefügg a fenntarthatóságával, hiszen a turisztikai célpontok vonzereje és minősége nagyban függ mind a természeti és kulturális környezetüktől, mind pedig a helyi infrastruktúrába való beágyazottságuktól.

4.2. Az idegenforgalom fenntarthatósága különböző elemekre épül, például a következőkre:

- a természeti erőforrásokkal folytatott felelősségteljes gazdálkodás (különös tekintettel a vízre),
- tiszta energiaforrások használata,
- az idegenforgalmi tevékenységek környezeti hatásainak figyelembevétele (pl. hulladékártalmatlanítás, megnövekedett talaj- és vízterhelés),
- a biológiai sokféleség fenntartása,
- a kulturális örökség védelme,
- az idegenforgalom által létrehozott munkahelyek minőségének és állandóságának megőrzése,

⁽²⁾ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 195. cikke.

⁽³⁾ COM(2010) 352 végleges.

⁽⁴⁾ 2019. május 27-i, 9707/19. sz. tanácsi dokumentum: „A turisztikai ágazat versenyképessége – a fenntartható növekedés, a munkahelyteremtés és a társadalmi kohézió egyik mozgatórugója az Európai Unióban a következő évtized folyamán”.

- a helyi népességre gyakorolt hatások figyelembevétele,
- humán kapacitásépítés,
- közlekedés.

4.3. A fenntartható idegenforgalmat a fenntartható fogyasztás és termelés tízéves keretprogramjának egyik kulcsfontosságú ágazataként azonosították. Ennek megfelelően a fenntartható idegenforgalom képes arra, hogy a jövő szektoraként ne csak az ágazat egésze számára váljon követendő mintává, hanem világszerte bevonja a nemzeti gazdaságokat is ⁽⁵⁾.

Az EGSZB szerint a nemzetközi kereskedelem és idegenforgalom illetékeseinek ki kellene használniuk az ebben rejlő potenciált arra, hogy egyrészt olyan eszközöket és módszereket találjanak, amelyekkel érdemben elő lehet segíteni a fenntarthatósági célok megvalósulását (különös tekintettel a 3., 6., 7., 12., 14. és 15. célra), másrészt pedig hogy a 17. cél szellemében megfelelő partnerségeket próbáljanak létrehozni.

4.4. A világszerte a foglalkoztatás 17 %-át kitevő (ebből 44 % női munkavállaló) idegenforgalom gazdasági jelentősége fontos meghatározó társ tényezője a fenntarthatósági politika számos területének.

4.5. Az idegenforgalom átfogó gazdasági tevékenységként nemcsak gazdasági, hanem ökológiai, szociális és kulturális dimenzióval is rendelkezik, ezért mérvadó tényező a fenntarthatósági célok elérésében. Ebben az összefüggésben az ágazat által generált bevételeknek fontos szerepük lehet a turizmus által érintett térségek fenntartható kezelésének támogatásában.

4.6. A követendő megközelítés az, hogy nemcsak az idegenforgalom negatív következményeit elemzik, hanem figyelembe veszik a különböző tényezőkre (környezet, szociális ügyek stb.) gyakorolt pozitív hatását is. A „hatásturizmusnak” ezt a formáját Szlovéniában dolgozták ki; a módszer 10 + 1 „hatásmutatót” vesz alapul, és figyelembe veszi az idegenforgalom által az élet minden fontos területén kifejtett pozitív hatásokat is ⁽⁶⁾.

4.7. Az új technológiák a gazdaságban is strukturális átalakuláshoz vezetnek, ami különösen a kisebb struktúrák számára vált érezhetővé. Az idegenforgalomban ez nemcsak a szolgáltatási kínálatot érinti, hanem az értékesítést és a foglalási szokásokat is.

4.8. Az idegenforgalmi ágazat egészét sajátos probléma elé állítja az, hogy világszerte növekszik a különböző magánplatformos foglalkozások száma. Kétségtelen, hogy az értékesítésnek ez az új formája előnyöket kínál a nem professzionális szolgáltatók és a turisztikailag nem vagy csak kevésbé fejlett területek számára. Makrogazdasági szempontból azonban nem elfogadható, hogy magánszolgáltatók versenylőnyre tesznek szert annak a körülménynek köszönhetően, hogy esetleg egyáltalán nem, illetve csak minimális mértékben fizetnek adókat, és nem kötik őket az idegenforgalomban megszokott szigorú higiéniai és biztonsági előírások. A fenti problémák orvoslásához arra lenne például szükség, hogy az ilyen felületeken hirdető szállásadókra is vonatkozzanak a kereskedelmi szálláshelyekre érvényes regisztrációs és értékelési kritériumok.

5. Idegenforgalom és környezet

5.1. A fenntarthatóan sikeres idegenforgalmi politika és a hatékony környezetvédelem alapvetően nem állnak ellentmondásban egymással, hanem egymást kiegészítő és támogató intézkedéseként kell értelmezni és alkalmazni azokat.

5.2. A bővülő nemzetközi idegenforgalommal összefüggő egyik probléma kétségtelenül a közlekedési eszközök (hajók, repülőgépek, buszok és gépkocsik) igénybevétele és annak környezeti hatása.

5.3. A nagy utazásszervezőket emlékeztetni kell a felelősségteljes fenntarthatósági politikában betöltött szerepükre. Az utazásszervezőknek tartaniuk kell magukat ehhez, és a környezeti kérdésekért felelős munkatársakat kell alkalmazniuk, akik a tanácsadás és a tervezés során figyelembe veszik a fenntarthatósági célokat.

5.4. A túlturizmus („overtourism”) néhány régióban már az ott élő lakosság életminőségét és a környezetet is veszélyeztető problémává vált. Mivel a „túlturizmusnak” nincs egységes definíciója, a fogalom nem elég konkrét, és nem lehet világosan alkalmazni. A probléma mindenesetre nem új. A „Mallorca-effektus” fogalom keretében már 1980 és 1990 között is dolgoztak azokon a koncepciókon, hogy hogyan lehet minél több turistát túl nagy mellékhatások nélkül elhelyezni a strandokon. A nemzetközi idegenforgalmi szervezetek elsősorban a bevált gyakorlatok bemutatásán dolgoznak, hogy támpontokat és iránymutatást adjanak az érintett régióknak.

5.5. Az EGSZB szorgalmazza továbbá, hogy a nagy nemzetközi idegenforgalmi szövetségek állapodjanak meg egy, a turisztikai célpontok értékesítésére vonatkozó magatartási kódexben is, amely figyelembe veszi a környezetet és a fenntarthatóságot, de fellép a túlturizmussal szemben is, hiszen ez utóbbi egyéb következmények mellett kihat a környezetre és a fenntarthatóságra is.

⁽⁵⁾ Lásd az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferencia (UNCTAD) 2017. évi jelentését: „Az idegenforgalom mint a transzformatív és inkluzív növekedés forrása”.

⁽⁶⁾ <https://www.impact-tourism.net/>.

6. Idegenforgalom és etika

6.1. Az idegenforgalom a személyek és szolgáltatások országon belüli, illetve transznacionális és nemzetközi mozgását jelöli, és gazdasági jelentősége mellett a társadalmi és kulturális életet is érinti a származási és célországokban, ráadásul nem csak az idegenforgalomban részt vevők szempontjából.

6.2. Ezt a körülményt az Idegenforgalmi Világszervezet (UNWTO) mint az idegenforgalmi politika nemzetközi fóruma és a felelős állami szervek közötti nemzetközi kommunikáció kapcsolattartó pontja is figyelembe vette, és ezért 1999-ben egy „globális idegenforgalmi etikai kódexet”⁽⁷⁾ adott ki, amely 10 elvben és 49 bekezdésben összefoglalva részletesen szabályozza a globális idegenforgalom sokrétű szempontjait⁽⁸⁾. Ezért az etikai kódexet „az idegenforgalomban tanúsított etikus magatartás játékszabályainak” is nevezik.

6.3. Ezen etikai kódex előírásai figyelembe veszik a gazdasági ágazat komplexitását, hiszen nemcsak a gazdasági, társadalmi és kulturális szempontokkal foglalkoznak, hanem hangsúlyt fektetnek az alapvető jogok és emberi jogok tiszteletben tartására is (lásd az idegenforgalom terén a gyermekek bántalmazásával, a gyermekmunkával és a gyermekek szexuális kizsákmányolásával szemben hozott intézkedéseket).

6.4. Mivel ez az etikai kódex csupán egy ajánlás, betartása pedig még az aláírói számára sem kötelező, az UNWTO 2017 szeptemberében nemzetközi keretmegállapodást terjesztett elő az idegenforgalmi etikáról⁽⁹⁾ („International Framework Convention on Tourism Ethics”), amelyet tagjainak több mint a fele aláírt. Ez a megállapodás tartalmát tekintve az etikai kódexet követi, és érdemi változtatásokat nem tartalmaz, előnye viszont, hogy az aláírói kötelesek betartani.

7. Idegenforgalom és kultúra

7.1. Az idegenforgalom egyik legfontosabb hajtóerejét a célország kulturális javai képezik.

7.2. A kulturális turizmus fokozza az idegen kultúrák iránti érdeklődést, előmozdítja a népek közötti megértést, és hozzájárul az előítéletek felszámolásához is.

8. Idegenforgalom és demográfia

8.1. A demográfiai fejlemények az idegenforgalomban is éreztetik hatásukat: a korfában jelentős azoknak az időseknek az aránya, akik egyre inkább mobilak, és nagyrészt biztos jövedelmi viszonyokkal rendelkeznek, aminek köszönhetően fellendült az időskori utazás. Ezek az időskori utazások nem elhanyagolható hányadot képviselnek különösen a csoportos turizmusban, és néhány területen meg is változtatták a turisztikai vállalkozások kínálatának szerkezetét, ami arra is visszavezethető, hogy az idősek gyakran hosszú üdüléseket foglalnak, és csak korlátozottan függenek az idegenforgalmi szezonoktól. Ezt a körülményt az Idegenforgalmi Világszervezet csúcstalálkozóján is figyelembe vették, és különös figyelmet fordítottak az időskori turizmusra.

8.2. Az Európai Bizottság a „Calypso – turizmus mindenkinek” elnevezésű kezdeményezésével fenntartható módon járult hozzá a szociális turizmus növekedéséhez, hiszen támogatta az időseknek, valamint a hátrányos helyzetű csoportoknak is szóló turizmus kialakítását szolgáló intézkedéseket. Ennek eredményeként megújult a turisztikai kínálat, emellett pedig a szezonon kívüli időszakok kihasználtsága is nőtt. Ebben az összefüggésben ésszerű lenne megosztani a szerzett tapasztalatokat az Európai Unióon kívüli partnerekkel, és ösztönözni kellene a kölcsönös idegenforgalmat.

8.3. Az általános demográfiai paramétereken túl továbbfejlődtek az idegenforgalom sajátos formái is, például a zárandokutak.

9. Idegenforgalom és képzés

9.1. A piac fejlődése és a növekvő fogyasztói igények miatt a turizmusnak a maga sokszínűségében speciális képzettségi elvárásoknak kell megfelelnie: az ágazatban dolgozóknak megfelelő nyelvtudással, számítógépes, gazdasági és gasztronómiai ismeretekkel kell rendelkezniük.

⁽⁷⁾ <https://www.tourism-watch.de/en/node/4597>.

⁽⁸⁾ A globális etikai kódex elvei:

1. cikk: Az idegenforgalom hozzájárulása a népek és társadalmak közötti kölcsönös megértéshez és tisztelethez
2. cikk: Az idegenforgalom mint az egyéni és kollektív kiteljesedés útja
3. cikk: Az idegenforgalom mint a fenntartható fejlődés egyik tényezője
4. cikk: Idegenforgalom, az emberiség kulturális örökségének hasznosítása és hozzájárulás annak támogatásához
5. cikk: Az idegenforgalom mint hasznos tevékenység a vendéglátó országok és közösségek számára
6. cikk: Az idegenforgalom fejlesztésében részt vevő szereplők kötelezettségei
7. cikk: Az idegenforgalomhoz való jog
8. cikk: A turisták mozgásának szabadsága
9. cikk: Az idegenforgalmi ágazat foglalkoztatottjainak és vállalkozásainak jogai
10. cikk: Az idegenforgalomra vonatkozó globális kódex elveinek végrehajtása.

⁽⁹⁾ UNWTO Framework Convention on Tourism Ethics.

9.2. Az Unió sok országában különböző képzési formák és képzési irányok léteznek, amelyek időtartama eltérő; ez megnehezíti a kölcsönös elismerést. A különböző szakemberek foglalkoztatási esélyeinek növelése érdekében bizonyos képzési normákat lehetne rögzíteni, amelyek mind a Közösség területén, mind pedig külföldön bővítenék a különböző szakemberek foglalkoztatási lehetőségeit. Csak általánosan kötelező képzési feltételek bevezetésével – amire az ágazat keretfeltételeinek már említett megerősítése kapcsán kerül sor – sikerülhet tartósan felszámolni azt a szakemberhiányt, amelytől a szektor szenved.

9.3. A turisztikai szakmák olyan jellegű felértékelődése, hogy azok hosszú távú karrierlehetőségeket nyújtanak, azért is lenne szerencsés folyamat, mert az idegenforgalomban más ágazatokhoz képest gyakran nehezebbek a munkakörülmények.

10. Idegenforgalom és digitalizáció

10.1. Az idegenforgalomban folyó digitalizáció nemcsak a turisták magatartására fejt ki széles körű hatásokat, hanem a turisztikai szolgáltatókra is.

10.2. Az online turizmus egyre kedveltebbé válik, ahogy az online értékelés is: csak Németországban 2017-ben az összes utazás 40 %-át online foglalták le. Mindez új piacokat jelent a kkv-k számára, amelyeket azonban pénzügyileg is támogatni kell abban, hogy ki tudják aknázni az ebben az innovációban rejlő lehetőségeket.

10.3. Ugyanakkor az elektronikus hálózatok és a digitalizáció komoly hatásokkal volt a turisztikai cégek belső munkafolyamataira is. Így például manapság már a kis vállalkozások többsége is kénytelen legalább internet-hozzáférést biztosítani a látogatói számára.

10.4. A digitalizáció az innovatív idegenforgalmi együttműködési formák kapcsán is fontos szerepet kap, ami jelentős hatást fejthet ki az utazási célpontok fejlődésére is. Számos modern technológia (pl. a mesterséges intelligencia, virtuális valóság, kiterjesztett valóság, blokklánc) segíthet abban, hogy a legtöbb távoli helyszín érdekes úti céllá válhasson. A turisztikai ágazatnak nagyobb hangsúlyt kellene helyeznie a kutatás-fejlesztésre, hogy ki tudja aknázni ezeket az új lehetőségeket.

10.5. A kulturális turizmus is profitálhatna a digitalizációból, hiszen a virtuális valóságot az utazás népszerűsítésére is fel lehetne használni.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Digitalizáció, mesterséges intelligencia és méltányosság – Hogyan erősítsük meg az EU-t a jövőbeli készségek és az oktatás terén folyó globális versenyben a társadalmi befogadás biztosítása mellett?

(feltáró vélemény a finn elnökség felkérésére)

(2020/C 14/06)

Előadó: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Társelőadó: **Giulia BARBUCCI**

A Tanács finn elnökségének felkérése:	2019.2.7 -i levél
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.10.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	118/0/0

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A készségek és a kompetenciák kulcsszerepet játszanak abban, hogy biztosítsuk az EU sikerét a digitalizáció és a mesterséges intelligencia terén folyó globális versenyben. A kimagasló tehetségek biztosítása mellett a társadalom egészét fel kell vértetni a „mesterséges intelligencia korszakának” megértéséhez szükséges ismeretekkel és készségekkel, hogy teljes mértékben ki tudjuk használni a lehetőségeket, és mindenki lépést tudjon tartani ezzel a folyamattal.

1.2. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy átfogó módon közelítse meg az oktatási és képzési politikát, figyelembe véve annak az olyan más területekhez fűződő kétirányú kapcsolatait is, mint amilyen az adatpolitika, a kutatási, innovációs és iparpolitika, valamint a gazdaság- és szociálpolitika. Mivel ehhez megfelelő köz- és magánberuházásokra is szükség van, az EGSZB ismét ajánlja, hogy indítsanak olyan reformokat, melyek kedvező környezet hoznak létre a magánszektor beruházásai számára, és érvényesítsék az „arany szabályt”, ami lehetővé teszi azoknak a társadalmilag és gazdaságilag produktív beruházásoknak a tagállami költségvetésből történő finanszírozását, amelyek nem veszélyeztetik a jövőbeli költségvetési fenntarthatóságot ⁽¹⁾.

1.3. Az EGSZB a tagállamok közötti intenzív együttműködést döntő fontosságúnak tartja ahhoz, hogy sikert érjünk el a globális versenyben. A mesterséges intelligenciához kapcsolódó kompetenciák fejlesztése érdekében bátorítani kell az európai egyetemek közötti hálózatépítést. Meg kell erősíteni a szakképzés terén folyó együttműködést is. Az EGSZB kéri, hogy juttassanak jelentősebb uniós forrásokat az oktatás és képzés területén szükséges reformok – többek között a munkavállalóknak a digitális átálláshoz szükséges átképzése –, a határokon átnyúló cserekapcsolatok és az együttműködés támogatására.

1.4. A szociális jogok európai pillérének megállapításaival összhangban az EGSZB hangsúlyozza, hogy a folyamatos és egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférést személyhez fűződő jogként kell biztosítani annak érdekében, hogy mindenki alkalmazni tudja a digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos új fejlesztéseket, és képes legyen maga is befolyásolni az ezzel kapcsolatos fejlődés irányát, megtartva ebben az ember vezető szerepét ⁽²⁾.

1.5. Az EGSZB azt javasolja, hogy dolgozzanak ki uniós stratégiát a folyamatos, tanulóközpontú tanulás fejlesztésére, és a stratégia középpontjában a digitalizáció, valamint a megbízható mesterséges intelligencia alkalmazása álljon. A stratégiának fel kell vázolnia az 1.4. pontban meghatározott célkitűzés megvalósításához szükséges intézkedéseket, figyelembe véve a nemzeti rendszerek közötti különbségeket.

1.6. Az EGSZB szerint a mesterséges intelligencia korszaka szilárd alapokat követel meg az olyan átfogó készségek terén, mint a logikus érvelés, a kritikus gondolkodás, a kreativitás és az együttműködési készségek. Emellett megalapozott kompetenciákat igényel a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (TTMM), valamint a bölcsész- és társadalomtudományok terén is. Az etikus gondolkodás és a vállalkozói szemlélet szintén központi elemét képezi a mesterséges intelligencia korszakában szükséges készségeknek és kompetenciáknak.

⁽¹⁾ HL C 190., 2019.6.5., 24. o.

⁽²⁾ European Pillar of Social Rights principle 1. Oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás: Mindenkinél joga van minőségi és befogadó oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz annak érdekében, hogy megszerezze, szinten tartsa és fejlessze azokat a készségeket, amelyek lehetővé teszik számára, hogy teljes mértékben részt vegyen a társadalom életében, és sikeresen alkalmazkodjon a munkaerőpiaci változásokhoz.

1.7. A befogadás megköveteli, hogy nemtől, életkortól vagy társadalmi-gazdasági háttértől függetlenül mindenki hozzáférjen a digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos technológiákhoz. Ebben alapvető fontosságú a közoktatás szerepe. A nem formális oktatás is jelentős szerepet játszik az inkluzivitás és az aktív polgárság erősítésében. Különös figyelmet kell fordítani a nők és lányok, valamint az idősek készségeire.

1.8. A versenyképességhez szükség van a kiemelkedő tehetségekre, de a tanult és képzett emberek széles rétegeire is. A szakképzéseket folyamatosan hozzá kell igazítani az új fejleményekhez és a szükséges kompetenciákhoz. Az EGSZB úgy véli, hogy az új világszínvonalú tehetségeket a legjobban a kutatási projekteken keresztül lehet támogatni. Az iparral közösen végzett együttműködési projektek az egyik módját jelentik annak, hogy az EU-ban tartsuk a tehetségeket, és idevonzzuk a külföldi tehetségeket.

1.9. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a digitalizáció és a mesterséges intelligencia, valamint az ehhez kapcsolódó oktatás és készségfejlesztés terén elengedhetetlen a politikai döntéshozók, az oktatási szolgáltatók, a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek közötti szoros együttműködés. Mivel a szociális partnerek a munkával kapcsolatos kérdésekben különleges, a Szerződésben meghatározott szerepet töltenek be, a vonatkozó nemzeti szabályozásokkal összhangban be kell vonni őket a beruházásokkal, technológiával és munkaszervezéssel kapcsolatos döntéshozatalba.

2. Bevezetés

2.1. A digitalizáció és a mesterséges intelligencia terén végbemenő gyors fejlődés próbatétel elé állítja az EU-t: megfelelően fel kell készülnie, hogy sikeresen helyt tudjon állni a globális versenyben. A készségek és kompetenciák javítása kulcsszerepet játszik ezen a téren, és megköveteli az oktatás és képzés aktív fejlesztését, amelynek azt is elő kell segítenie, hogy az emberek megfeleljenek a változó követelményeknek, és maguk is képesek legyenek befolyásolni az ezzel kapcsolatos fejlődés irányát, annak különböző formáit és következményeit.

2.2. Ez a feltárási vélemény az EU finn elnökségének azzal a kérdéssel kapcsolatos megkeresésére készül, hogy a digitalizáció és a mesterséges intelligencia összefüggésében „hogyan erősítsük meg az EU-t a jövőbeli készségek és az oktatás terén folyó globális versenyben a társadalmi befogadás biztosítása mellett”. E jövőbe tekintő szemlélet megvilágítása érdekében a „mesterséges intelligencia korszaka” fogalmat használjuk.

2.3. Az EGSZB korábban számos véleményt készített, amelyek a digitalizációnak és a mesterséges intelligenciának a jövőbeli munkát, a készségigényt és a befektetési szükségleteket érintő következményeivel, valamint a mesterséges intelligencia etikai szempontjaival foglalkoznak⁽³⁾. Ez a vélemény a digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos készségek, a versenyképesség és a befogadás közötti kölcsönös kapcsolatokra összpontosít (figyelmen kívül hagyva más jövőbeli készségeket, amelyekre pl. az éghajlatváltozás kezeléséhez lesz szükség).

2.4. A digitalizáció és a mesterséges intelligencia többféle módon kapcsolódik össze az oktatással és a készségfejlesztéssel; új készségeket és kompetenciákat követel meg, valamint a tanulás és a tanítás új módjait teszi lehetővé. A digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos technológiák felhasználhatók a munkában, a mindennapi életben és – ebből adódóan – az oktatási és képzési igények terén bekövetkező változásokra való felkészülésre is. Ráadásul az oktatás és képzés arra is képessé teszi az embereket, hogy formálják a digitális fejlődést.

2.5. A digitalizáció és a mesterséges intelligencia sokféle módon összekapcsolódik a befogadással is. Például ezek a technológiák segítenek a fogyatékossgal élő embereknek a munkában és az életvitelük javításában. Segíthetnek az emberek elszigeteltségének csökkentésében is. Másrésztől a befogadó jelleg megköveteli, hogy nemtől, életkortól vagy társadalmi-gazdasági háttértől függetlenül mindenki hozzáférjen ezekhez a technológiákhoz és a szükséges készségekhez.

2.6. Az oktatás általában tagállami hatáskörbe tartozik. Vannak azonban különböző együttműködési formák is, például a bevált gyakorlatok cseréje. Az Erasmus+ program és más uniós finanszírozási eszközök keretében folyik a munka az európai oktatási térség megeremtésén is. Az együttműködés egy másik kulcsfontosságú formája a szakképesítések elismerése.

2.7. Annak érdekében, hogy mind a globális versenyben elérendő siker, mind a társadalmi befogadás szempontjából választ adjon a digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos készségek és oktatás kérdéseire, az EGSZB a következő három kérdést vizsgálja meg:

— Melyek azok a készségek és kompetenciák, amelyek a legfontosabbak a mesterséges intelligencia korszakában?

— Hogyan lehet a legjobban elsajátítani és fejleszteni ezeket a készségeket és kompetenciákat?

— Milyen nemzeti és uniós szintű politikákra van szükség a fejlődés előmozdítása érdekében?

⁽³⁾ HL C 240., 2019.7.16., 51. o., HL C 228., 2019.7.5., 16. o., HL C 62., 2019.2.15., 292. o., HL C 440., 2018.12.6., 1. o., HL C 110., 2019.3.22., 41. o., HL C 367., 2018.10.10., 15. o., HL C 434., 2017.12.15., 36. o., HL C 288., 2017.8.31., 43. o.

3. Melyek azok a készségek és kompetenciák, amelyek a legfontosabbak a mesterséges intelligencia korszakában?

3.1. Mivel a digitalizáció és különösen a mesterséges intelligencia jelentősen érinti az emberek mindennapi életét, valamint a vállalkozások, a munkahelyek és a jövő munkájának fejlődését, számos kognitív szinten fejlesztésre és fejlődésre van szükség. Egyrésről a tudatosságról, az ismeretekről és megértésről, másrésről pedig a kompetenciákról és készségekről van szó. A globális versenyben elérendő sikerhez magas szintű kompetenciákra és kiemelkedő tehetségekre van szükség, de a siker megköveteli a tanult és képzett emberek széles rétegeinek rendelkezésre állását is.

3.2. Nyilvánvaló, hogy az emberek többnyire nem ismerik azokat a digitalizáció, mesterséges intelligencia és robotika nyújtotta lehetőségeket, amelyek segítik őket, miközben a munkahelyekkel, a biztonsággal és a magánélet védelmével kapcsolatos aggodalmak vitathatatlanul jelen vannak. Éppen ezért jobban kell tájékoztatni az egész társadalmat a digitalizáció és a mesterséges intelligencia nyújtotta lehetőségekről.

3.3. A mesterséges intelligencia jellegének és működésének alaposabb ismerete ahhoz is szükséges, hogy az emberek megértsék azt, illetve kritikusán gondolkodjanak arról, hogy hol és hogyan lehet a mesterséges intelligenciát alkalmazni. A jobb megértés egyaránt vonatkozik a munkáltatókra és vállalkozásokra, a munkavállalókra, a fogasztókra és a politikai döntéshozókra.

3.4. Ráadásul a mesterséges intelligencia korszakában képesnek kell lennünk az etikus gondolkodásra is, hogy a digitális megoldások és a mesterséges intelligencia fejlesztését és használatát olyan irányba tereljük, hogy az tekintettel legyen az emberi jogokra is. Az emberi tényezők mellett meg kell értenünk a digitalizációval és a mesterséges intelligenciával kapcsolatos környezeti és éghajlati szempontokat – az ilyen technológiák által kínált lehetőségeket csakúgy mint az ezekkel járó kockázatokat. Ezeket az etikai és egyéb szempontokat partícipatív kormányzás révén kell érvényesíteni, ami a civil társadalom és a szociális partnerek bevonását jelenti a különböző területekre és folyamatokra.

3.5. A kompetenciák és készségek fejlesztése terén a legsürgősebb feladatok a készséghiány csökkentéséhez és a strukturális munkaerőhiány korrekciójához kapcsolódnak.

3.6. Mivel egyre nehezebb hosszú távon felkészülni bizonyos szakmákra, a szakképesítéseket folyamatosan hozzá kell igazítani az új fejleményekhez, és a készségek és kompetenciák olyan készletére kell alapozni azokat, amelyekre a konkrét fejleményektől függetlenül szükség van.

3.7. Fontos feltenni a kérdést, hogy melyek azok a készségek, amelyek hozzáadott értéket képviselnek a gépekkel és robotokkal szemben, és mely készségeket szeretnénk mindenképpen megtartani. Ez rávilágít arra, hogy szilárd alapokra van szükség az olyan átfogó készségek terén, mint a logikus érvelés, a kritikus gondolkodás, a kreativitás, valamint a társas és együttműködési készségek.

3.8. Emellett rövid és hosszú távon is szükség van arra, hogy a társadalom egésze rendelkezzen legalább alapvető digitális készségekkel. A digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos jártasságon túl az általános készségeknek magukban kell foglalniuk azt a képességet, hogy az emberek a mesterséges intelligencia alkalmazásával innovatív megoldásokat hozzanak létre és használjanak mindennapi életükben és munkájukban. Ez életkortól és háttértől függetlenül igaz minden emberre, így a fogyatékkal élő emberekre is, figyelembe véve a mesterséges intelligencia által a számukra kínált lehetőségeket.

3.9. A mesterséges intelligencia korszaka előtérbe helyezi a természettudományokat, a technológiát, a műszaki tudományokat és a matematikát (TTMM), de a bölcsészeti- és társadalomtudományokat is. Rávilágít a multidiszciplináris és interdiszciplináris kompetenciák szükségességére is, hogy megértsük azokat a rendszerszintű jelenségeket és többdimenziós problémákat, amelyek a digitalizáció és a mesterséges intelligencia alkalmazásával megoldhatók.

3.10. A munka megváltozása miatt előtérbe kerül a vállalkozói készségek fontossága. Ezekre a készségekre nemcsak a mindenkor vállalkozóknak van szükségük, hanem mindnyájunknak, hogy közben tudjuk tartani saját munkánkat és életünket. Ezek a gyors változások a munkahelyen és általában véve a társadalomban is alkalmazkodóképességet és ellenálló képességet követelnek meg. A vállalatoknak meg kell találniuk a módját, miként garantálhatnak képzést a munkavállalók számára annak érdekében, hogy megkönnyítsék az ilyen átmeneteket a munka világában.

3.11. A mesterséges intelligencia korszakában sokféle együttműködési, kommunikációs és oktatási készségre is szükség van: mind a munkahelyen, mind pedig a mindennapi életben egyre általánosabbá válik az emberek és az intelligens rendszerek, például a mesterséges intelligencia és a robotika közötti együttműködés és kommunikáció. Ráadásul egyre gyakoribb, hogy a mesterséges intelligenciát és robotokat tanítják, nem csupán programozzák.

3.12. Amellett, hogy a társadalom egészében bővíteni kell a tudást, a kompetenciákat és a készségeket, kiemelkedő tehetségekre is szükség van ahhoz, hogy az EU sikeres legyen a globális versenyben, és a digitalizáció és a mesterséges intelligencia terén folyó innováció és befektetések éllovasává váljon. A mesterséges intelligencia fejlesztői mellett több tehetséges egyénre és szakemberre van szükség ahhoz is, hogy alkalmazzák a mesterséges intelligenciát különböző ágazatokban, a gyártástól kezdve a szolgáltatásokig. Mindez fejlett tudományos, matematikai és műszaki kompetenciákat követel meg.

3.13. A digitalizáció és a mesterséges intelligencia által kínált üzleti lehetőségek kihasználásához megbízható üzleti készségekre is szükség van, például egy vállalkozás felfuttatása érdekében. Mivel a megbízható mesterséges intelligencia versenyelőnyt jelenthet az EU számára, az etikai szempontok megkerülhetetlenek, ha a mesterséges intelligencia fejlesztőinek és felhasználóinak kompetenciáiról van szó.

3.14. Ahhoz, hogy sikert érjünk el a készségek terén folyó versenyben, fontos, hogy kiaknázzuk a társadalom teljes potenciálját. Különös figyelmet kell fordítani a nők és lányok digitális készségeire és a TTMM iránti érdeklődésükre, hogy nagyobb mértékben bevonjuk őket a digitalizáció és a mesterséges intelligencia fejlődésébe. Ez több ágazatban, valamint a gazdaság és a társadalom egészében is javítaná a feltételeket, és segítene felszámolni az adatokkal és a technológiákkal kapcsolatos nemi alapú előítéleteket.

4. Hogyan lehet a legjobban elsajátítani és fejleszteni a mesterséges intelligencia korszakában szükséges készségeket és kompetenciákat?

4.1. Nyilvánvaló, hogy a mesterséges intelligencia korszakában a készségek és kompetenciák fejlesztéséhez elengedhetetlen a jelenlegi oktatási és képzési rendszerek reformja, valamint az ahhoz szükséges finanszírozás. Másrészt a digitalizáció és a mesterséges intelligencia óriási változásokkal jár együtt, és emiatt teljesen újra kell gondolnunk a tanulásról és a tanításról eddig alkotott elképzeléseinket. Ezért alapvető fontosságú a tanárok és az oktatók felkészítése az új gondolkodásmódra és kultúrára.

4.2. Mindenkinek jogot kell biztosítani a folyamatos tanuláshoz, hogy az esélyegyenlőség és a „senki ne maradjon ki” elvével összhangban meg tudjunk birkózni a gazdaság és a társadalom jelenlegi és jövőbeli fejleményeivel, és képesek legyünk befolyásolni az ezzel kapcsolatos fejlődés irányát. A folyamatos tanulás a munka érdekében folytatott tanulást jelenti, de hozzájárul a személyes és szakmai kiteljesedéshez, a társadalmi befogadáshoz és az aktív polgári szerepvállaláshoz is.

4.3. Az alapfokú oktatásnak alapvető digitális készségekkel kell felruházni a tanulókat, de mindenekelőtt le kell fektetnie a folyamatos tanulás alapjait. Így mindenkit fel kell vértetni azokkal a kompetenciákkal és készségekkel, amelyekkel megtanul tanulni, és fejleszteni tudja a mesterséges intelligencia korszakában szükséges mélyebb készségeket, ideértve a társadalmi és etikai szempontokat, valamint annak megértését is, hogy hogyan lehet megtartani az emberi vezérlést.

4.4. Ahelyett, hogy a tanulást a különböző oktatási erőfeszítések láncolatának tekintenénk, az egyének „tanulástervezésére” kellene törekednünk. A mesterséges intelligencia korszakának tanulástervezése azt igényli, hogy megfelelő módszerekkel értékeljük az egyéni tanulási szükségleteket, és ehhez igazítsuk a tanulási lehetőségek kínálatát, fenntartva ugyanakkor a közoktatás sajátos szerepét. Emellett újfajta tevékenységet követel meg az emberektől, hogy saját maguknak tűzzenek ki célokat.

4.5. Maga a mesterséges intelligencia lehetőséget kínál a tanulókörzpontúbb tanulásra is. A mesterséges intelligencia által támogatott tanulástervezés segíthet a készségek és kompetenciák iránti igények felmérésében, az önértékelésben, egyéni tanulási pályák kialakításában, valamint a formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek ötvöztetésében. A mesterséges intelligencia segítségével tartalmakat is lehet készíteni a tanulókörzpontú oktatás és képzés számára.

4.6. A személyre szabottabb tanulási utak lehetővé tétele, valamint az interdiszciplináris és több intézményben folytatott tanulmányok lehetőségének javítása érdekében az oktatási intézményeknek rugalmasan kombinálható moduláris tanulási elemeket kell biztosítaniuk.

4.7. Az alapfokú oktatás és a szakképzés mellett egyértelmű szükség van a továbbképzésre és az átképzésre is. Erre a fajta tanulásra egyre inkább a munkával összefüggésben kerül sor. Az oktatási intézmények és a munkáltatók közötti együttműködés – nagyvállalatokat és kkv-kat is magukban foglaló hálózatok létrehozása révén – alapvető fontosságú a munkahelyeken szükséges képzés fejlesztéséhez.

4.8. Mivel idővel egyre nő a folyamatos tanulásban részt vevő emberek száma, könnyen skálázható módszerekre van szükség. A virtuális szabadegyetemek (MOOC) ígéretes lehetőséget kínálnak e téren. Felhasználhatók például a mesterséges intelligenciával kapcsolatos általános tudás bővítésére (mint amilyen „A mesterséges intelligencia elemei” címmel Finnországban létrehozott tanfolyam) vagy a mesterséges intelligencia alkalmazásához szükséges készségek és kompetenciák fejlesztésére, alkalmazva például a virtuális vagy kiterjesztett valóság technikáit.

4.9. A nem formális oktatás kulcsfontosságú az inkluzív oktatási rendszerek fejlesztéséhez, valamint az egész életen át tartó és az egész életet átfogó tanuláshoz. Ezért nagyobb hangsúlyt kell fektetni a nem formális oktatás és az informális tanulás eredményeinek minél inkább összehasonlítható értékelésére és hitelesítésére, valamint az összes érdekelt fél támogatására e tekintetben, ahogyan azt az EGSZB egy korábbi véleményében ⁽⁴⁾ is javasolta.

4.10. Az ifjúsági szervezeteknek fontos szerepet kell betölteniük a fiatalok mint munkavállalók és polgárok szerepvállalásának elősegítésében. Ezek a szervezetek olyan oktatást biztosítanak, amely megfelel az egyéni igényeknek, és így képesek arra, hogy olyan fiatalokat érjenek el, akiket a formális oktatási szolgáltatók nem érnek el, valamint kiegészítsék a formális oktatást azáltal, hogy másfajta készségeket és kompetenciákat biztosítanak.

⁽⁴⁾ HL C 13., 2016.1.15., 49. o.

4.11. A munkáltatók által igényelt humán készségek, valamint az ifjúsági szervezetek körében kifejlesztett készségek között sok az egyezés. A nem formális oktatás jelentős szerepet játszik az átképzés és továbbképzés, valamint az idősek digitális készségeinek fejlesztése terén is.

4.12. A tehetségekért folyó globális versenyben a kutatás és az oktatás terén egyaránt szükség lesz együttműködésre. A kutatási projektek a felsőoktatás hatékony formáját jelentik, és jó megoldást jelentenek az új világszínvonalú tehetségek támogatására. A kompetenciák megosztásának fontos eszközeit jelentik az összekapcsolt kutatási kiválósági központok és innovációs központok hálózatai. Ha egy kutatási projekt az egyetemek és az ipar közötti együttműködésen alapul, a tehetségek gyakran átmennek a vállalkozásokhoz dolgozni. A magas szintű kutatási projektek így abban is segíthetnek, hogy az EU-ban tartsuk a tehetségeket, és idevonzzuk a külföldi tehetségeket.

5. Milyen politikákra van szükség a mesterséges intelligencia korszakában fontos készségek és kompetenciák fejlesztéséhez?

5.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az oktatásba és képzésbe történő beruházásoknak a digitalizációval és mesterséges intelligenciával kapcsolatos stratégiai központi elemét kell képezniük, valamint hogy a digitalizációnak és mesterséges intelligenciának a jövőorientált oktatáspolitikai és oktatási rendszerek alapvető dimenzióját kell alkotnia. Az EU-nak arra kell törekednie, hogy globális szinten úttörővé váljon ezen a területen.

5.2. A digitalizáció és a mesterséges intelligencia új szintre emelte a folyamatos tanulás fontosságát, amely az egyik legfontosabb útja annak, hogy a társadalmi befogadás biztosítása mellett megerősítsük az EU-t a készségek és az oktatás terén folyó globális versenyben. Az EGSZB egy olyan uniós stratégia kidolgozását javasolja, amely körvonalazza a folyamatos, tanulóközpontú tanulás fejlesztéséhez szükséges intézkedéseket, és amelynek középpontjában a digitalizáció és a megbízható mesterséges intelligencia alkalmazása áll, továbbá amely figyelembe veszi a nemzeti rendszerek közötti különbségeket. Ennek megfelelően még inkább törekedni kell az uniós oktatási térség létrehozására: nem elégséges, hogy az emberek egynegyede vesz részt a folyamatos tanulásban; ehhez mindenkinek joga kell legyen.

5.3. Az EGSZB szoros együttműködést szorgalmaz a tagállamok között az oktatás és képzés területén. Teljes mértékben ki kell használni a közös oktatási és képzési programokat, beleértve a mesterséges intelligenciával kapcsolatos mester- és doktorképzési programokat is. Az EGSZB az európai egyetemek hálózatára irányuló kezdeményezést jó eszköznek tekinti a mesterséges intelligenciával kapcsolatos magas szintű kompetenciák fejlesztéséhez. Nemzetközi együttműködésre van szükség a vezető kutatási és oktatási szervezetekkel a megbízható mesterséges intelligencia terén, és ösztönözni kell a szakképzés terén folyó együttműködést is. Emellett még inkább elő kell mozdítani a képesítések elismerését, hogy lehetővé váljon a tagállamok közötti rugalmas munkavállalói mobilitás.

5.4. Az EGSZB kéri, hogy a mesterséges intelligenciával kapcsolatos oktatás és képzés területén indított kezdeményezésekhez rendelkezzenek jelentősebb uniós forrásokat. Még jobban fel kell tární azt, hogy az Erasmus+ program és más finanszírozási eszközök milyen lehetőségeket kínálnak a határokon átnyúló cserekapcsolatok és együttműködés erősítésére. A kiemelkedő tehetségek kineveléséhez és idevonzásához az is elengedhetetlen, hogy megnöveljük a kutatási programok – például a Horizont 2020 program által finanszírozott, a mesterséges intelligenciával foglalkozó kiválósági központok európai hálózatára irányuló kezdeményezés – finanszírozását.

5.5. Az Európai Szociális Alapot és az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapot is fel kell használni a digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos készségek inkluzív fejlesztésének támogatására, beleértve egy jól kommunikált programot, amelynek célja a munkavállalók támogatása a digitális átállás kezeléséhez szükséges új készségek megszerzésében.

5.6. Az adat- és digitális infrastruktúra kulcsszerepet tölt be abban, hogy lehetővé váljon a digitális eszközök és a mesterséges intelligencia alkalmazása az oktatásban és a tanulásban. Ezért a mesterséges intelligencia korszakában az oktatás és a tanulás előfeltétele az adatok elérhetősége, minősége, megbízhatósága, hozzáférhetősége, interoperabilitása és szabad áramlása. Az adatvédelmi szempontok és a személyes adatok védelme mellett ezt is figyelembe kell venni az adatpolitikában. Az oktatás és tanulás előtt álló digitális lehetőségek javítása és a digitális szakadék elkerülése érdekében az is létfontosságú, hogy minden területen befektessünk a digitális infrastruktúrába.

5.7. A mesterséges intelligenciába történő innovációs beruházás egy másik olyan terület, amely szorosan összekapcsolódik az oktatással. Mind az állami, mind pedig a magánszektornak több forrást kell rendelnie az innovációhoz. Az EU-nak kellő figyelmet kell fordítania az iparstratégiára, kedvező környezetet kell teremtenie az európai iparágak számára, és támogatnia kell a küldetésorientált innovációt és befektetéseket, hogy választ adjon a legnagyobb gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásokra.

5.8. Összességében az EU-nak ki kell alakítania az oktatási és képzési politikák átfogó megközelítését, figyelembe véve annak stratégiai szerepét és a többi politikához, így a gazdaság- és a szociálpolitikához fűződő kétirányú kapcsolatait. Ezt megfelelő köz- és magánberuházásokkal kell támogatni, illetve meg kell könnyíteni egyfelől olyan reformok révén, melyek kedvező környezetet hoznak létre a magánszektor beruházásai számára, másfelől pedig egy megfelelő uniós költségvetés, illetve az „arany szabály” melletti elkötelezettség révén, lehetővé téve azoknak a társadalmilag és gazdaságilag produktív beruházásoknak a tagállami költségvetésből történő finanszírozását, amelyek nem veszélyeztetik a jövőbeli költségvetési fenntarthatóságot⁽³⁾. Ennek megfelelően az oktatásnak és a készségeknek jelentős szerepet kell kapniuk az európai szemeszterben. Az Unió finn elnöksége alatt az uniós oktatási és pénzügyminiszterek első ilyen találkozója megfelelő ösztönzést kínál ehhez.

⁽³⁾ HL C 190., 2019.6.5., 24. o.

5.9. Végezetül az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a civil társadalmat szorosan bevonják az oktatási és képzési, illetve az ehhez kapcsolódó többi szakpolitika kidolgozásába, valamint az új oktatási és képzési programok megtervezésébe és végrehajtásába, beleértve az etikai szempontokat is. Együttműködésre van szükség a kormányok, az oktatási intézmények, a szociális partnerek, a fogyasztói szervezetek és más érintett civil társadalmi szervezetek között.

5.10. A szociális partnerek specifikus, a Szerződésben meghatározott szerepet töltenek be. Mivel a munkával kapcsolatos kérdésekben különleges funkcióval rendelkeznek, a vonatkozó nemzeti szabályozásokkal összhangban be kell vonni őket a beruházásokkal, technológiával és munkaszervezéssel kapcsolatos döntéshozatalba. Az EGSZB megjegyzi, hogy a digitalizáció egyike az európai szociális párbeszéd 2019–2021-es időszakra szóló munkaprogramjában megnevezett hat prioritásnak.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások költségeinek és hasznának összefoglalása

(feltáró vélemény a finn elnökség felkérésére)

(2020/C 14/07)

Előadó: **Adam ROGALEWSKI**

Társelőadó: **Ana BONTEA**

Felkérés:	finn EU-elnökség, 2019.2.7.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság”-szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.10.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	149/14/3

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Ez a vélemény a munkahelyi egészségvédelem és biztonság terén – például a munkahelyek minősége, az egyenlő bánásmód, a digitalizáció és az éghajlatváltozás kapcsán – felmerült új kihívásokat térképezi fel. Ezeknek a tényezőknek hangsúlyt kellene kapniuk, és nem csupán azokban a vitákban, amelyek a munkahelyi egészségvédelembe és biztonságra történő beruházások előnyeiről folynak, hanem általában véve az EU munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos jövőbeli politikájában.

1.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek fontos szerepet játszanak a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos politikák kidolgozásában és végrehajtásában. A munkahelyi egészségvédelembe és biztonságra történő beruházások csak akkor hoznak majd előnyöket, ha megfelelő szociális párbeszéddel és széles körű kollektív tárgyalásokkal járnak együtt. Fontos népszerűsíteni a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal foglalkozó bizottságok és a munkavállalói képviselők szerepét.

1.3. Számos tanulmány, valamint a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek tapasztalatai is arra utalnak, hogy a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások nemcsak a munkavállalók és vállalkozók jólétéhez járulnak hozzá, hanem a magas megtérülési rátákhoz is, ami különösen a költségek csökkenésében, a nagyobb termelékenységben és a szociális biztonsági rendszerek fenntarthatóságában jelentkezik.

1.4. Egyértelmű gazdasági indokok szólnak a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos társadalmi beruházások mellett, hiszen az európai GDP 3,3 %-át minden évben a foglalkozási sérülésekre és betegségekre költik. Az állami egészségügyi rendszerek mellett a munkavállalókra és családjaikra is jelentős hányad jut a munkával összefüggő balesetek és betegségek költségeiből ⁽¹⁾.

1.5. Az EGSZB kéri, hogy irányítsanak több köz- és magánberuházást a munkahelyi biztonság és egészségvédelem területére, és teremtsenek több pénzügyi ösztönzést az ezen a területen beruházó vállalatok számára. A közberuházásokat a munkaerőpiaci szereplők sajátos típusainak a szükségleteihez kell igazítani, külön figyelmet fordítva a kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra). A komolyabb pénzügyi lehetőségekkel rendelkező, nagyobb vállalatoknak elő kell mozdítaniuk a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot, és beruházásokat kell végrehajtanuk ezen a területen. Ennek a beszállítói hálózatukra is ki kell terjednie.

⁽¹⁾ <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/value-occupational-safety-and-health-and-societal-costs-work/view>

1.6. Az EGSZB a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági beruházások holisztikus megközelítését sürgeti. Az olyan kérdésekre, mint például a pszichoszociális kockázatok, a váz- és izomrendszeri megbetegedések, a keringési és rákos megbetegedések, különleges figyelmet kell fordítani, hiszen ezek kölcsönhatásban vannak a munka világával, a társadalommal és a környezettel.

1.7. Az EU-nak be kell ruháznia az európai lakosság mentális egészségének javításába. Egyre több az emocionálisan megterhelő munka, különösen a növekvő szolgáltatási szektorban, és a munkaerőpiac valamennyi szereplője – a kisvállalkozókat is beleértve – stresszt él át.

1.8. Az EGSZB átfogóbb tanulmányokat sürget a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások hasznainak jobb megértése érdekében. Ezt elősegítendő a tagállamoknak nagyobb átláthatóságot kell biztosítaniuk, megosztva a munkához kapcsolódó betegségekre és fertőzésekre vonatkozó statisztikai információkat, és összehangolva a foglalkozási betegségek elismerését és regisztrációját.

1.9. Az EGSZB kéri az Uniót, a tagállamokat, és az összes többi érintett szereplőt, hogy mozgósítsák elő a munkahelyi egészségvédelem és biztonság terén bevált gyakorlatok cseréjét, különösen a munkahelyi egészségvédelembe és biztonságba beruházó vállalatoknak szóló pénzügyi ösztönzőket illetően.

1.10. Az EGSZB kiemeli a munkakörülményeknek – és ezen belül a nemek közötti egyenlőségnek – a dolgozók egészségére és jóllétére gyakorolt hatását. A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházásokat a munkahelyek minősége szempontjából kell megközelíteni. A pszichoszociális kockázatok legjobb megelőzését a standard munkafeltételek és a nemek közötti egyenlőség biztosítják, amelyek ezáltal fokozott jólléthez és nagyobb fokú termelékenységhez vezetnek.

1.11. Az EGSZB aggasztónak tartja, hogy a munkahelyi egészségvédelemhez és biztonsághoz és így az ilyen területen történt beruházások eredményeihez való hozzáférés nem egyenlően oszlik el az uniós tagállamok között. A kezdeményezéseknek figyelembe kellene venniük az olyan szempontokat, mint a nem, az etnikai hovatartozás, az életkor vagy a fogyatékosság, és össze kell kapcsolniuk a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági stratégiát az egyenlőségről folytató vitával.

1.12. A digitalizáció folyamata számos pozitív fejleményt hozhat a munkahelyi egészségvédelem és biztonság területén. Az EGSZB azonban mélyszéles aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a digitalizáció révén létrejött bizonyos új típusú munkák kívül eshetnek a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabályozás hatókörén. A munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozó jogszabályoknak valamennyi EU-ban dolgozó személyt védeniük kell.

1.13. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy amellett, hogy a munkahelyi egészségvédelem és biztonság előnyös az Unió gazdasága számára, az ehhez való hozzáférés alapvető munkavállalói jog is. A munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabványok előmozdításával nemcsak a tagállamokban kell foglalkozni, hanem világszerte minden országban, elsősorban azokban, amelyekkel az EU kereskedelmi megállapodásokat írt alá vagy más formában folytat együttműködést, mint például a keleti partnerség vagy a déli szomszédság országaival. Az európai beruházásoknak előnyben kell részesíteniük azokat a vállalkozásokat, amelyek szilárd munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabályozással rendelkeznek, és ellátási láncukban is erősítik a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot.

2. A vélemény háttere

2.1. Évente több mint 3,2 millió nem halálos kimenetelű baleset fordul elő az Európai Unióban, és közel 4 000-en halnak meg balesetben. Óvatoss becslések szerint 100 000-en halnak meg munkával összefüggő rákos megbetegedésben. Sok balesetet nem jelentenek be, és a valós számok valószínűleg sokkal magasabbak. E szám például nem tartalmazza azon munkavállalók adatait, akik munkahelyükre menet halnak meg, sem azokat, akik munkahelyi problémákkal összefüggő öngyilkosságot követnek el. Egyes munkavállalók nem jelentik be a nem halálos kimenetelű munkahelyi baleseteket ⁽²⁾.

2.2. A munkavállalók 24,2 %-a véli úgy, hogy egészsége veszélyben van a munkahelyén, és 25 %-uk gondolja, hogy munkája alapvetően negatív hatással van a jóllétére ⁽³⁾. A munkavállalók 7,9 %-a szenved foglalkozással összefüggő egészségi problémáktól, és ez 36 %-uknál vezetett oda, hogy egy évben legalább négy napot hiányoztak a munkából ⁽⁴⁾.

2.3. Az Unió 30 éve rendelkezik olyan jogszabályi rendszerrel, amelynek célja a munkavállalók balesetekkel és a munkával összefüggő egyéb típusú egészségügyi problémákkal szembeni védelme. Az uniós munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági joganyag alapja az EUMSZ 153. cikke és az európai keretirányelv (89/391/EGK). Az irányelv megállapította az egészség és a biztonság kezelésének általános elveit, és az egész Unióban a tevékenységi ágazatok valamennyi munkavállalójára alkalmazandó. Ezenfelül az Unió 23 egyedi munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányelvet fogadott el. Nemrégiben, tizedik elvében a szociális jogok európai pillére is megemlítette a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot.

⁽²⁾ Közlemény az Európai Unió munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos, 2014–2020-as stratégiájáról, COM(2014) 332 final.

⁽³⁾ Eurostat (2015), *Accidents at work statistics (ESAW)*: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hsw_mi07&lang=en

⁽⁴⁾ 2013. évi uniós munkaerő-felmérés.

2.4. Különbféle európai felmérések azt mutatják, hogy vannak előrelépések a munkahelyi egészségvédelem és biztonság területén, de a munkahelyi balesetek és a munkával összefüggő egészségügyi problémák teljes költségterhe továbbra is magas. Az EU-OSHA becslései szerint a foglalkozási sérülések és megbetegedések költségei a globális GDP 3,9 %-át, illetve az európai GDP 3,3 %-át teszik ki. Ez az arány országonként változik, az ország gazdaságának, jogszabályi keretének és annak függvényében, hogy mennyire ösztönzik a megelőzést. A legtöbb költséggel a munkával összefüggő rákos megbetegedések járnak, a második helyen pedig a váz- és izomrendszeri megbetegedések állnak ⁽⁵⁾.

2.5. A tanulmányok azt mutatják, hogy a jó munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítás biztosítása a kkv-knál és a családi gazdaságokban továbbra is jelentős kihívást jelent. Például a 2014–2020-as uniós munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi keret a munkahelyi egészségvédelem és biztonság egyik legfontosabb stratégiai céljaként határozza meg a kis- és középvállalkozások (kkv-k) arra irányuló képességének növelését, hogy hatékony és működőképes kockázatmegelőzési intézkedéseket alakítsanak ki.

2.6. Az uniós kis- és középvállalkozásoknál fennálló munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi környezetre és intézkedésekre irányuló kutatás „általános és többrétű erőforráshiányról” számol be ⁽⁶⁾, amelynek következtében a kis- és középvállalkozások tekintélyes része kénytelen a költségelőnyökre fókuszáló, rövid távú stratégiákat alkalmazni. Ezen vállalkozások fő jellemzői a gyenge gazdasági helyzet, a gazdasági túléléssel kapcsolatos aggodalmak, a munkahelyi egészségvédelembe és biztonságba történő beruházások hiánya, valamint a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos korlátozott tudás, tájékozottság és kompetencia.

3. Általános megjegyzések

3.1. Számos tanulmány, valamint a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek tapasztalatai is arra utalnak, hogy a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások nemcsak a munkavállalók jóllétéhez járulnak hozzá, hanem egyúttal nagy megtérülési rátát is eredményeznek, ami különösen a költségek csökkenésében, a nagyobb termelékenységben és a szociális biztonsági rendszerek fenntarthatóságában jelentkezik ⁽⁷⁾. Finn tanulmányok kimutatták, hogy még ha mérhető termelékenységbeli hatások nem is mutatkoznak azonnal, a munkahelyi biztonság és egészségvédelem pozitívan hathat a jövedelmezőségre, ami arra utal, hogy annak gazdasági nyereségmechanizmusai összetettebbek, mint ahogy azt gyakran feltételezik ⁽⁸⁾.

3.2. Tekintettel arra, hogy a foglalkozási megbetegedésekkel és balesetekkel kapcsolatos költségek jelentős terhet a munkavállalók és családjaik viselik, egyértelmű gazdasági indokok támasztják alá a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos társadalmi beruházásokat ⁽⁹⁾.

3.3. Az EGSZB üdvözli azt a tényt, hogy egyes uniós tagállamokban különféle programokat indítottak el annak érdekében, hogy pénzügyileg jutalmazzák azokat a szervezeteket, amelyek biztonságos és egészséges munkahelyeket tartanak fenn, és kéri, hogy még több tagállam vezessen be hasonló rendszereket. Ezek az ösztönzők lehetnek alacsonyabb biztosítási díjak, adókedvezmények vagy állami támogatások, és a kárigények számának, súlyosságának és költségeinek csökkentése révén gazdaságilag kedvezővé teszik a programokat a biztosítók számára.

3.4. Az EGSZB úgy véli, hogy az ösztönzőrendszereknek nemcsak a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítás terén a múltban elért jó eredményeket (például a balesetek alacsony számát) kell díjazniuk, hanem azokat a konkrét megelőző törekvéseket is, amelyek a jövőbeli balesetek és betegségek számának csökkentésére irányulnak. A pénzügyi rendszerek mellett külön figyelmet kell fordítani az ipari termékek fejlesztésre és a kiváló teljesítményre irányuló meglévő, önkéntes ágazati kezdeményezésekre is ⁽¹⁰⁾.

3.5. Tekintettel arra az általános tendenciára, hogy csökken a munkahelyi sérüléseket és haláleseteket okozó balesetek száma, az EGSZB azt javasolja, hogy inkább az olyan, munkával összefüggő megbetegedésekkel kellene foglalkozni, mint például a rák, a keréngépi megbetegedések, a váz- és izomrendszeri megbetegedések, valamint a pszichoszociális kockázatokkal összefüggő megbetegedések, mivel ezek a leghalálosabbak és a betegszabadság leggyakoribb okai az Unióban.

3.6. Az EGSZB a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági beruházások holisztikusabb megközelítését kéri. Ennek a megközelítésnek kerülnie kell a túlzott általánosítást és – tekintve az erőforrások korlátozottságát – kezdetben a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági politikák javításának leghatékonyabb módjaira kell koncentrálnia.

⁽⁵⁾ <https://osha.europa.eu/hu/tools-and-publications/publications/international-comparison-cost-work-related-accidents-and>

⁽⁶⁾ <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/contexts-and-arrangements-occupational-safety-and-health-micro>

⁽⁷⁾ <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/reports/the-business-case-for-safety-and-health-cost-benefit-analyses-of-interventions-in-small-and-medium-sized-enterprises>, 2019. júliusi EU-OSHA jelentés.

⁽⁸⁾ Murphy, R. és Cooper, C. (2000): *Healthy and productive work*.

⁽⁹⁾ <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/value-occupational-safety-and-health-and-societal-costs-work/view>

⁽¹⁰⁾ Egy ilyen példa a Responsible Care®, amely az európai és a globális vegyiparnak a vegyszerek ellátási láncban való biztonságos gyártásának, kezelésének és felhasználásának javítására irányuló etikai kerete.

3.7. A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházásokat a munkahelyek minőségéről folytatott vita keretében kell elemezni. Az Eurofoundtól származó adatok ⁽¹¹⁾ igazolják, hogy az alkalmi munkavállalók férnek hozzá a legkevésbé a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági kockázatokra vonatkozó információkhoz. Emellett a bizonytalan foglalkoztatási formák, valamint a munkanélküliség közrehatnak a mentális megbetegedésekben is. A pszichoszociális kockázatok legjobb megelőzését a standard munkafeltételek és a nemek közötti egyenlőség biztosítja, amelyek ezáltal fokozott jóléthez és nagyobb fokú termelékenységhez vezetnek. Ezt szem előtt tartva az EGSZB egyetért azzal a közelmúltbeli Eurofound-tanulmánnyal, amely megállapítja, hogy „ha megnézzük, milyen országos szintű tényezők lehetnek fontosak a munkakörülmények, illetve a munkavállalók egészsége és jóléte közötti kapcsolat szempontjából, az elemzések azt mutatják, hogy a nagyobb szakszervezeti sűrűség, a nagyobb fokú foglalkoztatásvédelem és a nemek közötti nagyobb egyenlőség magasabb szintű ellentételezéssel, több munkaügyi erőforrással és kevesebb ledolgozandó munkaidővel párosul. Ösztönözni kell ezért a tagállamokat, hogy fektessenek be olyan kezdeményezésekbe, amelyek növelik a szakszervezeti sűrűséget, a foglalkoztatás védelmét és a nemek közötti egyenlőséget, hozzájárulva ezzel ahhoz, hogy közép- és hosszú távon egészségesebb munkaerő álljon rendelkezésre ⁽¹²⁾.”

3.8. A munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági beruházások előnyeinek láthatóbbá tételéhez átfogóbb tanulmányok szükségesek. Az EGSZB üdvözlí a közelmúltban készült tanulmányokat, és olyan, mélyrehatóbb tanulmányok elkészítését szorgalmazza, amelyek felhívják a figyelmet a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások fontosságára, és hozzájárulnak a források jobb elosztásához azáltal, hogy a beruházásokat a legnagyobb és leggyorsabb megtérülést ígérő területek felé irányítják.

3.9. Az Unióban össze kell hangolni a foglalkozási megbetegedések elismerését és nyilvántartását, valamint be kell vezetni a kapcsolódó adatgyűjtést ahhoz, hogy uniós szinten követni tudjuk trendeket. Az EGSZB véleménye szerint azáltal, hogy nem hangolták össze a foglalkozási megbetegedések elismerését, egyes vállalatok és munkavállalók, amelyek országai kisebb vagy nagyobb mértékben ismerik el a foglalkozási megbetegedéseket, megkülönböztetést szenvedhetnek el az Unióban.

3.10. Emellett nagyobb átláthatóságra van szükség a tagállamok körében a munkával összefüggő megbetegedésekre és fertőzésekre vonatkozó statisztikai információk megosztása terén.

3.11. Az EGSZB javasolja, hogy az illetékes uniós szervek az Eurostattal és a tagállamokkal közösen munkálkodjanak egy megbízható információ- és adatgyűjtési rendszer létrehozásán, a foglalkozási megbetegedésekre vonatkozó európai statisztikákkal kapcsolatos kísérleti projektekre építve.

3.12. Mivel az oktatás és a megelőzés a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások kulcsfontosságú része, az EGSZB külön felhívja a figyelmet az egészséggel és a biztonsággal foglalkozó szakszervezeti képviselőkre és más önkéntesekre. Fontos népszerűsíteni a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal foglalkozó bizottságok és a munkavállalói képviselők szerepét, és ha szükséges, javítani a munkavállalói képviselők jogi védelmét.

3.13. Az EGSZB korábban már felvetette, hogy az érintett munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági, illetve megelőzési, végrehajtási és kutatási szervezeteknek elegendő pénzügyi és humán erőforrással kell rendelkezniük, hogy el tudják látni feladataikat ⁽¹³⁾.

3.14. Az EGSZB aggasztónak tartja, hogy a munkahelyi egészségvédelemhez és biztonsághoz való hozzáférés nem egységes az uniós tagállamok körében, valamint hogy ebből kifolyólag az ezzel kapcsolatos beruházások haszna sem egyenlően oszlik el. A különböző kezdeményezéseknek figyelembe kellene venniük az olyan szempontokat, mint a nem, az etnikai hovatartozás, az életkor vagy a foglalkoztatási státusz, és össze kell kapcsolniuk a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági stratégiát az egyenlőségről folyó vitával.

3.15. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy amellett, hogy a munkahelyi egészségvédelem és biztonság előnyös az Unió gazdasága számára, az ehhez való hozzáférés alapvető munkavállalói jog is. A munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabványok előmozdításával nemcsak a tagállamokban kell foglalkozni, hanem világszerte minden országban, elsősorban azokban, amelyekkel az EU kereskedelmi megállapodásokat írt alá vagy más formában folytat együttműködést, mint például a keleti partnerség vagy a déli szomszédság országai. Az európai beruházások során előnyben kell részesíteni azokat a vállalkozásokat, amelyek szilárd munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabályozással rendelkeznek, és ellátási láncukban is erősítik a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot.

4. A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások fontossága a kkv-k számára

4.1. A kkv-k számára a munkahelyi egészségvédelem és biztonság egy sor beavatkozási költséget jelent: kezdeti beruházások (új felszerelések beszerzése, üzembe helyezés, adaptálás, képzés), ismétlődő költségek (karbantartás, felszerelések rendszeres megújítása, képzések idő- és költségvonzata), valamint a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos szolgáltatások költségei. A kkv-k többsége csak korlátozott mértékben rendelkezik gazdasági és irányítási erőforrásokkal, ezért szükséges, hogy a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági programok és eszközök olcsók vagy ingyenesek – következésképpen több kkv számára elérhetők – legyenek.

4.2. A szakpolitikákat specifikusan a kkv-k, köztük a családi gazdaságok szükségleteihez, üzleti berendezkedéséhez és környezetéhez kell igazítani, az ágazatok, alágazatok és munkafolyamatok szintjén. Az érintett üzleti szervezetek és a szociális partnerek segíthetnek a kkv-k szükségleteinek és követelményeinek figyelembevételében.

⁽¹¹⁾ Lásd a mellékletet.

⁽¹²⁾ Eurofound (2019), Working conditions and workers' health, az Európai Unió Kiadóhivatala, 51. o.

⁽¹³⁾ HL C 288., 2017.8.31., 56. o.

4.3. A kkv-knak több támogatásra van szükségük a megfelelő munkahelyi egészségvédelem és biztonság biztosításához. A következőkről lehet szó:

4.3.1. Pénzügyi támogatás (pénzügyi ösztönzők), testreszabott útmutatás és tanácsadás;

4.3.2. Munkaügyi felügyelők részéről nyújtott támogatás, akiknek nagyobb szerepet kell kapniuk a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot érintő jogszabályokra való figyelemfelhívás, valamint a támogatás és tanácsadás terén;

4.3.3. Testreszabott, gyakorlatias és költséghatékony eszközök;

4.3.4. Figyelemfelhívás a munkaadók és a munkavállalók körében, a bevált gyakorlatok cseréje;

4.3.5. A „gondolkozz először kicsiben” elvnek, az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag rendelkezéseinek és a kkv-követek funkcióinak következetes alkalmazása a megfelelés javítása érdekében, elkerülve a szükségtelen vagy aránytalan terheket;

4.3.6. Jobb együttműködés és partnerségek a kkv-k támogatása érdekében, mindenekelőtt regionális/helyi szinten, valamennyi érdekelttel, például a szociális partnerekkel, biztosítókkal és állami szervekkel.

4.4. A kkv-k gyakran előnyben részesítik a különböző típusú közvetítőket. Ugyanakkor a személyes találkozók költségesek, ezért kulcsfontosságú, hogy költséghatékony megoldásokat találjunk.

4.5. Az EU-OSHA és az Enterprise Europe Network gyakorlati segítséget – például ingyenes, felhasználóbarát eszközöket, illetve tájékoztatást és tanácsadást – nyújthat, és a jövőben tovább kell bővíteniük speciális programjaikat ezen a területen.

5. Részletes megjegyzések

5.1. A pszichoszociális kockázatok a legnagyobb kihívást rejtő munkahelyi egészségi és biztonsági problémák között vannak, és előfordulásuk egyre gyakoribb. Még a kkv-k tulajdonosai is magas stressz-szinteknek vannak kitéve ⁽¹⁴⁾. Noha a stressz és a pszichoszociális kockázatok kezelése költséges, a kutatások azt mutatják, hogy ha figyelmen kívül hagyjuk ezeket, az még drágább a vállalkozások és a gazdaság számára.

5.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy további vitákra és kutatásokra van szükség a kiegészítő jelenségét illetően, hogy be lehessen vezetni a megelőzésére szolgáló megfelelő stratégiákat.

5.3. Emellett az EU-nak figyelmet kell fordítania a betegen való munkavégzés visszaszorítására is. A betegen való munkavégzés nemcsak az egészségkárosodások valószínűségét növelheti, hanem a munkavállalók termelékenységét is csökkentheti ⁽¹⁵⁾.

5.4. Habár a nők és a férfiak ugyanazonokon a munkahelyeken dolgoznak, különböző kockázatokkal kell számolniuk a biológiai különbségek, a velük szemben támasztott eltérő igények nyomán és azáltal, hogy más-más hatásoknak vannak kitéve. Az EGSZB ezért a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások terén a nemek közötti egyenlőséget jobban figyelembe vevő megközelítést szorgalmaz. Kitüntetett figyelmet kell fordítani mindenekelőtt a nőknél jelentkező váz- és izomrendszeri, illetve rákos megbetegedések megelőzésére.

5.5. Az EGSZB kéri, hogy a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek megfelelően és saját korábbi véleményeivel összhangban fordítsanak nagyobb figyelmet a fogyatékossgal bármely formájával élő emberekre. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a fogyatékossgal és a munkaerőpiac közötti kapcsolat nem merül ki a hozzáférési jog érvényesülését szolgáló eszközökben – például kvótákban, ösztönzőkben és adókedvezményekben –, hanem egyúttal nagyobb elkötelezettséget is jelent a fogyatékos személyek bármely munkakörnyezetben felmerülő egészségi kockázatainak kivédése iránt. A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházásokat a fogyatékossgal élő személyek szükségleteihez kell igazítani.

5.6. Különleges figyelmet kell fordítani az utazó és a migráns munkavállalókra, valamint az idegymunkásokra, mivel ők nyelvi és egyéb akadályok miatt nagyobb eséllyel szenvednek munkahelyi balesetet. A szociális rendszerek és az adatbejelentések sok ilyen munkavállalót nem fednek le megfelelően, gondolva különösen az irreguláris migránsokra.

⁽¹⁴⁾ A munkakörülményekről szóló európai felmérés, 2015.

⁽¹⁵⁾ Eurofound (2019), *Working conditions and workers' health*, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg.

5.7. Az EGSZB megjegyzi, hogy ebben a speciális helyzetben, amikor az európai népesség gyors öregedésével nézünk szembe, a munkahelyi egészségvédelem és biztonság kulcskérdés, amelyben az Unióra fontos szerep hárul. Az idősebb munkavállalók esetében például sokkal magasabb a halálos kimenetelű munkahelyi balesetek kockázata, mint a fiatalabb munkavállalók esetében, jóllehet az idősebbek ritkábban szenvednek el nem halálos kimenetelű munkahelyi balesetet. Ezen túlmenően sokkal gyakrabban jelentkeznek náluk a hosszan lappangó betegségek – például a munkával összefüggő rákos megbetegedések vagy keringési megbetegedések.

5.8. A szállítói hálózattal rendelkező vállalatok nagyobb mértékben képesek beruházni a munkahelyi egészségvédelembe és biztonságba ⁽¹⁶⁾, és felelősségük is, hogy előmozdítsák a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot, és beruházásokat eszközöljenek e téren, biztonságos és egészséges környezetet biztosítva az ellátási láncukba tartozó összes munkavállaló számára.

5.9. Az állami szervezetnek kiváló minőségű IT-eszközöket kell ingyenesen a vállalkozások rendelkezésére bocsátaniuk, hogy segítsenek a foglalkozási kockázatok felmérésében. Ezeknek az eszközöknek egyszerűeknek és praktikusnak kell lenniük, valamint pontosan meg kell felelniük a vállalkozások elvárásainak. Az érintett ágazatok mozgósítását célzó szélesebb kezdeményezésekbe kell integrálni őket, és a kockázatmegelőzési erőfeszítéseket népszerűsítő kampányokkal kell kísérni. Nélkülözhetetlen a szociális partnerek és a munkavállalók bevonása. A vállalkozásoknak igénybe kell tudniuk venni az érdekelt feleket mint munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szakértőket.

5.10. Az EGSZB megjegyzi, hogy a rák kezelése terén megjelenő innovációk nagy előnyökkel járhatnak a betegek számára, ugyanakkor azonban problémásak is a jelenlegi munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabványok szempontjából. Ahhoz, hogy a rákterápiákban rejlő lehetőségeket úgy használják ki, hogy közben ne veszélyeztessék az egészségügyi szakembereket, alapvető annak ellenőrzése a kórházakban, hogy betartják-e a magas szintű munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági normákat a nukleáris medicina és a citotoxikus gyógyszerek terén.

5.11. Egyre több az ismeret egyes olyan genetikai állapotokkal kapcsolatban, amelyek az embereket rosszindulatú daganatokra hajlamosítják, ugyanakkor ismeretlen, hogy milyen típusú rák alakulhat vagy alakul ténylegesen ki, és mikor jelenik meg. Másrészt egyre több környezeti, munkával összefüggő körülménnyel ismert, hogy karcinogén. E két tényező együttes előfordulása nagy valószínűséggel növeli a rák kialakulásának kockázatát. Hasznos, ha a munkavállalók tudnak arról, hogy esetlegesen milyen rosszindulatú megbetegedésre hajlamosító DNS-szerkezettel rendelkeznek, a felelős munkaadóknak pedig tájékoztatniuk kell alkalmazottait a munkahelyen jelen lévő lehetséges kockázati tényezőkről.

5.12. A munkahelyek fenntarthatóságának megőrzéséhez elő kell mozdítani a munkába való visszatérésre vonatkozó megalapozott politikákat és gyakorlatokat. A munkába visszatérni kívánó munkavállalók számára megfelelő rehabilitációs folyamatokat kellene elindítani, ideértve például a munkahelyük adaptálását is.

5.13. Az EGSZB határozottan meggyőződése, hogy az éghajlatváltozás nyomán ki kell majd igazítani a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági stratégiákat. A hőmérséklet-emelkedés, illetve a nem szokványos természeti katasztrófák valódi fenyegetést fognak jelenteni az EU lakosságának munkakörülményeire.

6. A digitalizáció és a munkahelyi egészségvédelem és biztonság

6.1. A digitalizáció folyamata számos pozitív fejleményt hozhat a munkahelyi egészségvédelem és biztonság területén. Például robotokat használhatnak a nagy kockázattal járó munkák elvégzésére a bányászatban vagy az építőiparban, vagy az IT-technológiák javítani fogják a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági felügyelet szervezését. A digitalizáció enyhítheti a monoton munkából eredő pszichoszociális kockázatokat is, az idősebb vagy fogyatékos személyeknek pedig a digitális támogatási rendszerek lehetnek segítségükre.

6.2. Másrészt az EGSZB-t nyugtalanítja a digitalizációnak a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra, valamint a munkavállalókra kifejtett negatív hatásai. Már kimutatták, hogy a digitalizált munkahelyeken jelentős kockázatok – mint például a munka intenzívebbé válása, stressz vagy pszichoszociális erőszak – állnak fenn ⁽¹⁷⁾, továbbá a jövőben számolnunk kell mesterséges intelligencia okozta balesetek előfordulásával is, és ezeket meg kell előzniük.

6.3. A digitalizáció annak lehetőségét is növelte, hogy e-mailen és más kommunikációs eszközökön keresztül folyamatosan kapcsolatban legyünk a munkával, ami elmoshatja a magán- és a szakmai élet közötti határokat, és növelheti az emberek IT-technológiáktól való függőségét. Mindenekelőtt a fiatalok válhatnak függővé az IT-technológiáktól és a közösségi platformoktól, ami káros hatással lehet egészségükre és biztonságukra. Az EGSZB arra kéri a szociális partnereket, hogy dolgozzanak ki megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy megóvják a dolgozók egészségét ezektől a kockázatoktól, szem előtt tartva a munka és a magánélet közötti egyensúly biztosítását. A polgári párbeszédnek is fontos szerepet kell kapnia ezen a téren. Ilyen intézkedés például a Franciaországban nemrég bevezetett és egyes uniós országokban bizonyos ágazatokban és vállalkozási szintű megállapodásokban alkalmazott „kijelentkezési jog”.

⁽¹⁶⁾ https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/literature_reviews/promoting-occupational-safety-and-health-through-the-supply-chain/view

⁽¹⁷⁾ ILO (2019), *The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work*.

6.4. Az EGSZB komoly aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a digitalizáció révén kialakult egyes új foglalkoztatási formák (például a platformalapú munkavégzés vagy a hakenigazdaság) kívül eshetnek a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabályozás hatókörén, mivel azt a szabványos foglalkoztatási formákban dolgozó munkavállalókra alakították ki. Ez a fejlemény ahhoz az elfogadhatatlan helyzethez vezethet, hogy egyes új típusú munkavállalók, például európai platform-munkavállalók nem részesülnek megfelelő védelemben. Az Unióban minden munkavállalót védenie kell a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági jognak. E tekintetben az EGSZB egyetért a Tanács következtetéseivel ⁽¹⁸⁾, amelyekben az szerepel, hogy a „munkavégzés új formái nem csökkenthetik vagy gyengíthetik a munkaadó azon felelősségét, hogy az adott munka minden szempontját figyelembe véve biztosítsa a munkavállalók munkahelyi biztonságát és egészségvédelmét”.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽¹⁸⁾ EPSCO 9686/19, 2019. június 13.

FÜGGELÉK

Az alábbi, a vita során elutasított módosító indítványoknál a támogató szavazatok száma elérte az összes leadott szavazat számának legalább egynegyedét (Esz. 59. cikk (3) bekezdés):

3.12. pont

A következőképpen módosítandó:

Mivel az oktatás és a megelőzés a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos beruházások kulcsfontosságú része, az EGSZB külön felhívja a figyelmet az egészséggel és a biztonsággal foglalkozó szakszervezeti képviselőkre és más önkéntesekre. Fontos népszerűsíteni a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal foglalkozó bizottságok és a munkavállalói képviselők szerepét, és ha nemzeti szinten szükséges, javítani a munkavállalói képviselők jogi védelmét, megfelelő jogvédelmet biztosítva számukra.

Indokolás

Szóban.

A szavazás eredménye:

Mellette: 50

Ellene: 86

Tartózkodott: 10

5.12. pont

A következőképpen módosítandó:

A rákbetegség által érintett munkavállalók rehabilitációjának és munkába való visszatérésének optimalizálása tehát fontos egyfelől e kiszolgáltatott csoport jólétének növelése, másfelől annak a társadalmi és pénzügyi hatásnak a csökkentése érdekében, amelyet a daganatos esetek az európai vállalatokra és általában véve a társadalomra gyakorolnak. A munkahelyek fenntarthatóságának megőrzéséhez elő kell mozdítani a munkába való visszatérésre vonatkozó megalapozott politikákat, eszközöket, beavatkozásokat és gyakorlatokat. A munkába visszatérni kívánó munkavállalók számára megfelelő rehabilitációs folyamatokat kellene elindítani, ideértve például a munkahelyiük adaptálását is. „A programok sikeres megvalósítását elősegítő tényezők [...] a rész munkaidős foglalkoztatás biztosításának jogi lehetőségei és a munkáltató számára [...] szolgáló ösztönzők”⁽¹⁾ a rákdiagnózis utáni rehabilitáció és a munkába való visszatérés támogatására. A kkv-knak segítséget kell kapniuk abban, hogy rugalmasabbá tehessek a munkakövetelményeket, illetve támogatást és információkat is kell nyújtani számukra ezen a téren.

⁽¹⁾ <https://osha.europa.eu/hu/tools-and-publications/publications/executive-summary-rehabilitation-and-return-work-after-cancer-0>

Indokolás

A rosszindulatú daganatos megbetegedésnek az érintett napi életvitelére gyakorolt hatása azonnali és drasztikus. A diagnózis általában a betegség miatti távollét hosszú időszakait eredményezi, melyek okai a gyógykezelések és a szervezet egyes funkcióinak korlátozott működése. A daganatos megbetegedések kezelésének hatékonysága általánosan javult az elmúlt három évtizedben, valamint a daganatos betegségek túlélőinek száma összességében növekszik, számos túlélőnél azonban a kezelés után is hosszan tartó tünetek, funkciókiesések, például fáradtság maradhat fenn. Ezek a tünetek és az egészségromlás hatással lehet a daganatos betegséget túlélők munkaképességére, ami megnehezíti számukra a munkaerőpiacon maradási vagy az oda való visszatérést. A kutatásokból kiderül, hogy a daganatos megbetegedés túlélői közül a legtöbben képesek munkában maradni vagy visszatérni a munkába, de a munkanélküliség kockázata a daganatos betegséget túlélők körében mindent egybevetve 1,4-szer magasabb, mint azoknál az embereknél, akiknél soha nem diagnosztizáltak daganatos megbetegedést. A rehabilitáció és a munkába való visszatérés elősegítését célzó eszközök, gyakorlatok, politikák és beavatkozások egyértelműen kiemelt fontossággal bírnak.

A 250-nél kevesebb főt foglalkoztató vállalatoknál (kkv-k) hiányoznak a rákbetegséggel érintett dolgozók rehabilitációját és a munkába való visszatérését célzó stratégiákra, illetve programokra irányuló információk és erőforrások, és ezeknek a vállalkozásoknak támogatásra és oktatásra is szükségük van. Ezenkívül fontos a kkv-k összefogása a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos tájékoztatásban/segítségnyújtásban, mert a kkv-k tanulhatnak egymástól, és együtt könnyebb a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok ilyen jellegű segítségéhez való hozzáférés. Az érdekelt felek azonban a kkv-k kis méretére előnyként is tekintenek, mivel az ilyen vállalatok családias légkört biztosítanak, ami támogatóbb környezetet teremthet a munkahelyre visszatérő, daganatos megbetegedésben szenvedő munkavállalók számára.

A szavazás eredménye

Mellette: 49

Ellene: 106

Tartózkodott: 10

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A munka változó világa és a hosszú élettartam/a népesség elöregedése – Milyen előfeltételei vannak annak, hogy az idősödő munkavállalók aktívak maradjanak a munka új világában?

(feltáró vélemény a finn elnökség felkérésére)

(2020/C 14/08)

Előadó: **Irinel Eduard FLORIA**

Társelőadó: **Vladimír BÁLEŠ**

A Tanács finn elnökségének felkérése:	2019.2.7 -i levél
Jogalap	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke feltáró vélemény
Elnökségi határozat:	2019.2.19.
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.10.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	131/0/3

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözlí, hogy a finn elnökség az emberek, köztük az idősek jóllétét szolgáló gazdaságot állítja a középpontba, és úgy véli, hogy ez egy pozitív lépés a demográfiai trendek, a munkaerőpiac és a társadalom közötti jobb egyensúly megvalósítása felé.

1.2. A tagállamok az utóbbi években elismerték a népesség elöregedése jelentette problémát, és hoztak bizonyos intézkedéseket, ám ezek az intézkedések láthatólag elszigeteltek, hatásukat pedig nem mérték. A műszaki fejlődés hatása és a munka változó jellege ráadásul tovább bonyolítja a kérdést.

1.3. **A szociális partnerek a kormányokkal együttműködve kulcsfontosságú szerepet töltenek be az intézkedések különféle szinteken történő végrehajtásának előmozdításában. A civil társadalomra és az európai szociális partnerekre fontos szerep hárul a munkában töltött aktív életszakasz meghosszabbításának ösztönzése terén.**

1.4. **Az uniós szintű szakpolitikai fellépés és finanszírozás** segíthet a szóban forgó akadályok leküzdésében, ám figyelembe kell majd venni az országok között a demográfia, a gazdaság, a foglalkoztatás és a munkafeltételek területén fennálló eltéréseket. A tagállamoknak az intézkedések finanszírozásához európai forrásokat kell igénybe venniük, a munkával töltött hosszabb életszakasz támogatásának felelősségében pedig osztozniuk kell a kormányoknak, a vállalkozásoknak és az egyéneknek.

1.5. Az Európai Bizottság támogatja a tagállamok intézkedéseit, amelyek célja, hogy különféle kezdeményezések és programok révén eredményesen megbirkózzanak az elöregedés jelentette kihívással ⁽¹⁾.

1.6. Minthogy a demográfiai és foglalkoztatási kihívások csak holisztikusan kezelhetők, **átfogó stratégiákra** van szükség, amelyek a tevékeny idősorra vonatkozó nemzeti szakpolitikák kidolgozását célozzák. A tevékeny idősorral kapcsolatos kihívások kezeléséhez az alábbiakat javasoljuk:

⁽¹⁾ 2012 European Year for Active Ageing and Solidarity between Generations (evaluation report) [Az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve – 2012 (értékelő jelentés)], Európai Bizottság, 2014.

1.6.1. **a társadalmi párbeszéd megerősítése és az összes érdekelt fél bevonása** a tevékeny idősorra vonatkozó integrált stratégiák és nemzeti szakpolitikák kidolgozásába;

1.6.2. **a foglalkoztatás és a készségfejlesztés javítása az egész életen át tartó tanulás révén;**

1.6.3. **a dinamikus karrier és dinamikus munkavégzés előmozdítása;**

1.6.4. **az idősebbek vállalkozásának ösztönzése;**

1.6.5. **a diszkrimináció minden típusának, különösen az életkoron és a nemen alapuló megkülönböztetésnek a felszámolása;**

1.6.6. **tudásmegosztásra és tudástranszferre vonatkozó kezdeményezések végrehajtása;**

1.6.7. **rugalmas foglalkoztatási megoldások végrehajtása és jobb munkafeltételek teremtése;**

1.6.8. **a nemzedékek közötti szolidaritás előmozdítása és az idősödéssel kapcsolatos attitűdök megváltoztatása.**

1.7. **Valamennyi intézkedést folyamatosan nyomon kell követni, és megfelelően értékelni kell az idősebb munkavállalók munkaerőpiaci részvételére gyakorolt hatást.** Ha világos képpel rendelkezünk az ilyesfajta intézkedések hatásáról, ez tovább ösztönözheti a tagállamokat a tevékeny idősorral kapcsolatos bevált gyakorlatok elterjesztésére és megosztására.

2. Háttér

2.1. Az idősebb munkavállalók foglalkoztatásának területén megtett legfontosabb uniós lépés az egyenlő bánásmódról szóló irányelv⁽²⁾, amely a foglalkoztatás legtöbb területén tiltja az életkoron alapuló megkülönböztetést. Az irányelv azonban nem tudta kiküszöbölni az életkoron alapuló rejtett munkaerőpiaci megkülönböztetést, márpedig ez a jelenség sok idős embert visszatart már attól is, hogy egyáltalán munkát keressen.

2.2. Európai szinten az Európa 2020 stratégia nagy hangsúlyt helyez a munkahelyteremtésre, és 2020-ig a teljeskörű foglalkoztatás elérését tűzi ki célként. Az Európa 2020 stratégia a végéhez közelít, de eddig nem összpontosított kifejezetten az idősebb munkavállalókra mint külön kategóriára. A szociális jogok európai pillére megváltoztatta a tevékeny idősor megközelítését, mivel számos szempontot említ, amely fontos az idősebb munkavállalók foglalkoztatásának lehetővé tételéhez. Ám a szociális jogok pilléréhez nem tartozik végrehajtási mechanizmus.

2.3. Az Európai Bizottság a következő hosszú távú uniós költségvetés részeként javaslatot tett a Digitális Európa programra: ez az uniós program az Unió stratégiai digitális kapacitásainak kiépítésére és a digitális technológiák széles körű elterjesztésének megkönnyítésére irányul. E program határozná meg és támogatná Európa társadalmának és gazdaságának digitális transzformációját, és biztosítaná, hogy az európai polgárok rendelkezzenek a digitális transzformációval való szembenézéshez szükséges készségekkel.

2.4. **Az EU népességszerkezete változóban van, a következő évtizedekben pedig „fokozatosan öszül” fog.** A teljes uniós népesség a 2016. évi 511 millió főről 2070-re 520 millió főre nő majd, ám a munkaképes korú népesség (15–64 év)⁽³⁾ jelentős mértékben visszaesik, a 2016. évi 333 millió főről 2070-re 292 millió főre, a termékenységet, a várható élettartamot és a migrációs áramlás dinamikáját érintő változások miatt⁽⁴⁾. Az előrejelzés szerint 2070 után jelentősen csökken majd a teljes munkaerő-kínálat a 20–64 évesek körében, az Unióban 9,6 %-kal. Nem szabad az idősök arányának imént említett erőteljes emelkedését automatikusan egyenlőnek tekinteni a szociális rendszerekre nehezedő terhek megfelelő növekedésével, és ennek kapcsán például azt a következtetést levonni, hogy a meglévő nyugdíjrendszerek a jövőben nem tarthatók fenn.

2.5. A szociális biztonsági rendszerek finanszírozásának fő tényezője nem a demográfiai függőségi ráta, hanem a gazdasági függőségi ráta. Alapvetően fontos emellett a munka-összgazdasági termelékenységének növekedése is, hiszen ez teszi lehetővé a nemcsak a dolgozók, hanem a dolgozók és nem dolgozók között szétosztható „torta” méretének növelését⁽⁵⁾.

2.6. A demográfiai kihívás lehetőségnek is tekinthető az európai gazdaság versenyképességének növelésére. Mivel a népesség elöregedése miatt új áru- és szolgáltatási piacok jelennek meg, a vállalkozásoknak be kell építeniük ezt a jelenséget innovációs stratégiáikba, hogy innovatív szolgáltatásokat és termékeket kínáljanak (ezüsts gazdaság).

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK irányelve (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról (átdolgozás).

⁽³⁾ <https://data.oecd.org/pop/working-age-population.htm>

⁽⁴⁾ The 2018 Ageing Report Economic & Budgetary Projections for the 28 EU Member States (2016–2070) [2018. évi jelentés az idősödésről, gazdasági és költségvetési kilátások a 28 uniós tagállam számára (2016–2070)], Európai Bizottság, 2018.

⁽⁵⁾ A munka jövője: életciklus-alapú megközelítés, Európai Bizottság, 2018.

2.7. Az EU egészét tekintve a születéskor várható élettartam az előrejelzések szerint 2070-re 7,8 évvel **növekszik** a férfiak és 6,6 évvel a nők esetében ⁽⁶⁾. Ugyanakkor az a kedvező tendencia, hogy az emberek hosszabb és egészségesebb életet élnek, nem igazodik szakmai életük időtartamához. A munkahelyek és a megfelelő aktív munkaerőpiaci szakpolitikák és intézkedések hiánya, az egészségügyi problémák, a megfelelő készségek hiánya, valamint a munka és a magánélet nem kielégítő egyensúlya fontos szerepet játszanak a munkaerőpiac idő előtti elhagyásában. A munkaerőpiacról való korai kilépésre vonatkozó döntéseket ugyanakkor az életkoron alapuló megkülönböztetésnek való kitettség és a negatív sztereotipizálás is befolyásolja.

2.8. Meg kell vizsgálni az idősebb munkavállalók munkahelyeivel és munkafeltételeivel kapcsolatos nemi szempontokat. A „félnyugdíj” trendje az elmúlt évtizedben még jobban terjedt a nők körében, mint a férfiakéban ⁽⁷⁾.

2.9. Az aktív személyekre nehezedő komoly igénybevétel miatt az idősök – akiket adott esetben tehernek érzékelnek – stigmatizálódhatnak. Ám ez a stigma nem korlátozódik egyes társadalmi csoportokra; adott esetben egyes munkaadókra is kiterjed, akik úgy gondolhatják, hogy az idős munkaerő és a nyugdíjas népesség nem elég energikus, nehezen képezhető és „nem igazán foglalkoztatható”.

2.10. Fel kell venni a küzdelmet az idős munkavállalókkal szembeni hátrányos megkülönböztetés és a bántó klisék ellen. Az idősebb munkavállalók nem szükségszerűen kevésbé termelékenyek a fiatalokhoz viszonyítva, hanem eltérő képességekkel és kompetenciákkal rendelkeznek, ugyanakkor legfőbb erősségük a szakmai tudás és tapasztalat.

3. Általános észrevételek a technológia idősök általi használatáról

3.1. A negyedik ipari forradalom és az új technológiák gyors fejlődése, illetve a társadalomba és az iparba való beépülése jelenleg példátlan hatást gyakorol a munka világára. Számos manuális és kognitív feladatot egyre inkább gépek és algoritmusok látnak el, sőt, egyes esetekben teljességgel automatizálják ezeket a feladatokat. Ugyanakkor azáltal, hogy ezek az új technológiák különböző ágazatokban az üzleti modellek részévé válnak, sok új munkakör jön létre, és még ennél is több munkakör feladatait definiálják újra. E fejlemények arra hívják fel a figyelmet, hogy a globális és regionális munkaerőpiacok a következő években elkerülhetetlenül jelentős átalakuláson mennek majd át.

3.2. A technológiai változások komoly hatással vannak a gazdaság egészére, és jelentős nyomást gyakorolnak a munkaerőpiacra, mivel a munkaadók a jelenlegi munkavállalók egy részét technológiával tudják majd helyettesíteni (adott esetben), másokat pedig átképeznek új munkakörökre, továbbá olyan magasan képzett munkaerőt keresnek, amely képes a technológiákat alkalmazni, felhasználni és adaptálni. Ebben az összefüggésben az idősebb munkavállalók még inkább veszélyeztetettek.

3.3. A mindent átható technológia lehetővé teszi, hogy az idősök az online világ részeivé váljanak, kihasználva mindent, amit ez világ kínál. Az EU-ban a 75 éves vagy annál idősebb személyek 87 %-a még sohasem internetezett ⁽⁸⁾. Az idősebb polgárok nem feltétlenül ismerik a digitális médiával kapcsolatos fogalmakat és rendszereket, és közülük sokan gyakorta fizikai kihívásokkal, például látás- vagy hallássérüléssel, valamint a technológia ismeretének vagy az abban való jártasságnak a hiányával is küzdenek. Az e-kirekesztés lehet az idősök foglalkoztatási rátája növelésének egyik fő akadály, és konkrét kezdeményezéseket kell indítani az idősök ikt-készségeinek fejlesztése érdekében ⁽⁹⁾.

4. Tagállami intézkedések a tevékeny időskor előmozdítására

4.1. Több európai ország dolgozott ki olyan stratégiákat, amelyek a munkával töltött életszakasz meghosszabbításának ösztönzését célzó szakpolitikai intézkedéseket tartalmaznak ⁽¹⁰⁾. Mivel ezeket a nemzeti kezdeményezéseket jellemzően a szociális partnerekkel egyeztetve dolgozzák ki, és többéves keretet biztosítanak a népesség előregedésének előrejelzéséhez és kezeléséhez, hasznos eszközként szolgálhatnak a tevékeny időskorra irányuló integrált megközelítés kidolgozásához és végrehajtásához.

4.2. Az Eurofound által elvégzett kutatásból ⁽¹¹⁾ az derül ki, hogy több országban léteznek a tevékeny időskorra vonatkozó stratégiák, amelyek ahhoz is hozzájárulnak, hogy a demográfiai kihívások ismertebbé váljanak. A nemzeti jelentések áttekintése arra enged következtetni, hogy az országok aktív munkaerőpiaci politikái hozzájárulnak az idősebb munkavállalók készségfejlesztéséhez és foglalkoztatásához, jóllehet e munkahelyek minőségére és fenntarthatóságára vonatkozóan alig vagy egyáltalán nem áll rendelkezésre információ. A legtöbb kezdeményezés egyelőre korrekciós intézkedésekre helyezi a hangsúlyt, azaz például bérkiegészítések biztosítására idősebb munkavállalók felvétele esetén, az átlagos nyugdíjbavonulási életkor emelésére és az előnyugdíj lehetőségének korlátozására. Önmagukban az ilyen intézkedések gondos megfontolást igényelnek, és elemezni kell gazdasági és társadalmi hatásukat is, és előfordulhat, hogy mindez nem elégséges ahhoz, hogy lehetővé tegye az idősebb munkavállalók számára pályafutásuk sikeres meghosszabbítását.

⁽⁶⁾ *The 2018 Ageing Report Economic & Budgetary Projections for the 28 EU Member States (2016–2070)* [2018. évi jelentés az idősödésről, gazdasági és költségvetési kilátások a 28 uniós tagállam számára (2016–2070)], Európai Bizottság, 2018.

⁽⁷⁾ *A gender perspective on older workers' employment and working conditions* [Az idősebb munkavállalók foglalkoztatásának és munkafeltételeinek nemi szempontjai], Patricia Vendramin & Gerard Valencuc, 2014.

⁽⁸⁾ A digitális gazdaságra és társadalomra vonatkozó statisztikák – háztartások és magánszemélyek, Eurostat, 2018.

⁽⁹⁾ HL C 228., 2009.9.22., 24. o.

⁽¹⁰⁾ <https://www.oecd.org/els/emp/ageingandemploymentpolicies.htm>

⁽¹¹⁾ *Role of governments and social partners in keeping older workers in the labour market* [A kormányok és szociális partnerek szerepe az idősebb munkavállalók munkaerőpiacra tartásában], Eurofound, 2013.

4.3. Ami az eredményességet illeti, jóllehet ezen intézkedéseket és programokat általában sikeresnek tartják, formális értékelésükre többnyire nem került sor. **Az EGSZB ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy elemezni és értékelni kell az intézkedések által az idősebb munkavállalók munkaerőpiaci részvételére gyakorolt hatást.**

5. Konkrét ajánlások a tevékeny időskorral kapcsolatos kihívások kezelésére

5.1. Az alábbiakban néhány olyan intézkedést ismertetünk, amely támogathatja az Európai Unión belül a tevékeny időskorra vonatkozó menetrendet:

5.2. **A társadalmi párbeszéd megerősítése és az összes érdekelt fél bevonása a tevékeny időskorra vonatkozó integrált stratégiák és nemzeti szakpolitikák kidolgozásába.** Az aktív, munkában töltött életszakasz meghosszabbításának ösztönzése érdekében a kormányoknak, a munkaadóknak, a nem kormányzati szervezeteknek, a szakszervezeteknek és maguknak a munkavállalóknak is közös felelősséget kell vállalniuk, és egyesíteniük kell erőiket. Az érdekelt feleknek valamennyi szinten kulcsszerepet kell betölteniük olyan intézkedések kidolgozásában, megtárgyalásában, végrehajtásában és értékelésében, amelyek célja a munka világának átalakítása oly módon, hogy az idősök hosszabb ideig aktívak maradhassanak a munkaerőpiacon. Ez azonban nem vezethet oda, hogy nagyobb nyomás nehezedjen az idősekre, illetve szorult helyzetbe kerüljenek azok, akik már nem képesek munkavégzésre.

5.3. **A foglalkoztathatóság és a készségfejlesztés egész életen át tartó tanulás útján történő javítása** kulcsfontosságú szakpolitikai eszközt jelent, amely azt a célt szolgálja, hogy az idősebb munkavállalókat a munkaerőpiacon lehessen tartani, mivel a munkavállalók képzésben való részvétele az életkor előrehaladtával mérséklődik, és a munkanélkülivé vált idősebb munkavállalók számára még nehezebb új állást találni. Az egész életen át tartó tanulás és a felnőttoktatás bizonyíthatóan nem pusztán a gazdasági részvételt, hanem az életminőséget, az egészséget és az alkalmazkodóképességet is fokozza. Az egész életen át tartó tanulás és a tevékeny időskor nem pusztán a jelenlegi idősebb munkaerő számára lehet fontos, hanem célzott kezdeményezésekkel kell fordulni a fiatalok, a diákok, sőt a gyermekek felé is, hogy tudatosan gondolkodjanak a munkahelyek jövőjéről és arról, hogy milyen fontos az egész életen át tartó tanulást alapul vevő hozzáállás.

5.3.1. A foglalkoztathatóság és a készségfejlesztés egész életen át tartó tanulás útján történő javítását az alábbiak révén lehet megvalósítani:

5.3.1.1. közfinanszírozás garantálása és a szükséges források kiutalása egy proaktív munkaerőpiaci politikához, hogy visszaintegrálják a munkaerőpiacra az idősebb munkanélkülieket (például álláskeresőknak nyújtott tanácsadással és támogatással), valamint hogy csökkentsék a tartós munkanélküliség kockázatát;

5.3.1.2. az állami foglalkoztatási szolgálatok szerepének erősítése, hogy azok az álláskeresőknak szóló tanácsadási és támogató szolgáltatások teljes körét biztosítsák; a munkaközvetítés testre szabott támogatása (pl. államilag támogatott foglalkoztatás, átmeneti támogatás és útmutatás, közhasznú szociális projektek), valamint prevenció és rehabilitációs intézkedések a tartós újbóli beilleszkedés érdekében;

5.3.1.3. olyan – kollektív szerződésben vagy akár jogszabályban meghatározott – vállalati intézkedések bevezetésének támogatása, amelyek célja, hogy az idősebbek nagyobb arányban vegyenek részt egész életen át tartó tanulási programokban (mindenekelőtt az alacsonyan képzettek vállalaton belüli továbbképzésekről való távolmaradásának felszámolását célzó ösztönzők, megfelelő finanszírozás biztosítása a 45 évnél idősebbek készségeinek javításához és a tanulmányi szabadságra vonatkozó jogi keret kiigazítása);

5.3.1.4. a nem kormányzati szervezetek szerepének erősítése a felnőttoktatási programok támogatásában, és annak lehetővé tétele, hogy a kormányok partnereivé válva idősebbeknek szóló, nagyszabású képzési kezdeményezéseket valósíthassanak meg;

5.3.1.5. az idősebbek digitális technológiához való hozzáféréseinek fokozása, többek között azzal, hogy a szükségleteikhez igazítják az egyes berendezéseket és szoftvereket (pl. többnyelvű szoftverek), valamint internetelés biztosítása egyetemes szolgáltatáshoz való jogként, a megfizethetőség kritériuma alapján;

5.3.1.6. több képzési lehetőség felkínálása a 45 év feletti korcsoport számára, az Európai Szociális Alap igénybevétele, amelyek a transzverzális készségek fejlesztésére, a tanulás elsajátítására és az ikt-készségekre irányulnak;

5.3.1.7. a formális vagy informális tanulás keretében elsajátított új készségek elismerése bizonyítványokkal és képesítésekkel;

5.3.1.8. a fiatalokra, a diákokra és a gyermekekre irányuló olyan ismeretterjesztő kampányok lebonyolítása, amelyek a munka jövőjével és a tevékeny időskorral kapcsolatosan az „egész életen át tartó tanulás” hozzáállás fontosságára vonatkoznak;

5.3.1.9. az uniós tagállamok azon lehetőségeinek bővítése, hogy munkaerőpiaci tendenciákra, az idősebb munkavállalók foglalkoztatási rátájára, egyéni képzési hiányosságokra, továbbá a társadalom egyéb változásaira vonatkozó statisztikai adatokat gyűjtsenek, elemezzenek és értelmezzenek;

5.4. **A dinamikus karriernek és a dinamikus munkavégzésnek** szintén kiemelt területnek kell lennie. Az egész életen át tartó tanulás és a hosszabb várható élettartam azt jelenti majd, hogy az embereknek életük során egyenlő több karrierjük lesz. Az emberek várhatóan egész életük folyamán dolgozni fognak, ám többször mennek majd tanulmányi szabadságra és hagynak ki éveket, hogy tanuljanak, átképezzék magukat és utazzanak.

5.4.1. E tekintetben a dinamikus karrier és a dinamikus munkavégzés népszerűsítését célzó legfontosabb kezdeményezéseknek az alábbiakra kell kiterjedniük:

5.4.1.1. olyan újonnan kialakuló munkahelyek és pályák előrejelzése, amelyekre a munkavállalók életük során áttérhetnek;

5.4.1.2. az állami foglalkoztatási szolgálatok által nyújtott karrier-tanácsadás javítása, amely iránymutatást biztosít a munkavállalók számára a folyamatos továbbképzés és átképzés nehéz folyamatában;

5.4.1.3. adózási ösztönzők a vállalkozások számára, hogy beruházzanak a munkavállalók egész életen át tartó képzési és fejlesztési programjaiba, valamint az idősebb munkavállalók odavonzásába és felvételébe;

5.4.1.4. állásbörzék és az 50 év felettieknek szóló vitacsoportok szervezése, valamint az idősekkel foglalkozó munkaügyi központok létrehozása;

5.4.1.5. idősebb munkavállalókból álló munkacsoportok létrehozása, hogy a tapasztalt idősebb emberek munkaerőpiacra vonzására és ott tartására irányuló stratégiákat dolgozzanak ki.

5.5. A vállalkozói tevékenység népszerűsítése az idősek körében, amely eredményes módszer a munkában töltött életszakasz meghosszabbítására, az idősek munkanélküliségének csökkentésére és az idősek társadalmi befogadásának fokozására. Sok idősebb ember gazdaságilag aktív kíván maradni, és a szervezett foglalkoztatás helyett az önfoglalkoztatást választja. Ami azt illeti, az időskori vállalkozás régóta fontos szempont az Európai Bizottság számára, amely több kezdeményezést is elindított ezen a területen ⁽¹²⁾.

5.5.1. Az ilyen típusú vállalkozást a következő szempontokra összpontosító szakpolitikákkal lehetne ösztönözni:

5.5.1.1. képzés, mentorálás és tanácsadás biztosítása a vállalkozói készségek fejlesztése és a vállalkozást elindítani kívánó idősek biztatása, valamint az e területen már aktív idősek támogatása érdekében;

5.5.1.2. üzleti hálózatok létrehozásának támogatása olyan fizikai és virtuális terek biztosításával, ahol rangidős vállalkozók, intézmények és fiatal vállalkozók találkozhatnak, és feltárhathják, hogy hogyan működhetnének együtt, valamint a nemzedékek közötti cserék támogatása;

5.5.1.3. a vállalkozás indítását segítő finanszírozási programok elérhetőségének biztosítása, valamint alacsonyabb kamatozású kölcsönök garantálása a vállalkozások elindításához;

5.5.1.4. az idősek vállalkozásának ösztönzésére irányuló európai támogatási programok létrehozása;

5.5.1.5. tudatosságnövelő kampányok szervezése arról, hogy az időskori vállalkozásból a társadalom és a gazdaság is profitál, illetve hogy az maguk az idősek számára is előnyös.

5.6. A munkaadók egyre inkább lojális, tapasztalt, megbízható és a munkájuk iránt nagymértékben elkötelezett munkavállalóként tekintenek az idősebb munkavállalókra. **Még mindig tartja azonban magát az az előítélet, hogy az idősebb munkavállalók nem érdeklődnek készségeik fejlesztése iránt, és nem nyitottak a változásra.** Arról az előítéletéről, hogy az idősek gyengébben teljesítenek a fiataloknál, bebizonyosodott, hogy nem igaz, és ha kevésbé termelékenyek, ennek általában az az oka, hogy nem biztosítottak számukra képzést. Noha az idősebb munkavállalók fizikai és kognitív képességei csökkenhetnek, ezt sokéves tapasztalataikra támaszkodva kompenzálják. A hasonló kutatások azt tárták fel, hogy a nők valamivel nagyobb valószínűséggel szembeesülnek életkoron alapuló megkülönböztetéssel, mint a férfiak.

5.6.1. Az életkoron és a nemén alapuló megkülönböztetés elleni küzdelmet szolgáló megoldásoknak a következő szempontokra kell kiterjedniük:

5.6.1.1. a megkülönböztetés valamennyi formája ellen küzdő szigorúbb jogszabályok elfogadása;

5.6.1.2. kutatás annak megállapítása céljából, hogy az idősebbek körében tapasztalható alacsonyabb foglalkoztatási ráta munkaerőpiaci megkülönböztetés eredménye-e;

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/we-work-for/seniors_en

5.6.1.3. a nők továbbképzésére vonatkozó kezdeményezések és kampányok tervezése, hogy megkönnyítsék a kiesés után a munkába való visszatérésüket;

5.6.1.4. a szükséges készségek alapján történő munkaerő-felvétel és az érdemeken alapuló kiválasztás előmozdítása;

5.6.1.5. a létszámleépítésre vonatkozó döntések objektív, munkakörrel kapcsolatos kritériumokra való alapozása, biztosítva a szükséges készségek megőrzését és a nyugdíjprogramok tisztességesebb alkalmazását.

5.7. **A tudásmegosztásra/tudástranszferre irányuló kezdeményezések végrehajtását** is kiemelt területként kell kezelni. A demográfiai változás korában újabb kihívást jelent a tudás és a tapasztalat nemzedékek közötti átadására vonatkozó eredményes módszerek meghatározása. Egyrészt a fiatalabb nemzedékek által az idősebb nemzedékek számára történő tudástranszfer kulcsszerepet játszik a nemzedékek közötti megértés előmozdításában és az idősebb munkavállalók átképzésében. Másrészt az idősebb nemzedékek felől a fiatalabb nemzedékek felé irányuló tudásátadás megőrizheti az idősebb munkavállalók készségeit, és segíthet az idősebb munkavállalóknak és a nyugdíjasoknak abban, hogy továbbra is legyen értelme és célja az életüknek, megakadályozva ezzel társadalmi kirekesztődésüket.

5.7.1. A tudásmegosztásra és a tudástranszferre vonatkozó kezdeményezéseknek az alábbi szempontokra kell kiterjedniük:

5.7.1.1. az idősebb és a fiatalabb munkavállalók között a folyamatos mentori és fordított mentori kapcsolatok ösztönzése, az adott esettől függően az informatikai és digitális készségekre, a transzverzális készségekre és az ügyfelekkel való kapcsolattartáshoz szükséges készségekre helyezve a hangsúlyt;

5.7.1.2. az idősebb munkavállalókat oktatóként bevonó képzési programok, például munkahelyi képzés, tantermi tanulás, szimuláció, elektronikus tanulás bevezetése, ennek támogatására pedig készségfejlesztő gyakorlat a fiatalabb munkavállalók által és visszajelzés;

5.7.1.3. tudáshálózatok és gyakorlati közösségek létrehozása;

5.7.1.4. tudásirányítási rendszerek használata az idősebb munkavállalók tudásának dokumentálása és megőrzése céljából;

5.7.1.5. az idősebb munkavállalók tapasztalatának elismerésére irányuló figyelemfelkeltő intézkedések végrehajtása, valamint a munkával töltött életük során megszerzett szakmai készségek fiatalabb munkavállalók számára történő átadásának előmozdítása, ideértve a csoportokon belüli életkori egyensúlyt érintő különböző lehetőségeket;

5.7.1.6. oktatási intézményekkel és állami foglalkoztatási szolgálatokkal való együttműködés a munkaerőpiacra való belépés és az azon belüli pályamódosítás megkönnyítése érdekében.

5.8. **Az idősebb munkavállalók azzal is ösztönözhetők arra, hogy aktívak maradjanak a munkaerőpiacon, hogy rugalmas foglalkoztatási megoldásokat és jobb munkafeltételeket biztosítsanak számukra, segítve őket abban, hogy egyensúlyt teremtsenek a munka és a magánélet között.** A rugalmas foglalkoztatási megoldásokat azonban a lehetséges visszaélés megelőzése érdekében óvatosan kell megvalósítani.

5.8.1. Ezekkel a kérdésekkel szociális párbeszéd és kollektív tárgyalások útján kell foglalkozni az adott helyzethez legközelebb lévő szinten. Garantálni kell az eredeti munkaidő-beosztáshoz való visszatérés jogát, és az ilyen típusú megegyezéseknek a munkaadók és a munkavállalók szükségleteit egyaránt figyelembe kell venniük ⁽¹³⁾.

5.8.2. Ahhoz, hogy emelni lehessen az időségek részvételi arányát, biztosítani kell, hogy az emberek tovább dolgozhassanak. Foglalkoztatási szintjük emeléséhez nem elég csak arról gondoskodni, hogy az időségek egészségesek és munkaképesek maradjanak, illetve vonzóvá váljanak a munkaadók számára. Az is elengedhetetlen, hogy a rendelkezésre álló munkahelyek jobban vonzzák az idősöket. A foglalkoztatás színvonala tehát jelentős szerepet játszik abban, hogy az idős munkavállalók visszatérnek-e a munkaerőpiacra, illetve ott maradnak-e.

5.8.3. A rugalmas foglalkoztatási megoldások és jobb munkafeltételek biztosítása a következők révén valósítható meg:

5.8.3.1. egészségfejlesztő munkaidőmodellek kidolgozásának előmozdítása, amelyeket a szociális partnerek tárgyalnak meg ágazati és vállalati szinten, majd ezek alkalmazása a pályafutás teljes időtartama alatt (pl. hosszabb szabadságok, tanulmányi szabadság), előmozdítva a munka és a magánélet közötti egyensúlyt;

5.8.3.2. rugalmas munkavégzés bevezetése az idősebb munkavállalók számára, így például rugalmas munkaidő-beosztás, rövidített munkahét, távmunka, részmunkaidő és a munkából való fokozatos kilépés programja;

⁽¹³⁾ HL C 129., 2018.4.11., 44. o.

5.8.3.3. európai támogatási program létrehozása, amelynek keretében a munkaadók rugalmas megoldásokat alkalmaznak az idősebb munkavállalók esetében;

5.8.3.4. konzultáció a politikai döntéshozatal során azokkal a munkaadókkal, akik bizonyos munkakörökben rugalmas foglalkoztatási megoldásokat alkalmaznak az idősebb munkavállalók esetében;

5.8.3.5. a jelenlegi egészségügyi és ellátórendszerek hozzáigazítása a jövőbeli igényekhez. A nemzeti szakpolitikák és a szociális partnerek kezdeményezései a „munkaképesség” fogalmának előmozdítására összpontosultak;

5.8.3.6. a munkahelyek, munkafeltételek és a munkakörnyezet oly módon való kiigazítása, hogy az megfeleljen a különböző korú munkavállalók szükségleteinek (különösen a veszélyes munkahelyek esetében), szem előtt tartva, hogy a munkavégzéssel járó megterhelés ennek korlátokat szabhat, valamint annak biztosítása, hogy e korlátokat megfelelően nyomon kövessék és kezeljék;

5.8.3.7. eredményes megelőzési stratégiák és kockázatértékelés bevezetése, figyelembe véve a hatályos jogszabályi kötelezettségeket.

5.9. **A nemzedékek közötti szolidaritás előmozdítása és az idősödéssel kapcsolatos attitűdök megváltoztatása** a következőképpen érhető el:

5.9.1. tájékoztató és tudatosságnövelő kampányok kidolgozása és végrehajtása a demográfiai változásokról és a megkülönböztetés elleni gyakorlatokról, hogy megváltozzon az idősebb munkavállalókhoz való hozzáállásunk és hangsúlyt kapjon, mennyire fontos, hogy hosszabb ideig munkában maradjunk. E kampányokat az összes érdekelt félnek támogatnia kell, beleértve a vállalkozásokat, a kormányhivatalokat, a nem kormányzati szervezeteket és az egyéb érintett szereplőket;

5.9.2. az „ezüstgazdaságra” vonatkozó elképzelés és a hozzá társuló lehetőségek és hasznok népszerűsítése.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A halászat szociális dimenziója

(feltárási vélemény)

(2020/C 14/09)

Előadó: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE (ES/III)**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.3.27.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Közgyűlési határozat:	2019.5.14.
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.4.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye:	137/0/1
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A fenntartható versenyképességhez két új dimenziót: a környezeti és a szociális dimenziót is figyelembe kell venni ⁽¹⁾. Az EGSZB alapvetőnek tartja, hogy a halászati politikák tervezésekor ne csupán a környezetvédelmi szemlélet érvényesüljön, hanem vegyék figyelembe a halászat globális jelentőségét, hatását a gazdaság többi ágazatára, valamint szerepét a tengerészeti biztonságban, az egészséges és tápláló élelmiszerek biztosításában és a kiszolgáltatott helyzetben lévő területek lakosságának megtartásában ⁽²⁾. Az EGSZB hangsúlyozza a kisüzemi halászat jelentőségét és azt, hogy olyan kedvező vállalkozási környezetet kell biztosítani, amely lehetővé teszi az ágazat fenntartható működését és olyan munkahelyek teremtését, amelyek számos part menti közösségben különösen fontosak. A nemek közötti egyenlőségre törekedve jobban el kell ismerni a nők szerepét és hozzájárulásuk jelentőségét.

1.2. Az EGSZB javasolja, hogy különböző szempontokra – i) a foglalkoztatás, ii) a bérek, iii) a halászhajók építése és tengerállósága, iv) a méltó élet- és munkakörülmények, v) a halászok szakképesítése és tanúsítása – vonatkozó hatásvizsgálatok révén garantálják a jogi koherenciát a tengeri biológiai erőforrások védelmére vonatkozó intézkedések és a tengeren végzett munka biztonságával és feltételeivel kapcsolatos szabályok között. Javasolja továbbá, hogy az ágazat átfogó irányítása érdekében jobban hangolják össze a különböző szintű hatóságok osztályainak és szolgálatainak a munkáját.

1.3. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy munkaprogramja keretében dolgozzon ki egy irányelvjavaslatot azzal a céllal, hogy a Nemzetközi Tengerészeti Szervezetnek a tengerészek képzéséről, képzéséről és az őrszolgálat ellátásáról szóló egyezménye a közösségi vívmányok részét képezze, és ezáltal a halászat területén harmonizált képzési és tanúsítási szabályok jöjjenek létre és javuljon a tengerészeti biztonság.

1.4. Az EGSZB felkéri az összes intézményt és társadalmi szereplőt, hogy segítsék elő a halászatról kialakított kép javítását, olyan ágazatként bemutatva azt, amely mind a diplomások, mind a legénység számára szakmai előmenetelt és foglalkoztatási lehetőséget nyújt, és kezeljék a számos halász közösségben és kikötővárosban előforduló társadalmi leszakadás, illetve rossz élet- és munkakörülmények problémáját.

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye: „Európa polgárainak meghallgatása a fenntartható jövő érdekében (Nagyszében és a következő lépések)” (HL C 228., 2019.7.5., 37. o.).

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye a halászati ellenőrzésekről (HL C 110., 2019.3.22., 118. o.).

1.5. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a közös halászati politika alaprendeletében tegyen javaslatot konkrét módosításokra annak érdekében, hogy a halászhajók lakhatósági és biztonsági feltételeinek javulására való tekintettel a halászati kapacitás kiszámításakor ne vegyék figyelembe a bruttó tonnatartalmat és a teljesítményt ⁽³⁾.

1.6. Az EGSZB felkéri a tagállamokat, hogy ratifikálják az ILO 188. sz. egyezményét, biztosítva az annak megfelelő nemzeti átültetéséhez és alkalmazásához szükséges eszközöket, és adott esetben utalják hajóosztályozó társaságokhoz a tanúsítások ellenőrzésének és kiállításának feladatát, tekintettel az e feladatok koordinálása terén egyes országokban meglévő problémákra.

1.7. Az EGSZB emlékezteti a tagállamokat annak fontosságára, hogy 2019. november 15. előtt átültessék nemzeti jogrendszerükbe az (EU) 2017/159 tanácsi irányelvet ⁽⁴⁾, melynek révén az ILO 188. sz. egyezménye beépül az uniós vívmányokba. Emellett arra ösztönzi a Európai Bizottságot, hogy egy harmonizált ellenőrzési rendszer bevezetése érdekében a lehető legrövidebb időn belül terjesszen elő kiegészítő irányelvjavaslatot, amely az ellenőrzésre és a teljesítésre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, ahogy az a tengeri szállítás esetében megtörtént.

1.8. Az EGSZB javasolja a halászati és a kereskedelmi politika közötti koherencia fokozását. Következésképpen a jogellenes halászatban és súlyos munkaügyi visszaélésekben érintett országok nem részesülhetnek a közösségi piachoz való preferenciális hozzáférés előnyeiben. Ezzel összefüggésben az említett országokból származó termékek számára a vámkedvezményt jelentő eszközök – mint az autonóm vámkontingensek – sem lehetnének elérhetőek.

2. Bevezetés és előzmények

2.1. A halászat kulturálisan mélyen beágyazott hagyományos foglalkozás, amely az Európai Unió számos part menti közösségében kulcsfontosságú szerepet játszik mint az élelmezés és a táplálkozás, a foglalkoztatás, a kereskedelem, a gazdasági jólét és a szabadidős tevékenységek alapvető forrása. Tagadhatatlan, hogy a halállományok és a természeti erőforrások helyreállítása egyre sürgetőbb feladat, de amint arra az EGSZB már korábbi véleményeiben rámutatott, a nemzetközi erőfeszítések sok éven keresztül arra irányultak, hogy a környezeti fenntarthatóság felett őrködjének, miközben kevés figyelem jutott a gazdasági és még kevesebb a társadalmi fenntarthatóságra, illetve a tengerészeti biztonságra.

2.2. Ennek ellenére és a folyamatos technológiai fejlődés dacára a halászatot továbbra is nagy kockázattal járó tevékenységnek tekintik, olyan tényezők miatt, mint az éghajlati viszonyok, a fizikai igénybevétel és az állandóan mozgásban lévő munkakörnyezet. Ezt statisztikai adatok is alátámasztják, amelyek szerint a halászat más ágazatokkal összehasonlítva veszélyes foglalkozás. Konkrétan az EMSA ⁽⁵⁾ által közzétett, a tengerészeti ágazatban bekövetkezett munkabalesetekkel kapcsolatos statisztikák szerint az Európai Unióban a 2011-től 2017-ig terjedő időszakban közel 120 halászhajó veszett a tengerbe. 2016 különösen gyászos év volt, amikor is 525 tengeri káreseményt és balesetet jelentettek, amelyek során 55 halász vesztette életét a tengeren, 30-an súlyos, 184-en pedig könnyű sérülést szenvedtek, továbbá 14 hajó eltűnt. Ez azt jelzi, hogy még mindig sok halász szenved súlyos sérülést vagy veszíti akár életét is, miközben a tengeren dolgozik azért, hogy biztosítsa megélhetését és élelem biztosításával a társadalmat szolgálja.

2.3. Az előzőekben leírtak ellenére az EMSA jelentése kiemeli, hogy a halászhajók fedélzetén bekövetkezett balesetek 63 %-a emberi mulasztás miatt történt, az esetek többségében (65 %) a halászati műveletek során. Ez az adat azt bizonyítja, hogy a legénység képzése és szakképesítése nemcsak a legalább 24 méter hosszú hajók esetében, hanem a teljes halászati ágazatban fontos. Az önfoglalkoztató halászoknak és a kis hajók személyzetükkel együtt dolgozó tulajdonosainak is hozzáférést kell biztosítani a képzésekhez, nem csupán halászokként, hanem vállalkozásvezetőként is.

2.4. Az EU flottájában a teljes munkaidős egyenértékben mért összefoglalkoztatás 2008 óta évente átlagosan 1,3 %-kal csökkent ⁽⁶⁾, részben a flotta kapacitásának csökkenése miatt. Az uniós halászhajók száma az EU többszöri bővítése ellenére 2018-ban 81 644 volt, vagyis 22 203-mal kevesebb, mint 1996-ban, és ezek közül csak 65 400 aktív a mai napig.

2.5. A fentiek ellenére a teljes munkaidős egyenértékre jutó átlagbér évente 2,7 %-kal nőtt. Az uniós halászflootta gazdasági teljesítménye nő, és 2016-ban rekordnagyságú, 1,3 milliárd euro nettó nyereséget ért el ⁽⁷⁾. Ezek a jó eredmények elsősorban az első értékesítés versenyképes árainak, az alacsony üzemanyagáraknak, a hajók hatékonyabb működésének és egyes jelentős állományok növekedésének köszönhetők. Meg kell azonban jegyezni, hogy az adatok alapján öt tagállam flottái 2016-ban nettó veszteséget értek el (Horvátország, Ciprus, Finnország, Litvánia és Málta). Az adatokból az is kiderül, hogy 2016-ban a part menti flotta 132 millió euro nettó nyereséget termelt, ami 2015-höz képest jelentős javulást jelent (+ 36 %). Ez a flottaszegmens azonban 2016-ban hét tagállamban nettó veszteséget termelt.

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról (HL C 110., 2019.3.22., 104. o.).

⁽⁴⁾ HLL 25., 2017.1.31., 12. o.

⁽⁵⁾ <http://www.emsa.europa.eu/emsa-documents/latest/item/3156-annual-overview-of-marine-casualties-and-incidents-2017.html>

⁽⁶⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/2018-annual-economic-report-eu-fishing-fleet-stecf-18-07>

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/2018-annual-economic-report-eu-fishing-fleet-stecf-18-07>

2.6. E pozitív tendencia, a kedvező szociális megállapodások, valamint a bérek növelése, a fedélzeti életkörülmények, a kényelem és a telekommunikáció javítása érdekében tett erőfeszítések ellenére a halászat továbbra sem vonzó a fiatalabbak számára. Ennek oka egyes esetekben az, hogy a tevékenység zord természeti környezetben zajlik, máskor az, hogy a fedélzeten dolgozók a munkát nem tudják összeegyeztetni a családi élettel, vagy az, hogy nem tudták kommunikálni a jobbító intézkedéseket, mindenesetre a fiatalabbakat még az utóbbi évek gazdasági válsága alatt sem sikerült közelebb hozni az ágazathoz. Sok leendő vállalkozó nem akar saját vállalkozást indítani a halászati ágazatban; egyes országokban a kis hajók tulajdonosai nem jogosultak korengedményes nyugdíjazásra, még akkor sem, ha ugyanolyan kemény feltételek mellett dolgoznak, mint a munkavállalóik. A szociális kérdések nem korlátozódnak a halászhajók fedélzetén jellemző munkakörülményekre. A parton is javítani kell az életkörülményeket. Egyes tanulmányok szerint a halász közösségek és a kikötővárosok gyakran nagy szegénységben élnek, nélkülözniük kell a közszolgáltatásokat, és rosszak az életkörülményeik. Hasonlóképpen alulértékelik a nők, különösen a munkában segítő házastársak szerepét az ágazat jó működésében. Ezeket a szociális szempontokat alaposabban meg kell vizsgálni.

2.7. A fent leírtakra való tekintettel az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy mozgátsa elő, kommunikálja és terjessze elő a szükséges intézkedéseket, egyrészt a tengerészeti biztonság és a tisztességes munkakörülmények biztosítása érdekében, másrészt pedig azért, hogy a halászatba képzett munkaerőt vonzzon, amely alapvetően fontos Európa e stratégiai ágazatának fennmaradásához és fejlődéséhez.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB felelős és átfogó közös halászati politikát szorgalmaz. Ennélfogva a tengeri biológiai erőforrások védelmét szolgáló intézkedéseknek koherensnek kell lenniük, és semmiképpen sem érinthetik hátrányosan a halászhajók tisztességes fedélzeti munka- és életkörülményeit, a tengeri biztonságot és a halászok képzését és szakképesítését. A tengerhez kapcsolódó veszélyeket ugyan nem lehet kiküszöbölni, de lehet csökkenteni a balesetek kockázatát és javítani a fedélzeti körülményeket, ha az illetékes hatóságok a halászati ágazat szabályozásakor és biztonságosabbá tételekor elkötelezetten járnak el.

3.2. Az EGSZB emlékezteti az összes tagállamot és az Európai Uniót, hogy aláírói az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezményének (angol betűszóval UNCLOS), amely előírja a lobogó szerinti államok számára, hogy a nemzetközileg elfogadott normákon alapuló belső jogszabályaik révén biztosítaniuk kell a tengerészeti biztonságot, jöllehet a lobogó szerinti államok természetesen saját intézkedéseket is bevezethetnek a tengeri biztonság garantálására. Miközben a tagállamok nagyon komolyan vették a tengeri szállítási ágazat szociális dimenziójának szabályozására vonatkozó kötelezettségüket (részben az Unió által végrehajtott jogalkotási erőfeszítéseknek köszönhetően), a tengeri halászat biztonságáról és munkakörülményeiről szóló nemzetközi egyezmények ratifikálási aránya továbbra is nagyon alacsony.

3.3. Az EGSZB ezért hangsúlyozza, hogy elő kell mozdítani az olyan meglévő nemzetközi jogi eszközök alkalmazását, mint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 188. sz. egyezménye – amely a halászhajók fedélzeti szociális körülményeit szabályozza –, a kikötő szerinti államoknak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, csökkentésére, illetve felszámolására irányuló intézkedéseiről szóló FAO-megállapodás, a halászhajók biztonságáról szóló fokvárosi megállapodás, valamint a Nemzetközi Tengerészeti Szervezetnek a halászhajók személyzetének képzéséről, képesítéséről és az őrszolgálat ellátásáról szóló 1995. évi nemzetközi egyezménye (STCW-F).

3.4. Az EGSZB emlékeztet annak fontosságára, hogy a halászati ágazat értéklánca mentén biztosított legyen a társadalmi felelősség, és a halászati ágazaton belüli tisztességes munkakörülmények garantálásához az európai szociális párbeszéd modelljét jelöli meg hivatkozási alapként. Ezzel összefüggésben üdvözlí, hogy az európai szociális partnerek az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 155. cikke értelmében megtárgyalták és javasolták az (EU) 2017/159 irányelvet, melynek révén az ILO 188. sz. egyezményét átültették az uniós jogba.

3.4.1. Az EGSZB azonban sajnálja, hogy az önfoglalkoztató halászok nem kerülhettek be a jogszabály alkalmazási körébe, mert a szociális szereplőknek nem volt hatáskörük arra, hogy erről a pontról tárgyaljanak. Ezért, és tekintettel az EU-ban tevékenykedő önfoglalkoztató halászok nagy számára, szükséges, hogy a tagállamok ratifikálják a 188. sz. egyezményt.

3.4.2. Az EGSZB emellett arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy tegye teljessé a halászat szociális szabályozásának folyamatát egy kiegészítő irányelvre irányuló javaslat révén, amely az ellenőrzésre és a teljesítésre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz annak érdekében, hogy olyan ellenőrzési rendszert biztosítson, amely a jogszabály értelmezése és alkalmazása tekintetében nem tesz különbséget a különböző európai vizek és flották között.

3.5. Az Európai Parlamentnek a halászok képzéséről szóló, nemrégiben megjelent tanulmánya⁽⁸⁾ megállapította, hogy az uniós halászok képzésére és tanúsítására vonatkozó közös jogszabály hiánya⁽⁹⁾ kockázatot jelent nemcsak maguk a halászok, hanem az uniós vizek más használóinak biztonságára nézve is. Ez a hiányosság az STCW-F egyezmény alkalmazása révén kiküszöbölhető. Ezért az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy indítson eljárásokat az STCW-F egyezménynek az uniós jogba való átültetése érdekében azzal a céllal, hogy javítsa a tengeri biztonságot a halászat területén, amelyet széles körben az egyik legveszélyesebb foglalkozásnak ismernek el.

⁽⁸⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617484/IPOL_STU\(2018\)617484_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617484/IPOL_STU(2018)617484_EN.pdf)

⁽⁹⁾ A szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelv kötelező előírásokat tartalmaz a belvízi halászlakra vonatkozóan, a tengeri halászlakra vonatkozó követelményeket azonban még nem határozták meg.

3.6. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az ágazat professzionálisabbá tétele és a képzettség javítása érdekében támogassa a hajózási-halászati képzést, elősegítendő a minőségi foglalkoztatást. Itt a szakképzés során előtérbe kell helyezni a gyakorlati tapasztalatszerzést és kísérletezést, szem előtt tartva a tengerészeti szakemberek esetében szükséges magas szintű képzettséget és készségeket is és nagy hangsúlyt helyezve az olyan modellekre, mint a duális szakképzés. E célból az EGSZB kéri, hogy nagyobb mértékben vegyék igénybe az Európai Tengerügyi és Halászati Alapot, kibővítve a célkitűzések körét, és engedélyezzék az ESZA kiegészítő képzési alapként való alkalmazását, különös tekintettel a kisüzemi halászatra.

3.7. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az egyezmény beépítése az uniós vívmányok közé számos előnnyel járna az ágazat számára, mivel egy az egész EU-ban érvényes, a szakképzettséget tanúsító bizonyítvány kiállításával lehetővé tenné a munkavállalók szabad mozgását (ellentétben a jelenlegi helyzettel), elősegítené, hogy a halászok váltsanak a halászat és más tengerészeti munkák között, és lehetővé tenné harmonizált képzési programok kialakítását az EU-ban. Mindazonáltal az egyezmény megfelelő alkalmazásához továbbra is szükség van arra, hogy kidolgozzák a halászok alkalmasságának tanúsítása érdekében szükséges orvosi vizsgálatokra vonatkozó európai előírásokat. Ezek az előírások azért is szükségesek, hogy teljesíteni lehessen a halászati ágazat munkafeltételeiről szóló 188. sz. egyezmény 10. cikkének rendelkezéseit, amelyek szerint a halászok érvényes orvosi igazolás nélkül nem dolgozhatnak halászhajók fedélzetén. Erre való tekintettel a tengeri halászati ágazati párbeszédbizottság 2019–2020-ban iránymutatásokat fog kidolgozni a halászok orvosi vizsgálatára vonatkozóan.

3.8. A fentiekkel összhangban az EGSZB elsődlegesnek tartja, hogy a hatóságok és a legfontosabb partnerek, valamint az ágazat közötti képzési és munkaügyi együttműködés révén növeljék a halász szakma vonzerejét, tehetséges embereket nyerjenek meg az ágazatnak, és fiatalokat vonzzanak a tevékenységhez, amely több mint 150000 főnyi személyzetnek ad munkát. Erre a nem elegendő létszámú személyzet jelentette probléma kezelése érdekében van szükség, amely veszélyezteti az ágazat életképességét, és amelyet az európai halászati ágazat jelenlegi legsúlyosabb problémájaként jelöltek meg. Az ágazat szereplői felhívják a figyelmet arra, hogy ha nem sikerül rövid és középtávon megoldást találni, akkor sok hajónak végleg ki kell kötnie. Ezért stratégiai terveket kell végrehajtani a szociális területen annak érdekében, hogy egyrészt európai munkavállalókat vonzzanak a halászati ágazatba, másrészt elősegítsék külföldiek szerződéses alkalmazását. Az EGSZB azt ajánlja, hogy erősítsék meg a tengerész-halász pályafutást és biztosítsák a halászat mint olyan ágazat bemutatását, amely a fiatalok számára tisztességes és lehetőségekkel teli szakmai életutat kínál.

3.9. A halászati ágazat társadalmi népszerűsítésének elhanyagolása következtében az uniós polgárok kisebb érdeklődést mutatnak arra, hogy halásznak álljanak. Ez viszont hozzájárult ahhoz, hogy az EU vizein növekedett a migráns (nem az EGT-hez tartozó országokból származó) halászok foglalkoztatása, akik bizonyos esetekben és országokban könnyen munkaügyi visszaélések áldozataivá válnak⁽¹⁰⁾. A halászati ágazat sajátosságai miatt – mivel a munka hosszú időn át a tengeren folyik – a migráns halászok különösen kiszolgáltatottak.

3.10. E problémakör kezelése érdekében és a migráns halászokkal kapcsolatos kérdésekről szóló, 2017. évi háromoldalú találkozó⁽¹¹⁾ elfogadott ILO-határozattal összhangban az EGSZB lényegesnek tartja a halászati ágazat munkaerőpiacát érintő méltányos szolgáltatásokra vonatkozó általános elvek és gyakorlati útmutatások kidolgozását, amelyek között szerepelnek a következők: a) elégséges és megfelelő iránymutatás a halászhajók tulajdonosai és a munkaerőpiacra kapcsolatos (határokon átnyúló) szolgáltatások számára; b) szerződésmenták a halászati ágazaton belüli munkaerőpiacra kapcsolatos (határokon átnyúló) szolgáltatásokhoz; c) elégséges és megfelelő iránymutatás a (külföldi) halászhajók fedélzetén végezhető munkát kereső halászok számára; valamint d) panasztételi mechanizmusok. Erre való tekintettel a tengeri halászati ágazati párbeszédbizottság 2019–2020-ban iránymutatásokat fog kidolgozni a migráns halászok tisztességes foglalkoztatására vonatkozóan.

3.11. Az EGSZB továbbá felkéri az EU tagállamait, hogy ratifikálják, alkalmazzák és tartassák be az ILO 188. sz. egyezményét. Felkéri ezenkívül az Európai Bizottságot, hogy gyűjtse össze az Európában tartózkodó migráns halászok helyzetével kapcsolatos adatokat és statisztikákat.

3.12. A KHP alaprendeletének 22. cikke szerint a tagállamok arra töreksenek, hogy flottáik halászati kapacitása és halászati lehetőségeik között állandó és tartós egyensúlyt alakítsanak ki. A tagállamok e célból biztosítják, hogy a flottájuk halászati kapacitása soha ne haladja meg a bruttó tonnatartalom (volumen) és kilowattban (teljesítmény) meghatározott halászati kapacitás felső értékhatárait. Az európai szociális partnerek egy az EU által társfinanszírozott, az ezen értékhatárok társadalmi hatásairól szóló közelmúltbeli tanulmányban⁽¹²⁾ jelezték, hogy a bruttó tonnatartalom korlátozása kedvezőtlen hatást fejt ki a biztonságra, a halászok kényelmére és a hal minőségére, mivel a hajók biztonságát, kényelmét és minőségét javító kiegészítő intézkedéseket tartalmazó kezdeményezéseket ellehetetleníti azáltal, hogy az ezt szolgáló extra köbmétereknek például a hajófenék, a gépterem vagy az üzeman-yagtartályok térfogatával kell versengeniük.

3.13. Az előző bekezdésben leírtak alapján az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy keressen alternatív képleteket a halászati kapacitás mérésére – Norvégiához és Izlandhoz hasonlóan, melyek különböző tényezők, például a kiosztott kvóta vagy a hajó mérete alapján nem számítják be a pihenést, a kényelmet és a kikapcsolódást szolgáló tereket. Ezzel összefüggésben és ezt kiegészítve engedélyezni kellene a hajók tonnatartalmának növelését, amennyiben a többlettérfogat a személyzet biztonságának és kényelmének szükségességét szolgálja.

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB véleménye az északi-tengeri tengerfenéken élő állományokra vonatkozó többéves tervről (HL C 75., 2017.3.10., 109. o.).

⁽¹¹⁾ https://www.ilo.org/sector/activities/sectoral-meetings/WCMS_552792/lang--en/index.htm

⁽¹²⁾ <http://europeche.chil.me/attachment/34a79089-a07a-40b8-bd55-3683052e3ef7>

3.14. Az EGSZB felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy mind a 188. sz. egyezmény, mind az (EU) 2017/159 tanácsi irányelv előírja, hogy törvényileg biztosítani kell, hogy az új (2019. november 15. után épített) halászhajók fedélzetén több hely legyen a személyzet elszállásolására. Hasonlóképpen, egy Franciaországban nemrégiben készített tanulmány a munkaidő növekedéséről és a pihenőidő csökkenéséről számolt be, ami a halászok egészségét és munkavégzését érintő kockázatok növekedését idézi elő. Hasonló megállapításokat tett közzé a hollandiai Wageningeni Egyetem és a spanyolországi AZTI technológiai központ, amelyek megerősítik a munkakörülmények romlását.

3.15. Az EGSZB kiemeli, hogy a kirakodási kötelezettség a tengerbe már nem visszadobható járulékos fogások tárolásához szükséges tér növelését teszi szükségessé, és a céljajok számára rendelkezésre álló tér korlátozottsága miatt nagyobb üzemanyag-fogyasztást idéz elő, továbbá a kirakodáshoz, a kézi osztályozáshoz, a méréshez és a feldolgozáshoz kapcsolódó többletköltségeket generál⁽¹³⁾. Az EGSZB ezenkívül felhívja a figyelmet, hogy az említett kötelezettség veszélyezteti a fedélzeti biztonságot és a hajó stabilitását, mivel a hajófenékben több ládát kell elhelyezni magasabb tornyokban, ami a felfüggesztett teher leesésének veszélyével jár.

3.16. Mindemellett a nem kielégítő méretű hal közvetlen emberi fogyasztás céljából nem hozható forgalomba. Mindez hal-pazarláshoz vezet, különösen az EU azon déli tagállamaiban, amelyek nem rendelkeznek hallisztgyárral, továbbá csökkenti a halászok bevételeit, akik nevétséges árat kapnak ezekért a fogásokért.

3.17. A fentiek rámutatnak a közös halászati politika kirakodási kötelezettségről szóló 15. cikke és a 188. sz. egyezmény, különösen a pihenőidőre vonatkozó szabályok (14. cikk) közötti jogi ellentmondásra. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy végezzen hatásvizsgálatot, valamint tegyen javaslatot az EU által elfogadott különböző jogi eszközök közötti jogi ellentmondások kiküszöbölését szolgáló megfelelő intézkedésekre, mely ellentmondások megnehezítik a halászok tevékenységét.

3.18. Az európai flotta átlagos életkora 23 év, és vannak olyan kirívó esetek, mint Spanyolországé, ahol még mindig több mint 2 500 40 évesnél régebbi hajó üzemel. Ezen hajók többsége kis méretű, kisüzemi halászhajó. A hajók fedélzeti biztonságának, a személyzet nagyobb kényelmének és a jobb munkakörülményeknek a biztosítása érdekében az EGSZB szükségesnek tartja egy a flotta felújítását és korszerűsítését szolgáló terv életbe léptetését. Ez a terv a pénzügyi eszközök fejlesztése és az Európai Beruházási Bank (EBB) révén valósulhatna meg, elősegítve a halászati vállalkozások finanszírozáshoz jutását. Másfelől célszerű lenne fontolóra venni, hogy a jövőbeni Európai Tengerügyi és Halászati Alapból (ETHA) támogassák az olyan felújítási és korszerűsítési műveleteket, amelyek nem növelik a flotta halászati kapacitását.

3.19. Az EGSZB végezetül utalni szeretne az Európai Unió kereskedelempolitikájára. Jelenleg az uniós piacon értékesített hal több mint 60 %-a harmadik országokból származik. Ezen importált halászati termékek közül számos termékre kereskedelmi megállapodások vonatkoznak, amelyek vámkedvezményeket biztosítanak, elsősorban a fejlődő országok számára (GSP, gazdasági partnerségi megállapodások stb.). Vannak esetek, amikor ezekről a kedvezményekről olyan harmadik országokkal tárgyalnak, amelyek nem alkalmaznak olyan társadalmi és környezeti fenntarthatósági szabványokat, amelyek egyenértékűek lennének azokkal, amelyeket az európai termelőknek az uniós szabályozás alapján alkalmazniuk kell⁽¹⁴⁾. Ez tisztességtelen versenyhelyzetet teremt, és csökkenti az európai vállalkozások versenyképességét. Ezért az EU arra irányuló erőfeszítése, hogy a halászat és a tengeri termékek előállítását fenntartható és társadalmilag felelős módon történjen, nem összeegyeztethető az olyan országokból származó termékek importálásával, amelyek alig vagy egyáltalán nem fordítanak figyelmet a fenntarthatóságra és a társadalmi felelősségvállalásra.

3.20. Az EU-nak kereskedelempolitikáján keresztül el kell érnie, hogy az európai és a külföldi gazdasági szereplőkre hasonló környezeti és társadalmi fenntarthatósági szabályok vonatkozzanak, és a belső piac kapui csak a megfelelő termékek előtt nyílnak meg. Ellenkező esetben az EU helytelen üzenetet küldene a nemzetközi közösségnek, és azokat jutalmazná, akik kevesebbet tettek a halállományok fenntarthatóságáért és az emberekkel szembeni igazságos bánásmódért.

3.21. Az EGSZB javasolja a halászati és a kereskedelmi politika közötti koherencia fokozását. Következésképpen a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatban és súlyos munkaügyi visszaélésekben érintett országoknak nem szabadna élvezniük a közösségi piachoz való preferenciális hozzáférés előnyeit, éppen ellenkezőleg. Hasonlóképpen, az autonóm vámkontingenseket sem szabadna alkalmazni az azon országokból származó termékekre, amelyek esetében megállapítást nyert, hogy érintettek a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatban (ilyen például Thaiföld, amely korábban sárga lapot kapott az Európai Bizottságtól). Az EGSZB javasolja, hogy ezeket az eszközöket kizárólag akkor alkalmazzák, ha nincs elegendő európai termékinálat piacaink számára, ne pedig nem fenntartható termékek még alacsonyabb áron történő importálására. Ez a vámeszköz ezenkívül azt vonja maga után, hogy az árképzés tekintetében nagyobb nyomás nehezedik az uniós termelőkre.

3.22. Ha a halfogyasztást elérhetőbbé tesszük azok számára, akiknek omega-3- és egyéb tápanyagbevétele elégtelen, az olyan szociális politikának tekintendő, amely azonnali hatást gyakorolna az egészségügyi rendszer költségeire. A változatos és egészséges étrend kialakítása érdekében sok uniós tagállamban még növelni kellene a halászati termékek fogyasztását.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽¹³⁾ Az EGSZB-véleménye a kirakodási kötelezettségről (HL C 311., 2014.9.12., 68. o.)

⁽¹⁴⁾ Az EGSZB véleménye a halászati ellenőrzésekről (HL C 110., 2019.3.22., 118. o.).

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 546. PLENÁRIS ÜLÉSE, 2019.9.25. – 2019.9.26.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Minőségi jogalkotás: helyzetfelmérés és elkötelezettségünk fenntartása

(COM(2019) 178 final)

(2020/C 14/10)

Előadó: **Denis MEYNENT**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.6.3.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.3.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	99/0/0

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az uniós szabályozás lényeges integrációs tényező. Amennyiben arányos, valamennyi uniós szereplő és polgár számára fontos záloga a védelemnek és a jogbiztonságnak ⁽¹⁾.

1.2. Az EGSZB azt kéri, hogy a minőségi jogalkotási program folytatásának feltétele az érdemi javulás legyen (lásd az alábbi ajánlásokat). Javasolja továbbá, hogy a programmal kapcsolatos felelősséget az új biztosi testület egyik alelnökére lehessen ruházni.

1.3. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a szabályozás javítása nem helyettesítheti a politikai döntéseket, és nem vezethet a szabályozás leépítéséhez, valamint nem járhat a szociális védelem, a környezet- és fogyasztóvédelem és az alapvető jogok védelmének a csökkenésével sem ⁽²⁾.

1.4. A jogalkotás minőségének javítását szolgáló eszközök használatának biztosítása kell, hogy az uniós szakpolitikák keretében alkalmazott intézkedések fenntarthatóságát ténylegesen figyelembe vegyék.

1.5. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja felül a jogalkotás minőségének javítását célzó eszköztár iránymutatásait és kritériumait a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrend fenntartható fejlődési céljainak az értékelési folyamatba történő beépítése érdekében. A jogalkotás minőségének javítását célzó eszköztárba kifejezetten fel kell venni egy „fenntarthatósági ellenőrzést”.

1.6. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy azt szeretné, ha tovább fejlődne az európai hatásvizsgálati és értékelési ökoszisztéma. Ezáltal megszilárdulna a színvonal, és jobban figyelembe vennék a szervezett civil társadalmat a jogszabályok kialakítása és végrehajtása során ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Lásd az 1.1. pontot (HL C 434., 2017.12.15., 11. o.)

⁽²⁾ Lásd az 1.4. pontot (HL C 81., 2018.3.2., 81. o.).

⁽³⁾ HL C 434., 2017.12.15., 11. o.

1.7. Az érdekelt felek érdekében a hatásvizsgálatok során mindig a megbízható és ellenőrizhető adatokon alapuló költség-haszon megközelítést, valamint a minőségi szempontú megközelítést kell előnyben részesíteni.

1.8. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság intelligens értékelési mátrixot vezessen be, amely lehetővé teszi a társjogalkotók és az érdekelt felek által tett érdemi módosítások hatásának dinamikus modellezését azáltal, hogy objektív képet ad egyes olyan paraméterek hatásáról, mint a kibocsátási szintek, a százalékarányok, a mennyiségi küszöbértékek vagy felső határértékek, továbbá a minőségi adatokról is. Ezzel kapcsolatban az EGSZB szorgalmazza, hogy kísérleti jelleggel vezessenek be egy intelligens modellezési projektet.

1.9. A hatásvizsgálatokat az összes kritérium, ezek közül is elsősorban a szociális védelem, a fogyasztóvédelem és a foglalkoztatás, továbbá a fenntartható fejlődési célok, az egészségügy, a környezetvédelem, az éghajlat, a területi hatások, a kkv-k és a mikrovalalkozások figyelembevételével kell beépíteni.

1.10. Az EGSZB azt szeretné, ha ennek szellemében a kkv-kat támogató intézkedést vezetnének be (*Cselekedj először kicsiben*), és kéri, hogy értékeljék a *Gondolkozz először kicsiben* elvet és a „kkv-tesztet”, hogy javuljon ezek hatékonysága és a „kkv-nak megfelelő” jogszabályok jöjjenek létre, hogy azok teljes jogbiztonság mellett tudjanak fejlődni a belső piacon.

1.11. A hatásvizsgálatok elvégzésekor alkalmazott módszertannak átláthatónak és a többi intézménnyel és tanácsadó szervvel közösnek kell lennie, hogy azok előzetesen megvizsgált módosításokat és véleményeket tudjanak megfogalmazni.

1.12. A függetlenül és objektív módon végzett hatásvizsgálatoknak szemügyre kell venniük az alternatív megoldásokat és adott esetben ilyen megoldásokat kell javasolniuk, és egyértelműen rá kell mutatniuk a különböző forgatókönyvek előnyeire és hátrányaira.

1.13. A minőség-ellenőrzésért felelős Szabályozói Ellenőrzési Testület hasznos szerv, amely a hatásvizsgálati rendszer tekintetében eredményesnek bizonyult. A Szabályozói Ellenőrzési Testületnek nagyobb szerepet kellene játszania az integrált megközelítés kidolgozásában.

1.14. A felülvizsgálati rendelkezéseket úgy kellene megfogalmazni, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok nyomon követhessék az érintett jogszabály végrehajtását és integrált vizsgálatot tudjanak végezni arra vonatkozóan, hogy az érintett jogszabály milyen hatást gyakorol az érdekelt felekre.

1.15. Az EGSZB, amely közvetlen helyi szintű kapcsolatokkal, sok közvetítőtől álló kiterjedt hálózattal rendelkezik és számíthat tagjainak szakértelmére, az utólagos minőségi értékeléseket kívánja előnyben részesíteni, amelyek segítségével meghatározható egy jogalkotási beavatkozás vagy egy uniós szakpolitika pontos hatása, illetve értelmezhetőek az uniós gazdasági és szociális partnerek helyi tapasztalatai (*).

1.16. Az EGSZB úgy véli, hogy a konzultációkba a közösségi partnerség egy formájának megvalósításán keresztül jobban be kellene vonni a civil társadalmi szervezeteket.

1.17. A kérdőíveknek nyitottnak kellene lenniük és lehetővé kellene tenniük, hogy a válaszadók részletesebben kifejtessék véleményüket. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság minőségi megközelítéssel dolgozza fel a válaszokat, amely során nagyobb teret enged az eredmények részletekbe menő értékelésének.

1.18. Az EGSZB úgy véli, hogy az „innovációs elv” semmilyen jogalappal nem rendelkezik, rendkívül bizonytalan, ezért annak használatát csak pontosan meghatározott konkrét esetekben kellene fontolóra venni, amelyeknél az alkalmazása hozzáadott értékkel bír, kivéve a belső piac megfelelő működése, a szociális védelem, a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem és az egészségügy területén. Az EGSZB ismét hangsúlyozza, hogy elkötelezett az elővigyázatosság elvének alkalmazása mellett (az EUMSZ 191. cikke), és helyénvalónak tartja, hogy saját kezdeményezésű véleményt dolgozzon ki az „innovációs elv” tartalmáról és felhasználásáról, valamint e két elv összeegyeztethetőségéről.

1.19. A szükségtelen költségek csökkentése érdekében alkalmazott módszernek a meglévő jogszabályok eseti értékelésén kell alapulnia, amely annak konkrét meghatározására irányul, hogy mi az, ami egyszerűsíthető, racionalizálható vagy elhagyható, nem pedig a „politikai szinten” előzetesen meghatározott számszerűsített célokra.

1.20. Ebben az összefüggésben az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tisztázza a szabályozási vagy adminisztratív terhek szükségességének vagy szükségtelenségének meghatározásához használt kritériumokat, az arányosság elvének tiszteletben tartása mellett.

1.21. Az EGSZB kéri, hogy kiegyensúlyozott és világos összegzést készítsenek a REFIT platform eredményeiről. Úgy véli, hogy olyan szabályokat és eszközöket kell biztosítani a platform számára, amelyek segítségével gyorsabban tud reagálni a megkeresésekre, továbbá tisztázni kell a munkamódszert.

(*) HL C 303., 2016.8.19., 45. o., 1.9. pont.

1.22. Felül kell vizsgálni a platform megbízatását, hogy a REFIT program egy két irányban működő gyakorlat legyen, vagyis ne ítélje meg előre, hogy milyen legyen a szabályozás irányultsága: egy jogalkotási aktus kibővítése, kiegészítése, módosítása vagy törlése ⁽⁶⁾.

2. A közlemény összefoglalása

2.1. Az Európai Bizottság úgy ítéli meg, hogy a minőségi jogalkotás javította a szakpolitika-alkotás módját, és célszerű, hogy továbbra is központi szerepet játsszon a munkafolyamataiban. Felhívja a figyelmet arra, hogy a minőségi jogalkotás nem bújtatott deregulációs menetrend. A biztató eredmények ellenére az Európai Bizottság kritikus szemmel vonta meg intézkedése mérlegét.

2.2. A kedvező fejlemények között szerepel többek között a polgárok, az érdekelt felek és a civil társadalom nagyobb fokú részvétele az Európai Bizottság konzultációiban.

2.3. A hatásvizsgálattal kapcsolatban az Európai Bizottság úgy véli, hogy kezdeményezéseinek gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait szisztematikusan megvizsgálják.

2.4. Az uniós szinten végrehajtott jogszabályok értékelésével kapcsolatban az Európai Bizottság örömdetesnek tartja, hogy az elvégzett hatásvizsgálatok háromnegyedét ma már az érintett szakpolitika vagy ágazat értékelése is kíséri.

2.5. A REFIT programot összességében pozitívnak értékeli az Európai Bizottság. 2015 és 2018 között az Európai Bizottság 150 intézkedést terjesztett elő az uniós jogszabályok egyszerűsítése érdekében.

2.6. E pozitív mérleg ellenére az Európai Bizottság egy sor lehetséges javításra mutat rá és több konkrét kötelezettségvállalást fogalmaz meg, többek között az EGSZB-vel és az RB-vel folytatott együttműködés fokozására, a nyilvános konzultációk megerősítésére és minőség-ellenőrzésére, a szubszidiaritás és az arányosság részletesebb értékelésére vonatkozóan, például a névadó munkacsoport által javasolt közös „táblázat” felhasználásával.

3. Az EGSZB értékelése

3.1. Az Európai Bizottság vagy más szervek (COREPER, Szabályozói Ellenőrzési Testület, OECD) égisze alatt sok vizsgálatot végeztek abból a célból, hogy az EU-ban elért haladást három területen értékeljék:

- hatásvizsgálat,
- az érdekelt felekkel, a civil társadalommal és a polgárokkal folytatott konzultáció,
- egyszerűsítés és a szabályozási terhek csökkentése.

Az Európai Bizottság folyamatos erőfeszítései ellenére is vannak még nehézségek.

3.2. Hatásvizsgálat

3.2.1. A gazdasági jellegű kritériumok számának növekedése: az évek során a kritériumok egy sor gazdasági jellegű kritériummal bővültek (versenyképességi teszt, digitális teszt, kkv-teszt, a jogszabályok időtállósági próbája, innováció elve). A kritériumok szaporodása három problémát vet fel: mi a fontossági sorrendjük, hol helyezkednek el a szociális és környezetvédelmi kritériumokhoz képest (végső soron melyik a döntő kritérium?) és a gyakorlat egyfajta bürokratizálódása.

3.2.2. Alapvetően költségorientált módszertan: a kezdeményezések hatásának értékeléséhez az Európai Bizottság által rendelkezésére bocsátott *eszköztár (Toolbox)* ⁽⁶⁾ különböző eszközei statikusak, költségorientáltak, egy sor általános kérdés feltételére korlátozódnak és nem helyezik előtérbe a minőségi szempontot, illetve nem vesznek szemügyre más alternatív forgatókönyveket. Az eszközök mellérendeltek és nem teszik lehetővé a költségeket és hasznokat kombináló, a területi kohézióra, a fenntartható fejlődésre és versenyképességre irányuló integrált megközelítés alkalmazását. Végül pedig nincs olyan eszköz, amely kimondottan a környezetre és az éghajlatra irányul.

3.2.3. A felhatalmazáson alapuló és a végrehajtási jogi aktusokra vonatkozó hatásvizsgálatok hiánya: az ilyen jogi aktusok messze nem követelményekkel járnak, és nagyon fontossá váltak az uniós jogban. 2018-ban 96 felhatalmazáson alapuló jogi aktus és 72 jogalkotási aktus mellett 861 végrehajtási jogi aktust hoztak ⁽⁷⁾. Az Európai Bizottság elismeri, hogy a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok esetében idő- vagy pénzhány miatt kevés hatásvizsgálatot végeznek. Az EGSZB úgy véli, hogy a jogalkotási aktusokhoz hasonlóan a hatáskör-átruházási eljárással, valamint az említett jogi aktusok módosításával kapcsolatban is ki kellene kérni a véleményét, tekintettel azok gazdasági és társadalmi hatásaira ⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ HL C 303., 2016.8.19., 45. o., 1.11. pont.

⁽⁷⁾ „Better regulation Guidelines”, Európai Bizottság, SWD(2017) 350 final, 2017. július 7.

⁽⁸⁾ Forrás: A jogi aktusokra vonatkozó statisztikák – EUR-Lex (<https://eur-lex.europa.eu/statistics/legislative-acts-statistics.html?locale=hu>).

⁽⁹⁾ HL C 13., 2016.1.15., 145. o.

3.2.4. Nem végeznek hatásvizsgálatot a társjogalkotók érdemi módosításai esetében: az intézményközi megállapodás ⁽⁹⁾ 15. pontja ellenére, melynek értelmében a Tanács és a Parlament kötelesek hatásvizsgálatnak alávetni az európai bizottsági javaslatokon általuk végzett érdemi módosításokat, a Tanács soha nem készített hatásvizsgálatot az egy vagy több tagállam által javasolt érdemi módosításokról. Valójában ehhez sem a szükséges pénzügyi kerettel, sem a szükséges kapacitással nem rendelkezik.

3.2.5. Az Európai Bizottság által elvégzendő hatásvizsgálatok kiszervezése: a hatásvizsgálatok szisztematikussá válása költségekkel és azok részleges kiszervezésével jár. Mi a biztosíték arra, hogy a hatásvizsgálatokat függetlenül és tárgyilagosan végzik el, amikor a hatásvizsgálatot az Európai Bizottság azon egysége végzi el, amelyik a jogalkotási javaslatot is készíti?

3.2.6. A Szabályozói Ellenőrzési Testület szerepe: ez a testület vizsgálja a hatásvizsgálatok minőségét. Kedvező véleménye szükséges ahhoz, hogy a biztosi testület jóváhagyja a javaslatot. 2018-ban nem megfelelő minőségük miatt a hatásvizsgálatok 28 %-a kapott kedvezőtlen véleményt a Szabályozói Ellenőrzési Testülettől. Üdvözölni kell a Szabályozói Ellenőrzési Testület tagjainak szakmaiságát, akik függetlenségükről tettek tanúbizonyságot. A testület haszna és célkitűzése azonban továbbra sem ismert a nagyközönség számára. A testület nagyobb szerepet játszhatna a hatásvizsgálatok gazdasági, társadalmi és környezeti vonatkozásaival kapcsolatos integrált megközelítés kidolgozásában.

3.2.7. A belső piac működésével kapcsolatos uniós jogszabályok hatásának utólagos értékelése a jó kormányzás biztosítója. A felülvizsgálati rendelkezés lehetővé teszi a vizsgált jogszabály helyes végrehajtásának ellenőrzését, valamint az adott jogszabálynak a tudományos ismeretek, a helyszíni tapasztalatok vagy a szociális partnerekkel folytatott konzultáció alapján történő bővítését, módosítását vagy kiigazítását. A közelmúltban azonban többször is volt példa arra, hogy a felülvizsgálati rendelkezéseket nem mindig úgy fogalmazták meg, hogy az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak el kelljen végezniük az érintett jogszabály hatásának integrált vizsgálatát. Az Európai Számvevőszék továbbá hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati rendelkezések tartalma nem mindig egyértelmű, különösen az elvárt output meghatározása és annak megítélése tekintetében, hogy mikor szükséges utólagos felülvizsgálatot végezni ⁽¹⁰⁾.

3.3. Az „innováció elvének” megjelenése

3.3.1. A *European Risk Forum* kezdeményezés során 2014-ben megjelent és a Tanács által 2016-ban, a holland elnökség idején jóváhagyott elv azt írja elő, hogy minden új jogalkotási javaslatnak az innovációra gyakorolt (kedvező) hatása alapján szükségszerűen összhangban kell lennie ezzel az elvvel annak érdekében, hogy időtálló jogszabály (*future proof legislation*) jöjjön létre.

3.3.2. Az „elv” szorgalmazói azóta igyekeznek azt beépíteni az uniós jogi vívmányokba. 2019-ben az „innovációs elv” preambulumbekezdés formájában röviden bekerült a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó Európai horizont programba.

3.3.3. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy az innováció elvének körvonalai rendkívül bizonytalanok:

— az innováció elvének semmilyen jogalapja nincs, ellentétben az elővigyázatosság elvével (EUMSZ 191. cikke), amellyel olykor ellentétes;

— rendkívül homályos: milyen innovációról van szó? Tudományos, műszaki, szervezeti vagy társadalmi innovációról?

Az akadémiai kutatás azt mutatja, hogy a szabályozás a gyakorlatban nem hátráltatja az innovációt. Épp ellenkezőleg, „úgy tűnik, hogy a szabályozás jól tesz az innovációnak, és hogy ez a hatás annál erősebb, minél közelebb van az érintett ágazat a technológia élvonalához” ⁽¹¹⁾. A T-521/14. számú (Svédország kontra Európai Bizottság) ügyben hozott ítéletében az Európai Unió Bírósága megerősítette, hogy a tudományos kritériumok elsőbbséget élveznek az uniós jogalkotó számára az innováció vagy más követelmény nevében előírt kötelezettségek bármilyen szubjektív megítélésével szemben.

3.3.4. Az EGSZB kéri, hogy a fenti észrevételeket kellően vegyék figyelembe az Európai Bizottság által az „Industry 2030” című dokumentumban meghirdetett „innováció elvével” kapcsolatos közleményben ⁽¹²⁾.

3.3.5. Az EGSZB úgy véli, hogy helyénvaló lenne egy saját kezdeményezésű vélemény kidolgozása az „innovációs elvről”, különös tekintettel annak az elővigyázatosság elvével való összeegyeztethetőségére.

⁽⁹⁾ A jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodás (HL L 123., 2016.5.12., 1. o.).

⁽¹⁰⁾ Európai Számvevőszék: „Az uniós jogszabályok utólagos felülvizsgálata: átgondolt rendszer hiányosságokkal” (2018).

⁽¹¹⁾ Lilas Demmou, Bruno Amable, Ivan Ledezma, „L’impact de la réglementation sur l’innovation: une analyse des performances selon la proximité à la frontière technologique”, *Economie et prévision*, 2013, 11. oldal. Elérhető az alábbi linken: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01614139>.

⁽¹²⁾ 21. oldal.

3.4. Nyilvános konzultációk

3.4.1. A tényleges erőfeszítések ellenére a konzultációs eljárásnak több alapvető hibája van:

- a válaszadók döntő többségét a vállalkozói szervezetek adják (42,9 %) ⁽¹³⁾. A REFIT platform esetében a nagyvállalatoktól vagy vállalkozói szervezetektől érkező válaszok aránya már a 60 %-ot is elérte,
- megfelelő források hiányában általában a szociális partnerek és különösen a munkavállalók és a fogyasztók képviselői a döntéshozatali folyamatban betöltött elismert és legitim szerepük ellenére (lásd az EUMSZ 154. cikkét) kedvezőtlenebb helyzetben vannak a multinacionális vállalatokhoz és a nagy munkáltatói szövetségekhez képest,
- a kérdőívek irányítottak, azokat gyakran eldöntendő kérdések formájában írják meg és kevés teret engednek a válaszadók alaposabb értékelésének,
- a válaszadás sokszor csak bizonyos tagállamokban jellemző. Ez azt eredményezi, hogy részben torz képet kapunk a valóságról,
- a válaszok feldolgozása szabványosított módon történik. Ez az eredmények statikus kezelését eredményezi, amely nem teszi lehetővé a válaszok intelligens és árnyalt kiaknázását, sem a konzultáció eredményeinek súlyozását.

3.5. A szükségtelen szabályozási terhek csökkentése

3.5.1. 2018 novemberében az Európai Bizottság közzétette a 2018. évi munkaterhelésről szóló éves jelentését ⁽¹⁴⁾, amely áttekintést ad az EU által tett egyszerűsítési erőfeszítésekről.

A nagy bejelentések ellenére a jelentés még kiforratlan intézkedéseket és olyan eredményeket helyez egymás mellé, amelyek inkább a digitális gazdaság fejlődéséhez tartoznak, semmint az adminisztratív terhek csökkentéséhez (pl. a halászat ellenőrzéséről szóló rendelet és a társasági jogról szóló jogszabálycsomag).

3.5.2. A minőségi jogalkotásról szóló 2019. évi jelentésében ⁽¹⁵⁾ az OECD az észrevételei egy részét szintén ennek a kérdésnek szentelte. Úgy tűnik, hogy az OECD szerint az uniós vívmányok és a tagállamok jogalkotási arzenáljának részleges lebontására van szükség a szabályozási terhek és költségek csökkentése érdekében, ugyanakkor nem ad választ az ezt megelőző kérdésre, vagyis arra, hogy meddig kell elmennie a költségcsökkentésnek, és melyik az a pillanat, amikortól veszélybe kerülhetnek a (szociális, környezetvédelmi és területi) védelmi rendszerek.

3.5.3. A REFIT-platform 2015 májusában jött létre azzal a céllal, hogy lehetővé tegye a hatóságok, a polgárok és az érdekelt felek számára, hogy hozzájáruljanak az európai jogszabályok tökéletesítéséhez. Az EGSZB véleménye szerint bizonyos kérdések árnyékot vetnek a képre:

- átfedésben lévő eljárás: a platform tagállamainak csoportja részben átfedésben van a Tanács mintegy 200 munkacsoportjával,
- lassú eljárás: a vélemények elfogadása gyakran több hónapot vesz igénybe a két csoport – amelyek csak egyszer találkoznak és nem folytatnak valódi párbeszédet – közös álláspontjainak alacsony száma miatt,
- aszimmetrikus eljárás: a megkeresések elsősorban munkaadói oldalról, vagyis vállalkozói szervezetektől vagy kereskedelmi kamaráktól érkeznek (lásd az Európai Bizottság által közzétett statisztikákat), a civil társadalomtól vagy a szociális partnerektől ritkán. Bár az Európai Bizottság és a tagállamok képviseltetik magukat, az Európai Parlament hiányzik,
- a testület nem rendelkezik valódi szakértelemmel: a platform tagjai milyen tudományos alapon jogosultak vizsgálni a hozzájuk beérkező rendkívül változatos javaslatokat? Az egyedüli tényleges szakértelemmel az Európai Bizottság rendelkezik, amely azt olykor a saját javaslatai előmozdításához használta ki,
- az EGSZB és az RB kisebbségbe szorulása a többi érdekelt félhez képest, ami azt eredményezi, hogy súlytalanná válnak az általuk készített vélemények,

⁽¹³⁾ Forrás: az Európai Bizottság közleményét kísérő, „Taking stock of the Commission's Better regulation” című SWD(2019) 156 final dokumentum, 2019.4.15.

⁽¹⁴⁾ „The European Union's efforts to simplify legislation”, 2018. november.

⁽¹⁵⁾ Az OECD „Minőségi jogalkotási gyakorlatok az Európai Unióban” című jelentése (2019).

- a költség jóval meghaladja a nyereséget: úgy tűnik, hogy a platform költsége aránytalanul nagy az eddig elért eredményekhez képest,
- a platform irányított jellege: az EGSZB mindkét irányban működő gyakorlatot szeretne, vagyis hogy ne ítéljék meg előre, hogy milyen legyen a szabályozás irányultsága: egy jogalkotási aktus kibővítése, kiegészítése, módosítása vagy törlése.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a könnyű személygépjárművek és haszongépjárművek (Euro 5 és Euro 6) kibocsátás tekintetében történő típusjóváhagyásáról és a járműjavítási és -karbantartási információk elérhetőségéről szóló 715/2007/EK rendelet módosításáról

(COM(2019) 208 final – 2019/0101 (COD))

(2020/C 14/11)

Önálló előadó: **Jorge PEGADO LIZ**

Felkérés:	Európai Parlament, 2019.7.15. Tanács, 2019.6.24.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás”szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.3.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	107/1/1

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy Párizs, Brüsszel és Madrid városa a Törvényszék előtt megtámadta az Európai Bizottság (EU) 2016/646 rendeletét ⁽¹⁾, aminek eredményeként a Törvényszék 2018. december 13-i ítéletében részlegesen megsemmisítette az említett rendeletet.

1.2. Az EGSZB megállapítja, hogy a Törvényszék elegendő időt adott – 2020. februárig, függetlenül az Európai Bizottság fellebbezésétől – az Európai Bizottságnak arra, hogy kijavítsa az említett rendeletben állítólagosan feltárt hiányosságokat, hogy a piac rendes működése ne kerüljön veszélybe.

1.3. Az EGSZB emlékeztet a már számos véleményében tárgyalt *dízelbotrány* nagyságrendjére, és sajnálja, hogy az Európai Bizottság nem volt képes a kezdetektől hatékony intézkedésekkel elébe menni a történéseknek.

1.4. Azt sem szabad elfelejteni, hogy az EGSZB már több mint 20 éve folyamatosan ismételt kérései ellenére az EU nem képes (vagy nem áll szándékában) egy hatékony csoportos kereseti rendszert kialakítani, amellyel a jelenlegihez hasonló helyzetek kezelhetők lennének.

1.5. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy az itt tárgyalt javaslatban foglalt megoldás nem korlátozódhat egy formális kérdés megválaszolására úgy, hogy közben nem elégíti ki ténylegesen a felperesek igényeit.

1.6. Attól tart ezenkívül, hogy ez a megoldás azáltal, hogy az adott körülmények között felhatalmazza az Európai Bizottságot felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására, egyrészt ismét veszélybe sodorja a jogalkotás hatékonyságát, másrészt pedig összeütközésbe kerül az ilyen felhatalmazáson alapuló jogi aktusok létrehozása mögötti jogalkotói szándékkal is. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy a legutóbbi intézményközi megállapodás fényében egy újabb saját kezdeményezésű véleményben felül kellene vizsgálnia a származtatott jogszabályokról szóló eddigi véleményeit.

1.7. Az EGSZB továbbá azt reméli, hogy az Európai Bizottság biztosítani fogja, hogy az (EU) 2017/1154 rendelet ⁽²⁾ (3. csomag) és az (EU) 2018/1832 rendelet ⁽³⁾ (4. csomag) kapcsán ne induljon hasonló eljárás.

1.8. Tekintettel az ezen a területen elfogadott jogalkotási intézkedések számára (mintegy 100), az EGSZB a minőségi jogalkotási program elveivel összhangban arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg a gyűjteménybe/egységes szerkezetbe foglalás lehetőségét/szükségességét ebben a témában.

⁽¹⁾ HLL 109., 2016.4.26., 1. o.

⁽²⁾ HLL 175., 2017.7.7., 708. o.

⁽³⁾ HLL 301., 2018.11.27., 1. o.

1.9. Végezetül az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg az általa az eljárás gyorsasága és jogbiztonsága érdekében előterjesztett részletes javaslatokat.

2. A dízelbotrány és a kollektív fogyasztói jogorvoslat

2.1. 2015 szeptemberében nyilvánosságra került, hogy a VW csoport olyan járműveket gyártott és értékesített, amelyekbe beépített egy informatikai alkalmazást a gépjárművek gázkibocsátásának ellenőrzésére szolgáló laboratóriumi vizsgálati tesztek manipulálására ⁽⁴⁾.

2.2. A vállalat így világszinten több millió fogyasztót károsított meg, akik abban bízva vásárolták meg ezeket a járműveket, hogy azok megfelelnek a jogszabályokban előírt szennyező anyag-kibocsátási határértékeknek, valamint környezeti hatásuk és fogyasztásuk fenntarthatóbb. Magatartásával a vállalat súlyosan károsította továbbá a polgárok egészségét és általában a környezetet is.

2.3. Megállapítást nyert, hogy a vállalat tevékenysége nyomán és a laboratóriumi vizsgálatokra vonatkozó követelmények miatt a laboratóriumi és a valós vezetési feltételek melletti kibocsátási értékek közötti különbség a nitrogénoxid-kibocsátás terén 10–40-szeres.

2.4. A vállalat elismerte, hogy ezt az eszközt világszerte mintegy 11 millió dízelüzemű gépjárműbe építette be. E botrány következtében az Európai Bizottság és néhány tagállam közigazgatási eljárásokat indított a törvénysértés miatt, valamint büntetőeljárásokat kezdeményezett a vállalat magatartásának szankcionálására.

2.5. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy több millió fogyasztót nem kompenzáltak ténylegesen az elszenvedett veszteségeikért, és egyelőre nem áll rendelkezésre információ a tagállami hatóságok által végzett ellenőrzési tevékenységek következményeiről, valamint a vállalat által végrehajtott visszahívásokról, különös tekintettel arra, hogy milyen hatással lehet a jármű későbbi teljesítményére a megfeleléség utólagos biztosítása.

2.6. Számos európai szintű fogyasztó- és környezetvédelmi szervezet alkalmazott kollektív jogorvoslati mechanizmusokat és indított keresetet a Volkswagen és a SEAT ellen, de csak nemzeti szinten és különböző bírósági eljárások szerint.

2.7. A keresetek kimenetelétől függetlenül feltételezhető, hogy európai szintű kollektív kereseti mechanizmus hiányában számos fogyasztó soha nem fog kártérítésben részesülni. A közelmúltban az Európai Bizottság által közzétett, a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló képvisleti eljárásokra vonatkozó irányelvjavaslat ⁽⁵⁾ azonban nem foglalkozik teljeskörűen azzal, hogy a fogyasztók számára az elszenvedett sérelemért tényleges kártérítést kell nyújtani. Jelen esetben pedig létfontosságú lett volna ennek megállapítása, ugyanis az lehetővé tenné, hogy kártérítésben részesüljenek azok a fogyasztók, akik sorsa most teljességgel a tagállami intézkedésektől és határozatoktól függ, és csak remélhető, hogy az EP-vel és a Tanáccsal folyamatban levő tárgyalások eredményeként rövidesen megszületik a javaslat egy megfelelőbb változata.

3. Az Európai Bizottság intézkedései és az EGSZB véleményei

3.1. E botrány kirobbanásakor az uniós intézmények megpróbálták büntetni, orvosolni és megszüntetni ezt a helyzetet ⁽⁶⁾.

3.2. Az Európai Parlament által felállított, az autópáriz ágazatban végzett kibocsátásmérésekkel foglalkozó vizsgálóbizottság (EMIS) 2015. december 17-én megkezdett és 2017. március 2-án lezárt munkája ⁽⁷⁾ alapján az Európai Bizottság által hozott leginkább emblematicus intézkedések közül kiemelkedik az RDE-vizsgálati eljárás (Real Driving Emissions – valós vezetési feltételek melletti kibocsátások) ⁽⁸⁾, amelyet az (EU) 2016/427 (1. csomag) ⁽⁹⁾, az (EU) 2016/646 (2. csomag) ⁽¹⁰⁾, az (EU) 2017/1154 (3. csomag) ⁽¹¹⁾ és az (EU) 2018/1832 (4. csomag) ⁽¹²⁾ európai bizottsági rendelet hozott létre és fejlesztett tovább.

⁽⁴⁾ Ezeket a teszteseteket az Egyesült Államok Környezetvédelmi Ügynöksége (EPA) végezte el, és azok nyomán a vállalat elismerte, hogy egy olyan manipulatív eszközt szerelt a járművekbe, amely egy szoftveralgoritmus segítségével észleli, hogy a járművet szennyező anyagkibocsátás-mérési céllal vizsgálatoknak vetik alá.

⁽⁵⁾ COM(2018) 184 final – 2018/0089 (COD); az EGSZB véleménye: HLC 440., 2018.12.6., 66. o.

⁽⁶⁾ A jogalkotási intézkedések listáját lásd: https://ec.europa.eu/growth/sectors/automotive/legislation/motor-vehicles-trailers_hu.

⁽⁷⁾ Az A8-0049/2017. sz. európai parlamenti jelentés összefoglalásként arra a következtetésre jutott, hogy „a Bizottságból hiányzott a politikai akarat és elszántság ahhoz, hogy fellépjen a magas NOx-kibocsátások súlyossága miatt, és hogy a közegészség-védelemnek adjon elsőbbséget”, valamint „sem a TCMV, sem az RDE-LDV munkacsoport szintjén nem használta fel a rendelkezésére álló eszközöket arra, hogy előmozdítsa a döntéshozatali folyamatot és kellő időben kiigazítsa a típusjóváhagyási vizsgálatokat a valós vezetési feltételeknek megfelelően, a 715/2007/EK rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében foglaltak szerint”.

⁽⁸⁾ Ez az eljárás, amely várhatóan jobban tükrözi a tényleges közúti kibocsátásokat, és ezáltal csökkenti a laboratóriumban, illetve a valós vezetési feltételek mellett mért kibocsátások közötti különbséget, közúti vezetési körülmények között végzett vizsgálat során hordozható fedélzeti kibocsátáselemző készülékek használatával méri a kibocsátásokat.

⁽⁹⁾ HLL 82., 2016.3.31., 1. o.

⁽¹⁰⁾ HLL 109., 2016.4.26., 1. o.

⁽¹¹⁾ HLL 175., 2017.7.7., 1. o.

⁽¹²⁾ HLL 301., 2018.11.27., 1. o.

3.3. Az EGSZB-nek különösen 2006-tól nyílt alkalma véleményt mondani a gáz kibocsátások, konkrétan a szilárd részecskék (PM), a nitrogén-oxidok (NOx), a szén-monoxid (CO) és a szénhidrogének (HC) kérdésében, rávilágítva az egymást követően javasolt rendszerek néhány hiányosságára és megbízhatóbb rendszereket javasolva a kibocsátások mérésére ⁽¹³⁾.

3.4. A 3.2. pontban említett rendeletek kapcsán azonban az EGSZB nem kapott felkérést véleményalkotásra, ugyanis az nem kötelező olyan jogalkotási aktusok kapcsán, amelyeket az Európai Bizottság az EUMSZ 296. és 297. cikke értelmében hoz (szemben például az EUMSZ 38., 46., 95., 113., 115., 164., 166., 169., 177., 182., 188., 192., 194., 203., 336. és különösen 304. cikkével).

3.5. 2016. június 26-án Párizs (T-339/16. sz. ügy), 2016. június 29-én Brüsszel (T-352/16. sz. ügy), 2016. július 19-én pedig Madrid (T-391/16. sz. ügy) indított az EUMSZ 263. cikke alapján keresetet az Európai Bizottság ellen, **kérve a 692/2008/EK rendeletnek a könnyű személy- és haszongépjárművek kibocsátásai (Euro 6) tekintetében történő módosításáról szóló (EU) 2016/646 rendelet hatályon kívül helyezését**, mivel – röviden – az értelmezésük szerint megállapítható: a hatáskör hiánya, ugyanis az Európai Bizottság helytelen módon az ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárást alkalmazta a rendes jogalkotási eljárás helyett; a lényeges eljárási normák megsértése, mivel a rendelet az alap jogi aktus egyik lényeges elemének módosításával megsértette az elfogadására előírt eljárási szabályokat; az Európai Bizottság ezenkívül megsértette az elsődleges jogi és származékos jogi rendelkezéseket, valamint az Európai Unió általános jogelveit, például az EUMSZ 3. és 11. cikkét, 114. cikkének (3) bekezdését és 191. cikkét, az Alapjogi Charta 35. és 37. cikkét, valamint a 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet ⁽¹⁴⁾, a 715/2007 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽¹⁵⁾ 4. cikkét és a 715/2007/EK rendelet módosításáról és végrehajtásáról szóló 692/2008/EK bizottsági rendeletet ⁽¹⁶⁾; végezetül hatáskörrel való visszaélés is megállapítható, mivel az Európai Bizottság által követett cél, azaz hogy növelje a NOx-kibocsátásra vonatkozó határértékeket, nem felel meg sem az uniós jogban kitűzött célnak, sem pedig a maga az Európai Bizottság által kinyilatkoztatott célnak, és nincs összhangban az uniós joggal.

3.6. 2018. december 13-i ítéletében a Törvényszék úgy határozott, hogy összevonja a három ügyet, és röviden az alábbi pontok tekintetében **helyt ad a kereseteknek**:

- „A Törvényszék a (...) bizottsági rendelet II. mellékletének 2. pontját megsemmisíti abban a részében, amelyben az a 715/2007 rendelet alkalmazásáról szóló, 2008. július 18-i 692/2008/EK bizottsági rendelet IIIA. mellékletének 2.1.1. és 2.1.2. pontjában megállapítja a nitrogén-oxidok tömegét illetően a végső CFpollutant megfelelési tényező értékét és az átmeneti CFpollutant megfelelési tényező értékét”.
- „A jelen rendelkező rész 1. pontja értelmében megsemmisített rendelkezés joghatásai az e rendelkezések helyébe lépő új szabályozás ésszerű határidőn belül való elfogadásáig fennmaradnak; e határidő nem haladhatja meg a jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított tizenkét hónapot.”

4. Az Európai Bizottság javaslata

4.1. A javaslat célja és alapja

4.1.1. 2017 májusában az Európai Bizottság egy sor intézkedést terjesztett elő az európai közlekedés és szállítás korszerűsítésére. Ezek között szerepelt a CO₂-kibocsátás, a légszennyezés és a zsúfoltság csökkentése, valamint a vállalatokat terhelő bürokrácia felszámolása.

4.1.2. 2007-ben elfogadásra került a könnyű személygépjárművek és haszongépjárművek (Euro 5 és Euro 6) kibocsátás tekintetében történő típusjóváhagyásáról szóló 715/2007/EK rendelet, amely előírta, hogy az új könnyűgépjárműveknek meg kell felelniük bizonyos kibocsátási határértékeknek.

4.1.3. A dízelbotrány nyomán az Európai Bizottság részletes elemzést készített a típusjóváhagyási követelményekről, eljárásokról és vizsgálatokról, és arra a következtetésre jutott, hogy az Euro 5 vagy Euro 6 besorolású járművek valós közúti közlekedéséből eredő kibocsátások lényegesen meghaladják a kötelező érvényű új európai menetciklus alapján mért értékeket, különösen a dízelüzemű járművek NOx-kibocsátása esetében.

4.1.4. Az Európai Bizottság úgy vélte, hogy ahhoz, hogy a kipufogógáz-kibocsátást minden rendes használati körülmény mellett a 715/2007/EK rendeletben meghatározott kibocsátási határértékek alá lehessen csökkenteni, meg kell határozni a valós vezetési feltételek melletti számszerűsített előírásokat. Így került sor a 692/2008/EK rendeletet módosító 2016/646/EK rendelet elfogadására, amely komitológiai eljárásban vizsgálta felül a megfelelési tényezőknek a vizsgálatok során mért átlagos kibocsátásokon alapuló referenciaértékeit.

⁽¹³⁾ Lásd különösen a következőket: HL C 311., 2014.9.12., 55. o.; HL C 251., 2015.7.31., 31. o.; HL C 227., 2018.6.28., 52. o.; HL C 367., 2018.10.10., 32. o. és HL C 440., 2018.12.6., 95. o.

⁽¹⁴⁾ HLL 152., 2008.6.11., 1. o.

⁽¹⁵⁾ HLL 171., 2007.6.29., 1. o.

⁽¹⁶⁾ HLL 199., 2008.7.28., 1. o.

4.1.5. Ez a módosítás, amely az RDE-eljárás második szakaszának felel meg, előírta, hogy a NOx-kibocsátások mérésére szolgáló vizsgálatok 2017. szeptembertől az új típusú járművek, 2019. szeptembertől pedig minden jármű esetében kötelezőek. Az EP és a Tanács elfogadta ezt a módosítást ⁽¹⁷⁾.

4.1.6. 2018 decemberében a Párizs, Madrid és Brüsszel városa által benyújtott keresetek nyomán a Törvényszék megsemmisítette az (EU) 2016/646 rendelet egyes rendelkezéseit, éspedig többek között azzal az indokkal, hogy **az úgynevezett „megfelelési tényezőket” nem komitológiai eljárásban, hanem rendes jogalkotási eljárás keretében kellett volna elfogadni.** A megsemmisítés részleges volt, és nem volt hatással a valós vezetési feltételek melletti kibocsátási teszt elvégzésével kapcsolatos eljárásra, amely hatályban maradt.

4.1.7. A Törvényszék ugyanakkor 2020. februárig elhalasztotta a részleges megsemmisítés hatálybalépését, hogy az Európai Bizottságnak elegendő idő álljon rendelkezésre az ítélet végrehajtására.

4.2. A javaslat tartalma és céljai

4.2.1. Az Európai Bizottság a már korábban elfogadott RDE-eljárás alkalmazásával tervezett járművek gyártóira háruló indokolatlan terhek elkerülése érdekében előterjesztette az itt vizsgált jogalkotási javaslatot az alábbi célokkal:

— a korábban elfogadott **megfelelési tényezők újbóli bevezetése,**

— a hordozható mérőrendszer pontosságával kapcsolatos fejlődés figyelembevétele érdekében **az Európai Bizottság felhatalmazása a jogalkotó által meghatározott megfelelési tényezők évente történő, lefelé való korrigálására.**

4.2.2. Az Európai Bizottság azzal érvel, hogy a Törvényszék megsemmisítő határozatában nem kérdőjelezte meg a megfelelési tényezők műszaki indokoltságát. Ezért, és tekintettel arra, hogy még mindig eltérés van a valós vezetési körülmények mellett és a laboratóriumban mért kibocsátások között, megfelelési tényezőket javasol, módosítva így a 715/2007/EK rendeletet.

4.2.3. A megfelelési kritériumokat két lépésben kell bevezetni. Az **első lépésben** ideiglenes megfelelési tényezőt kell alkalmazni, míg **második lépésben** csak a **végső megfelelési tényező** alkalmazható. Az Európai Bizottságnak így a műszaki fejlődés fényében nyomon kell követnie a végső megfelelési tényezőket.

4.2.4. Másrészt **az Európai Bizottság felhatalmazást kap** arra, hogy az EUMSZ 290. cikke alapján **felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el** a típusjóváhagyással kapcsolatos konkrét eljárások, vizsgálatok és követelmények részletes szabályaira vonatkozóan. Ez a felhatalmazás kiterjed a 715/2007/EK rendeletnek a következők tekintetében való kiegészítésére is: a fent említett felülvizsgált szabályok, valamint a kibocsátások mérésére szolgáló vizsgálati ciklusok. A javaslat tartalmazza még a rendelet módosításának lehetőségét a végső megfelelési tényezők lefelé való korrigálása, valamint a részecsketömeg-alapú határértékek újrapályázása és a részecskeszám-alapú határértékek bevezetése érdekében.

4.2.5. A gyártók kötelesek bizonyítani, hogy minden új jármű, amelyet az Európai Unióban értékesítenek, regisztrálnak vagy üzembe helyeznek, megfelel a kibocsátási határértékeknek.

4.2.6. **Az Európai Bizottság** még a javaslat előterjesztése előtt **fellebbezést nyújtott be az Európai Unió Bíróságához a Törvényszék ítélete ellen**, mivel úgy vélte, hogy a korábbi rendelete nem érintett lényeges elemeket – konkrétan a végső megfelelési tényezőket –, hanem csupán azok mérésének kritériumára vonatkozott.

5. Általános megjegyzések

5.1. Nem tartozik az EGSZB felelősségi és hatáskörébe, hogy beleavatkozzon az uniós intézmények közötti jogi konfliktusokba, különösen olyankor, amikor az adott kérdés az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban levő fellebbezési eljárás tárgya. Feladata azonban, hogy véleményt mondjon az Európai Bizottság javaslatának keretéről és arról, hogy a javaslat mennyiben teljesíti a kitűzött célokat.

5.2. Nyilvánvalónak tűnik, hogy a vizsgált javaslat kijavítja a hatáskör hiányából és az elsődleges jogi rendelkezéseknek a jogtalan eljárás nem megfelelő alkalmazásával történő megsértéséből adódó formai hibákat.

⁽¹⁷⁾ Lásd a Számvevőszék 2019. februári tájékoztató dokumentumát: **Az Európai Unió válasza az ún. dízelbotrányra**, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/BRP_Vehicle_emissions/BRP_Vehicle_emissions_hu.pdf.

5.3. Az érdemi szempontokat illetően az EGSZB a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokról szóló véleményeinek⁽¹⁸⁾ megfelelően kéri, hogy összhangban volna a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok jogi céljával az a megoldás, amely szerint az Európai Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy **felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el azokon a területeken, ahol a Törvényszék úgy vélte, hogy csak a jogalkotó módosíthatja az alapvető elemeket** – ezt a jogot pedig, úgy tűnik, az Európai Bizottság ki szeretné sajátítani.

5.4. Az EGSZB üdvözlí a javaslat végrehajtásával kapcsolatos időbeli előírások fenntartását, vagyis azt, hogy az továbbra is 2017. szeptember 1-től alkalmazandó az új típusú járművekre, 2019. szeptember 1-től pedig az összes új járműre.

5.5. Továbbra is megkérdőjelezi azonban az intézkedések jogi hatékonyságát, ugyanis bizonytalanság övezi ezt a jogalkotási eljárást, ami pedig veszélybe sodorhatja az intézkedés szeptemberi hatálybalépését; emellett nem felelkezhetünk meg a visszamenőleges hatály kapcsán már felmerült kérdésekről sem.

5.6. A helyzet egyre bonyolultabb, ugyanis a fellebbezés miatt határozatlan ideig halasztódik a Törvényszékhez intézett kérdéssel kapcsolatos végleges döntés, és előfordulhat, hogy még a jelenlegi javaslat elfogadására sem lesz szükség – függetlenül attól, hogy az Európai Bizottság számára kedvező ítéletet hoz-e a Bíróság.

5.7. A javaslatot tehát egyedül az indokolja, hogy az igyekszik bizonyos szintű biztonságot és jogbizonyosságot garantálni a gyártók számára, akik így végső soron folytathatják a gépjárműgyártást; nem hárítja azonban el azokat a hatásokat, amelyeket a Bíróság ítélete kifejezhet a rendelkezés érvényességével kapcsolatos határidőkre, ami veszélybe sodorhatja a megrendeléseket és az alkatrészbeszerzést.

5.8. Az EGSZB mindenesetre hangsúlyozza, hogy a fogyasztók számára lehetővé kell tenni a hozzáférést a hivatalos honlapokon már közzétett RDE-vizsgálatokhoz⁽¹⁹⁾, hogy össze tudják hasonlítani ezt az információt a járművek 1999/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelven⁽²⁰⁾ alapuló környezeti teljesítményével. Ennek az információnak a közzétevése segítheti a fogyasztókat abban, hogy vásárlási döntéseiket a járművek környezetre gyakorolt hatása alapján hozzassák meg.

5.9. Az EGSZB reméli még, hogy az Európai Bizottság képes biztosítani a javaslat összeegyeztethetőségét az RDE-re vonatkozó különféle jogi aktusokkal, tekintettel arra, hogy a javaslat a második csomagra vonatkozik, így nem kérdőjelezi meg az azt követő két jogi aktust, amelyek a vizsgálatoknak a részecskeszámokra történő kiterjesztésére, a vizsgálati módszerek tökéletesítésére (3. RDE-szabályozási csomag) és arra a lehetőségre vonatkoznak, hogy harmadik fél független vizsgálatokat végezzen a már forgalomban levő járművek ellenőrzésére (4. RDE-szabályozási csomag).

5.10. A javaslat egyedi jellegét tiszteletben tartva az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy vegye figyelembe az európai térségen kívüli országokban alkalmazott gyakorlatokat, különösen az USA tapasztalatait, egyebek mellett a megfelelés kritériumai és a gyártók általi meg nem felelés esetén alkalmazandó szankciók kapcsán⁽²¹⁾.

5.11. Az EGSZB elismeri, hogy a dízelbotrány nemcsak az NOx-kibocsátások terén felmerülő hiányosságokra hívta fel a figyelmet, de arra is rámutatott, hogy több millió fogyasztó vásárolt olyan járműveket, amelyek nem felelnek meg a róluk kapott információknak, és túlnyomó többségük még nem részesült egyéni kártérítésben az elszenvedett sérelemért.

5.12. Fontos, hogy az Európai Bizottság teljeskörű kártérítést biztosítson valamennyi károsult számára, vagy legalább egy olyan kollatív európai jogorvoslati mechanizmus meglétét biztosítsa, amely hatékony, hasznos és célravezető, továbbá magában foglalja a fogyasztók számára a környezeti egészség romlásáért nyújtott kártérítést, ami nem áll fenn a képviselt keresetekről szóló irányelvjavaslatban meghatározott mechanizmus esetében.

6. Részletes megjegyzések

6.1. 1. cikk 3. pont

6.1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az I. melléklet 2. táblázatában meghatározott megfelelési tényezők még mindig nem elég ambíciózusak ahhoz, hogy biztosítsák a NOx-kibocsátások csökkentését, tekintettel a tudományos bizonyítékokra és arra, hogy a 2018-ban javasolt tényezők napjainkban meglehetősen konzervatívaknak minősülnek.

6.1.2. Hangsúlyozza továbbá annak fontosságát, hogy ezeket a tényezőket – a technológiai fejlődés figyelembevétele érdekében – rendszeresen, de legfeljebb évente egyszer értékeljék.

⁽¹⁸⁾ HL C 67., 2014.3.6., 104. o.; HL C 13., 2016.1.15., 145. o.; HL C 288., 2017.8.31., 29. o.; HL C 345., 2017.10.13., 67. o.

⁽¹⁹⁾ Lásd: <https://www.acea.be/publications/article/access-to-euro-6-rde-monitoring-data>.

⁽²⁰⁾ HL L 12., 2000.1.18., 16. o.

⁽²¹⁾ Az új (EU) 2018/858 rendelet 85. cikke jelenleg lehetővé teszi, hogy az Európai Bizottság járművenként 30 000 euróig terjedő pénzbírságot szabjon ki a gyártókra.

6.2. 1. cikk 4. pont

6.2.1. Az EGSZB elismeri, hogy fontos, hogy a gyártók olyan felszereléssel lássák el a járműveket, hogy a kibocsátásokat valószínűsíthetően befolyásoló alkatrészek tervezése, kialakítása és összeállítása lehetővé tegye a jármű számára a rendes használat során az e rendeletnek való megfelelést, azonban hangsúlyozza, hogy ezt az információt nem elég értékesítéskor a fogyasztók rendelkezésére bocsátani, hanem a közigazgatási hatóságoknak kötelezően ellenőrizniük is kell.

6.2.2. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a „rendes használat” fogalmát – figyelembe véve azt a tényt, hogy ez megfelelési követelmény, valamint az értelmezés bizonytalanságának elkerülése érdekében – ne hagyják az Európai Bizottság szubjektív értelmezésére, hanem építsék be egy jogi szövegbe ⁽²²⁾.

6.3. 1. cikk 5. pont

6.3.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a gyártó számára a megfeleléssel kapcsolatos információk biztosítására rendelkezésre álló hat hónapos határidő – az ágazat környezetvédelmi felelősségét szem előtt tartva – túlzottnak tűnik, ezért azt javasolja, hogy a határidő ne haladja meg a három hónapot.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽²²⁾ Lásd például Elżbieta Bienkowska európai biztos választ egy parlamenti kérdésre (P-006693-16 jelű kérdés): http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-8-2016-006693-ASW_EN.html.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 2012/2002/EK tanácsi rendeletnek az Egyesült Királyságnak az Unióból való, megállapodás nélküli kilépésével járó, a tagállamokra háruló súlyos pénzügyi terhek fedezése érdekében a tagállamoknak nyújtandó pénzügyi támogatás biztosítása céljából történő módosításáról

(COM(2019) 399 final – 2019/0183 (COD))

(2020/C 14/12)

Főelőadó: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2019.9.13. Európai Parlament, 2019.9.16.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 175. cikkének (3) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elnökségi határozat:	2019.9.24.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	144/0/6

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a szolidaritás és a szubszidiaritás elve alapvetően fontos az Európai Unió működéséhez. Fontos ezért, hogy amennyiben az Egyesült Királyság október 31-én megállapodás nélkül hagyná el az EU-t, a tagállamok egységesek maradjanak, és együttesen nézzenek szembe azokkal a következményekkel és kihívásokkal, amelyeket ez a döntés magával hoz.

1.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat egy, az Egyesült Királyság megállapodás nélküli kilépése esetére rendkívüli intézkedéseket tartalmazó, az Európai Bizottság által 2019. szeptember 4-én elfogadott csomag része, mely az Európai Tanács arra irányuló felhívása nyomán került kidolgozásra, hogy tárjanak fel minden lehetőséget a meglévő finanszírozási forrásoknak a tagállamokra nehezedő esetleges pénzügyi terhek enyhítését célzó felhasználására.

1.3. Az EGSZB egyetért azzal, hogy – amennyiben egyszeri eseményről van szó, amely 2020-ig megvalósul – az Európai Unió Szolidaritási Alapját létrehozó rendeletbe illesszék be azt a megfogalmazást, hogy a „jelentős katasztrófa” kifejezés a természeti katasztrófákat, valamint azokat a helyzeteket foglalja magában, melyekben súlyos pénzügyi terhek hárulnak egy tagállamra az Egyesült Királyságnak az Unióból való, megállapodás nélküli kilépése közvetlen következményeként.

1.4. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság vegye fontolóra egy olyan uniós eszköz létrehozását, amelynek révén a jövőben kezelni lehet az ehhez hasonló politikai helyzeteket és válságokat. Ha azonban egy ilyen eszközt vezetnének be, annak csak kivételes helyzetekre kellene szolgálnia, és az alkalmazásáról hivatalosan, esetenként kellene dönteni. Egyértelműen meg kellene határozni, hogy mely körülmények esetén lehet kompenzációt biztosítani.

1.5. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak meg kellene tennie minden szükséges lépést annak biztosítására, hogy a hatály kiterjesztése ne vezessen olyan helyzethez, amely veszélybe sodorná az Európai Unió Szolidaritási Alapjának (EUSZA) azt a képességét, hogy reagálni tudjon a természeti katasztrófákkal kapcsolatos váratlan helyzetekre.

1.6. Az EGSZB úgy véli, hogy a kitűzött 2020. április 30-i dátum eléggé késői, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy gyorsítsa fel azt a döntéshozatali eljárást, amely pénzeszközök mobilizálását célozza abban az esetben, ha az Egyesült Királyság megállapodás nélkül lép ki az EU-ból.

1.7. Az EGSZB üdvözlí, hogy az előlegfizetések mértékét a várható összeg 10 %-ának megfelelő jelenlegi szintről 25 %-ra növelik, de ennél többet kell tenni annak érdekében, hogy a reagálás gyors és hatékony lehessen.

1.8. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak kiemelt figyelmet kellene fordítania a kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra), mivel potenciálisan ők vannak a legjobban kitéve a brexitből adódó nehézségeknek.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az Európai Unió Szolidaritási Alapját 2002-ben hozták létre azzal a céllal, hogy a természeti események (például árvizek, viharok, földrengések, vulkánkitörések, erdőtüzek vagy aszályok) által okozott jelentős katasztrófák esetén támogatást nyújtson az uniós tagállamoknak és a csatlakozásra váró országoknak. Az alaphoz az érintett ország kérelmére, abban az esetben nyújtható támogatás, ha a katasztrófa mértéke alátámasztja az európai szintű beavatkozás szükségességét.

2.2. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az EUSZA egy kézzelfogható megnyilvánulása az uniós szolidaritásnak, melynek keretében a tagállamok fenntartják az összefogást és megállapodnak abban, hogy finanszírozási többletforrásoknak az uniós költségvetésen keresztül történő rendelkezésre bocsátásával támogatják egymást.

2.3. 2019. november 1-jén az Egyesült Királyság harmadik országgá válik, hacsak 2019. október 31-ig nem ratifikálja a kilépéssel rendelkező megállapodást, vagy nem kér egy harmadik hosszabbítást, amelyet az Európai Tanácsnak (50. cikk) egyhangúlag kell jóváhagynia.

2.4. Abban az esetben, ha az Egyesült Királyság megállapodás nélkül lép ki az EU-ból, a kilépés pillanatától kezdődően az Unió egyetlen elsődleges és másodlagos jogszabálya sem alkalmazandó többé rá, és nem lesz a kilépéssel rendelkező megállapodásban előírtak szerinti átmeneti időszak. Ez komoly károkat okoz majd a polgárok és a vállalkozások számára, illetve a közszolgáltatások szempontjából, valamint súlyos gazdasági és pénzügyi hatással járna.

2.5. Az EGSZB úgy véli, hogy noha a megállapodás nélküli brexit csak egy egyszeri esemény lesz, zavaró hatásai komoly katasztrófához vezethetnek. Mindez nehezen megbecsülhető mértékű, de mindenképpen jelentős hatást fog gyakorolni a gazdaságra, a munkaerőpiacra és az államháztartásra, különösen rövid távon. Emellett észszerűen feltételezhető, hogy egyes ágazatokat és területeket, illetve egyes tagállamokat jobban érinthetnek majd a megállapodás nélküli kilépés következményei, mint másokat. Az EGSZB úgy véli, hogy ezeknek a hatásoknak az enyhítése érdekében indokolt volna alkalmazni a szolidaritás elvét, a szubszidiaritási elvvel együtt.

2.6. Az EGSZB ezért üdvözlí az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló, 2002. november 11-i 2012/2002/EK tanácsi rendelet⁽¹⁾ módosítására irányuló javaslatot, melynek célja, hogy a rendelet hatálya kiterjedjen a közkiadások bizonyos további típusainak fedezésére is, illetve hogy oly módon szélesítse a „jelentős katasztrófa” fogalmát, hogy az ne csak a természeti katasztrófákat foglalja magában, hanem az olyan helyzeteket is, melyekben súlyos pénzügyi terhek hárulnak egy tagállamra az Egyesült Királyságnak az Unióból való, megállapodás nélküli kilépése közvetlen következményeként. Mivel ez egy egyszeri helyzet, az erre a célra rendelkezésre bocsátandó előirányzatokat a 2019. és 2020. évre rendelkezésre álló maximális összeg felében kellene korlátozni.

3. Részletes megjegyzések

3.1. Az EGSZB azóta támogatja az EUSZA gondolatát, mióta első alkalommal javaslatot tettek rá, és arra ösztönözte az Európai Bizottságot, hogy végezze el a szükséges korrekciókat annak érdekében, hogy az alap természeti katasztrófák esetén hatékonyabb támogató mechanizmust jelenthessen a tagállamok, a tagjelölt országok és a szomszédos országok számára.

3.2. Az EGSZB egyetért a rendelet hatályának kiterjesztésével, figyelmeztetve arra, hogy ez csak egyszeri esemény lehet. Azt javasolja ezért, hogy vizsgálják meg egy olyan uniós eszköz létrehozásának lehetőségét, amelynek révén a jövőben kezelni lehet az ehhez hasonló politikai helyzeteket és válságokat.

3.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak meg kellene tennie a szükséges lépéseket annak biztosítására, hogy a hatály kiterjesztése ne vezessen olyan helyzethez, amelyben az EUSZA-nak a természeti katasztrófákkal kapcsolatos váratlan helyzetekre való reagálóképessége veszélybe kerülne.

3.4. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy a tagállamok számára (2011-es árakon) 1,5 milliárd euróban, illetve a bruttó nemzeti jövedelem 0,3 %-ában van rögzítve az a kárérték-minimum, amely felett támogatást kérhetnek, hogy csak olyan ügyeket terjesszenek be, amelyek esetén az érintett tagállam nem képes a felmerült pénzügyi terhet („súlyos pénzügyi teher”) egyedül viselni.

3.5. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen egy iránymutatás-tervezetet, amely segít a tagállamoknak abban, hogy kiszámítsák a számukra a megállapodás nélküli brexit folytán felmerült súlyos pénzügyi terheket.

⁽¹⁾ HLL 311., 2002.11.14., 3. o.

3.6. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy gyorsítsa fel a pénzalapok mobilizálására vonatkozó döntéshozatali eljárást. Úgy gondolja, hogy a kitűzött, 2020. április 30-i dátum túl késői.

3.7. Az EGSZB úgy véli, hogy az előlegfizetések mértékének a várható összeg 10 %-ának megfelelő jelenlegi szintről 25 %-ra való növelése lépést jelent az eljárás felgyorsítása irányába, de ennél többet kell tenni annak érdekében, hogy a reakció gyors és hatékony legyen.

3.8. Az EGSZB kéri, hogy tegyenek lépéseket annak biztosítására, hogy az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA) brexittel összefüggő, párhuzamosan zajló módosításából eredően ne merülhessenek fel átfedések az EUSZA-térítésekkel, mivel ez kettős finanszírozáshoz vezethet.

3.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a megállapodás nélküli brexit gazdasági költsége különösen azokban az ágazatokban lesz magas, amelyeknek az Egyesült Királyság felé a legnagyobb kitettsége. Ez lehet a helyzet például az Egyesült Királyság piacára szállító agrár-élelmiszeripari exportőrök, az Egyesült Királyság vizeihez való hozzáféréstől függő halászati vállalkozások, valamint az Egyesült Királyságból érkező turisták körében népszerű régiók idegenforgalmi vállalkozásai esetében. Az ilyen problémákra külön figyelmet kell fordítani, és megfelelő összegeket kell rendelkezésre bocsátani e hatások enyhítésére.

3.10. Az EGSZB úgy véli, hogy a szervezett civil társadalomnak fontos szerepet kellene játszania a megállapodás nélküli brexit által okozott hatások meghatározásában. Az Európai Bizottságnak arra kellene ösztönöznie a tagállamokat, hogy a kérelmek elkészítésekor kérjék ki a megfelelő szervezetek véleményét.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Hatékonyabb jogalkotás a szociálpolitika területén: a minősített többségi szavazásra való áttérés területeinek meghatározása

(COM(2019) 186 final)

(2020/C 14/13)

Előadó: **Christian BÄUMLER**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.6.3.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.10.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	83/32/1

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) hangsúlyozza, hogy a gyors változások időszakában alapvető fontosságú, hogy az EU a tagállamokkal együtt képes legyen az elismert hatásköreinek megfelelően eredményes és hatékony szakpolitikai intézkedések meghozatalára valamennyi érintett szakpolitikai területen. E megközelítés keretében a szubszidiaritás elvének kellő figyelembevétele mellett megfelelően végig kell gondolni, hogy európai szinten milyen intézkedésekre van szükség.

1.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a jogalkotási folyamatban fontos az Európai Parlament magas szintű részvétele a Szerződés rendelkezéseivel összhangban, többek között főként a szociálpolitika terén, mivel a szociálpolitikai kérdések mindig hatással vannak a Szerződésben rögzített céloknak megfelelően (EUSZ. 3. cikk) a társadalom kohéziójára és a magas versenyképességű szociális piacgazdaságra is.

1.3. Tekintettel arra, hogy már korábbi véleményeiben ⁽¹⁾ is az uniós egyhangú szavazás követelményeinek vizsgálata mellett foglalt állást, és ezt nemrégiben – különösen az adópolitika terén ⁽²⁾ – megerősítette, az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság előmozdítja a meglévő jogalkotási akadályokkal kapcsolatos vitát, és hogy ezzel a közleménnyel a szociálpolitika terén is megnyitja a vitát a minősített többségi szavazással történő döntéshozatal kiterjesztésének lehetőségeiről. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az EU-nak a Szerződésen alapuló szerepe a szociálpolitika terén kizárólag az EUMSZ 153. cikk (1) bekezdésében meghatározott területeken a tagállamok által végzett tevékenységek támogatása és kiegészítése. Ez tükrözi a nemzeti szociális rendszerek és hagyományok sokféleségét, és egyben azt is jelenti, hogy a tagállamok vezető szerepet játszanak intézkedéseik kidolgozásában és végrehajtásában a szociálpolitika és a munkaerőpiacok terén. A minősített többségi szavazás eljárása a kompromisszumkésztség kultúráján alapul.

1.4. Az EGSZB számára egyértelmű, hogy ha a minősített többségi szavazás eszközét alkalmazzák, az EU-t továbbra is kötelezi a szubszidiaritás elve, és azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, olyan témakörökre összpontosít, amelyekben a közös célkitűzéseket nemzeti, regionális vagy helyi szinten nem lehet hatékonyabban elérni. Ugyanez vonatkozik az arányosság elvére, amely szerint az EU intézkedéseinek tartalma és formája nem léphet túl a Szerződések célkitűzésein.

⁽¹⁾ Ld. az EGSZB következő véleményeit: HL C 230., 2015.7.14., 24. o.; HL C 434., 2017.12.15., 18. o.; HL C 271., 2013.9.19., 23. o.; HL C 332., 2015.10.8., 8. o.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye: Adózás – minősített többségi szavazás (HL C 353., 2019.10.18., 90. o.).

1.5. Az EUMSZ 151. cikke rögzíti, hogy a szociálpolitika célja „a foglalkoztatás, az élet- és a munkakörülmények javítása [...] a fejlődési folyamat fenntartása mellett”. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EUMSZ 153. cikkének (2) bekezdése szerint erre a minimumkövetelményekről szóló irányelvek révén kell törekedni a tagállamokban fennálló körülményeket figyelembe véve, az irányelvek pedig nem akadályozhatják kis- és középvállalkozások alapítását és ezek fejlődését. Hangsúlyozza továbbá, hogy az EUMSZ 153. cikkének (4) bekezdése szerint – függetlenül attól, hogy melyik döntéshozatali rendszerről van szó – nem sérülhet a tagállamok azon joga, hogy a nemzeti jogba való átültetés során magasabb szintű védelem mellett kötelezzék el magukat, mint ahogy az a hatáskörük sem, hogy szociális biztonsági rendszerük alapjait maguk határozzák meg.

1.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az uniós szinten végrehajtott, szociális partnerek között létrejött megállapodások jelentős szerepet játszanak az uniós szociális vívmányok kialakításában. Az EGSZB az egyhangú szavazásról a minősített többségi szavazásra való lehetséges áttérésről folytatott vita kapcsán garanciákat kér arra, hogy a szociális partnereket a továbbiakban is átfogóan bevonják a szociálpolitikai jogalkotásba és a politikák kidolgozásába, valamint hogy azok autonóm megállapodásainak végrehajtása és esetleges felülvizsgálata során tiszteletben tartják önállóságukat.

1.7. Az EGSZB megállapítja, hogy jelenleg az egyes szakpolitikai területeken vagy egyhangúlag, vagy minősített többségi szavazással hozzák a döntéseket. Ez a szociális normák kidolgozása során egyenlőtlenséghez, a szociális védelem terén pedig hiányosságokhoz vezet. Az EGSZB ezért – legalábbis a megkülönböztetésmentességre irányuló jogalkotás, valamint a szociális biztonságra és a munkavállalók védelmére vonatkozó ajánlások esetében – támogatja a minősített többségi szavazásra való teljes áttérést.

1.8. Az EGSZB utal arra, hogy az EU intézkedéseket dolgozott ki a veszélyeztetett munkavállalók, így például a terhes nők vagy a részmunkaidőben dolgozók védelmére a munkaviszony megszüntetésének esetében. Ez amellet szól, hogy Európa-szerte biztosítani kell az egészséges eljárási és védelmi jogok minimumszintjét, valamint át kell térni a minősített többségi szavazással történő eljárásra.

1.9. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a munkaadói és munkavállalói érdekek képviselete és kollektív érvényesítése döntő jelentőségű a társadalmi kohézió, a jó munkahelyek fenntartása és létrehozása, valamint az uniós vállalatok versenyképessége szempontjából. Az EU-nak – amennyiben indokolt – itt is meg kell vizsgálnia, hogy a minősített többségi szavazás révén mennyiben nyílnak nagyobb lehetőségek a szociális partnerség jövőcentrikus továbbfejlesztésére.

1.10. Az EU-ban legalísan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási körülményeit illetően az EGSZB az egyenlőtlen bánásmód elkerülése és a társadalmi kohézió erősítése érdekében a minősített többségi szavazásra való áttérést javasolja.

1.11. Az EGSZB a minősített többségi szavazásra való áttérésről folyó vita kapcsán egyetért az Európai Bizottság megfontolásaival az EUSZ 48. cikkének (7) bekezdésében szereplő általános „passerelle” klauzula választását illetően azokban az esetekben, amelyekben minősített többségi szavazást alkalmaznak, mivel ez a lehetőség feltételezi mind az Európai Tanács egyhangú határozatát, mind valamennyi nemzeti parlament támogatását és az Európai Parlament jóváhagyását is, ami széles körű demokratikus legitimitást eredményez.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az EU és minden tagállama közösen szembesül kihívásokkal az új technológiák hatásai, a globalizált gazdaságban fokozódó versenynyomás, az új munkaformák és a demográfiai tendenciák tekintetében. Ahhoz, hogy az európai szociális modellt a jövőbeli generációk számára is fenntartsuk és továbbfejlesszük, számos politikaterületen – az elismert hatásköröknek megfelelően – európai és nemzeti intézkedések szükségesek. Ezzel összefüggésben sürgősen szükség van a társadalmi kohézió és a társadalmi befogadás megerősítésére irányuló, valamint a megkülönböztetés elleni intézkedésekre.

2.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a gyors változások időszakában alapvető fontosságú, hogy az EU a tagállamokkal együtt képes legyen hatékony és eredményes szakpolitikai intézkedések meghozatalára. Ennek magában kell foglalnia a szükséges fellépésnek és az intézkedések szintjének megfelelő átgondolását a szubszidiaritás elvének kellő figyelembevételével, valamint a megfelelő eszközök és hatékony döntéshozatali folyamatok kiválasztását, amelyek révén az EU támogathatja és kiegészítheti a nemzeti politikákat. Ennek során részletesen elemezni kell az egyes tagállamokban a gazdaságra, az államháztartásra és a szociális partnerek szerepére gyakorolt hatásokat. Valamennyi tagállamnak mindig elegendő lehetőséggel kell rendelkeznie a döntéshozatali folyamatban való részvételle. Közös célként a jó eredmények elérését kell kitűzni mind uniós szinten, mind az egyes tagállamokban.

2.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU-nak hatékony és rugalmas döntéshozatali folyamatra van szüksége annak biztosításához, hogy a jogszabályok és a nem kötelező erejű eszközök – például a koordinációs keretek és az ajánlások – lépést tudjanak tartani a gazdasági és szociális fejleményekkel. Tekintettel arra, hogy az EGSZB már korábbi véleményeiben is az uniós jogalkotás egyhangúsági követelményeinek vizsgálata mellett foglalt állást⁽³⁾, üdvözlí, hogy az Európai Bizottság előmozdítja a szakpolitikai jogalkotás jelenlegi akadályait kapcsolatos vitát, és hogy ezzel a közleménnyel a szociálpolitika terén is megindította a vitát a minősített többségi szavazás kiterjesztésének lehetőségeiről. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az EU-nak a Szerződésen alapuló szerepe a szociálpolitika terén kizárólag az EUMSZ 153. cikk (1) bekezdésében meghatározott területeken a tagállamok által végzett tevékenységek támogatása és kiegészítése. Ez tükrözi a nemzeti szociális rendszerek és hagyományok sokféleségét, és egyben azt is jelenti, hogy a tagállamok vezető szerepet játszanak intézkedéseik kidolgozásában és végrehajtásában a szociálpolitika és a munkaerőpiacok terén.

⁽³⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet.

2.4. Az EU szerződéses szerepe az EGSZB szerint az, hogy a tagállamok tevékenységét az EU-ban támogassa és a Szerződésekben meghatározott területeken kiegészítse (EUMSZ 153. cikk (1) bekezdés). Ez tükrözi a nemzeti szociális rendszerek és hagyományok sokféleségét, és egyben azt is jelenti, hogy a tagállamok vezető szereppel és nagyfokú szuverenitással rendelkeznek az európai együttműködés keretében intézkedéseik kidolgozásában és végrehajtásában a szociálpolitika és a munkaerőpiacok területén.

2.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU szociálpolitikai jogszabályainak túlnyomó részét minősített többségi szavazással és a rendes jogalkotási eljárás szerint fogadták el.

2.6. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy ezzel szemben az Európai Unióról szóló szerződés értelmében a szociális politika bizonyos területein továbbra is a Tanácsban történő egyhangú szavazás szükséges. Ezek a következők: a megkülönböztetés elleni intézkedések (EUMSZ 19. cikk (1) bekezdés); a munkavállalók szociális biztonsága és szociális védelme (kivéve a munkavállalók szabad mozgására irányulóan) (EUMSZ 153. cikk (1) bekezdés c) pont); a munkavállalók védelme munkaviszonyuk megszüntetése esetén (EUMSZ 153. cikk (1) bekezdés d) pont); a munkavállalók és munkaadók érdekeinek képviselete és kollektív védelme (EUMSZ 153. cikk (1) bekezdés f) pont), valamint az Unió területén jogszzerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásának feltételei (EUMSZ 153. cikk (1) bekezdés g) pont). Míg az EUMSZ 19. cikke az Európai Parlament egyetértését írja elő, a 153. cikk (1) bekezdésének c), d), f) és g) pontját illetően nem ez a helyzet.

2.7. Az EGSZB úgy véli, hogy fontos az Európai Parlamentnek a jogalkotási folyamatban való magas szintű részvétele a Szerződés rendelkezéseivel összhangban, főként a szociálpolitika terén, mivel a szociálpolitikai kérdések mindig a polgárokat közelről érintő döntéseket tesznek szükségessé, és hatással vannak a Szerződésben rögzített céloknak megfelelően (EUSZ. 3. cikk) a társadalom kohéziójára és a magas versenyképességű szociális piacgazdaságra is.

2.8. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság ezzel a közleménnyel a szociálpolitika terén is megindította a vitát a minősített többségi szavazás kiterjesztéséről, ahogy azt korábban – mindenekelőtt az adópolitikában ⁽⁴⁾ – tette. A minősített többségi szavazás eljárása a kompromisszumkészség kultúráján alapul. Vitát feltételez, és olyan pragmatikus eredményeket tesz lehetővé, amelyek az Unió egésze érdekeinek figyelembevételével születhetnek. A minősített többségi szavazás kilátása katalizátorként szolgál ahhoz, hogy kompromisszumok keresése és valamennyi érdekelt fél bevonása révén minden érintett számára elfogadható megoldást találjanak.

2.9. Az EGSZB rámutat arra, hogy a 2019–2024-es időszakra vonatkozó új stratégiai menetrendjében az EU elkötelezte magát a szociális jogok pillérének uniós és tagállami szintű végrehajtása mellett. Ennek során kellő figyelmet kell fordítani az egyes felelősségi körökre.

2.10. Az EGSZB szerint kulcsfontosságú, hogy ha a minősített többségi szavazás eszközt alkalmazzák, az EU-t továbbra is kötelezi a szubszidiaritás elve, és azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, olyan témakörökre összpontosít, amelyekben a közös célkitűzéseket nemzeti, regionális vagy helyi szinten nem lehet hatékonyabban elérni. Ugyanez vonatkozik az arányosság elvére, amely szerint az EU intézkedéseinek tartalma és formája nem léphet túl a Szerződések célkitűzésein. Ezeket az alapelveket a minősített többségi szavazásról folytatott vita során világossá kell tenni.

2.11. Az EUMSZ 151. cikke rögzíti, hogy a szociálpolitika célja „a foglalkoztatás, az élet- és a munkakörülmények javítása [...] a fejlődési folyamat fenntartása mellett”. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EUMSZ 153. cikkének (2) bekezdése meghatározza azokat a kritériumokat, amelyeket az EU megfelelő szociálpolitikai intézkedéseinek teljesíteniük kell. Eszerint az irányelvek elsősorban minimumkövetelményeket tartalmazhatnak a tagállami feltételek figyelembevételével, és nem akadályozhatják kis- és középvállalkozások alapítását és azok fejlődését. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy – függetlenül attól, hogy melyik döntéshozatali rendszerről van szó – nem sérülhet a tagállamok azon joga, hogy a nemzeti jogba való átültetés során magasabb szintű védelem mellett kötelezzék el magukat, mint ahogy az a hatáskörük sem, hogy szociális biztonsági rendszerük alapjait maguk határozzák meg.

2.12. Az EGSZB megjegyzi továbbá, hogy az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a Tanács a szociális jogok európai pillére (17) preambulumbekkezdésében megerősítette a nemzeti rendszerek sokféleségének tiszteletben tartását, beleértve a szociális partnerek szerepét, a (19) preambulumbekkezdésben pedig a tagállamok nemzeti identitásának, valamint szociális biztonsági rendszereik jogi alapjainak meghatározásával kapcsolatos szuverenitásának tiszteletben tartását.

2.13. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a 155. cikk értelmében az uniós szinten végrehajtott, szociális partnerek között létrejött megállapodások jelentős szerepet játszanak az uniós szociális vívmányok kialakításában. Üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság közleménye szerint a szociális párbeszéd eredményei és az irányelvek elfogadásukat illetően egyforma elbírálás alá esnek. Az EGSZB az egyhangúsági eljárásról a minősített többségi szavazásra való lehetséges áttérés kapcsán garanciákat kér arra, hogy a szociális partnereket a továbbiakban is átfogóan bevonják a szociálpolitikai jogalkotásba és a politikák kidolgozásába, valamint hogy az autonóm megállapodásaik végrehajtása és esetleges felülvizsgálata során tiszteletben tartják önállóságukat. A szociális párbeszéd fontos szerepet játszik a szociális védelem terén. Emellett önálló jogalkotás révén szociális előrelépésekről is gondoskodik az EU-ban.

⁽⁴⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

2.14. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság véleményét, és a megerősített együttműködési eszközt nem tekinti a minősített többségi szavazás alternatívájának. A megerősített együttműködés eszköze éppen a szociálpolitikai kérdések esetében ahhoz vezethet, hogy a belső piac széttagoltta válik, az uniós polgárok pedig aszerint, hogy melyik tagállamban élnek, eltérő bánásmódban részesülnek.

2.15. Másrészt az EGSZB szerint az európai szemeszter egy további hatékony és célirányos eszköz ahhoz, hogy a tagállamok és a szociális partnerek támogatása és irányítása mellett – nem utolsósorban „közös tanulás” útján is – nagyobb és jobb konvergenciát és előrelépéseket lehessen elérni a nemzeti reformokban. Ez az EUMSZ 156. cikkének tartalmát és szellemét is tiszteletben tartja. Az EGSZB hangsúlyozza az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy az európai szemeszter keretében jobb módszereket dolgozzanak ki a nemzeti foglalkoztatás- és szociális védelmi politikáknak, illetve azok reformjainak a koordinálására, és ezzel párhuzamosan észszerű módon bevonják a tagállami szociális partnereket az európai munkába. A szociális jogok európai pillére, amely iránymutatásként szolgál a reformokhoz, ezért hozzájárulna egy jobb konvergenciára irányuló ütemterv kidolgozásához és a tagállamok közötti erősebb kohézióhoz.

3. Részletes megjegyzések

3.1. Az EGSZB megállapítja, hogy jelenleg az egyes szakpolitikai területeken egyhangúlag vagy minősített többségi szavazással hozzák a döntéseket. Ez a szociális normák kidolgozása során egyenlőtlenséghez, a szociális védelem terén pedig hiányosságokhoz vezet.

3.2. Az EGSZB utal arra, hogy átfogó uniós jogszabályok léteznek a nők és férfiak közötti egyenjogúság alapelveinek megvalósítására, valamint a faji vagy etnikai származástól stb. független egyenlő bánásmód biztosítására. Ez az EU nagy sikere, amely nemzetközi normákat is meghatároz e téren. Az uniós jog azonban a vallástól, meggyőződéstől, fogyatékosságtól, életkortól vagy szexuális irányultságtól függetlenül megvalósuló egyenlő bánásmódot csak a foglalkoztatásra és a szakmákra vonatkozóan biztosítja. Egy olyan irányelv, amely átfogóan tiltja az Unión belüli megkülönböztetést, rendkívül összetett lenne, és ezért nem valószínű, hogy egyhangú döntéshozatallal megvalósítható lenne. Az EU azonban kötelezettséget vállalt erre a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend keretében. Ezt a célkitűzést a 2019–2024-es időszakra szóló új stratégiai menetrend is megerősítette. Az EGSZB a megkülönböztetésmentességre vonatkozó jogalkotás esetében támogatja a minősített többségi szavazásra történő teljes áttérést.

3.3. Az EGSZB utal arra, hogy az EU az EUMSZ 48. cikkének megfelelően a szociális biztonság területén minősített többségi szavazással határozhat a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükséges intézkedésekről. Ezzel ellentétben a szociális biztonságra és a munkavállalók védelmére vonatkozó ajánlások esetében egyhangúság szükséges. A minősített többségi szavazásra való áttérés koherens és helyénvaló lenne. Felmerül az a kérdés is, hogy az Európai Bizottság itt miért csak ajánlásokat irányoz elő, és miért nem vesz figyelembe további jogi eszközöket.

3.4. Az EGSZB elismeri, hogy a munkavállalók elbocsátás esetén való védelme mindig is a nemzeti munkajog kulcsfontosságú eleme volt. Azzal is tisztában van azonban, hogy az EU mindeközben intézkedéseket dolgozott ki a veszélyeztetett munkavállalók, így például a terhes nők vagy a részmunkaidőben dolgozók védelmére. Ez amellet szól, hogy Európa-szerte biztosítani kell az egységes eljárási és védelmi jogoknak legalább egy minimális szintjét, hogy ezek a védelmi mechanizmusok ne üresedjenek ki. A szociális jogok európai pillére rendelkezik az elbocsátott munkavállalók tájékoztatáshoz való jogáról, valamint a hatékony és pártatlan vitarendezéshez, jogorvoslathoz és adott esetben kártérítéshez való hozzáférésről. Ez a minősített többségi szavazásra való áttérés mellett szól, hogy lehetővé váljon egy ennek végrehajtásáról szóló irányelv elfogadása.

3.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a munkaadói és munkavállalói érdekek képviseletének és kollektív érvényesítésének megalapozott jogi kerete döntő jelentőségű a társadalmi kohézió, a minőségi munkahelyek létrehozása és az uniós vállalatok versenyképessége szempontjából. Az egységes piacon működő vállalkozások egyre szorosabb együttműködést folytatnak a határokon átnyúlóan. Az uniós vállalatokra és vállalatcsoportokra az európai üzemi tanácsokról szóló irányelv vonatkozik, amelyet rendes jogalkotási eljárás keretében fogadtak el. A munkavállalói részvételre vonatkozó uniós jogszabályok más területein azonban továbbra is egyhangú döntéshozatalra van szükség. Az EU-nak – amennyiben indokolt – itt is meg kell vizsgálnia, hogy a minősített többségi eljárás mennyiben kínál új lehetőségeket a szociális partnerség jövőcentrikus továbbfejlesztésére.

3.6. Az EU-ban legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási körülményeit illetően az EGSZB a minősített többségi szavazásra való áttérést javasolja. Ha a társadalmi kohéziót nem szeretnénk veszélyeztetni, az uniós és a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási körülményeinek meg kell egyezniük.

3.7. Az EGSZB a minősített többségi szavazásra való áttérésről folyó vita kapcsán egyetért az Európai Bizottság megfontolásaival az EUMSZ 48. cikkének (7) bekezdésében szereplő általános „passerelle” klauzula választását illetően azokban az esetekben, amelyekben minősített többségi szavazást alkalmaznak, mivel ez a lehetőség feltételezi mind az Európai Tanács egyhangú határozatát, mind valamennyi nemzeti parlament támogatását és az Európai Parlament jóváhagyását is. Ez széles körű demokratikus legitimitást biztosítana, és megfelelne a tagállami alkotmányos követelményeknek. Az EUMSZ 153. cikke alapján történő áttérés esetében nem ez lenne a helyzet.

3.8. Az EGSZB megjegyzi, hogy egy kérdés továbbra is megválaszolatlan maradt az Európai Bizottság közleményében. Nem egyértelmű, hogy az arról szóló döntést, hogy egy bizonyos jogalapot áthelyeznek-e az egyhangú szavazás helyett a minősített többségi szavazás körébe, egyszer hozzák-e meg minden esetre vonatkozóan, vagy pedig eseti alapon. Az EGSZB annak tisztázására kéri az Európai Bizottságot, hogy az EUSZ 48. cikkének (7) bekezdésében szereplő általános „passerelle” klauzula alkalmazása esetén általános lesz-e a minősített többségi szavazásra történő áttérés, vagy pedig eseti döntéshozatalról lenne szó. Az EGSZB véleménye szerint mindenképpen biztosítani kell, hogy „passerelle” klauzula alkalmazása hatékonyabb döntéshozatalt eredményezzen, és ne hozzon létre további akadályokat.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

MELLÉKLET

Az alábbi, a vita során elutasított módosító indítványoknál a támogató szavazatok száma elérte az összes leadott szavazat számának legalább egynegyedét (Esz. 59. cikk (3) bekezdés):

1. 2.8. pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság ezzel a közleménnyel kezdemenyyezte a vita megnyitását és kifejti, hogy a szociálpolitika terén is megindította a vitát hogyan valósulhat meg a minősített többségi szavazásra való áttérés elszetett javaslatok nélkül kiterjesztéséről, ahogy azt korábban — mindenekelőtt az adópolitikában — tette⁽⁺⁾. A minősített többségi szavazás eljárása a kompromisszumkészség kultúráján alapul. Vitát feltételez, és olyan pragmatikus eredményeket tesz lehetővé, amelyek az Unió egésze érdekeinek figyelembevételével születhetnek. A minősített többségi szavazás kilátása katalizátorként szolgál ahhoz, hogy kompromisszumok keresése és valamennyi érdekelt fél bevonása révén minden érintett számára elfogadható megoldást találjanak.

⁽⁺⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

A szavazás eredménye

Mellette: 36

Ellene: 74

Tartózkodott: 2

2. Új pont beillesztése a 2.8. pont után:

A 2.8. pont után új pont illesztendő a szövegbe:

Másrészt az egyhangú döntéshozatal szükségessége azon alapul, hogy meg kell őrizni az EU-Szerződésben szereplő vonatkozó szociálpolitikai rendelkezések feletti nemzeti ellenőrzést, és meg kell akadályozni minden beavatkozást a nemzeti szociális rendszerek központi elemeibe, amelyek iránt elsősorban a tagállamok felelősek a szociális partnerekkel együtt.

A szavazás eredménye

Mellette: 31

Ellene: 82

Tartózkodott: 3

3. 3.1. pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB megállapítja, hogy jelenleg az egyes szakpolitikai területeken egyhangúlag vagy minősített többségi szavazással hozzák a döntéseket. Az EGSZB úgy véli, hogy a minősített többségi szavazás és az egyhangú szavazás közötti, az EU-Szerződés szociális fejezetében rögzített megosztás továbbra is releváns, mivel tükrözi a tagállamok nemzeti szociális rendszereinek sokféleségét és heterogenitását, például a szociális védelem terén, a szociális partnerek szerepét, valamint a munkajog és a kollektív szerződések szerepét illetően. Ez a szociális normák kidolgozása során egyenlőtlenséghez, a szociális védelem terén pedig hiányosságokhoz vezet.

A szavazás eredménye

Mellette: 32

Ellene: 74

Tartózkodott: 3

4. 3.2. pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB utal arra, hogy átfogó uniós jogszabályok léteznek a nők és férfiak közötti egyenjogúság alapelveinek megvalósítására, valamint a faji vagy etnikai származástól stb. független egyenlő bánásmód biztosítására. Ez az EU nagy sikere, amely nemzetközi normákat is meghatároz e téren. Az uniós jog azonban a vallástól, meggyőződéstől, fogyatékoságtól, életkortól vagy szexuális irányultágtól függetlenül megvalósuló egyenlő bánásmódot csak a foglalkoztatásra és a szakmákra vonatkozóan biztosítja. Ezeket az irányelveket egyhangúlag fogadták el. Egy olyan irányelv, amely átfogóan tiltja az Unión belüli megkülönböztetést, rendkívül összetett, ami megmagyarázza a hosszú eljárást és a lassú előrehaladást lenne, és ezért nem valószínű, hogy egyhangú döntéshozattal megvalósítható lenne. Az EU azonban kötelezettséget vállalt erre a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend keretében. Ezt a célkitűzést a 2019–2024-es időszakra szóló új stratégiai menetrend is megerősítette. Az EGSZB a megkülönböztetésmentességre vonatkozó jogalkotás esetében támogatja a minősített többségi szavazásra történő teljes áttérést.

A szavazás eredménye

Mellette: 31
Ellene: 78
Tartózkodott: 2

5. 3.4. pont

A pont törlendő:

Az EGSZB elismeri, hogy a munkavállalók elbocsátás esetén való védelme mindig is a nemzeti munkajog kulcsfontosságú eleme volt. Azzal is tisztában van azonban, hogy az EU mindeközben intézkedéseket dolgozott ki a veszélyeztetett munkavállalók, így például a terhes nők vagy a rész-munkaidőben dolgozók védelmére. Ez amellet szól, hogy Európa szerte biztosítani kell az egységes eljárási és védelmi jogoknak legalább egy minimális szintjét, hogy ezek a védelmi mechanizmusok ne üresedjenek ki. A szociális jogok európai pillére rendelkezik az elbocsátott munkavállalók tájékoztatáshoz való jogáról, valamint a hatékony és pártatlan vitarendezéshez, jogorvoslatához és adott esetben kártérítéshez való hozzáférésről. Ez a minősített többségi szavazásra való áttérés mellett szól, hogy lehetővé váljon egy ennek végrehajtásáról szóló irányelv elfogadása.

A szavazás eredménye

Mellette: 35
Ellene: 77
Tartózkodott: 2

6. 3.5. pont

A pont törlendő:

Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a munkaadói és munkavállalói érdekek képviseletének és kollektív érvényesítésének megalapozott jogi kerete döntő jelentőségű a társadalmi kohézió, a minőségi munkahelyek létrehozása és az uniós vállalatok versenyképessége szempontjából. Az egységes piacon működő vállalkozások egyre szorosabb együttműködést folytatnak a határokon átnyúlóan. Az uniós vállalatokra és vállalatcsoportokra az európai üzemi tanácsokról szóló irányelv vonatkozik, amelyet rendes jogalkotási eljárás keretében fogadtak el. A munkavállalói részvételre vonatkozó uniós jogszabályok más területein azonban továbbra is egyhangú döntéshozatalra van szükség. Az EU-nak — amennyiben indokolt — itt is meg kell vizsgálnia, hogy a minősített többségi eljárás mennyiben kínál új lehetőségeket a szociális partnerség jövőcentrikus továbbfejlesztésére.

A szavazás eredménye

Mellette: 34
Ellene: 84
Tartózkodott: 2

7. 3.6. pont

A pont törlendő:

Az EU-ban legalísan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási körülményeit illetően az EGSZB a minősített többségi szavazásra való áttállást javasolja. Ha a társadalmi kohéziót nem szeretnénk veszélyeztetni, az uniós és a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási körülményeinek meg kell egyezniük.

A szavazás eredménye

Mellette: 30
Ellene: 85
Tartózkodott: 1

8. 1.7. pont

Az alábbiak szerint módosítandó:

Az EGSZB megállapítja, hogy jelenleg az egyes szakpolitikai területeken vagy egyhangúlag, vagy minősített többségi szavazással hozzák a döntéseket. Ez a szociális normák kidolgozása során egyenlőtlenséghez, a szociális védelem terén pedig hiányosságokhoz vezet. Az EGSZB ezért — legalábbis a megkülönböztetésmentességre irányuló jogalkotás, valamint a szociális biztonságra és a munkavállalók védelmére vonatkozó ajánlások esetében — támogatja a minősített többségi szavazásra való teljes áttérést. Az EGSZB úgy véli, hogy a minősített többségi szavazás és az egyhangú szavazás közötti, az EU-Szerződés szociális fejezetében rögzített megosztás továbbra is releváns, mivel tükrözi a tagállamok nemzeti szociális rendszereinek sokféleségét és heterogenitását, például a szociális védelem terén, a szociális partnerek szerepét, valamint a munkajog és a kollektív szerződések szerepét illetően.

A szavazás eredménye

Mellette: 32

Ellene: 74

Tartózkodott: 3

9. 1.8. pont

A pont törlendő:

~~Az EGSZB utal arra, hogy az EU intézkedéseket dolgozott ki a veszélyeztetett munkavállalók, így például a terhes nők vagy a részmunkaidőben dolgozók védelmére a munkaviszony megszüntetésének esetében. Ez amellet szól, hogy Európa szerte biztosítani kell az egységes eljárási és védelmi jogok minimumszintjét, valamint át kell térni a minősített többségi szavazással történő eljárásra.~~

A szavazás eredménye

Mellette: 36

Ellene: 81

Tartózkodott: 1

10. 1.10. pont

A pont törlendő:

~~Az EU-ban legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási körülményeit illetően az EGSZB az egyenlőtlen bánásmód elkerülése és a társadalmi kohézió erősítése érdekében a minősített többségi szavazásra való áttállást javasolja.~~

A szavazás eredménye

Mellette: 30

Ellene: 85

Tartózkodott: 1

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Vitaanyag: „Fenntartható Európa 2030-ra”

(COM(2019) 22 final)

(2020/C 14/14)

Előadó: **Cillian LOHAN**Társelőadó: **Peter SCHMIDT**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.3.12.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Elnökségi határozat:	2018.12.11. – kiegészítés 2019.1.22.
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem”, valamint „Környezetvédelem, közlekedés, energia, infrastruktúra és információk társadalom”
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.6.28.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	168/3/5

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A fenntartható fejlődésnek Európa jövőjében központi helyet kell elfoglalnia. Az EGSZB értékeli a vitaanyag átfogó elemzését, a kihívások részletezését, a felvázolt követendő irányt és az Európa számára benne rejlő lehetőségeket, ugyanakkor aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a fenntarthatóságra való áttérés üteme – globálisan és Európán belül – elmarad attól, ami szükséges az ENSZ általunk elfogadott fenntartható fejlődési céljainak megvalósításához. A politikai intézkedések nem adnak megfelelő választ jelenkorunk környezeti, társadalmi és gazdasági kihívásainak sürgősségére.

1.2. A fenntartható fejlődés globális szintű, közös cél; valamennyi nemzet közös erőfeszítésére van szükség ahhoz, hogy megvalósítsuk a természeti erőforrások fenntartható használatát, és prosperitást teremtsünk mindenki számára. Európa ezt nem valósíthatja meg egyedül, az EU-nak azonban legnagyobb kereskedelmi blokként és a bioalapú erőforrások jelentős importőréként módjában áll latba vetni, és latba is kellene vetnie súlyát a fenntartható beszerzés globális ösztönzése érdekében, így támogatva a globális biodiverzitás és az ökoszisztémák megőrzését, amelyek kulcsfontosságúak közös jövőnk szempontjából.

1.3. A fenntartható fejlődés az emberek jövőjéről szól, és a gazdaságnak – bolygónk tűrőképességének határain belül – a társadalom szolgálatában kellene biztosítania a prosperitást és a méltányosságot, most és a jövő nemzedékei számára. A 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend egy emberközpontú projekt, amelynek célja, hogy senkit ne hagyjon hátra. Egy európai zöld és szociális megállapodás kezdeményezése az európai gazdaságok radikálisan fenntarthatóbb irányban történő átalakításának fontos eleme lesz.

1.4. A viták ideje lejárt, legfőbb ideje cselekedni. Az EGSZB sürgős lépéseket szorgalmaz egy olyan, az EU egészére kiterjedő, átfogó, hosszú távú fenntartható fejlődési stratégia kidolgozása és végrehajtása irányába, amelyhez átfogó végrehajtási terv is tartozik, hogy a fenntartható fejlődési célok 2030-ig megvalósulhassanak.

1.5. A fenntartható fejlődési stratégiának magában kell foglalnia az Unió belső és külső tevékenységeit, és elő kell mozdítania az ezek közötti maximális koherenciát. A végrehajtási tervnek a fenntarthatóságot valamennyi szakpolitikai területbe be kell építenie, és meg kell határoznia azokat az alapvető intézkedéseket, amelyeket az EU a fenntartható fejlődési célok végrehajtása érdekében megtesz. Emellett világos menetrendet és ütemtervet kell felvázolnia, amelyek tartalmazzák a konkrét célokat és mutatókat, illetve valamennyi uniós intézmény, ügynökség és szereplő főbb szerepét és felelősségi köreit. A végrehajtás sarokköveit az innovációnak, a fenntarthatóság-központú nemzetközi együttműködésnek és kereskedelmi megállapodásoknak, valamint a vállalkozások mobilizálásának és a civil társadalomnak kellene képeznie.

1.6. Az irányítási és koordinációs keretrendszernek a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend végrehajtási stratégiájával párhuzamosan történő létrehozására azért van szükség, hogy valamennyi szakpolitika középpontjában a fenntartható fejlődési célok álljanak. A 2019–2024-es időszakra szóló stratégiai uniós menetrendnek különösen a fenntartható fejlődési célokon kell alapulnia, és az Európai Parlamentnek kiemelt szerepet kell játszania. Az új Európai Bizottságot a fenntartható fejlődési célok megvalósításának és általános érvényre juttatásának szempontjai köré kellene szervezni, ahogy az a biztosok megbízólevelében áll.

1.7. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy lépjen túl a GDP-alapú növekedési politikán. A GDP prosperitás mérésére való alkalmazása figyelmen kívül hagyja a társadalmi és környezeti költségek és előnyök fontos elemeit.

1.8. Az EGSZB elismeri, hogy az üzleti világban vannak olyanok, akik élen járnak a fenntarthatóság integrációjának terén. Számos vállalkozás valójában már a szakpolitikák előtt jár. A szakpolitikáknak stabil környezetet és kiszámíthatóságot kell teremteniük annak biztosítása érdekében, hogy a bevált gyakorlatokból általános gyakorlatok váljanak. Ez lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy fenntartható megoldásokat találjanak.

1.9. Az EGSZB kéri, hogy valamennyi meglévő uniós szakpolitikát és költségvetési/pénzügyi keretet és eszközt (mint például az európai szemeszttert, a minőségi jogalkotást, a többéves pénzügyi keretet stb.) sürgősen igazítsák a fenntartható fejlődési célok elérésének célkitűzéséhez. Uniós szinten meg kell határozni, illetve ki kell alakítani a fenntarthatóságot biztosító hiteles módszereket annak érdekében, hogy a költségvetési/pénzügyi eszközök, a politikai keretek és a hatásvizsgálati megközelítések támogassák a fenntartható fejlődési célok végrehajtását az EU belső és külső tevékenységeinek keretében. Új eszközök – mint például a céloktól való távolságra vonatkozó intézkedések – és új mutatók kidolgozására is szükség van.

1.10. Az EGSZB volt az első olyan uniós intézmény, amely létrehozott egy, a fenntartható fejlődés előmozdítására szolgáló szervet – a fenntartható fejlődés megfigyelőközpontját –, és amely elkötelezett amellett, hogy a fenntartható fejlődési célokat véleményeiben, belső működésében és szervezeti felépítésében átfogóbb módon előmozdítsa és érvényesítse. Ezért belső eszmecserét kezdeményez annak érdekében, hogy belső irányítását összehangolja a fenntartható fejlődési célokkal.

1.11. Szükség van a civil társadalom strukturált bevonására, és egyértelmű felhatalmazást kell adni a civil társadalomnak a stratégia kidolgozásában, végrehajtásában és nyomon követésében való részvételére. A több érdekelt felet tömörítő platform eddigi fontos szerepét valamennyi érdekelt fél bevonásával felül kell vizsgálni, melynek során tekintetbe kell venni az egyéb többszereplős platformok sikeréből levonható tanulságokat is, különös tekintettel a körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformjára. A több érdekelt felet tömörítő platformot az Európai Parlament ajánlásának megfelelően ⁽¹⁾ korszerűsíteni kell és formális intézményközi kerekasztalra kell helyezni.

1.12. A fenntartható fejlődés magában hordozza annak lehetőségét, hogy a társadalmi szolidaritás eszközeként szolgáljon, és ellensúlyozza a döntéshozattól és a hatalomtól eltávolodott polgárok körében feltörekvő populista, rendszerellenes érzéseket. A fenntarthatósági menetrendnek nem szabad elitistának lennie, hanem az embereket kell középpontjába állítani, és azt kell célul kitűznie, hogy a fenntartható fogyasztói döntések mindenki számára elérhetővé és megfizethetővé váljanak.

2. Bevezetés

2.1. A „Fenntartható Európa 2030-ra” című, régóta várt vitaanyagot január 30-án tették közzé az Európa jövőjéről szóló vita, valamint az EU azon vállalása keretében, hogy teljesíteni fogja az ENSZ fenntartható fejlődési céljait, ideértve az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodást is.

2.2. Az EGSZB évek óta sürgeti egy ambiciózus, átfogó uniós fenntartható fejlődési stratégia kidolgozását, és számos, különböző ágazatokat érintő véleményben terjesztett elő javaslatokat a fenntartható fejlődési célok eléréséhez szükséges szakpolitikai és irányítási intézkedésekre. A jelenlegi vélemény a vitaanyaghoz kíván hozzászólni, azonban az EGSZB korábbi munkájára épül, célja pedig egy jövőkép kialakítása, valamint a szükséges kormányzati reformokra, eszközökre és mechanizmusokra vonatkozó konkrét javaslatok kidolgozása, amelyek alátámasztanak egy jellegénél fogva hosszú távú, átfogó stratégiát.

2.3. Egyre több társadalmi és ökológiai mutató jelzi, hogy az EU és más globális szereplők részéről is sürgős fellépésre és a fenntarthatóságra való gyors áttérésre van szükség. Az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testülete nemrégiben készült jelentése arra figyelmeztet, hogy az emberiségnek körülbelül 11 év áll rendelkezésére arra, hogy korlátozza az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását és megelőzze a hőmérséklet globális emelkedését, illetve megakadályozza az éghajlatváltozás veszélyes és potenciálisan visszafordíthatatlan szintjének elérését ⁽²⁾. Az éghajlatváltozással kapcsolatos vészhelyzet mellett más környezetvédelmi kihívások, például a biológiai sokféleség csökkenése és a levegőszennyezés is egyre nagyobb aggodalomra adnak okot polgáraink számára, és sürgős fellépést igényelnek. A társadalmi egyenlőtlenségek is növekednek Európában. Az európai gyermekek és fiatalok közel egyenlege van kitéve a szegénység kockázatának ⁽³⁾ vagy szegénységben élnek, és fiatalok milliói nem találnak tisztességes munkát, így nem tudnak hozzáfogni felnőtt életük kialakításához sem. Bizonyos kisebbségi csoportok – például a fogyatékkal élő – fokozottabb kirekesztéssel szembesülnek. A nacionalista és populista mozgalmak Európa-szerte virágoznak, és több tagállamban is veszélybe kerültek az alapvető értékek és jogok. Az Európai Unió alapjai kérdőjeleződnek meg.

⁽¹⁾ Az EP éves stratégiai jelentése a fenntartható fejlődési célokról, 2019. március.

⁽²⁾ <https://www.ipcc.ch/>.

⁽³⁾ Eurostat.

3. Általános megjegyzések

3.1. A viták ideje lejárt, itt az idő cselekedni. A fenntarthatóságról szóló vitaanyag közzétételét úgy kellett volna időzíteni, hogy az egybeessen a fenntartható fejlődési célok 2015-ös bevezetésével. Az EGSZB sürgős lépéseket szorgalmaz az egész EU-ra kiterjedő fenntartható fejlődési stratégia és végrehajtási terv kidolgozása és megvalósítása érdekében, ahogyan azt korábbi véleményeiben javasolta ⁽⁴⁾, és ahogyan azt a 2017. és 2018. évi, valamint a 2019. áprilisi tanácsi következtetésekben meghatározták ⁽⁵⁾.

3.2. A vitaanyag különféle forgatókönyveket vázol fel a fenntarthatóság elérésére. A valóság az, hogy nem realiztikus a forgatókönyvek közötti egyértelmű választás. Csak az 1. forgatókönyv irányoz elő átfogó stratégiát, azonban ennek a forgatókönyvnek a másik kettő forgatókönyvből is át kellene venni elemeket ahhoz, hogy hatékony lehessen. Egy átfogó stratégia kulcsfontosságú, és egy összehangolt politikai megközelítés a fenntartható jövő megvalósításának előfeltétele. A vélemény az 1. forgatókönyvben felvázolt ötletek közül gondol tovább néhányat.

3.3. Az e véleményben kifejtett, fokozott ambícióra és gyors végrehajtásra vonatkozó követelményt nem szabad úgy értelmezni, hogy nem ismerjük el az eddig elért előrelépéseket. Az EGSZB üdvözli a vitaanyag által nyújtott elemzést és a fenntartható jövő szakpolitikai alapjainak, illetve a fenntarthatósági átmenet horizontális tényezőinek elismerését. Az aggódó polgárok és a szakértők sürgető elvárásaihoz azonban nem társul politikai fellépés.

3.4. Az EU átvette a vezető szerepet a fenntarthatósággal kapcsolatos politikai kezdeményezések terén. Ugyanakkor – különféle összetett okok miatt – ezeket a kezdeményezéseket nem valósították meg ugyanilyen mértékben. Az EU ökológiai lábnyoma és az egy főre jutó CO₂-kibocsátása a legnagyobbak közé tartozik a világon. Az EU még saját határain belül sem halad a környezeti fenntarthatóság elérésének irányába.

3.5. Nem elég csak egy alacsony szén-dioxid-kibocsátású, erőforrás-hatékony és szociálisabb Európát létrehozni: egy fenntartható Európának figyelembe kell vennie az importtevékenységeiből adódó, határain túli környezeti és társadalmi hatásokat is. Ha az EU globális vezető szerepre törekszik, ahogy azt a vitaanyag ismerteti, akkor az EU-nak meg kell értenie és komolyan kell vennie világszintű felelősségét és hatását is. Az EGSZB az EU Mercosur-országokkal jelenleg folytatott tárgyalásait egyfajta próbakőnek tekinti egy új kereskedelmi politika számára a fenntartható fejlődést illetően. Ezért támogatja azoknak a csoportoknak a kérését, amelyek egyértelműen azt sürgetik, hogy egy ilyen szerződést ne köthessenek meg anélkül például, hogy az összes szerződő fél következetesen közreműködik az éghajlatváltozásról szóló megállapodás végrehajtásában, a trópusi esőerdők megőrzésében és/vagy az őslakos népeknek érdekeinek figyelembevételében, illetve hogy a szerződésbe foglaljanak bele legalább egy felmondási záradékot, amely az ilyen elismert és alapvető fenntarthatósági törekvések megsértése esetén alkalmazható.

3.6. Európa olyan földrész, amely vezető szerepet tölt be a természeti erőforrások kitermelésében és felhasználásában, valamint a fogyasztási rátája is magas, és így értékes tanulságokat nyújthat az erőforrás-hatékonyág növelése és a környezetre gyakorolt hatásainak csökkentése érdekében meg tett cselekvések és egyéb olyan erőfeszítések tekintetében, amelyek változást akarnak elérni, ideértve a szociális védelem területét is.

3.7. Az EU-nak egy olyan fenntartható fejlődési modellt kell kidolgoznia és végrehajtania, amely megmutatja a világ többi részének, hogy a valódi fenntarthatóságra való folyamatos törekvés hogyan képes előmozdítani a társadalmi kohéziót, támogatni a gazdasági fejlődést, biztosítani az ökológiai jólétet, megkönnyíteni az inkluzív kormányzást, és hogyan éri el, hogy senki se maradjon ki.

4. Rendszerszintű megközelítés ösztönzése a fenntartható fejlődés tekintetében

4.1. A vitaanyag nem megy elég messzire, mivel nem hangsúlyozza, hogy paradigmaváltásra és egy rendszerszintű megközelítésre van szükség jelenkorunk példa nélküli kihívásainak leküzdéséhez. A fenntartható fejlődés meghatározása már egységesen elfogadott. Ugyanakkor biztosítani kell, hogy a szakpolitikák és a szabályozás révén maradéktalanul és következetesen hajtásák végre, és érvényre juttassák elveit.

4.2. Az ENSZ és az EU által alkalmazott meghatározás a Bruntland-jelentésből származik: „a fenntarthatóság olyan fejlődésként definiálható, amely anélkül elégíti ki a jelen szükségleteit, hogy megfosztaná a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől” ⁽⁶⁾.

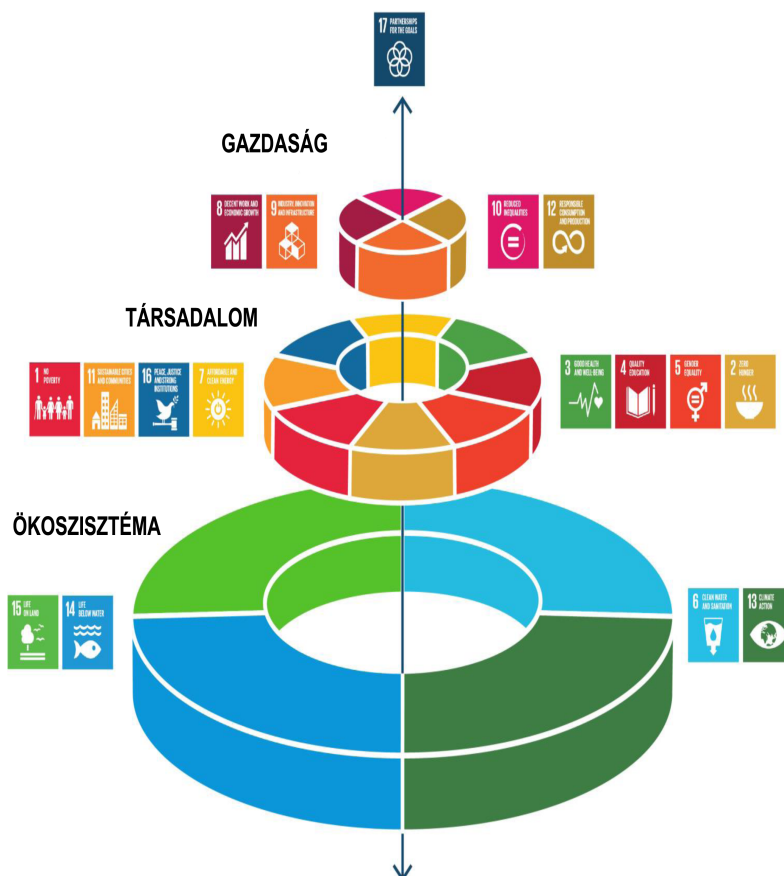
⁽⁴⁾ Lásd a következő EGSZB-véleményeket: „A fenntartható fejlődési célok értékelésére jobban megfelelő mutatók” (HL C 440., 2018.12.6., 14. o.); „A következő lépések Európa fenntartható jövőjéért” (HL C 345., 2017.10.13., 91. o.); valamint „Átállás egy fenntarthatóbb európai jövőre” (HL C 81., 2018.3.2., 44. o.).

⁽⁵⁾ Mindegyre fenntarthatóbb Unió 2030-ra – tanácsi következtetések.

⁽⁶⁾ <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>.

4.3. Az ENSZ 1992-es riói Környezet és Fejlődés Konferenciáját követően a fenntartható fejlődésnek három pillérét tartjuk számon: a környezetvédelmi, a társadalmi és a gazdasági pillért. A döntéshozatal során mindhárom pillért tiszteletben kell tartani és figyelembe kell venni. A fenntartható fejlődést az Európai Unióról szóló 3. cikkének (3) bekezdése az EU egyik hosszú távú céljaként rögzíti.

4.4. Az „esküvői torta”-ként ismert lenti ábra jól illusztrálja, hogy a fenntartható fejlődés az emberekről szól, és a gazdaságnak a társadalom szolgálatában kellene biztosítania a prosperitást és a méltányosságot és egy jó életminőséget kínáló környezetet. Ez az ábra a különböző szinteket összekapcsolja a nemzetközileg elfogadott fenntartható fejlődési célokkal (⁷).

4.5. A fenntartható fejlődés kulcsfontosságú elve a környezeti, társadalmi és gazdasági aggályok figyelembevétele a döntéshozatali folyamat valamennyi szempontjában. Az Európai Unió működéséről szóló szerződésben foglalt két elvet – az elővigyázatosság elvét (⁸) és a „szennyező fizet” elvét (⁹) – alkalmazzák ebben a kontextusban, és ezeket az elveket annak biztosítására kell felhasználni, hogy a legsérülékenyebb csoportok ne viseljék a környezeti károk költségét. A fenntarthatóság szerves része a nemzedékek közötti egyenlőség koncepciója.

4.6. El kell ismerni továbbá a fenntartható fejlődés negyedik dimenzióját is, azaz a mindhárom – gazdasági, társadalmi és környezeti – réteget felölelő kormányzást. Az EU-nak meg kellene erősítenie a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend fontos paradigmaváltását egy olyan, a fenntartható fejlődés irányítására vonatkozó modell irányába, amelyben több érdekelt fél vesz részt (lásd a 9. pontot), és ösztönöznie kellene a „társadalom egésze” megközelítést a bolygónk fenntarthatóbb jövőjére való fontos áttérés érdekében.

4.7. A vitaanyag a jog alkalmazását az előnyben részesített megközelítés végrehajtásának biztosítására és előmozdítására szolgáló eszközként határozza meg. Az Európai Bizottság úgy véli, hogy a jog tiszteletben tartásának előfeltételeként kell jelentenie bármely uniós támogatás nyújtásához, és ezért a fenntartható fejlődési célok végrehajtásának mozgatórugójaként lehet tekinteni rá. Ehhez arra van szükség, hogy a fenntartható fejlődés három elemének, a környezetvédelmi, a társadalmi és a gazdasági elemnek a jog területén egyenlőnek kell lennie. Az EGSZB ismételten kéri a természet jogainak elismerését, biztosítva annak az egyének és a vállalatok jogaival való egyenrangúságát (¹⁰).

(⁷) Stockholm Resilience Centre, 2016. Illusztráció: Azote, a Stockholm Resilience Centre számára.

(⁸) Az EUMSZ 191. cikke.

(⁹) Az EUMSZ 191. cikkének (2) bekezdése.

(¹⁰) EGSZB-vélemény: „Éghajlati igazságosság” (HL C 81., 2018.3.2., 22. o.).

5. A GDP-alapú növekedési politikán való túllépés

5.1. Európának paradigmaváltásra ⁽¹¹⁾ és egy új növekedési modellre van szüksége, amely minőségében eltér attól, amit eddig követtünk: társadalmilag befogadóbbnak, környezetileg pedig fenntarthatóbbnak kell lennie, és képesnek kell lennie arra, hogy ösztönözze és végigkísérje az országainkban és társadalmainkban végbemenő digitális és ökológiai átalakulások konvergenciáját.

5.2. Az EGSZB – ahogy korábbi véleményeiben is – azt kéri, hogy lépjenek túl a GDP-n, és használjanak más mutatókat is a jólét nemzeti szinten történő meghatározására ⁽¹²⁾ ⁽¹³⁾. A GDP pénzügyi értelemben a gazdasági fejlődés egyik mutatója, de nem foglalkozik az egyéni és társadalmi jólét fontos elemeivel, és nem veszi kellően figyelembe a természeti tőke költségeit (éghajlat, természeti erőforrások kimerülése, negatív hatás az ökoszisztéma-szolgáltatásokra, mint például a tiszta levegő, a friss víz, a termékeny talaj és az élhető városok és tájak). Nem foglalkozik a munkaügyi kapcsolatok minőségével és méltányosságával, valamint az emberek fizetetlen munkájával, tehát legnagyobb részt figyelmen kívül hagyja a gyermekeket vagy időseket gondozók, valamint a kulturális és sporttevékenységekben részt vevő önkéntesek által nyújtott hozzáadott értéket. A fenntartható fejlődés olyan gazdasági növekedést ⁽¹⁴⁾ jelent, amely figyelembe veszi a jelenlegi és jövőbeli emberi jólét valamennyi aspektusát; tekintettel van a tevékenységek társadalmi és környezeti költségeire és hasznára, valamint tiszteltetben tartja bolygónk tűrőképességét. Gyarapítja az emberiség közös vagyonát. Nem elég gazdasági értéket hozzárendelni a társadalmi és környezeti elemekhez: gondoskodnunk kell arról, hogy a gazdasági szereplők ezeket figyelembe is vegyék a döntéshozataluk során. Ehhez a közérdek védelme és a külső hatások internalizálása érdekében beavatkozásra van szükség.

5.3. A versenyképesség az erőforrás-hatékonyság folyamatos javításának egyik előfeltétele. A szabad piaci verseny ugyanakkor önmagában nem garantál optimális eredményeket a társadalom számára. A társadalomnak kell meghatároznia az árutermelőkre és szolgáltatásnyújtókra vonatkozó szabályokat és feltételeket, és ellensúlyról kell gondoskodnia az olyan közjavak és érdekek biztosítása érdekében, mint a méltányosság és a fenntarthatóság. A szereplők piaci erejét korlátozni kell a munkaerő, fogyasztók, egyéb vállalkozások és a nagyközönség kárára történő visszaélések megakadályozása érdekében. A globális versenyképességi mutatónak ezért figyelembe kell vennie a környezeti és a szociális dimenziót is ⁽¹⁵⁾.

5.4. Bár értékeli a vitaanyag átfogó elemzését, a kihívások részletezését, a felvázolt követendő irányt és az Európa számára benne rejlő lehetőségeket, az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a fenntarthatóságra való áttérés üteme – globálisan és Európán belül – elmarad attól, ami szükséges az általunk elfogadott célok megvalósításához. Több mint 200 akadémikus nemrégiben közzétett egy levelet, amelyben felszólították Európát, hogy lépjen túl a növekedési politikákon ⁽¹⁶⁾.

5.5. Az EGSZB támogatja a vitaanyagban képviselt álláspontot, hogy a fenntarthatóságra való áttérésre úgy kell tekinteni, mint lehetőségre a foglalkoztatás és prosperitás ösztönzéséhez. Az európai vállalkozásoknak lehetőségük van arra, hogy átvegyék a vezető szerepet, és jelen legyenek az együttműködésen alapuló innováció forrásánál, meglovagolhassák a digitális forradalom hullámát, így hozva létre fenntartható üzleti gyakorlatokat és új szabványokat. A fenntartható fejlődési célok magukban hordozzák a lehetőséget arra, hogy növekedő piacot jelentsenek azoknak a vállalatoknak, amelyek innovatív megoldásokat és transzformatív változásokat tudnak megvalósítani.

5.6. Az EGSZB elismeri, hogy az üzleti világban vannak olyanok, akik élen járnak a fenntarthatóság integrációjának terén. A vállalkozások a társadalmi és környezeti fejlődés támogatói ⁽¹⁷⁾. Számos vállalkozás valójában már a szakpolitikák előtt jár.

5.7. A fenntartható fejlődésre vonatkozó átfogó stratégia és a megfelelő szabályozási keret olyan kedvező környezetet teremtenek majd, amely több beruházásra késztet, és amelyben a vállalkozások teljes mértékben ki tudják aknázni a lehetőségeket. Ez lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy fenntartható megoldásokat találjanak.

6. A változás finanszírozása

6.1. A vitaanyag a finanszírozást, az árképzést, az adózást és a versenyt nevezi meg az átmenet horizontális tényezőiként.

6.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy a fenntarthatóság széles körben hangoztatott támogatása ellenére a jelenlegi politikai környezet nem biztosít hatékony mechanizmust a társadalmi és környezeti költségek beruházási döntésekbe való integrációjához. Az intézkedések és beruházások értékelése legtöbbször a pénzügyi/gazdasági megtérülés szempontjain alapul. Így az alapelvek transzformatív módon történő tényleges alkalmazására nem kerül sor.

⁽¹¹⁾ Európai Politikai Stratégiai Központ, 2016. július.

⁽¹²⁾ EGSZB-vélemény: „A következő lépések Európa fenntartható jövőjéért” (HL C 345., 2017.10.13., 91. o.).

⁽¹³⁾ EGSZB-vélemény: „A GDP-n túl” (HL C 100., 2009.4.30., 53. o.).

⁽¹⁴⁾ Lásd az EGSZB véleményét: „Nagyszében és a további lépések” (HL C 228., 2019.7.5., 37. o.).

⁽¹⁵⁾ Lásd az EGSZB véleményét: „Nagyszében és a további lépések” (HL C 228., 2019.7.5., 37. o.).

⁽¹⁶⁾ <https://degrowth.org/2018/09/06/post-growth-open-letter/>.

⁽¹⁷⁾ Lásd az EGSZB véleményét: „Nagyszében és a további lépések” (HL C 228., 2019.7.5., 37. o.).

6.3. Bizonyos mértékű finanszírozásnak a környezetvédelmi és társadalmi megtérülésen kell alapulnia. A finanszírozást arra kell felhasználni, hogy elősegítse a fenntarthatóság számára megtérülést eredményező változást. A fellépések hatékonyságára és értékére irányuló jelenlegi intézkedés csak a pénzügyi/gazdasági megtérülésen alapul. Ez a korlátozott gondolkodásmód soha nem fogja finanszírozni a fenntarthatóságra való áttérést. Az EGSZB megítélése szerint a tőkeáramlások fenntarthatóbb gazdaság felé történő átirányításának együtt kell járnia a pénzügyi integrációval és a társadalmi kohézióval egy olyan Európában, ahol senki sem marad le⁽¹⁸⁾.

6.4. A kutatás és az innováció finanszírozása a fenntartható fejlődés kulcsfontosságú eleme, de a finanszírozási eszközöket is innovatív módon kell megtervezni⁽¹⁹⁾, például a fogyasztóssággal élő személyek szisztematikus befogadását célzó költségvetéssel. A finanszírozásnak túl kell mutatnia az olyan projekteken, amelyek esetében csupán kevesebb szén-dioxid-kibocsátásról és nagyobb forráshatékonyságról van szó, és azokat az értékes hozzájárulásokat és kezdeményezéseket is figyelembe kell vennie, amelyeknek környezeti vagy társadalmi értelemben térülnek meg.

6.5. A szociális beruházások különösen hasznosak a szegénység magas kockázatának leküzdésében az Unióban, és Európa foglalkoztatási potenciáljának növelésében⁽²⁰⁾. Az EGSZB elismeri a körforgásos gazdaság kezdeményezéseibe történő folyamatos beruházásokat mint olyan eszközt, amely fokozza a fenntarthatóságot.

6.6. Egy európai zöld és szociális megállapodás kezdeményezése az európai gazdaságok radikálisan fenntarthatóbb irányban történő átalakításának fontos eleme lesz. Ez egy kiemelt európai közberuházási program kell hogy legyen, amely az egyértelműen és kiterjedten közérdekű nagy tőkeprojekteket támogatja, mint például a középületek felújítása, a tömegközlekedés újratervezése és a tisztaenergia-rendszerek kiépítése. Ennek eredményeképpen olyan munkahelyeknek kellene létrejönniük Európában, amelyekre égető szükség van, különösen azokban a régiókban, ahol magas a munkanélküliség (főleg a fiatalok és a fogyatékkal élők körében). Ezen túl összefonódná az európai szakoktatási és szakképzési rendszerek gyors fejlődését és innovációját is.

6.7. A többéves pénzügyi keret kulcsfontosságú a fenntartható fejlődési célok előmozdítása szempontjából, és a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló végső döntés jelezni fogja, hogy az EU képes lesz-e teljesíteni a 2030-as menetrenddel kapcsolatos kötelezettségvállalásait. Az Európai Bizottság javaslata nem használja ki annak lehetőségét, hogy a 2030-as menetrendet az európai menetrend prioritásává tegye. Az éghajlatváltozási politika érvényesítésére vonatkozó célösszeg javasolt korlátozott emelésén kívül az új többéves pénzügyi kereten belül jelentős pénzügyi forrásokat kell juttatni a fenntartható fejlesztésre, ezenkívül biztosítani kell, hogy más finanszírozás ne ássa alá a fenntartható fejlődési célok megvalósítását. Finanszírozási forrásokat kell a fenntartható fejlődési célok megvalósításáért felelős szereplők, többek között a tagállamok, a helyi önkormányzatok, a vállalkozások, a szakszervezetek és a nem kormányzati szervezetek rendelkezésére bocsátani innovatív, méretezhető és inkluzív projektekhez⁽²¹⁾. A következő végleges többéves pénzügyi keretnek különösen lehetővé kell tennie az éghajlatsemleges gazdaságra való átmenetet 2050-re. Az EU-nak olyan szintű ambíciót kell mutatnia, amely megfelel az éghajlatváltozás elleni küzdelem kihívásának; összköltségvetésének átlagosan 40 %-át kell erre a célkitűzésre fordítania⁽²²⁾. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem területén kisebb léptékű tevékenységet végző civil társadalmi szereplőknek a transzformatív potenciált magukban hordozó kezdeményezések megvalósítását támogató és lehetővé tévő finanszírozáshoz való hozzáférése problémát jelent⁽²³⁾.

6.8. Az EGSZB ismételten sürgeti a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának megszüntetését, valamint a fenntarthatóság politikai érvényesítésének gyakorlati eszközeként működő, a fenntartható élelmiszerrendszerekre vonatkozó megközelítés alkalmazását az élelmiszer-termelési és -feldolgozó ágazatok tekintetében⁽²⁴⁾. Nem egyszer utalt már arra, hogy az EU a mai napig nem tartotta be a külső költségek internalizálása, a „szennyező fizet” elvek következtetés alkalmazása és a környezeti szempontból káros támogatások megszüntetése kapcsán több ízben hangoztatott ígéreteit, és újra kéri az uniós intézményeket, hogy terjesszenek elő egy átfogó koncepciót egy ökológiai adó- és díjrendszer tekintetében⁽²⁵⁾.

6.9. A fenntartható fejlődés egyet jelent a haladással és a prosperitással is. A kutatásra és innovációra ebben kulcsfontosságú szerep hárul. A kutatás és innováció közfinanszírozásának jelentősen növekednie kell uniós és tagállami szinten is, különös tekintettel a fenntartható fejlődési célok megvalósítására. Ezt a magánszektorbeli finanszírozás ösztönzésére is lehetne használni.

6.10. A magánberuházásokra kulcsfontosságú szerep hárul a fenntartható gazdaságra való áttérés során. A köz- és magánszféra partnersége segíthet a beruházások fenntarthatósági szempontból való megtérülésének optimalizálásában, európai és nemzetközi kontextusban is.

7. A fenntartható fejlődés mint a társadalmi szolidaritás eszköze

7.1. A fenntartható fejlődés magában hordozhatná annak lehetőségét, hogy eszközként szolgáljon a hátrányos helyzetű és a döntéshozattól és a hatalomtól eltávolodott polgárok körében feltörekvő populista, rendszerellenes érzésekkel szemben. A fenntarthatósági menetrendnek nem szabad elitistának lennie, hanem az embereket kell középpontjába állítania, és azt kell célul kitűznie, hogy a fenntartható fogyasztói döntések mindenki számára elérhetővé és megfizethetővé váljanak. Ha a problémákat úgy próbálják meg kezelni, hogy a költségeket a hátrányos helyzetben lévő, önmagukat már eddig is jogfosztottnak és kirekesztettnek érző emberekre terhelik, az a politikai megoldások (például az éghajlat-politikák és számos egyéb környezetvédelmi politika) egyértelmű elutasításához vezet, és a szélsőségesesség kifejeződéseiben, illetve migrációellenes üzenetben nyilvánulnak meg. A tisztességes munka a fenntarthatóságra való áttérés szükséges feltétele.

⁽¹⁸⁾ EGSZB-vélemény: „Reformtámogató program” (HL C 62., 2019.2.15., 73. o.).

⁽¹⁹⁾ EGSZB-vélemény: „A nem állami szereplők éghajlatváltozás elleni küzdelmet célzó finanszírozáshoz való hozzájárulásának megkönnyítése” (HL C 110., 2019.3.23., 14. o.).

⁽²⁰⁾ EGSZB-vélemény: „A szociális beruházások hatásai a foglalkoztatásra és az államháztartásra” (HL C 226., 2014.7.16., 21. o.).

⁽²¹⁾ EGSZB-vélemény: „A fenntartható fejlődési célok értékelésére jobban megfelelő mutatók” (HL C 440., 2018.12.6., 14. o.).

⁽²²⁾ EGSZB-vélemény: „Európai klímavédelmi finanszírozási paktum” (HL C 62., 2019.2.15., 8. o.).

⁽²³⁾ EGSZB-vélemény: „A nem állami szereplők éghajlatváltozás elleni küzdelmet célzó finanszírozáshoz való hozzájárulásának megkönnyítése” (HL C 110., 2019.3.23., 14. o.).

⁽²⁴⁾ EGSZB-vélemény: „Átfogó élelmiszer-politika” (HL C 129., 2018.4.11., 18. o.).

⁽²⁵⁾ Az EGSZB véleménye: „Piaci alapú eszközök az erőforrás-hatékonyság és alacsony szén-dioxid-kibocsátású uniós gazdaság megteremtése érdekében” (saját kezdeményezési vélemény) (HL C 226., 2014.7.16., 1. o.).

7.2. Az átmenet megköveteli a hatékony, inkluzív és integrált szociális védelmi rendszerekbe való beruházást, ideértve a minőségi és hozzáférhető szolgáltatásokat, például az egészségügy és a hosszú távú gondozás területén a szociális párbeszéd gyakorlása révén. A kutatások azt mutatják, hogy az oktatásba és az egészségügybe történő beruházások hosszú távú pozitív hatással vannak a társadalmi mobilitásra, a tagállamok azonban az elmúlt évtizedben mindkét területen csökkentették a beruházásokat. Ha ez így van, meg kell fordítani ezt a tendenciát. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, fenntartható gazdaságra való áttérés költségeit arányos módon azoknak kell viselniük, akik ezt a leginkább megengedhetik maguknak (például „a szennyező fizet” elv alapján), továbbá az átállást közpénzből is támogatni kell. A jelenlegi fenntarthatatlan modell olyan megoldásai, amelyek csak súlyosbítják a problémát, nem tekinthetők életképesnek és politikai opcióként el kell őket utasítani. Ez az elutasítás Európa utcáin már be is következett, például az éghajlatváltozás ellen sztrájkoló gyermekek révén.

7.3. A vitaanyag nem hallgatja el azokat a statisztikákat, amelyek erre az óriási egyenlőtlenségre mutatnak rá az EU-ban. Az uniós polgárok több mint 22 %-át fenyegeti a szegénység. A legtöbb tagállamban a közepes jövedelműek száma csökken, az alacsony jövedelműek száma pedig növekszik. A polgárok körülbelül 7 %-a anyagi nélkülözéstől szenved. Ezek sokkoló adatok, melyek a jelenlegi politikák kudarcát számszerűsítik. Mindezen túl 43 millió ember nem engedheti meg magának a tisztességes étkezést legalább minden második napon. Ez a lakosság közel 10 %-a.

7.4. A vitaanyag azt állítja, hogy a környezetvédelmi kérdéseket nem lehet kizárólag környezetvédelmi politikákkal megoldani, ha a gazdaságpolitika továbbra is támogatja a fosszilis tüzelőanyagokat, a nem hatékony erőforrás-felhasználást vagy a nem fenntartható termelést és fogyasztást. Az EGSZB kiemeli, hogy valamennyi európai, nemzeti és helyi politikának figyelembe kell vennie a társadalmi fenntarthatóságot, éppúgy, mint a gazdasági és környezeti fenntarthatóságot ⁽²⁶⁾.

7.5. Bár a gazdasági és a környezeti, illetve a gazdasági és társadalmi szférák összefonódásának szükségességét teljes mértékben elismerik, ez a szempont gyakran még nem kap kellő figyelmet. A környezeti és a társadalmi szempontok közötti kapcsolat megértése is további vizsgálatokat igényel. A szociális jogok európai pillére például az emberek jólétének előmozdítására szolgál, és jelentősen hozzá kell járulnia a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendhez. Bár a 17 fenntartható fejlődési cél és a szociális jogok európai pillérének 20 alapelve között számos közös pont található, az Európai Bizottságnak elő kellene terjesztenie egy arra vonatkozó javaslatot, hogy a gyakorlatban jobban össze tudják kapcsolni ezeket, és ezáltal hasznos szinergiákat érjenek el a végrehajtás során.

8. A fenntartható fejlődés új európai politikai narratívája

8.1. Egyértelműen szükség van arra, hogy az EU és tagállamai kialakítsanak egy olyan inspiráló narratívát, amely bemutatja a nyilvánosságnak a fenntartható fejlődés fontosságát Európában és az egész világon. Ennek a nyilvánosságnak szánt új narratívának kerülnie kell a túlságosan technikai nyelvezet és a szakzsargon használatát, és arra kell összpontosítania, hogyan kapcsolódik az emberek valódi életéhez Európa határain belül és azon túl. A kezdeteket a valamennyi szinten biztosított oktatás jelenti, az iskoláktól a szervezetekig.

8.2. Az egész Unióra kiterjedő tájékoztató kampányt kell indítani, amelyben a különböző ágazatok saját területeiket érhetik el. Különösen a tömegmédiát – mindenekelőtt a közmédiát, többek között a kultúra, a művészetek és a zene világának kreatív képviselőit – kell ösztönözni arra, hogy vállaljon szerepet olyan nemzeti szintű kulturális programok kidolgozásában, amelyek a fenntartható fejlődési célok politikai narratíváját kulturális üzenetek formájában közvetítik a tagállamokban.

9. Új többszereplős és többszintű kormányzás

9.1. A 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend fontos paradigmaváltást képvisel a fenntartható fejlődés több érdekelt fél részvételével történő kormányzása irányába. A menetrend 17. célkitűzése több érdekelt fél – köztük a magánszféra, a szakszervezetek, a civil társadalom, a tudományos világ, a helyi közösségek és mások – központi szerepét határozza meg az ellenőrzési, végrehajtási, felülvizsgálati és nyomkövetési tevékenységek terén.

9.2. Ha a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend többszereplős részvétele több szinten (azaz regionális, szubregionális, nemzeti és helyi szinten is) általános gyakorlattá válik, ez a kormányzási modell valószínűleg rendkívül népszerűvé fog válni. A nyomkövetési és végrehajtási tevékenységekben való részvételnek a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend által bemutatott lehetősége egyértelmű megbízást ad arra, hogy jelentős lépéseket tegyünk a jelenleg tapasztalható cinizmus enyhítése és a formális politikai rendszerekbe vetett bizalom visszaszerzése irányában.

9.3. Az Európai Bizottság által 2017-ben létrehozott több érdekelt felet tömörítő platformnak – amelyben az EGSZB tevékeny szerepet vállalt – most vezető szerepet kell betöltenie a fenntartható Európára irányuló ambiciózus stratégiai és végrehajtási terv kialakításában és végrehajtásában. Valamennyi érdekelt fél bevonásával el kell végezni a több érdekelt felet tömörítő platform felülvizsgálatát, és világosan meg kell határozni a megbízatását. Ennek a folyamatnak meg kell vizsgálnia más érintett többszereplős platformok (például a körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformja) bevált gyakorlatait, és ezeket a tapasztalatokat bele kell foglalnia a több érdekelt felet tömörítő platform kialakításának gyakorlatába, hogy annak hatékonyságát és általános funkcionalitását a lehető legnagyobbra növelje. Ez magában foglalhatja a platform által végzendő munka megfelelőbb finanszírozásának szükségességét, a magas szintű politikai bizottság gyakoribb ülésezését, a szélesebb körű vita lehetőségét, amelybe jobban bevonják az egyes tagokat, a fenntartható fejlődéssel foglalkozó nemzeti platformokkal való rendszeres kapcsolattartást, valamint a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kérdésekben tartott rendszeresebb, átláthatóbb és hozzáférhetőbb nyilvános konzultációk elősegítését.

⁽²⁶⁾ EGSZB-vélemény: „Szociális szempontból fenntartható elképzelés a digitális korban” (HL C 237., 2018.7.6., 1. o.).

9.4. A fenntartható fejlődési célok végrehajtására vonatkozó nemzeti stratégiákat már több tagállamban kidolgozták, vagy jelenleg alakítják ki őket ⁽²⁷⁾. Az egész Unióra kiterjedő stratégia egy olyan keretrendszert tenne lehetővé, amely elősegítené a nemzeti stratégiák fokozatos konvergenciáját. Ebben az összefüggésben alkalmazható lenne a „nyitott koordinációs módszer”, amely megkönnyíti a bevált gyakorlatok cseréjét és az egymástól való tanulást a tagállamok között.

10. A meglévő eszközök és a fenntartható fejlődési célok összehangolása

10.1. Az alapjaiban megújult európai szemeszter

10.1.1. Jelenleg az európai szemeszter az Unió makrogazdasági célkitűzéseinek fő éves koordinációs eszköze, melybe az EU mellett a tagállamokat is bevonják. A szemesztert alapvetően át kell alakítani és átláthatóbbá kell tenni annak érdekében, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődési célok politikai koherenciájának, összehangolt végrehajtásának és nyomon követésének biztosításához, amint azt már az EGSZB ⁽²⁸⁾ és a több érdekelt felet tömörítő platform ⁽²⁹⁾ is kérte. A szemeszter folyamatának minden szakaszát ki kell igazítani annak érdekében, hogy biztosítsa a fenntartható fejlődési célok végrehajtásának hatékony koordinációját uniós és nemzeti szinten is, egy jövőbeli átfogó stratégiával ⁽³⁰⁾ összhangban.

10.1.2. Az éves növekedési jelentés helyett be kell vezetni az „éves fenntartható növekedési jelentést” ⁽³¹⁾, amely egyensúlyt tart fenn a társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi prioritások között a fenntartható fejlődési célokkal összhangban. A szervezett civil társadalmat jobban be kell vonni a megreformált szemeszter minden szakaszába mind uniós, mind nemzeti szinten. Ezáltal a folyamatokhoz további szakpolitikai szakértelem nyújtható, amely biztosítja a politikai fejlesztések függetlenebb felügyeletét, előmozdítja a társadalom részvételét a reformokban és általánosan megerősíti a részvételi demokráciát.

10.2. Jobb szabályozás

10.2.1. Az Európai Bizottság jobb szabályozási eszközeinek használata szintén a fenntartható fejlődésnek az európai politikákban való általános érvényesülését szolgálja. Az Európai Bizottság minden hatásvizsgálatában, célravezetőségi vizsgálatában és a REFIT-platform ajánlásaiban értékelni kell a környezeti, éghajlati, társadalmi és gazdasági hatásokat, ezáltal biztosítva, hogy mindig figyelembe vegyék a fenntarthatóság szempontját. Az utólagos értékelések során mindhárom dimenziót elemezni kell egy erősen integrált megközelítés keretében is. Egy „fenntarthatósági ellenőrzést” is jobban be kell építeni a REFIT programba ⁽³²⁾, és gondoskodni kell a fenntartható fejlődés politikai koherenciájáról.

10.2.2. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy integrálja a fenntartható fejlődést és a fenntartható fejlődési célokat az értékelési folyamatokba.

10.2.3. A Szerződés rendelkezéseivel összhangban, amely a szociális kérdéseket érintő jogszabályokkal összefüggésben külön előírja ezt (a 154. cikk (2) bekezdése), konzultálni kell a szociális partnerekkel is. A szabályozás javítására irányuló eszközkészlet egy másik eleme az EGSZB-vel, a Régiók Bizottságával és a nemzeti parlamentekkel folytatott konzultáció, hogy eleget tegyenek az inkluzivitás követelményének, amely a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendnek is központi eleme.

11. Uniós célkitűzések és jobb mutatók

11.1. Az átfogó stratégiának meg kell határoznia az EU célkitűzéseit a fenntartható fejlődési célok elérésének tekintetében. Ezeket a célokat olyan mutatók segítségével kell nyomon követni, amelyek: 1. kellően átfogóak ahhoz, hogy mérjék az elérendő céloktól való távolságot és megfelelő előrehaladási felülvizsgálatot nyújtsanak; 2. alapul szolgálnak a szakpolitikai tervezéshez és a politikák kialakításához. A jelenlegi uniós fenntartható fejlődési mutatók ⁽³³⁾ e kritériumoknak nem tesznek eleget.

11.2. Az EGSZB ismételten kéri, hogy a civil társadalmat nagyobb mértékben vonják be a mutatók meghatározásába, valamint annak értékelésébe, hogy az EU mekkora előrelépéseket tett a célok megvalósítása terén ⁽³⁴⁾.

11.3. Az uniós fenntartható fejlődési mutatókba teljeskörűen integrálni kell egyéb, már létező mutatókat, mint például az európai szociális eredménytáblát ⁽³⁵⁾, hasonlóan ahhoz, ahogyan az eredménytáblát beépítették a szemeszterbe.

⁽²⁷⁾ Lásd az EGSZB országonkénti tájékoztatóját a fenntartható fejlődési célok tagállami tevékenységeiről.

⁽²⁸⁾ Lásd a következő EGSZB-véleményeket: „A fenntartható fejlődési célok értékelésére jobban megfelelő mutatók”, „Átállás egy fenntarthatóbb európai jövőre” (HL C 81, 2018.3.2., 44. o.), valamint „2018. évi növekedési jelentés” (HL C 227, 2018.6.28., 95. o.).

⁽²⁹⁾ Jelentés a több érdekelt felet érintő programról.

⁽³⁰⁾ Lásd az EGSZB véleményét: „Nagyszében és a további lépések” (HL C 228., 2019.7.5., 37. o.).

⁽³¹⁾ EGSZB véleménye a 2019. évi éves növekedési jelentésről (HL C 190., 2019.6.5., 24. o.).

⁽³²⁾ Jelentés a több érdekelt felet érintő programról.

⁽³³⁾ Az Eurostat adatai az uniós fenntartható fejlődési mutatókról.

⁽³⁴⁾ EGSZB-vélemény: „A fenntartható fejlődési célok értékelésére jobban megfelelő mutatók” (HL C 440., 2018.12.6., 14. o.).

⁽³⁵⁾ Az Eurostat adatai a szociális eredménytábláról.

12. Nyomon követés és elszámoltathatóság

12.1. Rendszeres inkluzív és átlátható nyomonkövetési és elszámoltathatósági rendszereket kell bevezetni az Unió fenntartható fejlődési céljainak végrehajtása terén tett előrehaladás mérése érdekében. Az EU-nak minden évben aktívan részt kell vennie az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága regionális fenntartható fejlődési fórumán, és vezető szerepet kell vállalnia a regionális haladás felgyorsításában a fenntartható fejlődési célok célkitűzéseinek elérése felé. Az EU-nak arra is kötelezettséget kell vállalnia, hogy az ENSZ fenntartható fejlődéssel foglalkozó magas szintű politikai fórumán rendszeresen bemutatja a fenntartható fejlődési célokról szóló átfogó közös uniós jelentést, kiegészítve ezzel az Unió fejlesztési politikájáról szóló közös összefoglaló jelentést. Az EU átfogó jelentésének ki kell terjednie valamennyi külső és belső uniós politikára és a kormányzási szempontokra, valamint az EU jelenlegi helyzetének elemzésére és arra, hogy 2030-ra hogyan fogja elérni a fenntartható fejlődési célokat.

13. A fenntartható fejlődési célok végrehajtása az EU külső tevékenységeiben

13.1. Számos uniós belső politika eredményezhet olyan tovaryűrűző hatásokat az EU határain túl, amelyek pozitív vagy negatív hatással vannak más országoknak a fenntartható fejlődési célok elérése érdekében tett erőfeszítéseire. Az EU külső tevékenységére irányuló szakpolitikáit – beleértve a beruházásokat, a kereskedelmet, a fejlesztést, a békét, a biztonságra és az emberi jogokra vonatkozó politikákat – felül kell vizsgálni annak biztosítása érdekében, hogy támogassák az új globális fenntartható fejlődési menetrend megvalósítását. Például a jelenlegi uniós kereskedelmi megállapodások fenntarthatósági fejezetei nem kellően szigorúak és nehezen érvényesíthetők. A fenntartható fejlődésnek központi szerepet kell kapnia az EU kereskedelempolitikájában, például hivatalos panasztételi eljárások bevezetésével arra az esetre, ha a kereskedelmi megállapodások fenntarthatósági kötelezettségvállalásait megsértik. A kereskedelemnek a fenntarthatóság és a fenntartható fejlődési célok végrehajtásának eszközeként kellene szolgálnia a nemzetközi együttműködés kontextusában. Ezt multilaterális megállapodásokon keresztül lehetne szabályozni. Az uniós kereskedelem ereje hajtóerőként szolgálhat a fenntarthatóság számára a globális értéklánc mentén, például a fenntartható beszerzés előtérbe helyezésével.

13.2. Az EU külső tevékenységének biztosítania kell a fenntartható fejlődési célok végrehajtása és a Párizsi Megállapodás közötti fokozott integrációt. A jelenlegi keretrendszerben nem veszik figyelembe az EU tevékenysége által kifejtett tovaryűrűző hatást és/vagy az Unió lábnyomát. Ezenkívül a jelenlegi uniós keretrendszer és a fenntartható fejlődési célokra vonatkozó mutatók elsősorban az EU-n belüli fenntartható fejlődési célok végrehajtásának előrehaladására összpontosítanak, és nem mérik az EU hozzájárulását a fenntartható fejlődési célok globális szintű eléréséhez. Az értékláncba történő fenntartható beruházásokat is biztosítani kell.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

MELLÉKLET

A következő módosító indítványt, amelynél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították:

Új, 13.3. pont

Új pont illesztendő a szövegbe:

Az EGSZB arra is felhívja a figyelmet, hogy az uniós erőfeszítések értelmetlenné válhatnak, és aligha hozzák meg a kívánt eredményt, ha nem sikerül egyidejűleg megfelelő módon kezelni a világ népességének ellenőrizetlen növekedését.

A szavazás eredménye

Mellette: 47

Ellene: 108

Tartózkodott: 5

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak: Hatékonyabb és demokratikusabb uniós energia- és éghajlat-politikai döntéshozatal

(COM(2019) 177 final)

(2020/C 14/15)

Előadó: **Baiba MILTOVIČA**

Társelőadó: **Dumitru FORNEA**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.6.3.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	136/39/11

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Következtetések

1.1.1. A közlemény az energiaunió helyzetéről szóló negyedik jelentést egészíti ki. A demokratikusabb uniós energia- és éghajlat-politikai döntéshozatal jogi keretére összpontosít, emellett pedig arra tesz javaslatot, hogy az energetikai vonatkozású adóügyekben az egyhangú szavazás helyett térjenek át a minősített többségi szavazásra (az ehhez tartozó rendes jogalkotási eljárást alkalmazva).

1.1.2. Az EGSZB üdvözli azt a javaslatot, hogy az áthidaló klauzulákat alkalmazzák a Tanácsban egy minősített többségi, illetve az Európai Parlamenttel való együttléti rendszer létrehozása céljából. Az EGSZB ebben az új helyzetben fontos szerepet játszhat a háromoldalú párbeszéd támogatásában, így abba be kell vonni.

Bár támogatja a közleményt, az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az éghajlat- és energiastratégia hatékony kormányzásával és az energiaadóztatással kapcsolatos uniós jogszabályok fokozott összehangolásával kapcsolatban figyelembe kell venni az európai vállalkozások, munkavállalók és egyéb érdekelt felek, köztük a fogyasztók aggályait. A civil társadalom bevonása és szerepvállalása, a tagállamok támogatása, valamint a szociális partnerek egyetértése és kötelezettségvállalása fontos elemei e folyamat sikerének.

1.1.3. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy a minősített többségi szavazás eszközének alkalmazása esetén is tekintse követendőnek a szubszidiaritás elvét, és azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, olyan témakörökre összpontosítson, amelyekben a közös célkitűzéseket nemzeti, regionális vagy helyi szinten nem lehet hatékonyabban elérni.

1.1.4. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a szóban forgó energiaadóztatás egyes típusai vitathatóak lehetnek. Nyomatékosan javasoljuk ezért, hogy az Európai Bizottság pontosítsa, hogy ebben az esetben is az „Úton a hatékonyabb és demokratikusabb uniós adópolitikai döntéshozatal felé” című, COM(2019) 8 jelű közleményben kifejtetthez hasonló megközelítés követendő, amelynek alapján elsőként az adóztatás legkevésbé vitatott területeit határozzák meg, és ezek vizsgálatát irányozzák elő.

1.1.5. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a COM(2019) 177 közlemény nem tér ki arra, hogy konkrétan milyen típusú adóügyi döntéseket lehetne minősített többségi szavazás keretében megtárgyalni, és sürgeti az Európai Bizottságot ennek pótlására.

1.1.6. Itt óvatos megközelítésre van szükség, amely illeszkedik a helyi körülményekhez, emellett lépéseket kell majd tenni az igazságos átállás biztosítása érdekében, hogy egyetlen munkavállalót, fogyasztót és közösséget se hagyjunk cserben. Ilyen esetekben az új energiaadóztatási intézkedéseket adott esetben kompenzációs célú finanszírozásnak kell kísérnie az EU részéről, hogy ellensúlyozzuk az okozott szociális és gazdasági károkat.

1.2. Ajánlások

1.2.1. Az energetikai vonatkozású adóügyi eljárásokról szóló közlemény

- kapcsán mélyreható elemzést kell végezni az energiaadóztatás célkitűzéseiről, alapjáról és kapcsolódó struktúrájáról, illetve a közlemény alapos társadalmi és gazdasági hatásvizsgálat tárgyát kell, hogy képezze az abban meghatározott következmények kapcsán,
- olyan tágabb és egyértelmű menetrend része kell, hogy legyen, amely az energiaunió egyéb területeinek fejleményeivel összhangban valósul meg olyan célirányos, következetes intézkedések – köztük ösztönzők és kompenzációs intézkedések – formájában, amelyek a fenntarthatóbb energiatermelésre és stratégiára való áttérés támogatására irányulnak.

1.2.2. Az Európai Bizottságnak lehetősége van arra, hogy jelenlegi hatásköreivel azt megelőzően is éljen, hogy a tagállamokat szuverenitásuk feladására kéri fel (az egyedi vagy általános áthidaló klauzula útján), konkrétan:

- az EUMSZ 194. cikkének (1) bekezdése szerinti konkrétabb eszközök kidolgozása a határokon átnyúló uniós rendszerösszekötő kapacitás növelése céljából, ami az Európai Unió számára „kiemelt kérdés”,
- az ösztönzők jelenlegi mechanizmusának átalakítása a termelő/rendszerösszekötő kapacitás fejlesztése céljából; a „nemzeti különbségek” ösztönzése és mozgósítása ahelyett, hogy egy ezeknek alárendelt helyzetben lenne; az energiaunió és az uniós ipari bázis eredményesebb összekapcsolása; a szabad mozgás és az állami támogatások használatának megerősítése,
- a nemzeti energiaadóztatás átláthatóbbá tétele és az EUMSZ 194. cikkének (2) bekezdése szerinti olyan nemzeti döntések hatásainak semlegesítése, amelyek érinthetik az Unió általános érdekeit, azt a tényt is figyelembe véve egyúttal, hogy az állami beavatkozásnak kedvező hatásai is lehetnek,
- az uniós energiapiacok olyan módon való átstrukturálása, hogy jobban kezelhetők legyenek az átmenet miatt a fogyasztókat és a vállalkozásokat érintő gazdasági, nemzetközi kereskedelmi és társadalmi problémák; a harmadik országokkal való együttműködésnek egy egységes energiakereskedelmi politikán kell alapulnia, hogy megővje a tagállamokat a gazdasági piac egyensúlyhiányaitól, valamint elkerülje az EU harmadik országoktól való energiafüggőségét.

1.2.3. Az elmúlt néhány évben a tiszta energia területén történt beruházások révén az uniós iparpolitika új lendületet kell, hogy kapjon. Az uniós vállalkozások e tekintetben történő támogatása segíthet a bruttó hazai termék további növelésében, a munkahely- és jövedelemteremtésben, ezáltal pedig eredményesebben kezelhetőbbé válnak az energiaköltségek várható növekedése.

1.2.4. Az Európai Bizottságnak javítania kellene az új piaci modellekkel kapcsolatos egyes intézkedéseket, ideértve például az energiaszükségletre alapuló szövetkezetek további támogatását vagy a helyi elosztási hálózatok adott esetben ismét önkormányzati fenntartás alá vonását és ezek munkaszervezése módjának felülvizsgálatát, pl. az energiapolitika kiépítésébe bevont uniós szervek struktúrájának és számának átgondolását.

Ebben a tekintetben az EGSZB további hozzájárulást tehetne annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy az európai fogyasztók és közösségek, vállalkozások és munkavállalók már rendelkeznek-e az ahhoz szükséges eszközökkel, hogy az európai uniós célok megerősítése céljából felelősséget vállaljanak az energetikai átmenetet illetően. Ezt például az EGSZB-nek az energiapiac új modelljéről szóló, saját kezdeményezésű véleménye keretében lehetne megvalósítani.

1.2.5. Az energia költsége közvetlen és azonnali hatással van minden vállalkozásra, munkavállalóra, fogyasztóra és az emberek életére, ezért egy energiaadóztatásra irányuló kiegyensúlyozatlan kezdeményezés következményeit alaposan át kell gondolni. Ennek kapcsán az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság leendő elnökének bejelentését egy új határátlépési szén-dioxid-adó bevezetéséről az európai vállalatok globális versenyképességének biztosítása és a szén-dioxid-kibocsátások áthelyezésének elkerülése érdekében. Intézkedésekre van szükség a fenntarthatóbb energiatermelésre való átállás támogatása és annak érdekében, hogy számos szociális csoport segítséget kapjon ahhoz, hogy megbirkózzon az energetikai átalakulás következményeivel. Munkahelyek megszűnése esetén új lehetőségeket kell biztosítani, valamint szakmai átképzést és egyéb, megegyezésen alapuló megoldásokat kell kínálni az érintett munkavállalók számára.

2. Bevezetés

2.1. A közlemény tárgya az energiaadóztatás és az Euratom-Szerződés reformja. Mindkét kérdés szorosan kapcsolódik a szuverenitáshoz. Ellentmondásos problémáról van szó, és bölcs megközelítésre van szükség ahhoz, hogy egy olyan érzékeny területen, mint amilyen az adóztatás, a szuverenitás átruházását kérjük éppen most. Ahogy azt ebben a dokumentumban „Az energiaadóztatás reformjának tükröznie kell a szociális méltányossággal kapcsolatos megfontolásokat” alcím alatt (2.3. szakasz) az Európai Bizottság is hangsúlyozza, a „szennyezőbb” energia megadóztatása közvetlenül kárt okozhat a társadalom gyengébb csoportjai számára. Ezt az intézkedést számos európai polgár többletteherként élheti meg, ezért az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság elismeri, hogy kényes kérdéstről van szó. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a számos véleményére, amelyekben javaslatokat tett az Európai Bizottságnak e probléma kezelésének módjára.

Az éghajlati és energiastratégia hatékonyabb kormányzásának, valamint az uniós jogszabályok fokozottabb koherenciájának szükségességével párhuzamosan a társadalom minden szintjén megjelent az az igény, hogy az eddigieknél intenzívebben vitassák meg az energiaadóztatásra vonatkozó döntések meghozatalának módját, és eközben vegyék figyelembe az európai vállalkozások, munkavállalók és egyéb érdekelt felek, köztük a fogyasztók aggályait. Ennek megfelelő eszköze a szervezett civil társadalommal uniós, nemzeti, regionális és helyi szinten folytatandó eredményes energia-párbeszéd.

2.2. Végül pedig nem szabad megfeledkezni arról, hogy bár az uniós energiapolitika az elmúlt 20 évben szorosan kötődött az uniós környezetvédelmi politikához, 2020-ra újabb, átfogóbb célokat kijelölő szakaszba fog lépni a fenntartható fejlődési célok perspektívájából szemlélve. Az energia az iparpolitikának is lényegi eleme, az elmúlt néhány évben a tiszta energiára alapuló gazdaságba fektetett uniós beruházások pedig most meghozhatják gyümölcseit azáltal, hogy az uniós vállalkozásokat világszerte a különféle innovatív ágazatok vezető szereplői teszik.

3. Az Európai Bizottság közleménye

3.1. Az Európai Bizottság a közleményt abból a célból készítette, hogy az energetikai vonatkozású adóügyekben az egyhangú szavazás helyett térjenek át a minősített többségi szavazásra (az ehhez tartozó rendes jogalkotási eljárást alkalmazva).

3.2. A közlemény célja továbbá az Euratom-Szerződés – amely az Európai Parlament számára nem biztosít ugyanolyan hatásköröket, mint a Lisszaboni Szerződés – szerinti erőteljesebb demokratikus elszámoltathatóság kialakítása.

3.3. A közlemény ismerteti a hatályos alkalmazandó keretet: a szokásos minősített többségi szavazás (EUMSZ, 194. cikk, (1) és (2) bekezdés, első albekezdés) és a tagállamok bizonyos energiapolitikák meghatározására vonatkozó kifejezett joga (EUMSZ, 194. cikk, (2) bekezdés, második albekezdés) mellett energetikai kérdésekben egyhangúságra van szükség a Tanácsban ahhoz, hogy elsődlegesen adóügyi jellegű rendelkezéseket lehessen elfogadni (EUMSZ, 194. cikk, (3) bekezdés), hasonlóan az adózási vonatkozású környezetvédelmi intézkedések esetében előírtakhoz (EUMSZ, 192. cikk, (2) bekezdés).

3.4. Az Európai Bizottság úgy ítéli meg, hogy a minősített többségi döntéshozatalra való átállás a kulcsa annak, hogy véglegesíteni lehessen a tiszta energiára való átállást és a 2030-as energia- és éghajlati célkitűzések megvalósítását, az adók és illetékek által az energiaárakra kifejtett jelentős és egyre növekvő hatásra tekintettel is. Az Európai Bizottság e tekintetben azt állítja, hogy az egyhangúsági követelmény mostanáig ellehetlenítette a 2003-as energiaadó-irányelvet⁽¹⁾, amely nagyrészt elavult előfeltevésekre, nem pedig a tiszta energiával kapcsolatos célkitűzésekre alapul:

— az adók a felhasznált energiatermékek térfogatán, illetve tömegén, nem pedig azok energiaértékén alapulnak,

— a változatlan minimális adómértékek nem adnak hatékony árjelzést, és tisztességtelen versenyt eredményeznek.

Ráadásul az Európai Bizottság úgy véli, hogy ágazatspecifikus energiaadó-mentességek, illetve -kedvezmények megléte (ami különösen a légi közlekedésé, a tengeri és közúti árufuvarozási, a mezőgazdasági, illetve a halászati ágazatban, valamint a nagy energiagigényű iparágakban jellemző) gyengíti a fokozott energiahatékonyság ösztönzőit.

3.5. A közlemény az Európai Bizottság szerint azt a célkitűzést szolgálja, hogy előkészítse a 2003-as irányelv felülvizsgálatát, amelynek célja:

— *erőteljesebb támogatás a tiszta energiára való átálláshoz*, környezetvédelmi szempontból következetes adókulcsok formájában, valamint a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott állami támogatás szén-dioxid-adóval való felváltása,

— *fenntartható és társadalmi szempontból tisztességes növekedés biztosítása*, növekedésbarátabb fogyasztási és környezetvédelmi adókra való átállás, továbbá a tagállamok körében az adómérték harmonizálása útján, ami kedvező hatással lesz a kiskereskedelmi árakra, valamint

⁽¹⁾ HLL 283., 2003.10.31., 51. o.

- a társadalmi tőkével kapcsolatos szempontok megerősítése, a társadalompolitikai és a jóléti rendszerek keretében olyan megfelelő kísérő intézkedések kidolgozásával, amelyek enyhítik és társadalmilag elfogadhatóvá teszik az adózás tiszta energia céljából történő átalakításának hatását (a kiszolgáltatott fogyasztók támogatása, a gazdasági ágazatok és/vagy régiók átállásának támogatása és/vagy a munka megadóztatásának csökkentése).

3.6. A közlemény a minősített többségi szavazással kapcsolatos célkitűzés megvalósítása érdekében két választási lehetőséget ismertet, melyek mindegyike elkerüli azt, hogy az EUMSZ-t módosítani kelljen, és nem érinti az Unió és a tagállamok közötti jelenlegi hatáskörmegosztást sem: konkrétan vagy a környezet címben meghatározott **egyedi áthidaló klauzula** (EUMSZ, 192. cikk, (2) bekezdés) alkalmazása, amely lehetővé tenné az eljárási cél megvalósítását olyan energiaadóztatási intézkedések esetében, amelyek elsősorban környezetvédelmi jellegűek, vagy pedig az EUS 48. cikkének (7) bekezdése szerinti **általános áthidaló klauzula** alkalmazása az általánosabban energetikai célkitűzésekhez tervezett adóügyi intézkedések tekintetében. Mindkét esetben a Tanácsnak kellene döntenie arról, hogy áttér-e az egyhangúságról a minősített többségre.

3.7. Végül a közlemény az Euratom-Szerződés keretében a demokratikus elszámoltathatóság fejlesztésére törekszik, amely érzékeny közérdekű kérdésekkel foglalkozik, konkrétan mind az Európai Parlament (amellyel jelenleg csak konzultációt kell folytatni, nemzetközi szerződések megkötésének tekintetében pedig azt sem), mind pedig a nemzeti parlamentek javasolt bevonása útján.

3.8. Az Euratom-Szerződés lényege nem módosulna, eltekintve a civil társadalom tájékoztatáshoz való jogainak kibővítéséről, a tagállamok közötti határokon átnyúló konzultáció biztosításától olyan esetben, amikor határokon átnyúló hatásokról lehet szó, az ilyen esetekben az Európai Nukleáris Biztonsági Szabályozó Hatóságok Csoportjának (ENSREG) fokozott részvételének biztosításától, valamint a nukleáris balesetekre való reagálási kapacitás kibővítésétől. Ezért az Euratom-Szerződést az EUSZ 48. cikkében a Szerződések tekintetében meghatározott rendes felülvizsgálati eljárás alapján felül kell vizsgálni.

4. Általános megjegyzések

4.1. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság jelen közleményét, amely az éghajlatváltozás kihívásainak kezelése érdekében minősített többségi szavazást kíván bevezetni az energiaadóztatás terén. Az EGSZB szintén támogatja az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek erőteljesebb szerepét az Euratomon belüli döntéshozatali folyamatban (előbbieket jelenleg nincsenek bevonva a folyamatba), valamint az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát is, hogy fokozza a civil társadalomnak a nukleáris energiával kapcsolatos szakpolitikák kialakításába való bevonását, habár maga a közlemény e fejleményeket illetően szükségszerűen hosszú távú megközelítést képvisel. Az EGSZB szorosabb kapcsolat kialakítását kéri az energiaunió helyzetéről szóló jövőbeli jelentések és a 2030-ig tartó időszakra javasolt középtávú, illetve a 2050-ig tartó időszakra javasolt hosszú távú stratégia között.

4.2. Az EGSZB – noha elismeri, hogy azonnali intézkedéseket kell tenni (mivel a CO₂-kibocsátás jóval több mint 80 %-a az energia termeléséből és felhasználásából adódik) – arra kéri az EU-t, hogy a minősített többségi szavazás eszközének alkalmazása esetén is tekintse követendőnek a szubszidiaritás elvét, és azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, olyan témakörökre összpontosítson, amelyekben a közös célkitűzéseket nemzeti, regionális vagy helyi szinten nem lehet hatékonyabban elérni. Ugyanez vonatkozik az arányosság elvére, amely szerint az EU intézkedéseinek tartalma és formája nem léphet túl a Szerződések célkitűzésein⁽²⁾.

4.3. Az EGSZB aggodalommal jegyzi meg, hogy a COM(2019) 177 számú közlemény nem tesz említést az „Úton a hatékonyabb és demokratikusabb uniós adópolitikai döntéshozatal felé” című, COM(2019) 8 jelű közleményben szereplő fokozatos megközelítésről, amely azt támogatja, hogy a közös uniós adópolitika egyes területein négy lépésből álló fokozatos átmenet révén térjenek át a rendes jogalkotási eljárás keretében történő minősített többségi szavazásra⁽³⁾. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a szóban forgó energiaadóztatás egyes típusai vitathatóak lehetnek. Nyomatékosan javasoljuk ezért, hogy az Európai Bizottság tisztázza, hogy ebben az esetben is hasonló megközelítés követendő, amelynek alapján elsőként az adóztatás legkevésbé vitatott területeit határozzák meg, és ezek vizsgálatát irányozzák elő.

4.4. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a COM(2019) 177 közlemény nem tér ki arra, hogy konkrétan milyen típusú adóügyi döntéseket lehetne minősített többségi szavazás keretében meg tárgyalni, és sürgeti az Európai Bizottságot ennek pótlására. Az EGSZB aggasztónak találja, ha az energiaadóztatással kapcsolatban uniós szinten olyan döntések születnének, amelyek az elosztás szempontjából kedvezőtlen hatásokat váltanak ki, növelnék például az energiaszegénységet, például a legrosszabb anyagi helyzetben lévő fogyasztók energiaszámláihoz nyújtott támogatások megszüntetésével. Vannak olyan, érzékeny kérdések, amelyek az egyes tagállamokat különbözőképpen érintik, attól függően, hogy mennyire függenek a fosszilis tüzelőanyagoktól, és mennyire állnak rendelkezésükre alternatívák. Itt óvatos megközelítésre van szükség, amely illeszkedik a helyi körülményekhez, emellett lépéseket kell majd tenni az igazságos átállás biztosítása érdekében, hogy egyetlen munkavállalót, fogyasztót és közösséget se hagyjunk cserben. Ilyen esetekben az új energiaadóztatási intézkedéseket adott esetben kompenzációs célú finanszírozásnak kell kísérnie az EU részéről, hogy ellensúlyozzuk az okozott szociális és gazdasági károkat.

⁽²⁾ SOC/626, „Passerelle” klauzula (lásd a Hivatalos Lap 87. oldalát).

⁽³⁾ HLC 353., 2019.10.18., 90. o.

4.5. A háztartási költségvetésekhez képest gyorsabban növekvő energiaárak, az európai jövedelmek egyenlőtlensége, valamint az energetikai átállás miatt felmerülő költségek (a villamosenergia- és gázpiacok decentralizálása) határozzák meg annak mértékét, hogy az energiaszegénység milyen mértékben van jelen egy társadalomban ⁽⁴⁾. Az európai energiaszegénységi index a tagállamok által a háztartási és a közlekedési energiaszegénység enyhítése terén elért eredményeket pontozza és rangsorolja ⁽⁵⁾, a közleményt pedig az Európai Energiaszegénységi Megfigyelőközpont megállapításai alapján egy olyan európai cselekvési tervvel kell összekapcsolni, amely – a kiváltó okok kezelésével – az energiaszegénység felszámolására irányul ⁽⁶⁾. Ahogy azt az EGSZB korábbi véleményeiben már említettük ⁽⁷⁾, „az energiahatékonyság és a fogyasztás elmaradása önmagában nem jelent energiaforrást”, ezért önmagában nem képes megoldani az éghajlatváltozással, ellátásbiztonsággal és energiaszegénységgel kapcsolatos problémákat.

4.6. A fogyasztók a nagy- és a kiskereskedelmi piac összefonódása miatt nem részesülnek méltányosan az EU által az energia terén tett erőfeszítésekből ⁽⁸⁾: a nagykereskedelmi piacokon a liberalizációt követően az eddigiekben csökkenő árak különféle tényezők (pl. az elosztás kései szétválasztása, az állami támogatás jelentette teher, valamint az új kiskereskedők nagy arányú sikertelensége) miatt nem érvényesülnek a kiskereskedelmi piacokon.

Az uniós energia-felhasználókat terhelő díjak mértéke eleve nagyon magas ⁽⁹⁾. Mivel az európai fogyasztók által a villamos energiáért fizetett végső ár kb. 40 %-át adók és illetékek teszik ki, az Európai Bizottság feladata az energiaárak lehetséges hatásai értékelésének elvégzése, többek között az adózás harmonizálása által a legszegényebb háztartásokra gyakorolt hatás tekintetében.

4.7. A környezetvédelmi politikához való kapcsolat feladása nélkül a tágabb értelemben vett iparpolitikával és az ebből fakadó gazdasági fejlődéssel való szorosabb együttműködés lehetővé tehetné az alábbiakat is:

- egyrészt a potenciális társadalmi feszültség megfelelőbb kezelése (a munkavállalók magasabb jövedelme a növekvő energiaköltségek ellentételezésére) ⁽¹⁰⁾, valamint
- másrészt a jelenlegi európai energiadiverzitás jobb irányítása: az eddig végrehajtott különféle nemzeti energiapolitikák megfelelő európai szintű irányítás mellett előnnyé is válhatnak azáltal, hogy az európai uniós szakpolitikák keretében ennyire eltérő és kiegészítő alternatívákat alkalmaznak.

4.8. Az EUMSZ egyedi áthidaló klauzuláról szóló 192. cikkének (2) bekezdése értelmében, illetve az EUSZ általános áthidaló klauzuláról szóló 48. cikkének (7) bekezdése értelmében egy valódi energiaunió kialakításának együtt kell járnia a szuverenitás átruházásával.

4.9. Az energetika terén az évek során – részben az uniós szakpolitikák (pl. az REN kapacitásnövelése), részben pedig a nemzetközi tényezők (pl. az LNG rugalmasabb szállítási feltételei, a szén indexálása és az alacsonyabb árak) következtében – elért eredmények ellenére egyes problémák (többek között az alább, a 4.11. pontban felsorolt jelentősebb problémák) továbbra is akadályozzák egy valódi egységes energiapiac további fejlődését, és nem teszik lehetővé, hogy a fogyasztók tisztességesen részesüljenek az előnyökből.

4.10. Jelentős akadály többek között a határokon átnyúló összekötő kapacitás csekély fejlődése, különösen a villamosenergia-ágazatban, ami nemzeti döntéseknek, illetve az arra irányuló európai uniós fellépések terén bekövetkező késedelmeknek köszönhető, hogy 2010-re megvalósuljon az energiahálózatok összekapcsolására vonatkozó 10 %-os, 2030-ra pedig 15 %-os célkitűzés (ezek a célkitűzések eleve nagyon korlátozottak, elégtelenek és nem kötelezőek) ⁽¹¹⁾.

4.11. A társadalmi konszenzusnak a legfontosabb prioritások között kellene szerepelnie, mivel a legutóbbi adatok szerint az észak-/nyugat-európai háztartások fogyasztási költségvetésének 4–8 %-át fordítják energiára, míg az Unió középső és keleti részén élő családok 10–15 %-át ⁽¹²⁾. Az „energiszegénységre” is fordított jelentős összegek alapján olyan új társadalmi prioritásról van szó, amely ellen minden nemzeti és európai szinten küzdeni kell, ám amely mégsem csökken.

⁽⁴⁾ HL C 198., 2013.7.10., 1. o.

⁽⁵⁾ Az európai energiaszegénységi index (EEPI) https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/european_energy_poverty_index-ee-pi_en.pdf.

⁽⁶⁾ HL C 341., 2013.11.21., 21. o.

⁽⁷⁾ HL C 345., 2017.10.13., 120. o.

⁽⁸⁾ HL C 383., 2015.11.17., 84. o.

⁽⁹⁾ COM(2019) 1 final.

⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament előző állásfoglalásaiban arra figyelmeztetett, hogy a dekarbonizációs stratégia „az energiaszegénység súlyos növekedéséhez” is vezethet (2013. március 14., a 2050-ig szóló energiaügyi ütemtervről szóló állásfoglalás), ezért arra szólította fel az Európai Bizottságot, hogy „az európai szintű viták során összekösse aszociális politikát és az energiapolitikát” (2016. április 14., a szegénység elleni küzdelem célkitűzésének eléréséről a növekvő rezsiköltségek fényében tárgyú állásfoglalás).

⁽¹¹⁾ Az Európai Bizottság szakértői csoportja szerint ez a mérték fokozatosan csökken, és egyes tagállamok 2020-ban nem fogják elérni a 10 %-os célt, Úton egy fenntartható és integrált Európa felé, A villamos energia összekapcsolására vonatkozó célkitűzésekkel foglalkozó európai bizottsági szakértői csoport jelentése, 2017. november, 25. o. HL C 383., 2015.11.17., 84. o.

⁽¹²⁾ COM(2019) 1 final.

5. Részletes megjegyzések

5.1. Az energetika egy rugalmatlan rendszer, amelyben az infrastrukturális és szabályozási változások teljes körű végrehajtásához akár egy évtizedre is szükség van, eközben pedig a verseny továbbra is nagyon szoros (ahogyan ezt világosan megmutatja a kínai napelemek példája és az elektromosgépjármű-ipar térnyerése). Egy teljesen új, átfogóbb energiapolitikai modellre van szükség többek között olyan módon, hogy az uniós vállalkozások hozzáadott értékhez juthassanak az REN-hez kapcsolódó, energiafolytonossággal kapcsolatos kutatás révén, illetve azáltal, hogy támogatják piacvezető szerepüket az olyan ágazatokban, ahol versenyelőnyük van, pl. az elektromos személygépjárművek, a kapcsolódó legfrissebb generációs akkumulátorok, hidrogén vagy szélerőművek.

5.2. Szükség van arra, hogy az Európai Bizottság kiegészítő módon, ütemterv formájában formálja és hajtsa végre az energiapolitikát, mivel az energiapolitika több, mint adóztatás, és mindenesetre magában foglalja az energetikai tevékenységekre, illetve az energiatermékekre kivetett adókat is. Egyéb területek korábbi tapasztalatai azt mutatják, hogy komoly nézeteltérésekhez vezethet, ha a szuverenitást valódi, teljes körű és működő uniós hiányában ruházzák át (ahogy az a Gazdasági és Monetáris Unióval történt).

5.3. Az energia költsége közvetlen és azonnali hatással van minden vállalkozásra és az emberek életére, ezért egy energiaadóztatásra irányuló kiegyensúlyozatlan kezdeményezés következményeit gondosan át kell gondolni. Ennek kapcsán és a szükséges társadalmi és gazdasági hatásvizsgálat alapján az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság új elnökének bejelentéseit egy új határátlépési széndioxid-adó bevezetéséről az európai vállalatok globális versenyképességének biztosítása és a szén-dioxid-kibocsátások áthelyezésének elkerülése érdekében. A munkahelyek megszűnése által érintett munkavállalók számára új perspektívákat kell nyitni, ehhez pedig szakmai átképzést és egyéb, megegyezésen alapuló megoldásokat is kell kínálni.

5.4. Az Európai Bizottságnak – figyelembe véve a fosszilis tüzelőanyagokra alapuló energia eltérő mértékű adóztatása miatti lehetséges belső piaci torzulásokat – figyelembe kell vennie, hogy a szabadkereskedelmi megállapodások hasonló hatást fejthetnek ki a harmadik országok eltérő energijogi és versenyjogi kereteinek dömpinghatása útján. Olyan uniós tevékenységi köröket is érinthet a kérdés, mint a légi, vízi és közúti közlekedés, a mezőgazdaság/halászat, valamint a javasolt adózási intézkedésekkel megcélzott nagy energiaigényű ágazatok. Ezért az EU-nak kétoldalú és többoldalú kereskedelmi tárgyalásai során szisztematikusan elő kell írnia az importált termékekre vonatkozó társadalmi és környezetvédelmi jogszabályi követelményeinek egyenértékűségét ⁽¹³⁾.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽¹³⁾ HLC 283., 2018.8.10., 83. o.

MELLÉKLET

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították:

4.5. pont

Törlendő:

~~Az EUMSZ egyedi áthidaló klauzuláról szóló 192. cikkének (2) bekezdése értelmében, illetve az EUSZ általános áthidaló klauzuláról szóló 48. cikkének (7) bekezdése értelmében egy valódi energiaunió kialakításának együtt kell járnia a szuverenitás átruházásával.~~

Mellette: 73

Ellene: 91

Tartózkodott: 11

1.1.2. pont

Az alábbiak szerint módosítandó:

~~Az EGSZB üdvözlí azt a javaslatot, hogy az áthidaló klauzulákat alkalmazzák a Tanácsban egy minősített többségi, illetve az Európai Parlamenttel való együtt döntési rendszer létrehozása céljából való alkalmazásáról. Az EGSZB ebben az új helyzetben fontos szerepet játszhat a háromoldalú párbeszéd támogatásában, így abba be kell vonni.~~

~~Bár támogatja a közleményben kifejtett számos álláspontot támogat, az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az éghajlat- és energiastratégia hatékony kormányzásával és az energiaadóztatással kapcsolatos uniós jogszabályok fokozott összehangolásával kapcsolatban figyelembe kell venni az európai vállalkozások, munkavállalók és egyéb érdekelt felek, köztük a fogyasztók aggályait. A civil társadalom bevonása és szerepvállalása, a tagállamok támogatása, valamint a szociális partnerek egyetértése és kötelezettségvállalása fontos elemei e folyamat sikerének.~~

Mellette: 65

Ellene: 105

Tartózkodott: 9

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai légi közlekedési stratégia: Szigorú szociális normák fenntartása és előmozdítása

(COM(2019) 120 final)

(2020/C 14/16)

Előadó: **Raymond HENCKS**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.4.11.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.7.3.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	174/0/1

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság jelentését a rendkívül mobilis légi személyzet (azaz a pilóták és a kabinszemélyzet) foglalkoztatási körülményeiről, akik helyzete a munkájuk határokon átívelő jellege miatt különösen problémás lehet, és akik a rájuk vonatkozó nemzeti jogtól függően eltérő jogokat és védelmi szinteket élveznek.

1.2. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a jelentés elkészítésére csak az Európai Bizottság jelenlegi hivatali időszakának végén kerül sor, hiszen emiatt a nyomon követés bizonytalan lehet. Az EGSZB reméli, hogy az Európai Bizottság az említett jelentésben megállapított problémák megoldását a helyzet súlyosságával arányosan, kiemelt prioritásként fogja kezelni, és konkrét lépéseket javasol majd.

1.3. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a jelentés kiemeli, hogy számos probléma és jogi bizonytalanság forog fenn, és hogy az uniós és nemzeti szabályok jobb végrehajtása alapvető fontosságú a légi személyzet valamennyi foglalkoztatási formájában az alkalmazandó jog megsértését vagy megkerülését jelentő gyakorlatok – mint például a be nem jelentett munkavégzés vagy a színlelt önfoglalkoztatás – elkerülése, valamint a légi személyzet számára a törvényes és egyenlő feltételek biztosítása érdekében, abszolút prioritásként kezelve a személyzet és az utasok biztonságát. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által tervezett intézkedéseket, és kéri a tagállamokat, hogy ügyeljenek a légi személyzetre vonatkozó szociális és munkaügyi jogszabályok egységes értelmezésére és alkalmazására.

1.4. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki a légi személyzeti állások számáról szóló megbízható statisztikák hiánya, valamint a kiszervezések és a kölcsönzött munkavállalók száma miatt. A statisztikák hiánya – az EGSZB kéri e hiány mielőbbi pótlását – növeli a légi személyzet foglalkoztatási körülményeire és védelmének különböző szintjeire vonatkozó jogbizonytalanságot, a rendkívül erős versenykényszernek kitett uniós légi fuvarozók számára egyenlőtlen vagy tisztességtelen versenyfeltételeket teremt, valamint megkérdőjelezi a tagállamokat, amelyek elesnek bizonyos adóbevételektől és társadalombiztosítási járulékoktól.

1.5. A munkaszerződések formai sokfélesége és az alkalmanként ebből eredő bizonytalanságok miatt az EGSZB ismételten kéri⁽¹⁾ a közvetlen foglalkoztatás előmozdítását, amelynek a légi közlekedési ágazatban az általános foglalkoztatási formának kellene maradnia, és úgy véli, hogy feltétlenül helyteleníteni kell minden atipikus munkaszerződést, amely ronthatja a légi személyzet és az utasok biztonságát. Ugyanakkor természetesen a határozott idejű munkaszerződés vagy az ideiglenes szerződés alkalmazása nem automatikusan tilos, vagy okoz szociális dömpinget.

1.6. Mivel a légi személyzeti ágazatban is előfordulnak a munkamegállapodások tiltott formái, mint például a be nem jelentett munkavégzés és a színlelt önfoglalkoztatás, vagy a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv végre nem hajtása, az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot, amely nyomtatékosan kéri a tagállamokat, hogy

- a megfelelő eszközökkel biztosítsák a hatályos munkajogi szabályok nemzeti szinten történő végrehajtását, valamint hogy az uniós jognak az Európai Unió Bírósága általi értelmezését tiszteletben tartsák,
- fordítsanak figyelmet arra, hogy az EU repülésbiztonsági szabályait helyesen és azonos módon alkalmazzák a légi közlekedési személyzetre, függetlenül attól, hogy a munkavállalók milyen jellegű szerződéses kapcsolatban állnak a légitársasággal,
- helyesen ültessék át az Európai Unión belüli, átlátható és kiszámítható munkakörülményekről szóló irányelvet, amely a jelenlegi vagy jövőbeli szerződési formától függetlenül – a színlelt önfoglalkoztatást beleértve – alkalmazandó.

1.7. Az EGSZB reméli, hogy a jövőbeli Európai Munkaügyi Hatóság ügyelni fog arra, hogy a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv legutóbbi módosításait – amely bevezeti az azonos helyen végzett egyenlő munkáért járó egyenlő díjazás elvét – a tagállamok helyesen átültessék és végrehajtsák 2020. július 30-ig. Továbbá az EGSZB úgy véli, hogy az említett hatóságnak szintén ügyelnie kell arra, hogy a polgári légi közlekedésben tevékenykedő személyzet jogait tiszteletben tartsák.

1.8. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a szakszervezet alapításához vagy a szakszervezetbe való belépéshez való jog, a kollektív szerződésekről való tárgyaláshoz való jog, a sztrájkjog stb. nemzetközi, európai és nemzeti szinten biztosított emberi jogok, melyeket szigorúan tiszteletben kell tartani. A gyakorlatban sajnos előfordulnak olyan esetek, amikor a szakszervezetek létrehozásához és a kollektív tárgyalásokhoz való jog korlátozott, és a munkavállalóknak a bíróságon kell megvédeniük jogaikat. Biztosítani kell a tájékoztatáshoz és a konzultációhoz való jogot is.

1.9. A polgári légi közlekedésre vonatkozó globális munkaügyi normák hiánya kihat az Unió és a tagállamok munkaügyi jogszabályainak hatékonyságára mind az EU-n belüli, mind pedig az EU-n kívüli útvonalak esetében. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy úgy tűnik, nincs konszenzus a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben belül egy, a polgári légi közlekedésben dolgozók jogairól szóló egyezmény kidolgozását illetően, holott a tengerészeti személyzet esetében sor került egy ilyen egyezmény kidolgozására. Az EGSZB határozottan arra ösztönzi az Európai Uniót, hogy a harmadik felekkel kötött valamennyi légi közlekedési megállapodásába foglaljon bele ambiciózus és kötelező érvényű szociális záradékokat és normákat a munkaügy területén, és helyesli, hogy az Európai Bizottság intézkedéseket tervez e területen.

1.10. Ami a képzés minőségét illeti, szerfelett nyugtalanító az Európai Bizottság e vélemény tárgyát képező jelentésében, hogy

- a kadétkok által elsajátított készségek nem mindig felelnek meg a légitársaságok által megköveteltnek,
- a légitársasági pilóta-szakszolgálati engedéllyel rendelkező pilóták jelentős része nem felel meg a légitársaságok alapvető bemeneti követelményeinek.

1.11. Az EGSZB emlékeztet rá, hogy az Európai Unióban alkalmazandó átlátható és kiszámítható munkafeltételekről szóló új irányelv szerint „[a] tagállamok biztosítják, hogy amikor az uniós vagy nemzeti jog vagy a kollektív szerződések előírják a munkáltatók számára, hogy biztosítsák a munkavállalók részére a feladatuk elvégzéséhez szükséges képzést, akkor ez a képzés ne járjon kiadásokkal a munkavállalók számára, számítson bele a munkaidőbe és adott esetben munkaidőben kerüljön rá sor”.

1.12. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy proaktív módon kérje fel az összes olyan szervezetet, amely megfelel azoknak a kritériumoknak, amelyek alapján a légi közlekedési ágazat európai ágazati párbeszédbizottságának tagja lehet, hogy aktívan vegyenek részt az említett bizottság munkájában, és használják ezt az eszközt arra, hogy – tárgyalások útján – a szervezetek problémáira minden fél számára kielégítő megoldásokat találjanak.

1.13. Végezetül az EGSZB úgy véli, hogy a légi személyzet munkahelyi légköre nemcsak a munkakörülményektől függ, hanem olyan külső tényezőktől is, mint például az utasok elégedettségének mértéke a repülőtéri és a repülőgépen nyújtott szolgáltatással. Ezért fontos, hogy az utasok jogait, így a különleges bánásmódot igénylő utasok (fogytékossággal élők, idősek, gyermekek, várandós nők) jogait is, megfelelő módon tiszteletben tartsák.

⁽¹⁾ HL C 13., 2016.1.15., 110. o.

2. Bevezetés

2.1. A légi közlekedésben a szociális védelmi és munkajog az uniós jog által meghatározott minimumszabályoktól eltekintve elsősorban a tagállamok kompetenciája és felelőssége: a vonatkozó szabályokat többé-kevésbé eltérően alkalmazzák.

2.2. A polgári légi közlekedésben nem létezik egységes foglalkoztatási modell: míg egyes légitársaságok minőségi munkahelyeket és határozatlan idejű munkaszerződéseket kínálnak, addig egy közelmúltbeli felmérés (*Study on employment and working conditions of air-crews in the EU internal aviation market* – „Ricardo-tanulmány”) alapján a légi személyzet 9–19 %-a és a pilóták körülbelül 8 %-a állította azt, hogy valamilyen típusú közvetítő szervezetten keresztül foglalkoztatják őket.

2.3. Az Európai Bizottság e véleményben vizsgált jelentése csak a légi személyzettel foglalkozik (pilóták és a kabinszemélyzet), akik helyzete, munkájuk határokon átvétel jellege miatt különösen bonyolult lehet, és akik a rájuk vonatkozó nemzeti jogtól függően eltérő jogokat és védelmi szinteket élveznek.

2.4. Ehhez hozzáadódik, hogy az éles piaci versenyben a légitársaságokra nehezedő működési költségekkel kapcsolatos nyomás következtében egyes légitársaságok – a „Ricardo-tanulmány” szerint még mindig elsődleges foglalkoztatási formát jelentő határozatlan idejű szerződés alternatívájaként – különböző indirekt foglalkoztatási rendszerekhez folyamodnak. Ugyanakkor a működési költségek csökkentése érdekében számos légifuvarozó

- tevékenységeinek egy részét kiszervezi,
- a légi személyzetet közvetítő irodákon, többek között munkaerő-kölcsönzőkön keresztül foglalkoztatja, különböző foglalkoztatási rendszerekkel, ahol a munkaviszonyok olyan komplex láncolata alakul ki, amelyben már nehezen azonosítható a tényleges munkaadó,
- önálló vállalkozókat alkalmaz,
- az engedély megszerzési helyén kívüli operatív bázisra rendeli ki a légi személyzetet,
- a „pay-to-fly” (fizess, hogy repülhess) elvet alkalmazza,
- Mindez jogi bizonytalanságokat okoz, és megnehezíti az illegális szituációk és a nagyon komplex, de legális helyzetek egymástól való megkülönböztetését.

2.5. Az Európai Bizottság 2015-ben, európai légi közlekedési stratégiájának keretében bejelentette, hogy kiemelt kérdésként fogja kezelni a légi közlekedésre vonatkozó szociális menetrendet. Ugyanakkor 2017-ben az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága továbbra is aggodalmuknak adtak hangot, mivel a helyzet alig változott, és felkérték a tagállamokat és az Európai Bizottságot, hogy adjanak választ a légi közlekedésben fennálló tartós szociális problémákra, különös tekintettel a rendkívül mobilis légi személyzet esetére.

2.6. 2018 októberében a légi közlekedés szociális dimenzióját érintő konkrét lépések hiányában, és felfigyelve a légi közlekedési személyzet egy részének ismétlődő sztrájkjaira, hat tagállam közlekedési minisztere közös nyilatkozatban felkérte az Európai Bizottságot, hogy 2018 végéig dolgozzon ki konkrét lépéseket, nevezetesen egy egyenlő munkafeltételeket biztosító ambiciózus szociális menetrendet, amely tisztességes verseny keretében egyenlő eljárásban részesíti az ágazat valamennyi, az EU-hoz vagy harmadik országokhoz tartozó szereplőjét.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az Európai Unió 2015-ben európai légi közlekedési stratégiájának keretében elkötelezte magát a légi közlekedés terén a szociális menetrend megerősítése és a magas színvonalú munkahelyek megteremtése mellett, többek között kötelezettséget vállalt annak megvizsgálására, hogy szükség van-e a légi közlekedési ágazat mobilis munkavállalóinak munkaszerződéseire tekintetében alkalmazandó jog és az illetékes joghatóság egyértelműbbé tételére.

3.2. Hogy világosabb képet kapjon a légi közlekedési piac aktuális helyzetéről, az Európai Bizottság egy tanulmányt készített (az úgynevezett „Ricardo-tanulmány”) a légi személyzet foglalkoztatási és munkakörülményeiről, amelyet 2019. januárban tettek közzé.

3.3. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság felmérte a légi közlekedési személyzet helyzetét és foglalkoztatási körülményeit, jóllehet a jelentés elkészítésére csak az Európai Bizottság jelenlegi hivatali időszakának végén kerül sor, és ezért a nyomon követés bizonytalan lehet. Az EGSZB reméli, hogy az Európai Bizottság az említett jelentésben megállapított problémák megoldását a helyzet súlyosságával arányosan, kiemelt prioritásként fogja kezelni, és rövid időn belül megfelelő lépéseket javasol majd.

3.4. Az említett jelentés megerősíti, hogy számos probléma és jogi bizonytalanság forog fenn, és hogy az uniós és nemzeti szabályok jobb végrehajtása alapvető fontosságú a légi személyzet valamennyi foglalkoztatási formájában az alkalmazandó jog megsértését vagy megkerülését jelentő gyakorlatok – mint például a színlelt önfoglalkoztatás – megelőzése, valamint a légi személyzet számára a törvényes és egyenlő feltételek biztosítása érdekében.

3.5. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a 2015-ös légi közlekedési stratégiában meghatározott európai szociális menetrend óta az Európai Bizottság által végrehajtott egyetlen konkrét lépés az alkalmazandó munkajogról és a kompetens joghatóságokról szóló gyakorlati útmutató megjelentetésében merül ki. Az Európai Bizottság jelentése nem ad választ arra a kérdésre, hogy a testület értelmező iránymutatások elfogadását tervezi-e, vagy szabályozási módosításokat kíván végrehajtani a polgári légi közlekedés területén. Az Európai Bizottság a tagállamok légi közlekedési és munkajogi szakértőiből álló ad hoc csoportot fog megbízni, hogy készítsen értékelést a vélemény tárgyát képező jelentésben felsorolt lépésekről, és tájékoztassa az Európai Bizottságot, valamint a tagállamokat arról, hogy hogyan lehet megfelelően alkalmazni a munkajogot a légi közlekedési ágazatban. Az EGSZB kéri, hogy az intézményi szakértők mellett a szociális partnereket is megfelelőképpen vonják be a csoport munkájába.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az Európai Bizottság e véleményben vizsgált jelentése megjegyzi, hogy kifejezetten a légi személyzeti munkahelyek számát illetően semmilyen adat nem áll rendelkezésünkre. Az EGSZB ezért felteszi a kérdést, hogy hogyan lehet megbízható, közép- és hosszú távra szóló előrejelzéseket készíteni a kiképzendő és felveendő pilóták és kabinszemélyzet számáról. Ez különösen igaz a pilóták képzésére, amely hosszú és költséges.

4.2. A statisztikák hiányából az is következik, hogy nem tudjuk, hány esetben kerül sor a légi személyzeti munkahelyek kiszervezésére. Tehát csak egy 2015-ös, a polgári légi közlekedés európai szociális partnerei által készített felmérésre hagyatkozhatunk, amely szerint a diszkont légitársaságoknál dolgozó válaszadók mindössze 52,6 %-a állítja, hogy közvetlenül a munkaadóval van munkaszerződése. Az EGSZB úgy véli, hogy feltétlenül tökéletesíteni kell a statisztikai eszközt. A statisztikák hiánya növeli a légi személyzet foglalkoztatási körülményeire és védelmének különböző szintjeire vonatkozó jogbizonytalanságot, és megnehezíti a jogszerű és jogellenes gyakorlatok, a visszaélések vagy szabályozásbeli hiányosságok közötti különbségtételt. Ez a rendkívül erős versenykényszernek kitett uniós légi fuvarozók számára egyenlőtlen versenyfeltételeket teremt, valamint megkárosítja a tagállamokat, amelyek elesnek bizonyos adóbevételektől és társadalombiztosítási járulékoktól.

4.3. Az Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynöksége (EASA) a 2017 augusztusában megjelent gyakorlati útmutatójában jelezte, hogy a biztonsággal kapcsolatos munkahelyek, köztük a légi személyzeti állások, szétaprózása és kiszervezése árthat a biztonságnak, és konkrét lépéseket ajánlott az alapvető fontosságú biztonsággal kapcsolatos szolgáltatások és a teljes bérleti megállapodások kiszervezésének keretében.

4.4. A munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzést illetően az Unió újfent nem rendelkezik megbízható adatokkal. A „Ricardo-tanulmány” azonban kimutatta, hogy a légi személyzet 9–19 %-a és a pilóták körülbelül 8 %-a állította azt, hogy valamilyen típusú közvetítő szervezetten keresztül foglalkoztatják őket, és hogy a közvetítőn keresztül felvett személyek jelentős többsége diszkont légitársaságoknak dolgozik.

4.5. Az EGSZB ismételten kéri⁽²⁾ a közvetlen foglalkoztatás előmozdítását, amelynek a légi közlekedési ágazatban az általános foglalkoztatási formának kellene maradnia, és úgy véli, hogy feltétlenül helyteleníteni kell minden olyan atipikus munkaszerződést, amely ronthatja a légi személyzet és az utasok biztonságát.

4.6. A munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzésről szóló 2008/104/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽³⁾ alkalmazására csak átmenetileg kerülhet sor, és nem lehet átalakítani állandó intézkedéssé, ugyanakkor természetesen előfordulhat, hogy a határozott idejű munkaszerződés vagy az ideiglenes szerződés alkalmazása elengedhetetlen, és az nem automatikusan jogellenes, vagy idéz elő szociális dömpinget.

4.7. A be nem jelentett munkavégzést illetően, amely többek között a színlelt önfoglalkoztatásból adódik, a be nem jelentett munkavégzés kezelésére létrehozott európai platform által az év végére szervezett szeminárium, amely külön hangsúlyt helyez a légi személyzet színlelt önfoglalkozására, fontos lépést jelent a probléma láthatóvá tétele felé, és alkalmat nyújt a munkaügyi felügyelőknek és szociális partnereknek a téma megvitatására. Fontos, hogy a tagállamok megerősítsék munkaügyi felügyelőseiket, hogy hatékonyan tudják ellenőrizni a munkakörülményekre vonatkozó uniós és tagállami rendelkezések betartását a polgári légiközlekedés területén.

4.8. Az uniós légiközlekedés-biztonsági szabályok tartalmazzák a hazai bázis fogalmát. A légi személyzet nagy arányú mobilitása miatt kihívást jelenthet annak a társadalombiztosítási és munkaügyi jognak és bíróságnak a meghatározása, amely rájuk vonatkozik, és amelyen a jogaikat követelhetik. A hazai bázis továbbá referenciaként szolgál a repülési és szolgálati idők korlátozásának kiszámítására. Az EGSZB nyomatékosan felkéri a tagállamokat, hogy a légi szolgáltatásokra vonatkozó rendeletnek megfelelően ügyeljenek az uniós és tagállami szociális jogszabályok megfelelő alkalmazására az uniós légifuvarozók által foglalkoztatott személyzet esetében akkor, amikor a légi szolgáltatásokat olyan bázisról üzemeltetik, amely kívül esik annak a tagállamnak a területén, ahol a fuvarozó székhelye található.

⁽²⁾ HL C 13., 2016.1.15., 110. o.

⁽³⁾ HL L 327., 2008.12.5., 9. o.

4.9. Az Európai Bizottság jelentése megállapítja, hogy folyamatosan növekszik a működési telephelyek száma, és az ugyanazon légitársasághoz tartozó repülőgépek és légi személyzet egyre inkább a légitársaság központi ügyvezetésének helyén kívül állomásoznak, más tagállamok, sőt néha akár harmadik országok területén. Ilyen esetekben a hazai bázis szerinti ország joga alkalmazandó, ám egyes légitársaságok ehelyett mégis a székhely szerinti ország jogszabályait alkalmazzák. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy határozzon meg irányvonalakat a bázishelyekre, a működési telephelyekre és az alkalmazandó jogra vonatkozóan.

4.10. Többféle önfoglalkoztatás létezik: a közvetlenül vagy közvetítő szervezetten keresztül önfoglalkoztató pilóta, vagy egy önfoglalkoztató pilótákat tömörítő zrt. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot, amely nyomatékosan kéri a tagállamokat, hogy

- fordítsanak figyelmet arra, hogy az EU repülésbiztonsági szabályait helyesen és azonos módon alkalmazzák a légi közlekedési személyzetre, függetlenül attól, hogy a munkavállalók milyen jellegű szerződéses kapcsolatban állnak a légitársasággal,
- a megfelelő eszközökkel biztosítsák a hatályos munkajogi szabályok nemzeti szinten történő végrehajtását, valamint hogy az uniós jognak az Európai Unió Bírósága általi értelmezését tiszteletben tartsák,
- helyesen ültessék át az Európai Unión belüli átlátható és kiszámítható munkakörülményekről szóló irányelvet, amely minden munkavállalóra alkalmazandó, azokra is, akik új és atipikus munkahelyeket látnak el.

4.11. Azon munkavállalói kiküldetések kapcsán, amelyek a személyzet hazai bázisán kívüli, ideiglenes alkalmazásával valósulnak meg, a „Ricardo-tanulmány” szerint általában nem alkalmazzák a vonatkozó irányelvet a légi személyzet esetében, pedig az elvileg alkalmazandó a munkaerő-kölcsönzők vagy a munkaerő-közvetítők határokön átnyúló szolgáltatásnyújtására.

4.12. A „kiküldetési” irányelv a teljes bérleti megállapodás esetén is alkalmazandó, amennyiben a légi személyzet és a bérbeadó között munkaviszony áll fenn a teljes bérleti idő alatt. A légi személyzet azon tagjai, akiket egy új hazai bázisra rendelnek ki, nem minősülnek kiküldött munkavállalónak.

4.13. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot, amely felajánlotta segítségét a tagállamok számára a munkavállalók kiküldetéséről szóló felülvizsgált irányelv alkalmazásában, elsősorban az egyenlő bánásmód javítása és a határon átnyúló családok megelőzése érdekében.

4.14. Az EGSZB reméli, hogy a jövőbeli Európai Munkaügyi Hatóság gondoskodik majd arról is, hogy a tagállamok 2020. július 30-ig helyesen átültessék és alkalmazzák a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv legutóbbi módosításait, amely bevezeti az azonos helyen végzett egyenlő munkáért járó egyenlő díjazás elvét; emellett gondoskodnia kell a szociális jogszabályok megfelelő alkalmazásáról mind európai, mind tagállami szinten, hogy a polgári légi közlekedés személyzetének valamennyi jogát – az egyesülési szabadsághoz való jogot beleértve – tiszteletben tartsák.

4.15. Az EGSZB tudomására jutott, hogy egyes légitársaságok megtiltják a nekik nem tetsző szakszervezetbe való belépést, és olykor még elbocsátáshoz is folyamodnak szakszervezeti tagság miatt, így a munkavállalóknak bíróságon kell megvédeniük jogaikat. Az EGSZB emlékezteti az érintett tagállamokat, hogy a szakszervezet alapításához vagy a szakszervezetbe való belépéshez való jog, a kollektív szerződésekről való tárgyaláshoz való jog, a sztrájkjog stb. nemzetközi, európai és nemzeti szinten biztosított emberi jogok, és szigorúan tiszteletben kell tartani őket. A tájékoztatáshoz és a konzultációhoz való jogot biztosítani kell.

A szociális normák nemzeti szintű alkalmazásával kapcsolatos kérdések kezelése céljából uniós szinten létre lehetne hozni egy közvetítő szervet, amely segít a rendelet alkalmazásával kapcsolatos viták rendezésében.

4.16. A harmadik országok személyzetére vonatkozóan az EGSZB ismételten kéri ⁽⁴⁾ az összevont engedély kiterjesztését a légi személyzetre, hogy a 2011/98/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek ⁽⁵⁾ megfelelően biztosítható legyen az egyenlő bánásmód az iparág összes dolgozója esetében. A „Ricardo-tanulmány” megerősíti, hogy az összegyűjtött adatok alapján nem lehet meghatározni, hogy elterjedt gyakorlatról van-e szó, vagy hogy a személyzet által használt hazai bázis egy harmadik országban vagy az Unióban található-e.

4.17. A polgári légi közlekedésre vonatkozó globális munkaügyi normák hiánya kihat az Unió és a tagállamok munkaügyi jogszabályainak hatékonyságára mind az EU-n belüli, mind pedig az EU-n kívüli útvonalak esetében. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nincs konszenzus a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben belül egy, a polgári légi közlekedésben dolgozók jogairól szóló egyezmény kidolgozását illetően, holott a tengerészeti személyzet esetében sor került egy ilyen egyezmény kidolgozására. ILO-egyezmény hiányában az EGSZB határozottan arra ösztönzi az Európai Uniót, hogy a harmadik felekkel kötött valamennyi légi közlekedési megállapodásába – a jelenleg kidolgozás alatt álló, az EU és Katar közötti megállapodással kezdve – foglaljon bele ambiciózus szociális és munkaügyi záradékokat, melyek kötelező érvényűek és be nem tartásuk szankciókat von maga után.

⁽⁴⁾ HL C 13., 2016.1.15., 110. o.

⁽⁵⁾ HLL 343., 2011.12.23., 1. o.

4.18. A pilótaképzés hosszú és költséges, és három szakaszból áll (alapképzés, típusjogosítás egy adott típusú légi jármű vezetésére és útvonali képzés a repülési tapasztalat megszerzése érdekében). A „Ricardo-tanulmány”-ból származó információk alapján a megkérdezett pilóták 2,2–6 %-ának fizetnie kellett a repülési tapasztalat megszerzéséért a „pay-to-fly” (fizess, hogy repülhess) keretében. Az Európai Unióban alkalmazandó átlátható és kiszámítható munkafeltételekről szóló irányelv (COM(2017) 797 – 2017/0355 (COD)) előírja, hogy „[a] tagállamok biztosítják, hogy amikor az uniós vagy nemzeti jog vagy a kollektív szerződések előírják a munkáltatók számára, hogy biztosítsák a munkavállalók részére a feladatuk elvégzéséhez szükséges képzést, akkor ez a képzés ne járjon kiadásokkal a munkavállalók számára, számítson bele a munkaidőbe és adott esetben munkaidőben kerüljön rá sor”. Az EGSZB reméli, hogy az irányelv helyes alkalmazását rendszeresen ellenőrzik anélkül, hogy új adminisztratív akadályokat támasztanának.

4.19. A képzés minőségét illetően rendkívül nyugtalanító, hogy az Európai Bizottság e véleményben vizsgált jelentésében a következő olvasható:

- a kadétkok által elsajátított készségek nem mindig felelnek meg a légitársaságok által megköveteltnek,
- a légitársasági pilóta-szakszolgálati engedéllyel rendelkező pilóták jelentős része nem felel meg a légitársaságok alapvető bemeneti követelményeinek.

4.20. Az EGSZB rendkívül sajnálja, hogy az európai szociális párbeszéd és különösen az európai polgári légi közlekedési ágazati párbeszédbizottság 2017 óta nem képes konstruktív párbeszédet folytatni a légitársaságok reprezentativitásának hiányában. Ez annál is inkább sajnálatos, mivel egy konstruktív szociális párbeszéd és egyes kollektív szerződések választ adhatnának némely, az Európai Bizottság jelentésében felvetett problémára.

4.21. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy legyen proaktívabb, és győzze meg a szociális partnereket, hogy biztosítsák a légitársaságok és a légi személyzet megfelelő képviseletét, és hogy használják ezt az eszközt arra, hogy – tárgyalások útján – a szervezetek problémáira minden fél számára kielégítő megoldásokat találjanak.

4.22. Ami a légi személyzet munkahelyi légkörét illeti, ez nemcsak a munkakörülményektől függ, hanem olyan külső tényezőktől is, mint például az utasok elégedettségének mértéke a repülőtéri és a repülőgépen nyújtott szolgáltatással. Az EGSZB úgy véli, hogy a kabinszemélyzetnek megfelelő képzést és elegendő időt kellene kapnia ahhoz, hogy a kiszolgáltatók helyzetben lévő utasok (fogycatékossággal élők, idősek vagy gyermekek, várandós nők) speciális igényeit ki tudja elégíteni. Ügyelni kell arra, hogy az utasok jogait tiszteletben tartsák és, hogy az utasok minden szükséges – világosan és érthetően megfogalmazott – információhoz hozzáférjenek. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal, amikor az felkéri a Tanácsot, hogy minél előbb fogadja el a visszautasított beszállás és a légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén fennálló utasjogokról szóló 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁹⁾ felülvizsgálatának keretében javasolt intézkedéseket.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽⁹⁾ HLL 46., 2004.2.17., 1. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra Németországnak a Svájccal kötött, közúti szállításról szóló meglévő kétoldalú megállapodásának a két ország között a határ menti régiókban végzett, nemzetközi autóbuszos közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázsműveletek engedélyezése céljából történő módosítására való felhatalmazásáról

(COM(2019) 221 final)

Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra Olaszországnak a Svájccal a két ország között a határ menti régiókban végzett nemzetközi autóbuszos közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázsműveletek engedélyezéséről kötendő megállapodásról szóló tárgyalásokra, valamint egy ilyen megállapodás megkötésére való felhatalmazásáról

(COM(2019) 223 final)

(2020/C 14/17)

Önálló előadó: **Antonello PEZZINI**

Felkérés:	Európai Tanács, 2019.5.23. Európai Parlament, 2019.7.17.
Jogalap	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	110/0/1

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság elfogadta Németország és Olaszország arra vonatkozó kéréseit, hogy a Svájci Államszövetséggel tárgyalásokat folytassanak a határ menti régiókban végzett autóbuszos közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázsműveleteket a határ menti régiók között lehetővé tevő új rendelkezésekről.

1.2. Az EGSZB támogatja a két érintett tagállam írásbeli kérelmére válaszul benyújtott két európai bizottsági határozatjavaslatot, amelyek iránt Svájc is hasonló érdeklődést mutatott.

1.3. Az EGSZB hangsúlyozza azonban, hogy különös figyelmet kell fordítani a fenntarthatóságot szolgáló politikákra, melyeket a személy- és áruszállításnak követnie kell az alpesi térségben, összhangban a 2002-es Alpesi Egyezménynek a három érintett országgal és az EU által aláírt közlekedési jegyzőkönyvével.

1.4. Az EGSZB úgy véli, hogy az autóbusszal végzett nemzetközi közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázsműveletekben érdekelt fuvarozók versenyalapú fejlődését az EU és Svájc közötti 1999. évi megállapodás és az általános gazdasági érdek védelméről szóló 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽¹⁾, valamint az utasok, különösen a csökkent mozgásképességű utasok jogairól szóló, 2010. december 1-jei európai parlamenti és tanácsi megállapodás mellékletét képező új megállapodások tiszteletben tartásának kell kísérnie.

1.5. Végezetül az EGSZB azt ajánlja, hogy ezekkel a tárgyalási folyamatokkal párhuzamosan alakítsanak ki **párbeszédet az érintett országok szociális partnerei között** annak érdekében, hogy támogassák a kabotázsműveletek megnyitását a határokon átnyúló közúti személyszállítás számára, valamint végigkísérjék a földrajzilag behatárolt területeken bekövetkező változásokat, **az uniós fuvarozók közötti megkülönböztetés és a verseny torzítása nélkül**.

1.6. Az EGSZB célszerűnek tartja, hogy az érintett tagállamok tájékoztassák az Európai Bizottságot a megkötött megállapodások tartalmáról, és hogy az Európai Bizottság ennek megfelelően tájékoztassa a Tanácsot, az Európai Parlamentet, a Régiók Bizottságát és magát az EGSZB-t.

2. Bevezetés

2.1. A személy- és áruszállítás egyike annak a hét területnek, amelyen Svájc és az Európai Unió megállapodást értek el. A Miniszterek Tanácsának 1998. november 30-i és december 1-jei ülésén a Svájci Államszövetség és az Európai Közösség politikai megállapodást írt alá az áruk és a személyek vasúti és közúti szállításának rendszeréről, ahogyan arra az EGSZB egyik véleményében rámutat⁽²⁾. A munkavállalók szabad mozgása, a mezőgazdasági termékek szabad kereskedelme, a kereskedelem technikai akadályai, az állami tulajdonú és részben állami tulajdonú vállalkozásokhoz való hozzáférés, a kutatás, végül pedig a légi forgalom jelenti a többi területet.

2.2. Az EU és a Svájci Államszövetség közötti közúti áru- és személyszállításra vonatkozó szabályozási keretet az 1999. június 21-én aláírt megállapodás tartalmazza. Ez a megállapodás, mely 2002. június 1-jén lépett hatályba, az ellenszolgáltatás fejében végzett nemzetközi közúti áruszállításra vonatkozik, az alábbi területeken található útvonalakon:

- az Európai Unió (EU) 28 tagállama: Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, az Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia és Szlovénia,
- az EFTA (Európai Szabadkereskedelmi Társulás) 3 tagországa, melyek aláírták az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodást: Izland, Liechtenstein és Norvégia,
- Svájc.

2.3. Annak érdekében, hogy ellenszolgáltatás fejében nyújtott nemzetközi közúti áruszállítást végezhesenek a Szerződő Felek területére vagy az ezen a térségen átmenő forgalomra, illetve az Európai Unió és Svájc között rakomány nélküli szállítási szolgáltatásokat nyújthassanak, a közösségi fuvarozóknak rendelkezniük kell az 1072/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben⁽³⁾ előírt közösségi engedéllyel, mely rendelet létrehozta az autóbusszal végzett nemzetközi személyszállítás kategóriáit meghatározó európai jogi keretet. Ezt a keretet három csoportra osztja: menetrend szerinti járatok, speciális menetrend szerinti járatok és alkalmi járatok.

2.4. Az 1073/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁴⁾ kialakította az autóbusszal végzett személyszállítás nemzetközi piacához való hozzáférés közös szabályait, és többek között előírta, hogy az Unióban a kabotázsműveleteket meghatározott feltételek mellett kizárólag közösségi engedéllyel rendelkező fuvarozók végezhetik. A 361/2014/EK bizottsági rendelet⁽⁵⁾ az 1073/2009/EK rendelet alkalmazási szabályait fekteti le az autóbusszal végzett nemzetközi személyszállítás okmányaira vonatkozóan.

2.5. Az Unió – az EUMSZ 3. cikkének (2) bekezdése értelmében – kizárólagos hatáskörrel rendelkezik nemzetközi megállapodás megkötésére, ha annak megkötését valamely uniós jogalkotási aktus írja elő, vagy ha az hatásköreinek belső gyakorlásához szükséges, illetve annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja.

2.6. Az EU és a Svájci Államszövetség közötti 1999. évi megállapodás 14. cikke szerint: „E megállapodás értelmében a Svájcban bejegyzett járművel a Közösség valamely tagállamában található két pont közötti szállítás, valamint a Közösség valamely tagállamában bejegyzett járművel Svájc területén található két pont közötti szállítás nem megengedett.”

⁽¹⁾ HLL 315., 2007.12.3., 1. o.

⁽²⁾ HL C 329., 1999.11.17., 1. o.

⁽³⁾ HLL 300., 2009.11.14., 72. o.

⁽⁴⁾ HLL 300., 2009.11.14., 88. o.

⁽⁵⁾ HLL 107., 2014.4.10., 39. o.

2.7. Ezen túlmenően az említett megállapodás 20. cikke előírja, hogy a Svájcban letelepedett autóbussz-üzemeltetők nem szállíthatnak utasokat a határ szomszédos országok oldalán fekvő két pontja között, és fordítva, a svájci terület esetében, ugyanakkor továbbra is gyakorolhatják az egyes uniós tagállamok és Svájc között az uniós megállapodás megkötésekor hatályban lévő kétoldalú megállapodások alapján őket megillető jogokat, feltéve, hogy nem áll fenn megkülönböztetés az uniós fuvarozók között, és a verseny sem torzul.

2.8. Mivel Svájc és Olaszország nem kötött korábbi megállapodásokat az autóbusszal történő személyszállítás kabotázsjogairól, és a Németország és Svájc között 1953-ban aláírt kétoldalú közúti szállítási megállapodás nem tartalmazott kabotázsjogokat a két ország közötti személyszállítás tekintetében, a fent említett két tagállam kérésére és az EU–Svájc szárazföldi közlekedési bizottság 2018. júniusi ülésén Svájc e kérdés iránt tanúsított érdeklődését figyelembe véve a Tanács és az Európai Parlament két kifejezett jogi aktusára van szükség ahhoz, hogy:

- módosítani lehessen a svájci-német megállapodást, hogy Svájc és Németország határ menti területein beillesszék a kabotázműveleteket a nemzetközi közúti személyszállításba,
- Olaszország tárgyalásokat folytathasson és megállapodást köthessen Svájjal ugyanebben a témában.

2.9. A cikkekben kifejezetten említett uniós határ menti régiók a következők lennének:

- Németország esetében: a baden-württembergi Freiburg és Tübingen közigazgatási körzet, valamint a bajorországi Schwaben közigazgatási körzet,
- Olaszország esetében: Piemonte és Lombardia régió, valamint Valle d'Aosta és Trentino-Alto Adige autonóm régió.

2.10. Az Általános Ügyek Tanácsa 2019. július 18-i ülésén általánosan pozitív megközelítést fogadott el mindkét témában, feltéve, hogy:

- tiszteletben tartják a szolgáltatás földrajzi korlátozásait a megjelölt területeken,
- nem történik megkülönböztetés az Unióban letelepedett fuvarozók között,
- nem áll fenn a verseny torzulásának esete.

3. Az Európai Bizottság javaslatai

3.1. A két európai bizottsági javaslat célkitűzései a következők:

- Németország esetében: Németország számára lehetővé tenni a Svájjal kötött, a közúti szállításról szóló hatályos kétoldalú megállapodás módosítását a két ország közötti, autóbusszal végzett nemzetközi közúti személyszállítás kabotázműveleteinek engedélyezése érdekében,
- Olaszország esetében: Olaszország számára lehetővé tenni a Svájjal a két ország között a határ menti régiókban végzett nemzetközi autóbusszos közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázműveletek engedélyezéséről kötendő megállapodásról szóló tárgyalásokat, valamint egy ilyen megállapodás megkötését.

3.2. Az európai belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében a közúti személyszállítás esetében megvalósuló kabotázműveletekről szóló tárgyalások megkezdésére vonatkozó felhatalmazás három feltételhez kötött:

- nem történik megkülönböztetés az Unióban letelepedett fuvarozók között,
- nem áll fenn a verseny torzulásának esete,
- kizárólag az előre meghatározott határ menti régiók pontos földrajzi határain belülre vonatkozik.

3.3. Az Európai Bizottság megítélése szerint ezeknek a közúti személyszállítási kabotázmegállapodásoknak lehetővé kellene tenniük a járművek kihasználtsági fokának és ezáltal a szállítási műveletek hatékonyságának növelését, az érintett fuvarozók versenyképességének növelése, valamint a határ menti régiók közötti szorosabb integráció előnyben részesítése mellett.

4. Megjegyzések

4.1. A két tagállam kérelme és a Svájci Államszövetség kifejezett érdeklődése alapján az EGSZB támogatja a két európai bizottsági határozatra irányuló javaslatot.

4.2. Az EGSZB véleménye szerint fontos felhívni a figyelmet arra, hogy olyan fenntartható politikát kell végrehajtani, amelynek célja az Alpokon belüli és az Alpokon áthaladó forgalom negatív hatásainak és kockázatainak csökkentése, összhangban az alábbiakkal:

— a 2002. évi Alpesi Egyezmény közlekedési jegyzőkönyvével, amelyben a három érintett ország és az EU szerződő felek,

— az alpesi térség személy- és áruszállításának ökocímkéjéről szóló jelentéssel.

4.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az autóbusszal végzett nemzetközi közúti személyszállítási szolgáltatások során folytatott kabotázsműveletekben érdekelt fuvarozók versenyalapú fejlődését az EU és Svájc közötti említett megállapodás és a szárazföldi személyszállításról szóló 1370/2007/EK rendelet, valamint az autóbusszal vagy gépkocsival történő szállítást igénybe vevő utasok jogairól szóló, 2010. december 1-jei európai parlamenti és tanácsi megállapodás mellékletét képező új megállapodások tiszteletben tartásának kell kísérnie.

4.4. Végezetül az EGSZB azt ajánlja, hogy ezekkel a tárgyalási folyamatokkal párhuzamosan alakítsanak ki párbeszédet az érintett országok szociális partnerei között annak érdekében, hogy támogassák a kabotázsműveletek megnyitását a határokon átnyúló közúti személyszállítás számára, valamint megfelelő tájékoztatást és képzést biztosítsanak, melyek elősegítik az érintett üzemeltetők tisztességes élet- és munkakörülményeinek garantálását.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Iránymutatás a nem személyes adatok Európai Unióban való szabad áramlásának keretéről szóló rendeletről

(COM(2019) 250 final)

(2020/C 14/18)

Előadó: **Laure BATUT**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.7.22.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	162/2/6

1. Ajánlások

1.1. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság:

- a bizonytalanságok eloszlása és a bizalom növelése érdekében egyszerűen és egyértelműen adja meg a nem személyes adat meghatározásának kritériumait és a nem személyes adatok Európai Unióban való szabad áramlásának keretéről szóló rendelet (a továbbiakban: a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet) hatályát,
- tájékoztassa a gazdasági szereplőket az adatokról szóló európai jogszabályszovegek közötti átfedésekről,
- a szabad áramlás előmozdítása mellett biztosítsa, hogy a személyes adatokat fokozatosan ne kezdjék el nem személyes adatoknak tekinteni, és hogy az általános adatvédelmi rendelet a teljes hatályát megőrizze, továbbá álljon készen arra, hogy a két rendeletet középtávon egyesítse az adatok fokozottabb védelme, nem pedig azok nagyobb mértékű áruba bocsátása érdekében,
- a felhőalapú számítástechnika esetében ösztönözze páneurópai szolgáltatási szövetségek kialakítását és fejlesztését,
- sürgősen nyújtson segítséget az európai szereplőknek ahhoz, hogy olyan algoritmusokat használjanak, amelyek képesek nagy mennyiségű nem személyes adat kezelésére az egységes adatpiacon, továbbá ösztönözze a tagállamokat arra, hogy minden szinten (iskola, egyetem, munka) fokozzák a számítástechnikai technológiák (IT) és a mesterséges intelligencia (AI) területével kapcsolatos, egész életen át tartó tanulást,
- a gazdasági szereplőket ösztönözze a felelősségvállalás, az erkölcs és a szolidaritás szellemének kialakítására, és ne hagyja, hogy az önszabályozás és a jogviták „békés” rendezése a jogszabályszovegek eltérő értelmezését eredményezze,
- ne mulassza el igénybe venni a szabályozási eszközt,
- támogasson szankciókat az önszabályozás megsértése esetére,
- dolgozzon ki ütemtervet annak ellenőrzésére, hogy a vállalkozások jogbiztonsága valóban biztosított-e az adataiknak a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet szerinti szabad felhasználása keretében,

- mérje fel az aktuális helyzetet a 27 tagállamban, és a működésük tizenkettedik hónapjától kezdve értékelje a kapcsolattartó pontok tevékenységét,
- messzemenően teljesítse tájékoztatási, kommunikációs és figyelmeztető feladatait,
- szólítsa fel a tagállamokat arra, hogy kommunikáljanak a gazdasági szereplőkkel a „közbiztonsági” kritériumaikról,
- szólítsa fel a tagállamokat, hogy a nem továbbítható adatokat több, szétszórtan elhelyezkedő létesítményben tárolják,
- kellő időben vizsgálja felül a versenypolitikát annak ellenőrzése céljából, hogy jelenlegi formájában megfelelő-e az adatok szabad áramlásához.

2. Bevezetés

2.1. Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Bizottság azon szándékát, hogy iránymutatást adjon a nem személyes adatok továbbítása által érintett vállalkozásoknak mindaddig, amíg az érdekelt felek 2020 folyamán meg nem állapodnak magatartási kódexekről. A vegyes, azaz egyszerre személyes és nem személyes jellegű adatok gyakorisága elbizonytalaníthatja a vállalkozásokat, hogy milyen intézkedéseket kell hozniuk azok védelmében. Érdemes emlékeztetni a hatályos szabályok fő alapelveire, mielőtt rátérnénk azon kérdések elemzésére, amelyekhez az EGSZB megjegyzéseket kíván fűzni.

2.2. Az Európai Bizottság megjegyezte, hogy az uniós felhőszolgáltatások közötti versenyképesség hiánya, és ebből következően az oligopóliumok uralta környezetben az adatmobilitás hiánya kedvezőtlenül hatott az adatpiacra. A nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet azt kéri a tagállamoktól, hogy a növekedés ösztönzése és a vállalkozások innovációs kapacitásainak felszabadítása érdekében csökkentsék minimálisra az adatlokalizációs követelményeiket, valamint az ezzel kapcsolatos jogszabályok széttagoltságát.

2.3. A nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet elfogadásával, amely az általános adatvédelmi rendeletet egészíti ki, ez az „ötödik” olyan, valamennyi adatra vonatkozó „szabad mozgás”, amely bekerült a XXI. századi európai jogszabályokba (sic: Anna-Maria Corazza Bildt, európai parlamenti képviselő, előadó). Lehetővé kell tenni, hogy ezt az immateriális árut, már ha annak lehet nevezni, a tulajdonosai oda továbbíthassák és ott kezeljék, ahová és ahol azt szeretnék, az Európai Unión belüli keletkezésük és/vagy felhasználásuk országától eltérő országokban lévő szolgáltatóknál-tárhelyszolgáltatóknál (a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet 1. cikke). Ezzel könnyebb lesz az áru tulajdonosainak helyzete és jobb lesz a versenyképességük.

A nem személyes adatok Európai Unióban való szabad áramlásának keretéről szóló rendelet

2.4. Az (EU) 2018/1807 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽¹⁾ a mesterséges intelligencia, a felhőalapú számítástechnika és a nagy adathalmazok elemzésének fejlesztése érdekében elősegíti a nem személyes adatok Európai Unióban való szabad áramlását. A rendelet (6. cikke) előírja, hogy az Európai Bizottság irányítja, ösztönzi és elősegíti az önszabályozáson alapuló uniós szintű magatartási kódexeknek az ezen nem személyes adatokkal dolgozó szereplők általi kidolgozását.

2.5. A vizsgált szövegnek, amely a mikrovállalkozások és a kkv-k szakembereinek szól, elő kell segítenie, hogy ezek a szakemberek az iránymutatások segítségével megértsék az említett rendelet és az általános adatvédelmi rendelet közötti kölcsönhatásokat. Állításait illusztrálандó az Európai Bizottság számos helyzetre példákat is hoz.

2.6. A készülő magatartási kódexeknek a 2019 novembere és 2020 májusa közötti időszakra kell elkészülniük ((30) és (31) preambulumbekzdés és a 6. cikk (1) bekezdése). Kidolgozásukkor minden fél véleményét figyelembe kell venni. Két nyilvános konzultációra került sor, és két, szakemberekből álló munkacsoport nyújt segítséget az Európai Bizottságnak: az egyik a felhőszolgáltatásokkal kapcsolatos kibbiztonság tanúsításával (CSPCERT), a másik pedig az adatok hordozásával és a szolgáltatóváltással foglalkozik (SWIPO). Munkájuk az infrastruktúra-szolgáltatást és a szoftverszolgáltatást fedi le. Az Európai Bizottság 2020 májusában javasolja majd, hogy az ágazatot ösztönözzék szerződési mintafeltételek kidolgozására, 2022-ben pedig beszámol az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az EGSZB-nek a rendelet alkalmazásáról, különös tekintettel az „összetett” vagy vegyes adathalmazok használatára.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az Európai Bizottság feladata: az általános adatvédelmi rendelet és a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet összehangolása

3.1.1. Az egymást kiegészítő két rendelet összehangolása érdekében az Európai Bizottság az alábbiakat határozza meg: 1. az adatlokalizációs követelmények alkalmazása **ezentúl tilos lesz**; 2. az adatoknak továbbra is elérhetőnek kell lenniük az **illetékes hatóságok** számára; 3. az adatok mobillá válnak, ezért „hordozás” tárgyát képezhetik. Az általános adatvédelmi rendelet „hordozhatóság”-ot említ. A nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet „hordozás”-ról beszél. A felhasználók a létrehozás helyén kívüli országba továbbíthatják adataikat, majd azokat a szolgáltatóváltás után (túl sok) korlátozás nélkül visszaszerezhetik az adatok tárolása, kezelése vagy elemzése céljából. A „hordozhatóságtól” eltérően, amely egy jogot jelent az érintett személyek számára, a „hordozás” magatartási kódexek szerint, tehát önszabályozási eljárás keretében történik.

⁽¹⁾ HLL 303., 2018.11.28., 59. o.

3.1.2. Ez fontos különbséget jelent a két rendelet között, mert az egyik a **kemény jogon**, a másik nem kötelező erejű eszközökön (**soft law**) alapul, amelyek köztudottan sokkal kevesebb garanciát nyújtanak. Az adatok többsége azonban az Európai Bizottság véleménye szerint is egyszerre bír **egymáshoz elválaszthatatlanul kapcsolódó** személyes és nem személyes jelleggel, minek következtében az adatállományok „vegyes” adatállományok lesznek.

3.1.3. Az EGSZB üdvözli ezt a segítségnyújtást, és nem vonja kétségbe a választott példákat. Nem áll szándékában egyéb példákat felhozni. Megjegyzi azonban, hogy az Európai Bizottság által a szereplők figyelmébe ajánlott iránymutatások mindössze helyzeteket bemutató példákkal szemléltetik a kontextust. Az Európai Bizottság figyelmeztetése céljából az EGSZB ki szeretné emelni azokat a kritikus területeket, amelyek véleménye szerint az iránymutatások és a jövőbeli magatartási kódexek ellenére problémát okozhatnak a felhasználóknak.

3.2. Az elvek felidézése

3.2.1. Az adatok szabad áramlásának elve

A nem személyes adatok szabad áramlásának akadályai nem annyira földrajzi értelemben vett akadályok, inkább funkcionálisak és/vagy azzal függenek össze, hogy a vállalkozások milyen eszközökkel rendelkeznek a számítástechnikai technológiák használatához.

A nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet megtiltja az adatlokalizációs követelmények alkalmazását egy adott területen (4. cikk). A rendelet felszólítja a tagállamokat, hogy a végrehajtásának időpontjától (2021. május) számított huszonnégy hónapon belül minden ellentétes értelmű rendelkezést helyezzenek hatályon kívül.

A rendelet megállapítja a közbiztonsággal kapcsolatos kivételeket. A tagállamoknak részletes információkat kell online közzétenniük a nemzeti szintű lokalizációs követelményeiről. Az Európai Bizottság észrevételeket fogalmazhat meg és összeköti a tagállamok által rendelkezésre bocsátott weboldalakat.

3.2.2. A szabad áramlás alóli kivételek

- A tagállami hatóságok **hozzáférhetnek a továbbított adatokhoz**: a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet olyan eljárást vezet be, amely bármely állam felügyeleti hatósága számára lehetővé teszi, hogy megszerezze a valamely másik államban kezelt adatokat. A rendelet meghatározza a hatóságok közötti együttműködés módját (5. és 7. cikk). Az EGSZB azonban nagyon tart attól, hogy lokalizáció hiányában a (számítási, pénzügyi, szerződéses stb.) adatok kicsúszhatnak a tagállami hatóságok ellenőrzése alól. Emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy szükség esetén ne mulassza el igénybe venni a szabályozási eszközt.
- A kérelmet az egyes tagállamok **egyedüli kapcsolattartó pontja** kezeli a nemzeti felügyeleti hatósággal, amely megadhatja az adatokat, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a kérelem elfogadható. A nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet szellemével összhangban a kapcsolattartó pontoknak segítséget kell nyújtaniuk a gazdasági szereplőknek ahhoz, hogy a verseny megőrzése mellett az egész Unióban tájékozottan dönthessenek adattovábbításairól és szolgáltatóikról.

Az EGSZB úgy véli, hogy az iránymutatások önmagukban nem képesek eloszlatni az ezen elv érvényesítésével kapcsolatos számtalan bizonytalanságot. A tagállamok indokolásai, az üzemeltetők jóhiszeműsége vagy a kapcsolattartó pontok megfelelő működése nehezen értékelhető. Minden ezzel kapcsolatos értékelés nehézségekbe fog ütközni.

- Az adatlokalizáció közvetlen vagy közvetett módon történő megkövetelésének tilalma, az indokolt „közbiztonsági” esetek kivételével. Az EGSZB úgy véli, hogy a rendeletben hivatkozott „közbiztonság” fogalma pontatlan, és tudni szeretné, hogy az az adatáramlás és annak áruvá tétele kapcsán meddig terjed. A nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet a következőképpen határozza meg az adatlokalizációs követelményeket: „bármely olyan, tagállami törvényben, rendeletben vagy közigazgatási gyakorlatból ered (?), amely arra kötelezné a szereplőket, hogy egy adott területen belül tartsák az adatokat az EU-ban. Az Európai Unió Bírósága (EUB) (?) (és a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet (19) preambulumbekezdése) szerint a közbiztonság magában foglalja „a tagállam belső és külső biztonságát”, és „valamely alapvető társadalmi érdeket érintő, [...] tényleges és kellően súlyos fenyegetés” fennállását feltételezi. Ez a fogalom meghatározás a genetikai, biometrikus és egészségügyi adatokat is magában foglalja. A tagállam válaszlépésének arányosnak kell lennie.

(?) Az (EU) 2018/1807 rendelet 3. cikkének 5. pontja.

(?) Lásd a COM(2019) 250 közlemény 13. oldalának lábjegyzeteit, valamint a C-331/16. és a C-366/16. számú, *K. kontra Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie és H. F. kontra Belgische Staat* ügyben hozott ítéletet: „42. A „közbiztonság” fogalma vonatkozásában a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy ez a fogalom **egyaránt magában foglalja a tagállam belső és külső biztonságát** (2010. november 23-i Tsakouridis-ítélet, C-145/09, EU:C:2010:708, 43. pont). A belső biztonságra hatással lehet például az érintett tagállam népessége **nyugalmának és fizikai biztonságának közvetlen veszélyeztetése** (lásd ebben az értelemben: 2012. május 22-i ítélet, C-348/09, EU:C:2012:300, 28. pont). Ami a külső biztonságot illeti, arra hatással lehet **a tagállam külkapcsolatainak** vagy a nemzetek békés egymás mellett élése **komoly megzavarásának a kockázata** (lásd ebben az értelemben: 2010. november 23-i Tsakouridis-ítélet, C-145/09, EU:C:2010:708, 44. pont).”

3.2.3. Az EGSZB úgy véli, hogy mind a szabad mozgás, mind az adatlokalizáció esetében:

- a figyelembe vett kritériumok többféleképpen értelmezhetők,
- ezeket eseti alapon csak a bíró tudja tisztázni, ami alááshatja a kereskedelemhez szükséges bizalmat, különösen az érzékeny adatok esetében; a magatartási kódexek alapján kialakuló jogviták következtében a helyzet még tovább bonyolódhat,
- az igazságszolgáltatás sokkal lassabban működik, mint a digitális szféra és az adatáramlás.

Az EGSZB úgy véli, hogy a bizonytalanságok és a helyzet bonyolultsága visszatartó hatásúak a mikrovállalkozások és kkv-k számára.

3.2.4. Az EGSZB sajnálja, hogy az iránymutatások semmit nem tartalmaznak a jogvitákról, sem arról, hogy milyen módokon ellenőrizhető az, hogy a tagállamok hogyan tartják be a közbiztonsági kritériumokat, és adott esetben hogyan szankcionálhatók. Az EGSZB attól tart, hogy a közlemény magyarázó része nem elegendő ahhoz, hogy a mikrovállalkozások és kkv-k gazdasági szereplői eligazodjanak a szövegek jogi útvesztőjében, és a bizonytalanságok nem teszik lehetővé az ágazat fejlődéséhez szükséges bizalom és jogbiztonság érzésének kialakulását.

3.2.5. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy a bizottsági közlemény felülről építkező megközelítéssel nagyon sok információt ad a két rendelet nyomán kialakult helyzetről. A mikrovállalkozásoknak és a kkv-k-nak nagyon nagy szükségük van erre. Az EGSZB azt szeretné, hogy a nemzeti kapcsolattartó pontok tevékenységét és az Európai Bizottság weboldalának e szereplők általi látogatottságát a működésük hatodik hónapjától értékeljék, hogy a javításokat mihamarabb elvégezhessék abban az esetben, ha a tájékoztatást vagy a kommunikációt az érintettek elégtelennek tartanák.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az adatokról

4.1.1. A nem személyes adatok magukban foglalják az összes olyan digitális adatot, amely nem tartozik az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott személyes adatok körébe. Ilyenek lehetnek például a kereskedelmi adatok, a precíziós gazdálkodással kapcsolatos adatok, a gépek karbantartási követelményeire vonatkozó adatok és a meteorológiai adatok stb.

4.1.2. A közszolgáltatások, például a kórházak, a szociális ellátórendszer vagy az adóhatóságok által gyűjtött adatok a betegek vagy az adófizetők személyes adatainak közvetlen közelében lehetnek. Az ezeket felhasználó vállalkozásoknak biztosítaniuk kell, hogy az adatok ne tegyék lehetővé a személyek azonosítását, illetve hogy az anonimizálásukat követően ne lehessen feloldani a névtelenséget. Egy mikrovállalkozás vagy egy kkv számára ez túl sok időt és pénzt igénylő eljárásokat jelenthet. Mivel a két rendelet (az általános adatvédelmi rendelet és a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet) együttesen biztosítja valamennyi adat szabad áramlását az EU-ban, amennyiben azok „**elválaszthatatlanul összekapcsolódnak**”, az általános adatvédelmi rendeletben biztosított jogi védelmet valamennyi vegyes adathalmazra alkalmazni kell (az (EU) 2018/1807 rendelet (8) preambulumbekzdése és 2. cikkének (2) bekezdése). A nem személyes adatok szabad áramlásának első, a közbiztonsághoz kapcsolódó korlátozását tehát egy, az adatok természetéhez kapcsolódó korlátozás egészíti ki. Ez az európai bizottsági közlemény központi kérdése, amely többször is említi, hogy a személyes adatok és a nem személyes adatok közel állnak egymáshoz: „Az adatállományok többségét a vegyes adatállományok képviselik”(közlemény, 2.2. pont); „elválaszthatatlanul kapcsolódhatnak egymáshoz”(2.2. pont); „a két rendelet egyike sem kötelezi a vállalkozásokat az adatállományok elkülönítésére”(2.2. pont).

4.1.3. A vállalkozás feladata annak eldöntése, hogy az általa kezelt nem személyes adatok „elválaszthatatlanul” kapcsolódnak-e a személyes adatokhoz, és ha igen, az adatok védelmét neki kell biztosítania. A vállalkozás számára nem egyszerű feladat az „out management”-előkészítése. A vegyes adathalmazok általános fogalom meghatározása lehetetlennek tűnik, és a két rendelet átfedése valószínűleg további átfedéseket fog előidézni az adatjogra vonatkozó más jogszabályszövegekkel, például a szellemi tulajdon-jogra vonatkozó szövegekkel: a nem személyes adat áramolhat, de ha azt egy műben használják fel, már nem ugyanazok a szabályok vonatkoznak rá. Az EGSZB szerint a különböző jogszabályszegek közötti illeszkedések kérdése nagyon kényes kérdés lesz. Az ítélkezési gyakorlat szerint az elválaszthatatlanság kérdését „ésszerű”kritérium alapján kell vizsgálni. Az EGSZB megállapítja, hogy a vizsgált közlemény nyilvánvalóan nem tudja áttekinteni az összes lehetséges esetet, hogy ezzel is segítse a gazdasági szereplőket, így a kialakult helyzet inkább a nagyvállalatoknak kedvez. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság biztosítsa, hogy a gyakorlatban a személyes adatokat fokozatosan ne kezdjék el nem személyes adatoknak tekinteni, és hogy az általános adatvédelmi rendelet a teljes hatályát megőrizze, továbbá álljon készen arra, hogy a két rendeletet középtávon egyesítse az adatok fokozottabb védelme, nem pedig azok nagyobb mértékű áruba bocsátása érdekében.

4.2. Az adathordozhatóságról, -átvitelről, -feldolgozásról és -tárolásról

A hordozhatóságot az általános adatvédelmi rendelet szerint szabályozás útján (20. cikk), a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet szerint pedig önszabályozás útján kell szabályozni. Az EGSZB sajnálja, hogy mindez jelentős jogbizonytalansághoz vezethet, ami veszélyeztetheti a mikrovállalkozásokat és a kkv-kat, mivel számos jogvitára ad lehetőséget. Az EGSZB úgy véli, hogy amennyiben a nem személyes adatok – ugyan immaterális, de szabad forgalomban lévő – áruk, akkor importálhatók és exportálhatók. A jelenlegi helyzetben érdekes lenne megvitatni az adatok tulajdonjogának kérdését. Az igazi érték azonban sokkal inkább az adatok nagy mennyiségében, mint magában az adatban rejlik. Az EGSZB ez alapján azt gondolja, hogy a versenypolitika talán nem megfelelő az ilyen típusú piachoz. Az EGSZB kíváncsi arra, hogy a kialakult helyzet hogyan fogja növelni a mikrovállalkozások és a kkv-k termelékenységét. Az Európai Bizottság közleménye nem ad választ erre a kérdésre.

4.3. A szolgáltatókról

4.3.1. Az EU-nak nincs nagyobb üzemeltetője és „európai” felhője, amit az EGSZB már régóta helytelenít. A mindig is áhított méretgazdaságosság a nagyon nagy amerikai informatikai vállalatok és egyes kínai vállalatok sajátja. Ezért van az, hogy még a tagállamok nagy közigazgatási szervei is kísértést éreznek arra, hogy megbízzanak bennük és rájuk bízák adataik kezelését (Franciaország esete).

4.3.2. Az EGSZB úgy véli, hogy az európaiaknak partner-ökoszisztémák létrehozására, valamint platformokon átívelő adattovábbítások kialakítására lenne szükségük. E közleményen túl az Európai Bizottság az erőforrások ilyen irányú fejlesztésében is segítséget nyújthatna a mikrovállalkozásoknak és a kkv-knak, ahogy ezt az általános gazdasági és nem gazdasági érdekű szolgáltatások területén (lekérhető szolgáltatás, *FaaS*) az általános érdekű szolgáltatások esetében tette a „páneurópai felhőalapú számítástechnikai szolgáltatások szövetségére” irányuló 2018-as tervében, és ahogy ezt a digitális innovációs központok hálózatával tervezi („A network of Digital Innovation Hubs”, web/Bizottság/DIHs/2019. január).

4.4. Az adatbiztonságról ⁽⁴⁾

4.4.1. Az Unión belül a nemzeti gazdasági szereplők ⁽⁵⁾ ellenőrzik továbbítandó adataik fajtáját és azokat biztonságossá teszik. A lokalizációs kötelezettség a nemzeti jogban ellenőrizhető biztonsági szabályoknak felelt meg. A számítástechnikai biztonsági szabályokat az általános adatvédelmi rendelet és a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet ellenére nem egységesítették a különböző uniós országok között. Az EGSZB úgy véli, hogy a nemzeti kapcsolattartó pontoknak több nyelven érdemi tájékoztatást kellene adniuk a mikrovállalkozások és a kkv-k, valamint a magán és állami szolgáltatók számára erről a kérdésről.

Az EGSZB a külső dimenzióval kapcsolatban úgy véli, hogy nem biztos, hogy az Unión kívüli vállalatok képesek betartani a magatartási kódexeket és visszaszolgáltatni az adatokat az adatok tulajdonosa által kért újabb továbbítások után. Attól tart, hogy hosszú távon nehéz lesz kibogozni a felelősségi köröket.

Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság nyújtson segítséget az európai szereplőknek ahhoz, hogy mihamarabb olyan algoritmusokat használjanak, amelyek képesek nagy mennyiségű nem személyes adat kezelésére az egységes adatpiacon.

4.4.2. A szerverek fizikai helyének és biztonságának kérdése továbbra is az államok közötti kereskedelmi és diplomáciai tárgyalások területe marad. Ez egy kiemelten fontos kérdés. A nagy informatikai vállalatokkal és azok referenciaállamaival szemben, valamint annak ellenére, hogy az adatkezelés a tagállamok és az EU megosztott hatáskörébe tartozik, meglenne a kockázata annak, ha a tagállamok külön-külön állnának ki tárgyalni.

4.4.3. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság pontosítsa közleményét a nem személyes adatok tárolásával, az alkalmazott módszerekkel, a fizikai helyszínnel, valamint a tervezett vagy engedélyezett időtartammal és a feldolgozás utáni használatlalt kapcsolatban a szolgáltatókra rótt kötelezettségek tekintetében, mivel ezek az elemek meghatározzák a biztonságukat és a globális verseny összefüggésében fontosak lehetnek az európai vállalkozások számára.

4.5. A magatartási kódexekről

4.5.1. 2019 májusától a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelettel érintett gazdasági szereplőknek (elsősorban a felhőszolgáltatások felhasználóinak és szolgáltatóinak) 12 hónapon belül ki kell dolgozniuk magatartási kódexüket. Az Európai Bizottság szerint ennek során figyelembe kell venni a bevált gyakorlatokat, a tanúsítási rendszerekkel kapcsolatos megközelítéseket és a kommunikációs ütemtervet. A SWIPO és a CSPCERT munkacsoport a szakértelmével járul hozzá ehhez.

4.5.2. Az Európai Bizottság arra hivatkozik, ami az általános adatvédelmi rendelet esetében történt (a közlemény 23. oldala). Mivel ennek keretét az európai adatvédelmi biztos ⁽⁶⁾ véleménye adja, segítségként a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet esetében is fel lehetne használni. Az egyes ágazatok képviselőiből álló egyesületek saját magatartási kódexet dolgozhatnak ki. A szerzőknek bizonyítaniuk kell az illetékes hatóságoknak (CompSA), hogy – nemzeti vagy transznacionális – kódextervezetük megfelel az ágazat sajátos igényeinek, megkönnyíti a rendelet alkalmazását és hatékony mechanizmusokat határoz meg a kódex tiszteletben tartásának ellenőrzésére.

⁽⁴⁾ HL C 227., 2018.6.28., 86. o.

⁽⁵⁾ HL C 218., 2011.7.23., 130. o.

⁽⁶⁾ Európai adatvédelmi biztos, Európai Adatvédelmi Testület; 1/2019. sz. iránymutatás a magatartási kódexekről, 2019. február 12., https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-1-2019-codes-conduct-and-monitoring-bodies-under_en

4.5.3. A fontosabb infrastruktúra-szolgáltatók (*IaaS*) és szoftverszolgáltatók (*SaaS*) még az általános adatvédelmi rendelet hatálybalépése előtt kidolgozták saját magatartási kódexüket, hogy e szolgáltatások végrehajtási szabályait meghatározzák, és ezzel feloldják a szakemberek által megjelölt bizonytalanságokat ⁽⁷⁾; ebbe bevonták a kkv-kat, mert úgy vélték, hogy közülük sokak esetében az öntanúsítás ajánlatosabb, mint az igen nagy költségekkel járó tanúsítás.

4.5.4. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet esetében az ágazatonkénti megközelítést alkalmazzák, ha a mindenkire érvényes, egységes formula nem tűnik megfelelőnek. Az általános adatvédelmi rendelet nem teljeskörű listát tartalmaz a kódexekben lefedendő pontokról (40. cikk (2) bekezdés), különösen az eljárások tisztességes és átlátható jellegével, az adattovábbítás biztonságával és a vitás ügyek rendezésével kapcsolatban. A gazdasági szereplőket a saját érdekükben és azért, hogy növeljék a fogyasztóknak az európai megközelítés iránti bizalmát, arra kell ösztönözni, hogy ebből merítsenek ihletet, és a felelősségvállalás, az erkölcs és a szolidaritás szellemét alakítsák ki, különösen olyan iránymutatásokkal, amelyek a mesterséges intelligenciát is figyelembe veszik. Az EGSZB ezt a pontot szeretné hangsúlyozni: javasolja az Európai Bizottságnak, hogy ne hagyja, hogy az önszabályozás és a jogviták „békés” rendezése a jogszabályszövegek eltérő értelmezését eredményezze. Ezzel szemben mindent meg kellene tenni az értelmezés egységesítése érdekében, hogy később mindenkire alkalmazandó szabályok szülessenek, és ezt az Európai Bizottság tájékoztatási és kommunikációs ütemterveiben kellene bejelenteni.

5. Az értékelésről

Az Európai Bizottság rendszeresen értékelést készít a szabad áramlás hatásáról, a rendelet alkalmazásáról, a korlátozó intézkedések tagállamok általi hatályon kívül helyezéséről és a magatartási kódexek hatékonyságáról. Az EGSZB úgy véli, hogy a civil társadalom képviselőit is meg kellene hívni, hogy ezzel kapcsolatban kifejtsek véleményüket ⁽⁸⁾. Ahhoz, hogy az egész társadalom biztonságban érezze magát és ennek következtében bizalmat tápláljon ezen új digitális gyakorlatok iránt, az Uniónak és a tagállamoknak egyaránt fel kell oldaniuk az alkalmazandó joggal, az adatok bizalmas jellegével, megőrzésével és veszteség nélküli visszanyerésével, valamint a kivitelezhetőséggel és a gazdasági szereplők jóhiszeműségével kapcsolatos garanciákkal, továbbá a pénzügyi garanciákkal kapcsolatos bizonytalanságokat. Az egyszerre személyes és nem személyes jellegű adatok elválaszthatatlansága aggodalomra ad okot, és figyelembe véve, hogy ezek mekkora arányt képviselnek az összes adaton belül, az EGSZB-ben felvetődik a kérdés, hogy valóban az önszabályozás volt-e az egyedüli járható út. Javasolja, hogy középtávon minden adatra és minden adatmozgásra az általános adatvédelmi rendelet szabályai vonatkozzanak, a „valódi” nem személyes adatokra vonatkozó kivételekkel.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Luca JAHIER

⁽⁷⁾ CISPE (Cloud Infrastructure Services Providers in Europe).

⁽⁸⁾ HL C 487., 2016.12.28., 92. o.; HL C 62., 2019.2.15., 292. o.

MELLÉKLET

A következő módosító indítványokat a Közgyűlés elutasította, de a támogató szavazatok száma elérte az összes leadott szavazat legalább egynegyedét (eljárási szabályzat 59. cikk (3) bekezdés).

4.1.3. pont

Az alábbiak szerint módosítandó:

A vállalkozás feladata annak eldöntése, hogy az általa kezelt nem személyes adatok „elválaszthatatlanul” kapcsolódnak-e a személyes adatokhoz, és ha igen, az adatok védelmét neki kell biztosítani. A vállalkozás számára nem egyszerű feladat az „out management” előkészítése. A vegyes adathalmazok általános fogalom meghatározása lehetetlennek tűnik, és a két rendelet átfedése valószínűleg további átfedéseket fog előidézni az adatjogra vonatkozó más jogszabályszövegekkel, például a szellemi tulajdon-jogra vonatkozó szövegekkel: a nem személyes adat áramolhat, de ha azt egy műben használják fel, már nem ugyanazok a szabályok vonatkoznak rá. Az EGSZB szerint a különböző jogszabályszövegek közötti illeszkedések kérdése nagyon kényes kérdés lesz. Az ítélkezési gyakorlat szerint az elválaszthatatlanság kérdését „észszerű” kritérium alapján kell vizsgálni. Az EGSZB megállapítja, hogy a vizsgált közlemény nyilvánvalóan nem tudja áttekinteni az összes lehetséges esetet, hogy ezzel is segítse a gazdasági szereplőket, így a kialakult helyzet inkább a nagyvállalatoknak kedvez. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság biztosítsa, hogy a gyakorlatban a személyes adatokat fokozatosan ne kezdjék el nem személyes adatoknak tekinteni, és hogy az általános adatvédelmi rendelet a teljes hatályát megőrizze, továbbá álljon készen arra, hogy a két rendeletet középtávon egyesítse az adatok fokozottabb védelme, nem pedig azok nagyobb mértékű áruba bocsátása érdekében.

5. pont

Az alábbiak szerint módosítandó:

Az Európai Bizottság rendszeresen értékelést készít a szabad áramlás hatásáról, a rendelet alkalmazásáról, a korlátozó intézkedések tagállamok általi hatályon kívül helyezéséről és a magatartási kódexek hatékonyságáról. Az EGSZB úgy véli, hogy a civil társadalom képviselőit is meg kellene hívni, hogy ezzel kapcsolatban kifejtsek véleményüket. Ahhoz, hogy az egész társadalom biztonságban érezze magát és ennek következtében bizalmat tápláljon ezen új digitális gyakorlatok iránt, az Uniónak és a tagállamoknak egyaránt fel kell oldaniuk az alkalmazandó joggal, az adatok bizalmas jellegével, megőrzésével és veszteség nélküli visszanyerésével, valamint a kivitelezhetőséggel és a gazdasági szereplők jóhiszeműségével kapcsolatos garanciákkal, továbbá a pénzügyi garanciákkal kapcsolatos bizonytalanságokat. Az egyszerre személyes és nem személyes jellegű adatok elválaszthatatlansága aggodalomra ad okot, és figyelembe véve, hogy ezek mekkora arányt képviselnek az összes adaton belül, az EGSZB-ben felvetődik a kérdés, hogy valóban az önszabályozás volt-e az egyedüli járható út. Javasolja, hogy középtávon minden adatra és minden adatmozgásra az általános adatvédelmi rendelet szabályai vonatkozzanak, a „valódi” nem személyes adatokra vonatkozó kivételekkel.

1.1. pont, harmadik franciabekezdés

Az alábbiak szerint módosítandó:

Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság:

...

- a szabad áramlás előmozdítása mellett biztosítsa, hogy a személyes adatokat fokozatosan ne kezdjék el nem személyes adatoknak tekinteni, és hogy az általános adatvédelmi rendelet a teljes hatályát megőrizze, továbbá álljon készen arra, hogy a két rendeletet középtávon egyesítse az adatok fokozottabb védelme, nem pedig azok nagyobb mértékű áruba bocsátása érdekében;

...

Indokolás

Az általános adatvédelmi rendelet és az (EU) 2018/1807 rendelet eltérő jogalappal rendelkezik. Ezek az egyéneket megillető, a személyes adataik védelméhez fűződő alapvető jogról szóló EUMSZ 16. cikk és a jogszabályok közelítéséről szóló 114. cikk, két olyan rendelkezés, amely a magánvállalkozásokkal szemben különféle beavatkozás lehetőségét teszi lehetővé az EU számára (ez az oka annak, hogy az EU az első esetben nagyon szigorú és részletes szabályozással lépett fel, míg a második esetben az önszabályozást választotta a beavatkozás legmegfelelőbb, arányos módjának). Ezért ez a két eszköz jogilag nem vonható össze.

A módosító indítványokról tartott szavazás eredménye:

Mellette: 54

Ellene: 84

Tartózkodott: 18

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (2014–2020) szóló 1309/2013/EU rendelet módosításáról

(COM(2019) 397 final – 2019/0180 (COD))

(2020/C 14/19)

Felkérés:	Európai Parlament, 2019.9.16. Tanács: 2019.9.13.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 175. cikkének (3) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	112/0/3

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2019. szeptember 25–26-án tartott, 546. plenáris ülésén (a szeptember 25-i ülésnapon) 112 szavazattal, 3 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2017/2403 rendeletnek az Egyesült Királyság vizein tevékenységet folytató uniós halászhajókra vonatkozó halászati engedélyek és az Egyesült Királyság halászhajói által az uniós vizeken végzett halászati műveletek tekintetében történő módosításáról

[COM(2019) 398 *final* – 2019/0187(COD)]

(2020/C 14/20)

Felkérés:	Európai Parlament, 2019.9.16. az Európai Unió Tanácsa, 2019.9.16.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019. szeptember 25–26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	123/0/4

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2019. szeptember 25–26-án tartott, 546. plenáris ülésén (a szeptember 25-i ülésnapon) 123 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 4 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2019/501 rendelet és az (EU) 2019/502 rendelet alkalmazási időszak tekintetében történő módosításáról

(COM(2019) 396 final – 2019/0179 (COD))

(2020/C 14/21)

Felkérés:	Európai Tanács, 2019.9.13. Európai Parlament, 2019.9.16.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. cikkének (1) bekezdése és 100. cikkének (2) bekezdése
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	115/0/3

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és a 2019. február 20-án elfogadott, TEN/689 és TEN/690 jelű véleményében már kifejtette nézeteit mindkét rendelettel kapcsolatban (*), a 2019. szeptember 25–26-án tartott, 546. plenáris ülésén (a szeptember 25-i ülésnapon) 115 szavazattal, 3 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javasolt szöveggel kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki, amelyben az említett dokumentumokban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

(*) EGSZB-vélemények: Alapszintű légi összeköttetés biztosítása a brexit után (HL C 190., 2019.6.5., 42. o.). Az alapszintű közúti árufuvarozási összeköttetés biztosítása a brexit után (HL C 190., 2019.6.5., 48. o.).

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU